

ORAŞUL ŞI STELELE

ARTHUR C. CLARKE

Lîngă el, Alystra privea încîntată, dar fără uimire. Văzuse orașul de nenumărate ori pînă atunci, din alte puncte aproape la fel de bine situate și în condiții mult mai confortabile.

— Aceasta este lumea noastră... și atît, rosti Alvin. Acum vreau să-ți arăt altceva.

Se întoarse cu spatele spre zidul perforat și porni către îndepărtatul cerc de lumină de la celălalt capăt al tunelului. Simțea tăișul vîntului pe trupul său înveșmîntat sumar, totuși asta nu-l jena cîtuși de puțin.

Nu înaintase prea mult cînd își dădu seama că Alystra nu-l urma. Fata rămăsese privind, cu mantia lipită de trup din cauza curentului, cu o mînă pe jumătate ridicată la gură. Alvin îi zări buzele mișcîndu-i-se, însă cuvintele nu ajungeau pînă la el. La început o privi surprins, apoi cu o nemulțumire nu lipsită de milă. Spusele lui Jeserac erau adevărate. Fata nu-l putea însoți. Înțelesese ce era îndepărtatul cerc luminos, pe unde vîntul sufla veșnic în Diaspar. În spatele Alystrei se afla lumea cunoscută, plină de minuni însă lipsită de surprize, plutind precum o bulă scînteietoare, perfect etanșă, pe fluviul timpului. Înaintea ei, la distanță de numai cîțiva pași, se întindea pustiul sălbatic, lumea deșertului, lumea Invadatorilor.

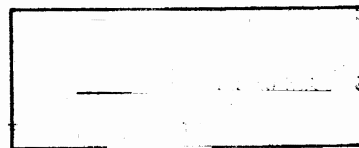
Director de colecție:
Adrian Șerban Dobrin

Volume de Arthur C. Clarke în colecția DIMENSIUNI:

- Rendezvous cu Rama
- Orașul și stelele
- Fîntînile Paradisului
- 2001 O odisee spațială
- Pămînt Imperial

ORAȘUL ȘI STELELE

ARTHUR C. CLARKE

Traducere de
Mihai Dan Pavelescu

MULTISTAR
Piatra Neamț
1992

Coperta: Cătălin Maxim
Corectură text: Sandu Vasile
Tehnoredactare: Gabriela Covic
Victor Covic

Titlul original: The City and the Stars
Un volum publicat de Multistar S.A. Conține textul complet al ediției hardcover originale.

© 1953, 1956, Arthur C. Clarke
© 1991, Multistar S.A - pentru versiunea în limba română

Toate drepturile sînt rezervate. Nici o parte a acestei ediții nu poate fi reprodusă sau transmisă, indiferent de formă sau mijloc, fără permisiunea editorului.

Pentru informații, adresați-vă societății Multistar S.A., Oficiul Poștal 3, C.P. 81, 5600 Piatra Neamț.

ISBN 937-9136-02-8

Ediția I, aprilie 1992

Prin **DIMENSIUNI**, editorii și-au propus să prezinte publicului cititor o colecție de romane și culegeri de povestiri, selecționate dintre cele mai notabile creații ale literaturii SF. Și în plus, să încerce să transforme în fani (folosind terminologia de "specialitate") pe amatorii ocazionali, ori poate chiar pe scepticii care și-au călcat pe suflet achiziționînd un volum de science fiction.

De ce această prezentare acum, cînd **DIMENSIUNI** a ajuns la cel de-al treilea titlu? Deoarece colecția și-a găsit în sfîrșit o formulă de apariție care va permite volumelor sale să se succeadă cu regularitate, dar și datorită faptului că romanul supus lecturii dumneavoastră astăzi se încadrează perfect în definiția pe care noi o considerăm ca fiind cea mai potrivită science fictionului: anume, un mod de viață. Ea spune mult, căci include felul de a visa, de a gîndi, de a spera ori de a crede, iar acestea sînt tocmai temele dominante ale lucrării lui Arthur Clarke.

Orașul și stelele nu a obținut premiile de care s-au bucurat **Rendezvous cu Rama** sau **Fîntînile Paradisului**, totuși, rămîne cea mai profundă operă ale scriitorului britanic. În forma sa finală apare în 1956, dar Clarke lucra deja încă din 1937. Sînt date care nu vor altceva decît să sublinieze o dată în plus locul central pe care îl ocupă romanul în gîndirea și felul de a simți al autorului.

Orașul și stelele constituie una din cele mai puternice povestiri avînd ca temă blocajul conceptual. Influențat și de unele atribute ale evoluționismului lui Olaf Stapledon, un alt mare creator de science fiction, Clarke reușește să

împletească sentimente ale pierderii și transcendenței de o intensitate aproape mistică.

Întreaga existență a lui Arthur C. Clarke a fost marcată, dealtminteri, de această viziune geamănă a transcendenței față de straniu și străin pe de o parte, și a unui răspuns mult mai direct și mai romantic determinat de atracția pentru știință, de cealaltă parte.

Scriitorul s-a născut în 1917 în ținutul Somerset, din Anglia. Înaintea celui de al Doilea Război Mondial a fost o prezență activă în cercurile fanilor. Pe durata războiului servește în cadrul nou înființatului serviciu radar, iar după terminarea luptelor urmează studiile Colegiului Regal din Londra. În 1948 obține doctoratul în fizică și matematică. În toți acești ani, lucrările sale de știință și imaginație au făcut treptat înconjurul lumii.

În prezent Clarke s-a retras într-o insulă din Sri Lanka aflată în proprietatea sa, căci întotdeauna oceanul l-a atras la fel de mult ca spațiul cosmic. A scris mult și continuă să scrie, în pofida vîrstei înaintate, deoarece pretutindeni romanele sale fascinează și încîntă cititorii.

Prin urmare, vă invităm la rîndul nostru într-o călătorie într-un Univers unde timpul este mai bătrîn cu zece miliarde de ani, o lume dominată de spaima Invadatorilor, unde cei care au mai rămas din specia umană trăiesc retrași în cel mai strălucitor dintre orașe: în nemuritorul, în unicul, în impenetrabilul Diaspar.

Adrian Șerban Dobrin

Cuvîntul autorului

Pentru cei care au citit prima mea carte, **Against the Fall of Night**, și vor recunoaște anumite teme în lucrarea de față, sînt necesare cîteva explicații.

Against the Fall of Night a fost începută în 1937 și, după patru sau cinci versiuni, a fost terminată în 1946. Din diverse motive ce nu țin de autor, publicarea ei a fost amînată vreme de cîțiva ani. Deși bine primită, prezenta majoritatea defectelor unui roman de debut, iar nemulțumirea mea inițială a sporit treptat de-a lungul timpului. Mai mult, progresele științei înregistrate în cele două decenii scurse de la prima redactare au făcut ca multe dintre ideile inițiale să pară naive, iar pe de altă parte, au deschis posibilități de neînchipuit în momentul apariției cărții. În mod deosebit, anumite aspecte ale teoriei informaționale sugerau iminența unor revoluții în modul de trai al omului, chiar mai profunde decît cele cauzate deja de energia atomică. Pe toate acestea am dorit să le integrez în lucrarea pe care încercasem, deocamdată fără să reușesc, s-o scriu.

O croazieră Anglia – Australia mi-a oferit ocazia de a mă concentra asupra lucrului neterminat, încheindu-l cu puțin înainte de a porni spre Marea Barieră de Corali. Gîndul că aveam să petrec cîteva luni efectuînd scufundări printre rechini de o discutabilă docilitate a constituit un imbold suplimentar. Afirmația doctorului Johnson, potrivit căreia nimic nu limpezește mintea unui om mai mult decît certitudinea faptului că va fi spînzurat a doua zi în zori, ar putea

sau nu să fie adevărată. Din punctul meu de vedere, pot depune mărturie că ideea de a nu mai părăsi Bariera a reprezentat motivul principal pentru care cartea a fost teminată tocmai atunci, și astfel fantoma ce mă bîntuise vreme de aproape douăzeci de ani a fost, în sfîrșit, exorcizată.

Aproape un sfert din prezentul material a apărut în **Against the Fall of Night**; totuși, convingerea mea este că pînă și aceia care au citit prima versiune vor constata că, virtual, au în mîinile lor ceva nou. Dacă nu, sper cel puțin că-i vor acorda unui autor dreptul de a reveni asupra propriilor idei. Le promit că acestea sînt ultimele mele cuvinte despre nemuritorul oraș Diaspar, din lungul amurg al Pămîntului.

Arthur C. CLARKE
Londra, septembrie 1954 – **S.S. Himalaya** –
Sydney, martie 1955

Lui Val

Orașul stătea precum un giuvaer strălucitor pe pieptul deșertului. Cîndva cunoscuse tot felul de schimbări și transformări, însă acum Timpul trecea pe lîngă el fără să-l atingă. Nopțile și zilele goneau peste chipul pustiului, dar pe străzile Diasparului era veșnic după-amiază, iar seara nu pogora nicicînd. Nopțile lungi ale iernii puteau bruma nisipul, înghețînd ultimele picături din aerul rarefiat al Pămîntului – totuși orașul nu cunoștea nici arșița, nici gerul. Nu avea nici un contact cu lumea din exteriorul lui; era un univers închis în sine.

Oamenii clădiseră și pînă atunci orașe, dar niciodată unul ca acesta. Unele duraseră veacuri, altele milenii, înainte ca timpul să le șteargă pînă și numele. Singur Diaspar sfidase Eternitatea, apărîndu-se împotriva eroziunii lente a epocilor, împotriva năruirii și a ruginei.

De la ridicarea lui, oceanele Pămîntului dispăruseră, iar deșertul cuprinsese întregul glob. Vîntul și ploaia prefăcuseră în pulbere ultimii munți, iar planeta se dovedise prea istovită să nască alții. Orașului îi era indiferent; Pămîntul însuși se putea descompune, Diaspar avea să continue să-i protejeze pe urmașii făuritorilor săi, purtîndu-i, pe ei și avuțiile lor, în siguranță pe fluviul Timpului.

Populația orașului uitase multe, dar nu știa că le uitase. Se integra în mediu tot atît de perfect cît și acesta se potrivea cu ea – deoarece așa fuseseră gîndiți: unul pentru celălalt. Nu o interesa ce se găsește dincolo de zidurile orașului, era

ceva ce fusese alungat din mințile locuitorilor. Diaspar reprezenta tot ceea ce exista, tot ceea ce le trebuia, tot ceea ce puteau să-și imagineze. Pentru ei nu însemna nimic faptul că, odată, Omul stăpînise stelele.

Totuși, uneori, miturile străvechi se înălțau din străfunduri pentru a-i bîntui, și atunci se foiau neliniștiți, amintindu-și legendele Imperiului, vremea cînd Diaspar era tînăr și își trăgea sîngele vieții din negustorie cu sistemele multor sori. Locuitorii orașului nu doreau întoarcerea acelor zile de demult; se mulțumeau cu nesfîrșita lor toamnă. Gloria Imperiului aparținea trecutului și-i putea rămîne acestuia – căci ei își aminteau sfîrșitul, iar la gîndul Invadatorilor parcă însuși gerul spațiului le pătrundea în oase.

Atunci se întorceau cu și mai multă bucurie spre viața și căldura orașului, spre lunga eră de aur cu începutul ei deja uitat, și al cărei sfîrșit părea încă teribil de îndepărtat. Și alți oameni visaseră o asemenea epocă, dar singuri contemporanii Diasparului o dobîndiseră.

Trăiseră în același oraș, călcaseră pe aceleași miraculos de neschimbate străzi, în vreme ce pe lîngă ei se scursese mai mult de un miliard de ani.

Unu

Avuseseră nevoie de multe ore pînă să răzbească afară din Grota Viermilor Albi. Dealtfel, nici acum nu puteau fi siguri că unii din monștrii aceia lăptoși nu-i urmăreau încă. Energia armelor era pe terminate. Înaintea lor, săgeata de lumină plutitoare, călăuză misterioasă prin labirinturile Muntelui de

Cleștar, continua să le facă semn. Nu aveau de ales; trebuiau să o urmeze deși, așa cum se întîmplase de atîtea ori, îi putea conduce către primejdii și mai înspăimîntătoare.

Alvin privi îndărăt, căutîndu-și din priviri tovarășii. Alystra îl urma cea mai îndeaproape, purtînd sfera de lumină rece, însă veșnic arzătoare, ce le dezvăluise de la începutul aventurii lor atîtea orori, dar și minunății. Razele albicioase se revărsau pe coridorul îngust, reflectate de pereții scînteietori; cît timp sfera avea energie, drumul și mai ales orice pericol rămîneau vizibile. Dar, Alvin știa prea bine, în grotele acelea primejdiile mai mari nu erau cîtuși de puțin cele vizibile.

În spatele Alystrei, împovărați de greutatea proiectoarelor, veneau Narrillian și Floramus. Pentru o clipă, Alvin se întrebă de ce proiectoarele erau atît de grele, căci ar fi fost așa de simplu să fie înzestrate cu neutralizatori gravitaționali. Întotdeauna își punea asemenea întrebări, chiar și în mijlocul celor mai extraordinare aventuri. Cînd astfel de gînduri îi fulgerau prin minte, i se părea că structura realității tremura un scurt moment, și că în spatele lumii simțurilor se întrezărea imaginea unui alt univers, cu totul diferit...

Coridorul se termina printr-un perete orb. Oare săgeata îi trădase din nou? Nu, roca începu să se năruie. Prin perete apăru o lance rotitoare de metal, care crescu rapid, transformîndu-se într-o foreză gigantică. Alvin și prietenii săi se retraseră, așteptînd ca mașinăria să pătrundă în grotă. Cu un scrîșnet asurzitor – ce cu siguranță răsunase în toate tainițele Muntelui, deșteptîndu-i progeniturile de coșmar! – scos de frecarea metalului pe piatră, foreza străpunse peretele și se opri lîngă ei. O ușă masivă se deschise și Callistron îi zori să intre în aparat. (De ce tocmai Callistron? Ce caută *el* aici? se întrebă Alvin.) Peste o clipă se aflau în siguranță, iar vehiculul țîșnea înainte prin adîncurile pămîntului.

Aventura se terminase. În curînd, așa cum se întîmpla

întotdeauna, aveau să fie iarăși acasă, lăsînd în urmă minunile, spaimele și ambițiile, obosiți și plini de mulțumire.

Din înclinarea podelei, Alvin își dădu seama că foreza cobora. Callistron știa probabil ce trebuia făcut; acela era drumul spre casă. Totuși îi părea rău...

— Callistron, spuse brusc, de ce nu urcăm? Nimeni nu știe cum arată în fapt Muntele de Cleștar. Ar fi minunat dacă am putea ieși undeva, pe o coastă, de unde să privim cerul și ținutul din jur. Am stat destul sub pămînt.

Rostind cuvintele, realiză cumva că nu procesase bine. Alystra țipă înăbușit, interiorul forezei tremură precum o imagine văzută prin pînza apei, iar dincolo de pereții metalici din jur, Alvin întrezări din nou celălalt univers. Cele două lumi păreau a se afla în contradicție; predomina întîi una, apoi cealaltă, și pe neașteptate dispărură amîndouă. Se simți o senzație de sfîșiere; visul luă sfîrșit. Tînărul se trezi înapoi în Diaspar, în odaia familiară, plutind la o jumătate de metru deasupra dușumelei, susținut de cîmpul gravitațional.

Redevenise el însuși. *Aceasta* era realitatea – și știa cu exactitate ce urma să se întîmple în continuare.

Alystra apăru prima. Mai degrabă neliniștită decît iritată, deoarece dintre toți, ea îl iubea.

— Oh, Alvin! se plînse privindu-l de pe peretele unde părea să se fi materializat. O aventură așa de frumoasă! De ce a trebuit s-o strici?

— Îmi pare rău. N-am vrut... Pur și simplu am crezut c-ar fi o idee bună...

Fu întrerupt de sosirea simultană a lui Callistron și Floramus.

— Ascultă, Alvin, început cel dintîi. Este a treia oară că întrerupi o saga. Ieri ai stricat totul, dorind să ieși din Valea Curcubeelor. Cu o zi înainte s-a întîmplat la fel, cînd ai încercat să ajungi înapoi la Origine, pe pista temporală pe care tocmai o exploram. Dacă nu respecți regulile, n-ai decît

să călătorești singur!

Dispăru furios, luîndu-l și pe Floramus cu el. Narrillian nu se arăta niciodată; probabil era prea scîrbit de întreaga istorie. Rămăsese doar imaginea Alystrei, cu o privire întristată.

Alvin înclină cîmpul gravitațional, se sculă în picioare și păși către masa pe care o materializase. Pe ea apăruse o tavă cu fructe exotice. Nu ceea ce intenționase, dar în confuzia lui gîndurile i-o luaseră razna. Nedorind să se trădeze, apucă fructul cu aspectul cel mai inofensiv și-l gustă cu prudență.

— Bun, zise în cele din urmă Alystra, ce-ai de gînd să faci?

— Asta-i! mormăi Alvin posac. Eu unul cred că regulile sînt stupide. Și în plus, cum să le țin minte atunci cînd trăiesc o saga? Pur și simplu, mă comport în modul ce mie îmi pare mai normal. *Tu* n-ai fi vrut să vezi muntele?

Alystra îl privi cu ochi măriți de groază.

— Asta ar însemna să ieși afară!

Alvin știa că era zadarnic să disute. Se izbise iarăși de bariera ce îl despărțea de toți din lumea sa, condamnîndu-l poate la o viață lipsită de orice mulțumire. El dorea permanent să evadeze afară, atît în realitatea de zi cu zi, cît și în vis. Totuși, pentru ceilalți locuitori ai Diasparului, “afară” avea semnificația unui coșmar căruia nu-i puteau face față. Pe cît posibil, evitau să vorbească despre el. Reprezenta ceva necurat și rău, dar nici Jeserac, propriul său tutore, nu voia să-i destăinuie motivul.

Fata continua să-l privească cu ochi uimiți, însă plini de dragoste.

— Ești nefericit, Alvin. În Diaspar, nimeni nu are voie să fie nefericit. Vreau să vin să stăm de vorbă.

Tînărul clătină nepoliticos din cap. Știa unde avea să ducă *așa ceva,* iar în prezent nu simțea decît dorința de a fi singur. De două ori dezamăgită, Alystra dispăru.

Un oraș cu douăzeci de milioane de locuitori și nu exista nimeni cu care să poată discuta cu adevărat. În felul lor,

Eriston și Etania țineau la el, dar acum, cînd responsabilitatea li se apropia de sfîrșit, se mulțumeau să-l lase să-și aleagă singur modul de viață și distracțiile. În ultimii ani, pe măsură ce abaterile lui de la comportamentul obișnuit deveniseră tot mai evidente, tînărul Alvin simțise adesea nemulțumirea părinților. Nu față de el, poate că s-ar fi împotrivit unui astfel de sentiment, ci față de neșansa care-i desemnase tocmai pe ei, dintre milioanele de locuitori ai orașului, să-l întîlnească pe Alvin cînd acesta ieșise din Palatul Creației, cu douăzeci de ani în urmă.

Douăzeci de ani. Își amintea cel dintîi moment și primele cuvinte auzite vreodată: “Bun venit, Alvin. Eu sînt Eriston, tatăl tău desemnat. Iar mama ta este Etania.” Cuvintele nu însemnaseră nimic atunci, însă mintea lui le înregistrase fără greșeală. Își aducea aminte cum își privise propriul trup; crescuse cu patru-cinci centimetri de atunci, dar de schimbat se schimbase foarte puțin. Apăruse pe lume complet dezvoltat și, exceptînd statura, nu avea să arate altfel cînd va părăsi lumea, într-o mie de ani.

Înainte de acea primă imagine nu exista nimic. Poate că într-o bună zi, golul se va umple, însă gîndul era mult prea îndepărtat pentru a-l afecta emoțional.

Reveni la obsedantul mister al nașterii sale. Lui Alvin nu i se părea ciudat să fi fost creat, instantaneu, de puterile și forțele care materializau toate celelalte obiecte din viața zilnică. Nu, nu *acesta* reprezenta misterul. Enigma pe care nu izbutise s-o rezolve și pe care nimeni nu putea să i-o explice, era unicitatea lui.

Unicitatea, un cuvînt ciudat și trist, un sentiment ciudat și trist. Cînd îl foloseau la adresa sa – așa cum auzise deseori, în clipele în care nimeni cu bănuia că el ascultă – părea să implice un sens răuvoitor, amenințînd nu doar propria lui fericire.

Părinții, tutorele, cunoscuții încercaseră să-l protejeze în

fața adevărului, dorind parcă să apere inocența lungii sale copilării. Curînd, duplicitatea urma să ia sfîrșit; peste cîteva zile avea să devină cetățean cu drepturi depline al Diasparului, și nimic din ceea ce dorea să afle nu i s-ar mai fi putut ascunde.

De ce, de pildă, nu-și găsea locul în saga? Dintre miile de distracții ale orașului, ele erau cele mai populare. Intrînd într-o saga, nu te transformai într-un simplu observator, precum în primitivele spectacole ale epocilor îndepărate, pe unde Alvin scotocise dealtminteri de cîteva ori. Deveneai un participant activ, capabil să-ți folosești – ori așa ți se părea – inițiativa personală. Evenimentele și scenele ce alcătuiau materia primă a aventurilor fuseseră concepute demult, de artiști uitați, însă exista suficientă flexibilitate pentru a permite fluctuații importante. Pătrundeai în aceste lumi imaginare alături de prieteni, căutînd senzații inexistente în Diaspar, și atîta vreme cît visul se derula, nu aveai cum să-l deosebești de realitate. În definitiv, cine putea să fie sigur că Diaspar însuși nu era doar vis?

Nimeni n-ar fi putut parcurge vreodată toate povestirile concepute și înregistrate de la întemeierea orașului. Ele vizau totalitatea sentimentelor și stărilor sufletești și conțineau o varietate infinită de subtilități. Unele, apreciate în special de tineri, conțineau simple întîmplări dramatice, cu aventuri și descoperiri tulburătoare. Altele explorau psihologia minții, în timp ce alte cîteva ofereau exerciții de logică sau matematică, spre deliciul unor creiere mai rafinate.

Deși părea să-i mulțumească pe semenii săi, orice saga îi lăsa lui Alvin o senzație de incomplet. Cu toate detaliile și surprizele lor, cu toate decorurile și temele variate, le lipsea ceva.

Aventurile, hotărîse el, nu duceau nicăieri. Întotdeauna erau proiectate pe o pînză îngustă, iar nu într-o panoramă grandioasă, nu peisajele vaste după care tînjea sufletul său. Mai mult chiar, niciodată nu se făceau nici măcar aluzii la imensitățile unde se desfășuraseră în fapt viețile străbunilor – vidul dintre stele și planete. Autorii aventurilor suferiseră de aceeași stranie fobie înrădăcinată în toți locuitorii Diasparului. Toate povestirile trebuiau să se desfășoare în locuri închise, în grote subterane sau în văi micuțe, înconjurate de munți ce ascundeau restul lumii.

O singură explicație era posibilă. Demult, poate înainte de fondarea Diasparului, se petrecuse ceva ce nu numai că potolise curiozitatea și ambiția Omului, dar îl și alungase dintre stele, ca să se ghemuiască, căutîndu-și adăpost, în micul univers închis al ultimului oraș de pe Pămînt. Omul renunțase la Univers și revenise în uterul artificial al Diasparului. Pierise pornirea înflăcărată, nestăvilită, care-l mînase cîndva prin Galaxie și către insulele încețoșate de dincolo de ea. De nenumărați eoni, nici o navă nu mai pătrunsese în Sistemul Solar. Poate că acolo, departe, printre stele, urmașii Omului continuau să clădească imperii și să distrugă sori, dar Pămîntul n-o știa și nici nu era interesat s-o afle.

Pămîntul, nu. Însă pe Alvin, da.

Doi

Odaia era întunecată toată, cu excepția unui perete luminos, unde volburile de culori înfloreau și se retrăgeau, căci Alvin se lupta cu propriile-i fantezii. O parte a tabloului îl mulțumea; se îndrăgostise de pantele avîntate ale munților țîșnind din ocean. Liniile curbe, ascendente, sugerau forță și

mîndrie. Le studiase îndelung, apoi le introdusese în memoria vizualizatorului, unde aveau să fie păstrate în timp ce experimenta cu restul peisajului. Ceva îi scăpa totuşi, deşi nu ştia ce anume. Încercase, iarăşi şi iarăşi, să completeze spaţiile goale, instrumentul citindu-i desenele din minte şi materializîndu-le pe perete. Zadarnic. Contururile erau înceţoşate şi nesigure, culorile mohorîte şi sumbre. Dacă artistul nu-şi cunoştea ţelul, nici cea mai miraculoasă unealtă nu-l putea ajuta să îl găsească.

Alvin îşi anulă mîzgălelile nesatisfăcătoare şi privi posac dreptunghiul pe trei sferturi alb, pe care se străduise să-l umple cu frumuseţe. Mînat de un impuls, dublă dimensiunile porţiunii realizate şi o deplasă în mijlocul ecranului. Nu, era o rezolvare facilă, iar compoziţia nu se echilibra. Mai rău decît atît, modificarea scării dezvăluia defectele construcţiei, lipsa de siguranţă a liniilor atît de hotărîte la o primă vedere. Trebuia s-o ia de la început. "Ştergere completă", comandă maşinii. Albastrul oceanului se decoloră, munţii se destrămară precum ceaţa, pînă ce rămase numai zidul gol. Parcă nici nu existaseră vreodată, parcă se pierduseră în uitarea aceea care absorbise mările şi munţii Pămîntului cu ere înainte de apariţia lui Alvin.

Lumina reveni scăldînd camera, şi dreptunghiul pe care Alvin îşi proiectase fanteziile se contopi cu restul încăperii, dispărînd în pereţi. Erau însă pereţi? Pentru cel ce pînă atunci nu mai văzuse un asemenea loc, încăperea arăta într-adevăr aparte. Lipseau orice elemente distinctive, orice mobilier, încît lăsa impresia că Alvin şedea în centrul unei sfere. Nu se vedeau liniile ce separau pereţii de podea sau de plafon. Ochiul nu se focaliza asupra detaliilor; dacă te bizuiai numai pe văz, spaţiul ce-l cuprindea pe Alvin putea la fel de uşor să aibă diametrul de trei metri sau de trei kilometri. Ar fi fost dificil să rezişti tentaţiei de a înainta cu braţele întinse, să descoperi limitele fizice ale extraordinarului loc.

Totuşi, camere identice constituiseră "un cămin" pentru majoritatea membrilor speciei umane, pe cea mai mare parte a duratei istoriei sale. Era suficient ca Alvin să formuleze gîndul corespunzător, pentru ca zidurile să devină ferestre, deschizîndu-se asupra oricărei părţi din oraş unde ar fi vrut el. O altă dorinţă şi maşinării niciodată vizibile umpleau încăperea cu imaginile proiectate ale pieselor de mobilier visate. Întrebarea dacă erau sau nu "reale" preocupase puţini indivizi ai ultimului miliard de ani. Cu siguranţă că nu se dovedeau mai puţin reale decît celălalt mare impostor, materia solidă, iar în plus, cînd încetau să mai fie necesare, puteau fi returnate în lumea fantomă a Băncilor Memoriei. Aidoma tuturor obiectelor din Diaspar, nu se uzau niciodată şi nici nu se modificau, dispărînd doar dacă matricile corespunzătoare ar fi fost intenţionat anulate printr-un act de voinţă.

Alvin îşi reconstruise parţial camera, cînd în ureche îi răsună un clinchet persistent. Formulă mental codul de acces şi peretele pe care pictase se destrămă. După cum se aşteptase, erau părinţii lui, înapoia cărora se zărea Jeserac. Prezenţa tutorelui îi semnala că nu era vorba de o reuniune familială obişnuită – însă el ştia deja aceasta.

Iluzia era perfectă şi nu se risipi nici cînd Eriston începu să vorbească. De fapt, cei trei se aflau la diatanţă de kilometri unii de ceilalţi, dar constructorii oraşului cuceriseră spaţiul tot atît de complet pe cît subjugaseră timpul. Alvin nu ştia nici măcar unde locuiau părinţii săi, între numeroasele turnuri şi labirinturi întortocheate ale Diasparului. Amîndoi îşi schimbaseră reşedinţa de cînd el fusese pentru ultima dată, fizic, lîngă ei.

— Alvin, au trecut douăzeci de ani de cînd mama ta şi cu mine te-am întîlnit întîia oară. Ştii ce înseamnă asta. Relaţia noastră i-a sfîrşit acum. Eşti liber să faci orice doreşti.

În glasul bărbatului se simţea o urmă, dar numai o urmă,

de tristețe. Mult mai vizibilă era ușurarea, de parcă Eriston ar fi fost mulțumit că o stare de lucruri prezentă de mai multă vreme căpăta acum recunoașterea legală. Alvin își anticipase cu mulți ani privilegiile.

— Înțeleg, răspunse el. Vă mulțumesc pentru grija purtată; vă voi ține minte în toate viețile mele. Așa suna răspunsul protocolar, îl auzise de atîtea ori încît pentru el își pierduse orice înțeles: o simplă înșiruire de sunete lipsite de semnificație. Însă, dacă te aplecai peste expresie, "toate viețile mele" constituia o formulare ciudată. Știa cu aproximație ce însemna, dar acum sosise momentul să afle cu exactitate. În Diaspar existau multe lucruri pe care nu le pricepuse și pe care trebuia să le învețe în secolele ce-i stăteau de-acuma înainte.

Pentru o clipă se păru că Etania intenționa să vorbească. Ridicase un braț, modificînd irizațiile veșmîntului subțire precum pînza de păianjen, apoi îl lăsase să cadă. Se întorsese neajutorată spre Jeserac, iar pentru prima oară, Alvin realiză că părinții săi erau îngrijorați. Memoria lui derulă rapid evenimentele ultimelor săptămîni. Nu, nimic din ultima perioadă nu justifica ezitarea lor, aerul de vagă neliniște ce o înconjura atît pe Etania cît și pe Eriston.

Jeserac părea însă stăpîn pe situație. Privi întrebător către Eriston și Etania, se convinse că nu mai aveau nimic de adăugat și se lansă în discursul pe care Alvin îl așteptase atît.

— Alvin, începu el, vreme de douăzeci de ani mi-ai fost elev. Am făcut tot ce mi-a stat în putință să te învăț căile Orașului și să te conduc spre moștenirea ce îți aparține. Mi-ai pus multe întrebări și nu la toate ți-am răspuns. Unele lucruri nu erai pregătit să le afli, iar pe altele nu le cunoșteam nici eu. În prezent pruncia ta a luat sfîrșit, deși copilăria îți este abia la început. Datoria mea este să continui să te călăuzesc, dacă îmi soliciți ajutorul. Peste două sute de ani, s-ar putea să începi să știi cîte ceva despre acest Oraș, despre istoria lui. Chiar și eu, care mă apropii de sfîrșitul acestei vieți, am văzut mai puțin de un sfert din Diaspar și probabil nici o singură miime din comorile sale.

Toate aceste lucruri Alvin le cunoștea, dar n-avea cum să-l grăbească pe Jeserac. Bărbatul îl privea apăsat de peste prăpastia veacurilor, și cuvintele sale aveau greutatea înțelepciunii incalculabile dobîndite în decursul unei vieți îndelungate, petrecută printre oameni și mașini.

— Spune-mi, Alvin, urmă el, te-ai întrebat vreodată *unde* ai fost înainte de a te naște, înainte de a te pomeni în fața Etaniei și a lui Eriston, în Palatul Creației?

— Cred că nicăieri. N-am fost altceva decît un tipar în memoria orașului, așteptînd să fiu creat... așa.

O canapea joasă scînteie, materializîndu-se lîngă Alvin. Tînărul se așeză și-l ascultă pe Jeserac.

— Ai bineînțeles dreptate, continuă acesta. Dar ce mi-ai spus nu-i decît o parte a răspunsului -- ba chiar o parte destul de mică! Pînă acum n-ai întîlnit decît tineri de vîrsta ta, care nu cunoșteau adevărul. În curînd, ei își vor reaminti, dar nu și tu. De aceea trebuie să te pregătești să înfrunți realitatea.

De peste un miliard de ani, specia umană viețuiește în acest oraș. El a reprezentat lumea noastră după prăbușirea Imperiului Galactic și apariția Invadatorilor din stele. Dincolo de zidurile Diasparului nu se află nimic altceva decît pustiul amintit în legende.

Cunoaștem puține lucruri legate de înaintașii noștri. Știm doar că erau ființe cu viața foartă scurtă și că, oricît de ciudat ar părea, se reproduceau fără ajutorul unităților de memorie sau al organizatoarelor de materie. Într-un proces complex și aparent necontrolabil, tiparele cheie ale fiecărui individ erau păstrate în structuri celulare microscopice, create în interiorul corpului. Dacă te interesează, biologii îți pot furniza mai multe amănunte, însă metoda nu are importanță practică și a fost abandonată în zorii istoriei.

Aidoma oricărui lucru, o ființă omenească e definită prin structura ei, printr-un tipar. Tiparul unui om; sau mai degrabă matricea ce precizează intelectul unui om, este incredibil de complexă. Cu toate acestea, Natura l-a înghesuit într-o celulă minusculă, mult prea mică pentru a fi zărită cu ochiul liber.

Ceea ce poate face Natura, poate face și Omul, dar în felul lui. Noi nu știm cît a durat. Poate un milion de ani, dar ce înseamnă un milion de ani?! În cele din urmă, anticii au învățat să analizeze și să stocheze informațiile definitorii pentru orice ființă umană, să utilizeze aceste informații ca să re-creeze originalul, la fel cum tu ai creat această canapea.

Știu că lucrurile astea te interesează, Alvin, dar nu-ți pot spune cu exactitate cum anume se produc. Modul de stocare al informațiilor n-are importanță; ceea ce contează sînt datele în sine. Ele pot fi cuvinte scrise pe hîrtie, cîmpuri magnetice variabile, ori configurații de sarcini electrice. Pe lîngă aceste metode s-au folosit încă multe altele. Ajunge să spun că, de mult timp, oamenii au devenit capabili să se stocheze pe ei înșiși; ca să fiu mai precis, să stocheze tiparele imateriale cu ajutorul cărora pot fi rechemați la viață.

Multe din astea le cunoști deja. Astfel, strămoșii noștri ne-au oferit o nemurire virtuală, evitînd totuși problemele ridicate de anularea morții. O mie de ani într-un corp e îndeajuns pentru oricine. La sfîrșitul perioadei mintea este îmbîcsită de amintiri și tînjește după odihnă... ori după un nou început.

Peste puțin, Alvin, mă voi pregăti să părăsesc această viață. Îmi voi rememora amintirile, anulîndu-le pe cele pe care nu doresc să le păstrez. Apoi voi intra în Palatul Creației, însă printr-o ușă pe care tu n-ai văzut-o niciodată. Corpul meu bătrîn va înceta să mai existe, tot așa și conștiința. Din Jeserac va rămîne numai o galaxie de electroni înghețați în inima unui cristal.

Voi dormi, fără de vise. După care într-o bună zi, poate peste o sută de mii de ani, mă voi deștepta într-o eră nouă și-i voi întîlni pe cei aleși să-mi fie părinți. Ei se vor îngriji de mine, așa cum Eriston și Etania s-au ocupat de tine, deoarece la început nu voi ști nimic despre Diaspar, nu-mi voi aminti nimic din vechea existență. Amintirile vor reveni treptat și pe ele mă voi bizui în momentul în care voi înainta în noul ciclu existențial.

Așa arată tiparul vieților noastre, Alvin. Cu toții am mai fost aici de multe, multe ori, deși intervalele de non-existență variază după reguli aparent aleatoare, iar populația nu se repetă niciodată într-o structură dată. Noul Jeserac va avea alți prieteni, interese noi și diferite; totuși vechiul Jeserac – atît din el cît voi dori să păstrez – va continua să existe.

Și asta nu e totul. În orice clipă pe străzile orașului trăiesc și umblă doar o sutime din cetățenii Diasparului. Majoritatea se găsesc în Băncile Memoriei, așteptînd un semnal care să-i recheme pe scenă. Ne bucurăm de continuitate, dar și de transformare, de nemurire, dar nu și de stagnare.

Îmi dau seama ce întrebare îți pui. Vrei să știi cînd îți vei aminti viețile anterioare, așa cum fac deja prietenii tăi.

Asemenea amintiri nu există, deoarece *tu* ești unic. Am încercat să-ți ascundem adevărul cît mai multă vreme, ca nici o umbră să nu-ți tulbure copilăria – deși, cred că ai ghicit cîte ceva. Noi înșine nu am bănuit nimic pînă în urmă cu cinci ani, dar în prezent nu mai este nici o îndoială.

Tu, Alvin, reprezinți un fenomen repetat în Diaspar doar de cîteva ori de la întemeiere. Poate că, în toată această perioadă ai zăcut dormind în Băncile Memoriei, sau poate că ai fost creat doar cu numai douăzeci de ani în urmă printr-o permutare întîmplătoare. Poate că ai fost prevăzut încă de la început de către făuritorii orașului, ori poate că ești un accident al vremurilor noastre.

Nu știm. Tot ceea ce știm este atît: tu, Alvin, ești singurul

din întreaga specie umană care nu a mai trăit vreodată. Concret, ești primul copil *născut* pe Pămînt în ultimele zeci de milioane de ani.

Trei

După ce Jeserac și părinții lui dispărură, Alvin rămase mult vreme nemișcat, străduindu-se să-și golească mintea de orice gînd. Izolă total odaia în jurul lui, ca nimeni să nu-i întrerupă transa.

Nu dormea; somnul reprezenta pentru el o stare necunoscută, căci somnul aparținea unei lumi cu nopți și zile, iar în Diaspar nu exista noapte. Transa se asemăna cel mai mult cu acea stare uitată și, cu toate că nu era esențială pentru el, știa că avea să-l ajute să-și relaxeze mintea.

Aflase puține noutăți. De mult bănuia cele relatate de Jeserac, însă una e să bănuiești, și cu totul altceva să ți se confirme dincolo de orice posibilitate de respingere.

Urmau să-i afecteze aceste adevăruri viața, și dacă da, în ce mod? N-avea cum să fie sigur, iar incertitudinea reprezenta o senzație inedită pentru el. Poate că n-avea să fie nici o diferență; dacă nu se va adapta complet Diasparului în această viață, o va face în următoarea... ori în alta.

Numai că formulînd acest gînd, mintea lui Alvin îl analiză și îl respinse. Diasparul era poate suficient pentru alții, dar nu și pentru el. Nu se îndoia că ar ar fi putut trăi o mie de vieți fără a-i epuiza minunile, experiențele pe care era capabil să le ofere. Putea face asemenea lucruri... dar cu ele singure nu avea să fie mulțumit niciodată.

Rămînea de găsit răspuns la o singură problemă: ce era de făcut?

Întrebarea îl smulse din reverie. De ce să stea acolo, într-o asemenea stare de tulburare, cînd în oraș se găsea un loc unde își putea afla o oarecare liniște sufletească?

Pîlpîind, o porțiune din perete dispăru. Tînărul păși în coridor, iar moleculele polarizate îi mîngîiară chipul precum adierea unei brize. Existau mai multe moduri de transport, dar Alvin preferă să meargă pe jos. Camera lui se situa în apropierea nivelului principal al orașului. Un culoar scurt îl conduse pe o rampă spriralată, coborînd în stradă. Ignoră calea mobilă și rămase pe trotuarul îngust – o veritabilă extravaganță, întrucît trebuia să parcurgă cîțiva kilometri buni. Însă Alvin aprecia efortul fizic, îi anestezia creierul. În plus, erau atîtea de văzut, încît era păcat să gonești pe lîngă cele mai recente minuni ale Diasparului, cu o eternitate înainte de trăit.

Obiceiul artiștilor din oraș – și în Diaspar toți erau artiști, într-un moment sau altul – le cerea să-și etaleze lucrările de-a lungul căilor mobile, astfel încît trecătorii să le poată admira. În acest fel, în numai cîteva zile, întreaga populație examina creațiile merituoase, exprimîndu-și deschis părerile. Verdictul, înregistrat automat de către selectorii de opinie, pe care nimeni nu izbutise vreodată să-i înșele sau corupe – și fuseseră nu puține încercări – hotăra soarta lucrării. Dacă voturile favorabile erau în număr suficient de mare, matricea ei intra în memoria orașului, astfel ca oricine și oricînd să poată obține o reproducere absolut identică a operei de artă.

Piesele mai puțin apreciate aveau soarta tututor lucrărilor fără aprobare publică. Erau fie dizolvate în elementele de bază, fie sfîrșeau în locuințele prietenilor artiștilor.

În drumul său, Alvin zări un singur *objet drt* care să-l atragă, creat din lumină pură, aducînd vag cu o floare îmbobocită. Crescînd lent dintr-un minuscul miez de cu-

loare, se dezvolta în spirale complexe, franjurate, apoi se prăbușea brusc și își reîncepea ciclul. Dar nu exact în același mod, întrucît nu existau două reluări perfect identice. Alvin privi mai multe astfel de cicluri, sesizînd de fiecare dată diferențe subtile și nedefinite, deși modelul de bază rămînea neschimbat.

Știa de ce îi plăcea tocmai acea sculptura intangibilă. Ritmul ei de expansiune îi oferea o impresie de spațialitate, de evadare chiar. Probabil din același motiv, nu avea să atragă pe mulți din concitadinii săi. Își însemnă numele artistului și hotărî să-l caute cu prima ocazie.

Toate drumurile, atît cele mobile cît și celelalte, se sfîrșeau în parcul ce alcătuia inima verde a orașului. Aici, într-un spațiu circular cu diametrul de peste cinci kilometri, se afla amintirea a ceea ce fusese Pămîntul în zilele dinainte ca pustiul să înghită totul, cu excepția Diasparului. Mai întîi apărea o bandă lată de iarbă, după aceea arbuștii scunzi, crescînd tot mai groși pe măsură ce înaintai sub umbra lor. În același timp, terenul cobora într-o pantă lină, astfel că, în cele din urmă, atunci cînd ieșeai din pădoricea îngustă, priveliștea orașului dispărea, ascunsă de paravanul copacilor.

Apa curgătoare din fața lui Alvin se numea, simplu, Rîul. Nu avea și nici nu-i trebuia un alt nume. Din loc în loc îl traversau poduri înguste. Curgea în jurul parcului într-un cerc complet, închis, întrerupt de bazine ocazionale. Faptul că un rîu atît de iute revenea la propriul izvor, după un parcurs de mai puțin de zece kilometri, nu-l frapase niciodată pe Alvin, deși reprezenta ceva neobișnuit. Nu s-ar fi gîndit deloc la acest subiect, nici dacă Rîul ar fi curs în susul pantei. În Diaspar existau lucruri cu mult mai stranii.

Vreo duzină de tineri înotau într-un bazin și Alvin se opri să-i privească. Pe cei mai mulți îi cunoștea din vedere, dacă nu după nume, iar pentru o clipă fu ispitit să li se alăture. Taina din suflet îl opri însă, și se mulțumi cu rolul de spectator.

Din punct de vedre fizic, nu se putea spune care din tineri ieșise anul acela din Palatul Creației și care trăia în Diaspar de atîta timp cît Alvin. Deși erau vizibile destule deosebiri în privința înălțimii și a greutății, ele nu se corelau cîtuși de puțin cu vîrsta. Pur și simplu, oamenii se nășteau așa și, cu toate că, în general, persoanele mai înalte erau mai vîrstnice, nu era o regulă strictă.

Mai ușor te ghidai după figură. Unii "noi-născuți" erau mai înalți decît Alvin, însă aveau o expresie lipsită de maturitate, plină de surpriză și uimire față de lumea în care se găseau, ceea ce îi trăda imediat. Era tulburător gîndul că, dormitînd neatinse în mințile lor, existau nenumărate imagini ale vieților trecute, pe care curînd aveau să și le amintească. Alvin îi invidia, cu toate că nu era convins că avea de ce. Prima viață reprezenta un dar prețios ce nu se repeta. Era minunat să privești lumea întîia oară, în prospețimea zorilor. Cît de bine ar fi fost să existe și alții asemeni lui, cărora să le poată împărtăși gîndurile și simțămintele!

Fizic vorbind, el era turnat în aceleași forme ca și cei din apă. Corpul omenesc nu se schimbase în miliardul de ani scurs de la întemeierea Diasparului, deoarece tiparul de bază fusese fixat pentru vecie în Băncile de Memorie ale orașului. Se modificase însă, destul de substanțial, față de primitiva formă inițială. Cele mai multe schimbări erau interne, invizibile ochiului. În lunga lui istorie, Omul se reclădise de mai multe ori în strădania de a termina cu bolile, o dată pentru totdeauna.

Dispăruseră accesoriile inutile, unghiile și dinții. Părul creștea numai pe cap, pe trup nu mai rămăsese nici o urmă. Modificarea cea mai surprinzătoare, probabil, pentru cineva din Epoca Zorilor, ar fi constituit-o lipsa ombilicului. Inexplicabila lui absență i-ar fi oferit destule motive de

speculaţie, iar la prima vedere ar fi fost de asemeni uluit de problema deosebirii dintre femeie şi bărbat. Poate s-ar fi simţit chiar tentat să presupună că nu mai exista nici o deosebire, ceea ce ar fi însemnat o gravă eroare. În circumstanţe corespunzătoare, nu apărea nici o îndoială asupra bărbăţiei oricărui reprezentant al sexului masculin din Diaspar. Pur şi simplu, aparatul său genital devenise acum mult mai compactizat cînd nu se folosea; poziţionarea internă fusese îmbunătăţită faţă de soluţia iniţială a Naturii, lipsită de eleganţă şi chiar expusă riscurilor.

Şi era tot adevărat că reproducerea nu mai constituia doar grija trupului, fiind o chestiune mult prea importantă pentru a fi lăsată pe seama şansei, a zarurilor numiţi cromozomi. Dar, deşi procreaţia şi naşterea nu mai dăinuiau nici măcar în amintire, activitatea sexuală nu fusese abandonată. Dealtfel şi în timpurile străvechi, nici unu la sută din raporturile sexuale nu urmăreau neapărat reproducerea. Dispariţia motivaţiei pentru acel biet procent schimbase configuraţia societăţii umane şi înţelesul unor cuvinte precum "mamă" şi "tată" – însă dorinţa persistase, chiar dacă în prezent satisfacerea ei nu avea un ţel mai profund decît satisfacerea oricărei alte plăceri a simţurilor.

Alvin îşi părăsi contemporanii vioi şi înaintă spre centrul parcului. Aici se conturau poteci abia vizibile, întretăindu-se printre tufişuri scunde şi, ocazional, afundîndu-se în rîpe înguste, printre bolovani uriaşi acoperiţi de licheni. La un moment dat, întîlni o micuţă maşinărie poliedrică, nu mai mare decît un cap omenesc, plutind printre ramurile unui copac.. Nimeni nu ştia cîte tipuri de roboţi se numărau în Diaspar: aceştia se fereau de oameni, rezolvîndu-şi sarcinile atît de eficient încît era neobişnuit să observi vreunul.

Treptat, terenul începu să urce; Alvin se apropia de colina situată exact în mijlocul parcului şi, prin urmare, al oraşului. Obstacole erau mai puţine, se zărea perfect vîrful deluşorului cu clădirea simplă înălţată acolo. Cînd ajunse lîngă ea, gîfîia. Se rezemă de una din coloanele roz-trandafirii să-şi tragă răsuflarea şi să privească drumul străbătut.

Există anumite forme de arhitectură ce nu simt nevoia să se schimbe niciodată, deoarece au atins deja perfecţiunea. Mausoleul lui Yarlan Zey ar fi putut foarte bine să fie clădit de constructorii de temple ai primelor civilizaţii umane, deşi lor le-ar fi fost imposibil să-şi imagineze materialul său de bază. Acoperişul se deschidea spre cer, iar singura încăpere era pardosită cu dale mari, care doar la prima vedere semănau cu piatra naturală. Pe parcursul multor ere geologice tălpile omeneşti traversaseră în toate direcţiile podeaua aceea, fără să lase urme în materialul ei incredibil de rezistent.

Creatorul marelui parc – şi constructorul Diasparului, se spunea – şedea cu ochii puţin plecaţi, examinînd parcă planurile întinse pe genunchii săi. Chipul său afişa o expresie ciudat evazivă, care derutase lumea timp de multe generaţii. Unii o neglijau, socotind-o o toană a artistului, alţii aveau impresia că Yarlan Zey zîmbea ironic.

Întreaga clădire era o enigmă, întrucît în arhivele oraşului nu se afla absolut nici o referire cu privire la ea. Alvin nu ştia prea bine ce înseamnă cuvîntul "mausoleu"; probabil Jeserac l-ar fi putut lămuri, căci acesta obişnuia să culeagă termeni arhaici, presărîndu-i în conversaţii, spre deruta interlocutorilor.

Din punctul central, Alvin îşi putea înălţa privirea peste paravanul de arbori pînă în oraş. Cele mai apropiate clădiri se găseau la vreo trei kilometri depărtare, alcătuind o centură scundă în jurul parcului. Înapoia lor, rînd după rînd şi tot mai înalte, se ridicau turnurile şi terasele din corpul principal al oraşului. Se întindeau kilometru după kilometru, înălţîndu-se încet spre cer, tot mai complexe şi monumentale. Diaspar fusese plănuit ca o entitate, ca o maşină

impresionantă. Cu toate acestea, chiar dacă aspectul exterior copleşea prin complexitate, abia sugera minunile ascunse ale tehnologiei fără de care aceste contrucţii grandioase n-ar fi fost decît nişte cavouri.

Tînărul privi spre limitele lumii sale. La douăzeci-treizeci de kilometri depărtare, cu detaliile pierzîndu-se în distanţă, se aflau zidurile oraşului, pe care acoperişul cerului lăsa impresia că se reazămă. Dincolo de ele nu mai exista nimic... doar pustietatea sfîşietoare a deşertului, unde un om înnebunea atît de repede.

Atunci, de ce oare pustiul de afară îl atrăgea ca pe nimeni altul dintre cei pe care-i cunoştea? Alvin nu ştia. Se uita la turnurile colorate, la meterezele cuprinzînd ceea ce constituia în prezent întreaga proprietate a omenirii, căutînd parcă un răspuns.

Nu-l descoperi. Dar în clipa aceea, cu inima tînjind după inaccesibil, luă o hotărîre.

Ştia ce va face în decursul acelei vieţi.

Patru

Jeserac nu i-a fost de mare ajutor, dar nici nu s-a arătat indiferent, aşa cum se aşteptase Alvin. Îi mai fuseseră puse astfel de întrebări în lunga-i carieră de tutore şi nu credea că cineva, fie el chiar unic precum Alvin, l-ar fi putut surprinde ridicînd probleme insolvabile.

Era adevărat că tînărul începuse să prezinte anumite extravaganţe în comportament, care ar fi îndreptăţit, în cele din urmă, o corecţie. Nu se implica pe deplin, cum era normal,

în extrem de complicata viaţă socială a oraşului, ori în lumile imaginare ale prietenilor săi. Nu arăta un interes deosebit nici faţă de domeniile mai elevate ale gîndirii, cu toate că la vîrsta lui, nu surprindea. Mult mai curioasă părea dezordinea vieţii sale amoroase; o legătură relativ stabilă nu era de aşteptat din partea lui cel puţin vreme de încă un secol, dar efemeritatea legăturilor sale devenise totuşi celebră. Pe de altă parte, atît cît durau, se dovedeau extrem de intense. Alvin lăsa impresia că nu e capabil să rezolve simultan mai multe probleme. Da, existau ocazii cînd se alătura cu tot sufletul jocurilor erotice ale tovarăşilor săi, cînd dispărea cu o parteneră timp de cîteva zile. În schimb, după ce starea respectivă trecea, urmau perioade lungi în care manifesta un dezinteres total faţă de ce ar fi trebuit să reprezinte o ocupaţie majoră la vîrsta lui. Probabil că nu era bine pentru el, şi cu siguranţă nici pentru iubitele-i abandonate, care rătăceau deznădăjduite prin oraş, avînd nevoie de un timp lung să-şi găsească consolarea. Jeserac observase că Alystra ajunsese în prezent într-o astfel de perioadă.

Nu din cauză că Alvin ar fi fost crud, ori lipsit de consideraţie. În dragoste, ca şi în orice alt domeniu, Alvin părea că este în căutarea unui ideal pe care nu-l găsea în Diaspar.

Dar aceste lucruri nu-l îngrijorau pe Jeserac. Era de aşteptat ca un Unic să se comporte altfel decît ceilalţi, şi cu timpul, Alvin ar fi urmat să se conformeze tiparului general de locuitor al Oraşului. Nici un individ, oricît de excentric sau de sclipitor, nu putea afecta enorma inerţie a unei societăţi rămasă practic neschimbată de peste un miliard de ani. Jeserac nu se număra printre adepţii fanatici ai stabilităţii însă, pur şi simplu nu era în stare să-şi imagineze altceva. Lui Alvin îi spusese:

— Problema care te frămîntă este foarte veche. Te-ar surprinde cîţi inşi iau lumea de-a gata şi nu îşi pun niciodată întrebări. Adevărat, odată rasa umană ocupa un spaţiu in-

finit mai mare decît acest oraş. Ai văzut cîte ceva din felul în care arăta Pămîntul înainte de extinderea pustiurilor şi a dispariţiei oceanelor. Înregistrările pe care le urmăreşti cu atîta plăcere sînt cele mai vechi din posesia noastră; sînt singurele care prezintă Pămîntul aşa cum a fost înainte de Invadatori. Presupun că nu le-au văzut mulţi; spaţiile deschise, nemărginite, nu pot fi suportate de către noi.

Şi desigur, chiar Pămîntul era doar un grăunte de nisip în Imperiul Galactic. Hăurile dintre stele ne par un coşmar pe care nimeni întreg la minte nu va încerca să şi-l imagineze. Strămoşii noştri le-au traversat în zorii istoriei, cînd au pornit să întemeieze Imperiul. Le-au străbătut iarăşi, pentru ultima dată, atunci cînd Invadatorii i-au alungat înapoi pe Pămînt.

Legenda spune – şi nu-i decît o legendă – că oamenii au încheiat un pact cu Invadatorii. Aceştia puteau lua în stăpînire Universul, dacă ţineau atît de mult, iar noi urmam să ne mulţumim cu planeta noastră şi cu nemurirea.

Am respectat pactul şi am uitat visele deşarte ale copilăriei civilizaţiei, tot aşa cum le vei uita şi tu, Alvin. Cei care au construit oraşul şi au gîndit această societate erau stăpîni nu numai ai spiritului, ci şi ai materiei. În interiorul acestor ziduri, ei au pus tot ceea ce poate fi de trebuinţă vreodată rasei umane – şi s-au asigurat că noi nu vom mai ieşi niciodată de aici.

Ah, barierele fizice sînt cele mai puţin importante. Poate că există căi de ieşire din oraş, dar nu cred că vei ajunge prea departe "afară", chiar dacă le găseşti. Iar dacă o să reuşeşti în înceercarea ta, la ce bun? Trupul nu-ţi va rezista mult în deşert, acolo unde oraşul nu te mai hrăneşte sau apără.

— Dacă există măcar o cale de ieşire din oraş, rosti încet Alvin, atunci ce mă poate opri să plec?

— Asta-i o întrebare prostească! Cred că ştii deja răspunsul.

Jeserac avea dreptate, dar nu în modul în care bănuia el.

Alvin ştia – ori mai degrabă ghicise. Prietenii îi oferiseră răspunsul, atît în viaţa reală cît şi în aventurile visate împreună. Ei nu vor părăsi niciodată Diasparul. Jeserac nu cunoştea însă că acea constrîngere ce le stăpînea lor vieţile nu avea nici o putere asupra lui Alvin. Tînărul nu ştia dacă unicitatea i se datora unui accident, sau unui plan străvechi, dar în mod limpede lipsa constrîngerii mentale constituia unul din rezultate. Se întreba cîte altele mai avea de descoperit.

În Diaspar nimeni nu se grăbea niciodată şi nici Alvin nu încălca adesea această regulă tacit respectată. Analiză problema cu atenţie vreme de cîteva săptămîni, şi petrecu mult timp scotocind cele mai vechi documente din istoria oraşului. Zăcea ore în şir, susţinut de braţele nevăzute ale cîmpului antigravitaţional, în timp ce proiectorul hipnon îi deschidea mintea spre trecut. Cînd înregistrarea lua sfîrşit, aparatul dispărea – dar Alvin continua să privească în gol, pînă revenea de departe să reîntîlnească realitatea. Vedea într-una nesfîrşitii kilometri de apă albastră, mai întinsă decît însuşi uscatul, rostogolindu-şi valurile pe ţărmuri aurii, în urechi îi răsuna vuietul talazurilor amuţite de un miliard de ani, îşi reamintea incontinuu pădurile, şi cîmpiile, şi animalele ciudate care împărţiseră cîndva cu Omul lumea.

Existau puţine înregistrări atît de vechi; în general se accepta, deşi nu se cunoştea motivul cu precizie, că toate mărturiile din epocile revolute se pierduseră cîndva, între sosirea Invadatorilor şi construirea Diasparului. Atît de completă fusese dispariţia lor, încît ipoteza unui simplu accident era puţin credibilă. Omenirea îşi pierduse trecutul, cu excepţia cîtorva cronici, probabil pe de-a-ntregul imaginare. Înainte de Diaspar fusese, simplu, Epoca Zorilor. În acea perioadă se contopeau primii oameni care îmblînziseră focul, dar şi cei care eliberaseră energia atomică, cei capabili să cioplească o canoe din buşteni, dar şi cei dintîi ce ajunse-

seră la stele. Dincolo de acest pustiu temporal, cu toții s numeau contemporani.

Alvin intenționase să parcurgă drumul singur, dar în D aspar a fi singur nu era întotdeauna un lucru ușor. Abia î părăsise locuința cînd o întîlni pe Alystra, iar ea nici n încercă să-l facă să creadă că prezența i se datora întîmplări

Tînărul nu realizase niciodată că Alystra era frumoasă întrucît nu văzuse urîțenie omenească. Atunci cînd e univer sală, frumusețea își pierde puterea de a înfiora inimile, ș doar absența ei mai poate produce o reacție emoțională.

Pentru o clipă, Alvin fu nemulțumit de întîlnire, în pofida amintirilor încărcate de pasiune. Era prea tînăr și încrezător în sine ca să simtă nevoia unei relații de durată, deși mai tîrziu s-ar fi putut să constate că înfiriparea unei astfel de relații nu mai e la fel de ușoară. Chiar în clipele cele mai intime, bariera unicității îl separa de iubirile sale. Cu toate că trupul îi era perfect dezvoltat, sentimental era încă un copil și avea să rămînă astfel cîteva decenii, în vreme ce, unul cîte unul, prietenii săi aveau să-și recheme amintirile vieților trecute, lăsîndu-l pe el în urmă. Mai văzuse întîmplîndu-se acest lucru și devenise precaut în a se dărui fără rezerve oricui. Pînă și Alystra, acum atît de naivă și de nepricepută, urma să devină în curînd un complex de aduceri aminte și de aptitudini, dincolo de ce și-ar fi putut el închipui.

Ușoara nemulțumire i se risipi însă aproape imediat. Nu exista nici un motiv ca Alystra să nu-l însoțească, dacă ar fi dorit-o. El nu era egoist și nu intenționa să păstreze numai pentru sine noua experiență, aidoma unui avar. Ba chiar ar fi avut multe de învățat urmărind reacțiile fetei.

În mod cu totul neobișnuit, ea nu-i puse nici o întrebare în vreme ce se îndepărtau de centrul aglomerat al orașului, folosind calea expres. Împreună, se îndreptară către secțiunea centrală de viteză maximă, fără a se opri să privească miracolul de sub picioarele lor. Un inginer din alte vremuri

ar fi înnebunit încet-încet, încercînd să priceapă cum era fixată pe margini o șosea aparent solidă, în timp ce spre centru se deplasa cu o viteză tot mai mare. Dar pentru Alvin și Alystra, materiale cu proprietățile solidelor într-o direcție și cu cele ale lichidelor în alta erau absolut normale.

În jurul lor, clădirile se înălțau tot mai sus, de parcă orașul își întărea bastioanele împotriva lumii exterioare. Cît de ciudat ar fi, se gîndi Alvin, dacă pereții aceștia uriași ar deveni transparenți ca sticla, permițîndu-ți să privești viața dinapoia lor. Răspîndiți pe întreg spațiul din jur trăiau prieteni sau cunoscuți, prieteni pe care urma să-i cunoască într-o bună zi, străini pe care n-avea să-i întîlnească niciodată – însă aceștia probabil în număr foarte mic. Cei mai mulți posedau locuințe personale, fără să fie singuri. Era suficient să-și exprime dorința și puteau ajunge, nu fizic, desigur, în prezența oricărei persoane dorite. Nu se plictiseau deoarece aveau acces la tot ceea ce se realizase pe tărîmurile imaginației sau ale realității, începînd cu zilele întemeierii orașului. Pentru indivizi cu mințile astfel alcătuite, existența satisfăcea pe deplin. Faptul că în același timp ea se dovedea absolut inutilă, nu părea să-i afecteze, lucru pe care Alvin nu-l înțelegea.

Pe măsură ce se îndepărtau de centrul orașului, Alvin și Alystra întîlniră tot mai puțini oameni, iar cînd se opriră lîngă o platformă lungă din marmură viu colorată, în jurul lor nu se mai zărea nimeni. Trecură peste vîrtejul înghețat de materie, acolo unde substanța căilor mobile revenea la origine, și ajunseră în fața unui perete unde se deschideau tunele puternic luminate. Fără să ezite, Alvin alese unul și păși înăuntru, Alystra urmîndu-l îndeaproape. Cîmpul peristaltic îi învălui imediat și-i propulsă înainte, așezați confortabil și admirînd împrejurimile.

Nu li se mai părea că se găsesc într-un coridor subteran. Arta care utilizase drept fundal întregul Diaspar era

prezentă din plin și aici; deasupra lor, cerurile păreau deschise adierilor paradisului. De jur împrejur, turnuri sclipeau sub razele soarelui. Nu era orașul știut de Alvin, ci Diasparul unei alte epoci, mult mai vechi. Deși majoritatea marilor clădiri le erau familiare, existau diferențe subtile ce le sporeau interesul. Lui Alvin i-ar fi plăcut să zăbovească, dar nu descoperise niciodată modalitatea de a încetini drumul prin tunel.

Foarte repede ajunseră într-o sală ovală, cu ferestre de jur împrejur. Prin ele se întrezăreau imagini ademenitoare ale unor spații vaste, sclipind de flori multicolore. În Diaspar continuau să se afle grădini, însă cele de față nu existaseră decît în mintea artistului care le crease. Cu siguranță, în prezent nu se mai vedeau asemenea flori nicăieri în Diaspar.

Alystra fu fermecată de frumusețea lor, convinsă că doar pentru ele o adusese Alvin acolo. Tînărul o privi o vreme alergînd fericită de la o fereastră la alta, bucurîndu-se de fiecare nouă descoperire. În clădirile pe jumătate părăsite, situate la periferia Diasparului, se găseau sute de astfel de locuri, menținute în perfectă stare de energii ascunse. Într-o bună zi, era posibil ca viața să curgă iarăși prin tulpinile florilor, dar pînă atunci, străvechea grădină rămînea o taină cunoscută numai lor.

— Mai avem de mers, rosti în cele din urmă Alvin. Acesta e doar începutul.

Păși printr-o fereastră și iluzia se spulberă. Înapoia geamurilor nu se afla o grădină, ci un coridor circular, ascendent. O vedea pe Alystra la cîțiva metri depărtare, însă știa că ea nu-l putea zări. Totuși, fata nu ezită și peste o clipă i se alătură pe coridor.

Sub tălpile lor, podeaua începu să înainteze lent, parcă doritoare să-i conducă către țintă. Din inerție mai făcură cîțiva pași, apoi viteza deveni atît de mare încît fu inutil să-și irosească forțele.

Coridorul urca; după treizeci de metri coti la nouăzeci de grade, deși numai logica îi detemină să creadă asta. Pentru simțuri, se deplasau în lungul unui coridor perfect drept. Faptul că, în realitate se mișcau în susul unui puț vertical, la o înălțime de o mie de metri, nu-i tulbura cîtuși de puțin, deoarece nu puteau concepe o defecțiune la nivelul cîmpului polarizator.

Brusc, tunelul reîncepu să "coboare", pînă descrise din nou un unghi drept. Mișcarea podelei se încetini imperceptibil, apoi se opri la capătul unei săli lungi, cu pereții îmbrăcați în oglinzi, și Alvin știu că i-ar fi fost imposibil s-o grăbească pe Alystra. Nu era vorba doar de acele cîteva caracteristici feminine rămase neschimbate de pe vremea Evei, dar nimeni n-ar fi rezistat fascinației locului. Din cîte cunoștea Alvin, în întreg Diasparul nu se mai afla ceva asemănător. Dintr-un capriciu al artistului, numai cîteva oglinzi reflectau scena așa cum era în realitate – și chiar acelea, Alvin era convins, își schimbau permanent poziția. Desigur, și restul reflectau *ceva*, însă era tulburător să treci printre peisaje fantastice, în continuă modificare.

Uneori, în lumea de oglinzi se iveau oameni și, nu o singură dată, Alvin recunoscuse unele chipuri. Înțelesese preabine că nu erau persoane pe care le cunoscuse personal. Prin intermediul necunoscutului artist, el privise în trecut, zărind încarnările anterioare ale celor ce umblau astăzi prin oraș. Se întristă, amintindu-și de propria lui unicitate, gîndind că, indiferent cît de mult ar fi așteptat în fața scenelor schimbătoare, niciodată nu avea să întîlnească un ecou al propriei persoane.

— Știi unde ne găsim? o întrebă pe Alystra, după ce trecură de oglinzi.

Fata clătină din cap.

— Cred că pe la marginea orașului. Am mers destul de mult, dar nu sînt sigură cît anume.

— Ne găsim în Turnul lui Loranne, spuse Alvin. Este unul dintre cele mai înalte puncte din Diaspar. Vino să-ți arăt.

O prinse de mînă și o scoase din sală. Ieșirile nu erau vizibile, însă în anumite puncte desenele pardoselii indicau prezența unor coridoare laterale. Apropiindu-te de oglinzi în locurile respective, reflexiile păreau să se contopească într-o cascadă de lumină și traversai pragul unui alt coridor. Alystra pierduse șirul ocolurilor făcute; în cele din urmă ieșiră într-un tunel lung, perfect rectiliniu, unde sufla un curent rece de aer. Tunelul se întindea orizontal pe sute de metri în ambele direcții, iar capetele îndepărtate se întrezăreau ca niște cerculețe luminoase.

— Nu-mi place aici, se plînse Alystra. E frig.

Probabil nu simțise niciodată pînă atunci frigul, iar Alvin se simți oarecum vinovat. Trebuia să-i fi spus să-și ia o mantie, una cît mai bună, deoarece în Diaspar veșmintele erau pur ornamentale și de-a dreptul inutile ca protecție.

Pentru că era exclusiv vina lui, își scoase propria capă și i-o întinse fără un cuvînt. Gestul nu conținea nici o urmă de curtoazie. Egalitatea sexelor se realizase cu adevărat de prea multă vreme ca asemenea galanterii să mai supraviețuiască. Dacă situația ar fi fost inversă, Alystra i-ar fi oferit haina ei, iar el ar fi acceptat-o cu aceeași ușurință.

Mersul cu vîntul în spate nu era de fapt neplăcut. Curînd ajunseră la capătul tunelului. Un perete de stîncă decupat în unghiuri larg deschise le oprea înaintarea; la urma urmei, se găseau pe marginea unei prăpastii. Uriașa conductă de ventilație se deschidea în zidul vertical al turnului, iar pînă jos erau cel puțin trei sute de metri. Se aflau sus pe meterezele orașului. Diasparul se întidea la picioarele lor, așa cum puțini îl văzuseră vreodată.

Panorama reprezenta reversul celei contemplate de Alvin în centrul parcului. Privea în jos, către valurile concentrice de piatră și metal ce coborau în terase late de aproape doi

kilometri spre inima orașului. Departe, parțial ascunse îndărătul turnurilor, distingea pajiștile, copacii și rîul circular. Iar mai departe, bastioanele Diasparului se ridicau iarăși către cer.

Lîngă el, Alystra privea încîntată, dar fără uimire. Văzuse orașul de nenumărate ori pînă atunci, din alte puncte, aproape la fel de bine situate și în condiții mult mai confortabile.

— Aceasta este lumea noastră... și atît, rosti Alvin. Acum vreau să-ți arăt altceva.

Se întoarse cu spatele spre zidul perforat și porni către îndepărtatul cerc de lumină de la celălalt capăt al tunelului. Simțea tăișul vîntului pe trupul său înveșmîntat sumar, totuși asta nu-l jena cîtuși de puțin.

Nu înaintase prea mult, cînd își dădu seama că Alystra nu-l urma. Fata rămăsese privind, cu mantia lipită de trup din cauza curentului, cu o mînă pe jumătate ridicată spre gură. Alvin îi zări buzele mișcîndu-i-se, însă cuvintele nu ajungeau pînă la el. La început o privi surprins, apoi cu o nemulțumire nu lipsită de milă. Spusele lui Jeserac erau adevărate. Fata nu-l putea însoți. Înțelesese ce era îndepărtatul cerc luminos pe unde vîntul sufla veșnic în Diaspar. În spatele Alystrei se afla lumea cunoscută, plină de minuni însă lipsită de surprize, plutind precum o bulă scînteietoare, perfect etanșă, pe fluviul timpului. Înaintea ei, la distanță de numai cîțiva pași, se întindea pustiul sălbatic, lumea deșertului, lumea Invadatorilor.

Alvin reveni lîngă ea și fu surprins să o vadă tremurînd.

— De ce ți-e frică? o întrebă. Sîntem în siguranță aici, în Diaspar. Ai privit pe fereastra dinapoi – sînt convins că o să poți privi și prin cea din față!

Alystra îl fixa ca și cum ar fi văzut un monstru ciudat. După criteriile ei, asta și era Alvin.

— Nu sînt în stare, șopti în cele din urmă fata. Numai

gîndindu-mă și îmi îngheață sîngele în vine. Alvin, nu merge mai departe!

— Dar e absurd! insistă nemilos tînărul. Ce rău ți s-ar putea întîmpla dacă mergi pînă la capătul coridorului și privești afară? E într-adevăr un peisaj straniu, un pustiu deprimant, dar nu-i nimic îngrozitor acolo. De fapt, cu cît am privit mai mult, cu atît mai frumoasă mi se –

Alystra nu rămase să-l audă terminînd. Se răsuci pe călcîie și fugi în josul rampei lungi care îi urcase prin tunel. Alvin nu încercă să o oprească; era o impolitețe să-ți impui punctul de vedere unei alte persoane. În plus, realiza că strădania i s-ar fi dovedit absolut inutilă. Știa că Alystra nu avea să se mai oprească pînă ce nu ajungea printre obișnuiții ei. Nu exista primejdia ca fata să se rătăcească printre culoarele orașului. Instinctul orientării prin cele mai complexe labirinturi era numai unul dintre numeroasele lucruri pe care Omul le învățase de cînd începuse să trăiască în orașe, după exemplul de mult dispărutului șobolan, silit să dobîndească aptitudini similare, atunci cînd părăsise cîmpiile, alăturîndu-se oamenilor.

Alvin așteptă o clipă, sperînd poate ca Alystra să revină. Reacția ei nu-l surprinsese, ci doar violența și iraționalismul ei. Pe de altă parte, deși îi părea cu adevărat rău că Alystra plecase, nu se putea opri să nu gîndească ce bine ar fi fost dacă fata i-ar fi lăsat mantia.

Nu era numai frigul, mai se adăuga și dificultatea de a avansa împotriva curentului de aer, șuierînd prin plămînii orașului. Tînărul lupta atît cu vîntul, cît și cu o forță ce venea din spatele acestuia. Abia cînd ajunse la zăbrelele de piatră și-și încleștă brațele în jurul lor, își permise să se relaxeze. Orificiile decupate nu-l lăsau decît să-și strecoare capul, dar și așa vederea îi era parțial blocată, deoarece intrarea conductei se adîncea ușor în perete.

Totuși, vedea îndeajuns. La cîteva mii de metri dedesubt,

lumina soarelui părăsea deșertul. Razele aproape orizontale pătrundeau prin deschizături, proiectînd în tunel desene stranii, în galben și negru. Alvin puse mîna streașină la ochi și privi în jos, spre ținutul pe care nici un om nu mai călcase vreme de milenii.

Se uita la un ocean de-a pururi înghețat. Kilometru după kilometru, dunele de nisip ondulau spre vest, cu orizonturile distorsionate de unghiul razelor solare. Ici-colo, capriciile vîntului formaseră în nisip vîrtejuri și făgașe într-atît de ciudate, încît uneori îți venea greu să crezi că nici una din acele sculpturi nu era opera unei ființe raționale. La mare depărtare, atît de departe încît Alvin nu avea cum să aprecieze distanța, se zărea un lanț de coline, cu siluete rotunjite. Tînărul rămase dezamăgit; ar fi dorit nespus să vadă munții semeți ai înregistrărilor străvechi și ai propriilor lui vise.

Soarele poposise pe coamele dealurilor, cu lumina îndulcită și împurpurată de sutele de kilometri de atmosferă pe care îi traversau razele. Pe discul lui se observau două pete negre. Din cercetările sale, Alvin aflase despre existența lor, însă acum era surprins că le distingea cu atîta ușurință. Semănau mult cu o pereche de ochi, privindu-l pe el, cel ghemuit la o ferestruică, cu vîntul șuierîndu-i neîncetat pe la urechi.

Nu exista amurg. Odată cu dispariția soarelui, petele de umbră întinse între dunele de nisip se contopiră brusc într-un vast ocean de întuneric. Culorile se destrămară pe cer, auriul și roșul cald se topiră, lăsînd în urmă un albastru antarctic, unde negrul se accentua tot mai mult. Alvin aștepta acel moment ce taie respirația, pe care, din toată omenirea, el singur îl cunoscuse – licărul de viață al primei stele. Trecuseră multe săptămîni de la ultima lui venire aici și știa că între timp configurația cerului de noapte se modificase. Cu toate acestea, nu fu pregătit pentru spectacolul celor Șapte Sori.

Nu puteau purta al nume, iar acesta îi venise nechemat pe buze. Formau un grup mic pe geana de lumină a apusului, foarte compact și uluitor de simetric. Șase aștri erau dispuși într-o elipsă ușor turtită, dar Alvin era convins că alcătuiau de fapt un cerc perfect, ușor înclinat către punctul său de observație. Fiecare stea avea altă culoare: roșu, albastru, auriu și verde, celelalte nuanțe îi scăpau. Exact în mijlocul formațiunii se găsea un alt astru, alb, cel mai strălucitor de pe întreg cerul vizibil. Întreaga structură semăna cu o bijuterie. Părea incredibil și mai presus de orice flexibilitate a legilor șansei ca Natura să fi realizat vreodată o configurație de o atît de perfectă frumusețe.

Pe măsură ce ochii i se acomodau cu întunericul, Alvin distingea uriașul văl cețos, cîndva numit Calea Lactee. Se întindea de la zenit pînă jos, spre orizont, iar cei Șapte Sori se încîlceau în faldurile sale. Treptat se iveau și celelalte stele, parcă pentru a-i sfida, iar grupările lor aleatoare sporeau și mai mult enigma acelei simetrii perfecte. Era ca și cum o forță necunoscută se opusese dezordinii universale, gravîndu-și semnul printre corpurile cerești.

De zece ori se rotise Galaxia în jurul propriei axe de cînd Omul pășise pentru întîia dată pe suprafața Pămîntului. Conform etaloanelor sale, asta nu însemna decît o clipă. Totuși, în acea scurtă perioadă se schimbase mult mai mult decît ar fi fost normal. Uriașii sori, care străluciseră cîndva cu atîta înverșunare în măreția tinereții lor, tremurau acum, topindu-se în așteptarea sfîrșitului. Însă Alvin nu văzuse niciodată cerul în străvechea lui minunăție și nu realiza ceea ce pierduse.

Frigul strecurat în oase îl alungă înapoi spre oraș. Se desprinse de lîngă zid, masîndu-și membrele, să-și pună iarăși sîngele în mișcare. În fața lui, către celălalt capăt al tunelului, lumina Diasparului era atît de strălucitoare, încît pentru o scurtă clipă fu nevoit să-și ferească ochii. În exteriorul orașului existau asemenea fenomene precum ziua și noaptea, dar în interior nu era decît o nesfîrșită zi. Pe măsură ce soarele cobora pe cerul de deasupra, Diasparul se umplea de strălucire, și nimeni nu observa momentul dispariției luminii naturale. Oamenii alungaseră întunericul din orașe, încă dinainte de a fi pierdut nevoia somnului. Singura noapte ce se pogora în Diaspar o constituia o întunecare rară și imprevizibilă, ce se abătea uneori asupra parcului, pe care-l transforma într-un loc al misterelor.

Alvin o luă înapoi, mergînd încet prin sala oglinzilor, obsedat în continuare de noapte și stele. Se simțea însuflețit de viață și în același timp, deprimat. Avea impresia că nu există nici o cale de evadare în pustietatea aceea enormă, mai mult, că nu exista motivație rațională pentru a o face. Jeserac afirmase că un om nu ar fi rezistat în deșert, iar Alvin îl credea. Poate că într-o bună zi va descoperi o cale ca să părăsească Diasparul, însă dacă o va face, știa că trebuie să revină repede la adăpostul zidurilor. Deșertul putea fi un joc amuzant, dar nu mai mult, un joc unde nu avea nici un coechipier, și care nici nu urma să-i ofere ceva deosebit. Merita să-l joace doar în cazul în care i-ar fi potolit sufletul însetat.

Lipsit parcă de dorința revenirii în lumea familiară, Alvin întîrzie printre reflexiile trecutului. Rămase în fața uneia dintre oglinzile mari și privi scenele din adîncurile ei.

Mecanismul care producea imaginile era controlat de însăși prezența lui și, într-o anumită măsură, de gîndurile sale. Oglinzile erau întotdeauna goale cînd pătrundea în sală, populîndu-se de îndată ce se apropia de ele.

Tînărul avea senzația că se găsește într-o uriașă piață deschisă, pe care n-o văzuse niciodată în realitate, piață ce se găsea probabil undeva în Diaspar. Era neobișnuit de ticsită, pentru că în ea se desfășura un soi de întrunire publică. Pe o estradă înaltă, doi bărbați se contraziceau

politicoşi, în vreme ce susţinătorii lor, de jur împrejur, interveneau cu vehemenţă. Tăcerea totală sporea farmecul scenei, căci imaginaţia lucra imediat, suplinind absenţa sunetului. Oare ce dezbăteau? se întrebă Alvin. Poate că nu reprezenta o scenă reală din trecut, ci doar un episod imaginar. Echilibrul desăvîrşit al spectatorilor, gesturile uşor ceremonioase ale vorbitorilor, toate păreau prea perfecte pentru a fi reale.

Studia chipurile din mulţime, căutînd măcar unul familiar, dar nu recunoştea pe nimeni. Poate însă că privea viitori prieteni ce urma să-i întîlnească peste secole abia. Cîte configuraţii ale fizionomiei umane se numărau acolo? Un număr enorm, totuşi finit, mai ales după ce variaţiile inestetice fuseseră eliminate.

Oamenii din lumea oglinzii îşi continuau controversa de mult uitată, ignorînd imaginea lui Alvin nemişcată printre ei. Uneori îi venea greu să creadă că el însuşi nu aparţinea acelei scene, întrucît iluzia era desăvîrşită. Cînd una din persoanele virtuale se mişca înapoia lui Alvin, ea dispărea din vedere, aşa cum s-ar fi întîmplat în mod normal, iar cînd o alta îi trecea prin faţă, el era cel acoperit.

Se pregătea să plece, cînd remarcă un bărbat ciudat înveşmîntat, situat lîngă grupul principal. Gesturile şi hainele, în fapt întreaga lui înfăţişare părea nelalocul ei în adunare. Deranja ansamblul şi, aidoma lui Alvin, constituia un anacronism.

De fapt, era cu mult mai mult. Era real şi îl privea pe tînăr cu un surîs uşor amuzat.

Cinci

În scurta-i viaţă, Alvin nu întîlnise nici a mia parte din locuitorii Diasparului. De aceea, nu fu surprins să nu-l ştie pe omul dinaintea lui. Îl uimea însă faptul că întîlnea pe cineva acolo, în turnul părăsit, atît de aproape de hotarul cu necunoscutul.

Se răsuci cu spatele către oglindă şi îl fixă pe intrus. Înainte de a apuca să spună ceva, străinul i se adresă:

— Presupun că eşti Alvin. Cînd am descoperit că cineva vizitează locul acesta, am bănuit că tu trebuie să fii.

În mod vădit, remarca nu se dorea ofensatoare, ci era o simplă constatare. Alvin o acceptă ca atare. Nu-l mira faptul că fusese recunoscut; îi plăcea sau nu, unicitatea şi potenţialul încă nedezvăluit al acesteia îl făcuseră cunoscut tuturor.

— Eu sînt Khedron, continuă străinul, de parcă astfel explica totul. Mi se mai spune Bufonul.

Alvin tăcu, iar Khedron înălţă din umeri cu o resemnare ironică.

— Ah, asta-i gloria! Eşti tînăr şi în experienţa ta de pînă acum nu s-au strecurat bufonerii. Îţi iert ignoranţa.

Bărbatul avea un aer neobişnuit de vioi. Alvin îşi chinuia creierii, străduindu-se să găsească înţelesul bizarului termen "bufon"; cuvîntul îi suna familiar, dar nu-l putea identifica. În complexa structură socială a oraşului existau multe asemenea denumiri şi-ţi trebuia cel puţin o viaţă să le înveţi pe toate.

— Vii deseori aici? întrebă el, puțin gelos. Ajunsese să privească Turnul lui Loranne ca pe un fel de proprietate personală și se simțea ușor nemulțumit că minunile de acolo erau cunoscute și altora. Oare Khedron privise vreodată deșertul, văzuse stelele coborînd spre vest?

— Nu, zise omul parcă răspunzîndu-i gîndurilor nerostite. N-am mai fost pe aici, însă îmi place să aflu ce întîmplări neobișnuite se petrec în oraș, și a trecut foarte multă vreme de cînd cineva a mai urcat în Turnul lui Loranne.

Alvin se întrebă de unde știa Khedron de vizitele sale anterioare, dar își alungă iute gîndul. Diasparul era ticsit de ochi, urechi și de alte organe de simț cu mult mai subtile decît acestea, informîndu-l în permanență de tot ceea ce se întîmpla în interiorul său. Oricine se arăta suficient de interesat putea, neîndoielnic, să găsească o modalitate de a accesa informațiile privitoare la locuitori.

— Chiar dacă-i neobișnuit ca oamenii să vină aici, vorbi el, continuînd să ocolească subiectul principal, de ce treaba asta te-ar interesa?

— Păi, în Diaspar neobișnuitul reprezintă privilegiul meu, răspunse Khedron. Te-am remarcat de multă vreme. Știam că ne vom întîlni odată. Din punctul meu de vedere, și eu sînt un unicat. O, nu așa ca tine, asta nu e prima mea viață. De o mie de ori am ieșit din Palatul Creației, dar cîndva, demult, am fost ales să fiu Bufon și în Diaspar nu pot exista doi în același timp. Cei mai mulți consideră că și unul e prea mult...

Tonul ironic al individului continua să-l deruteze pe Alvin. Nu era prea politicos să pui întrebări personale însă, la urma urmei, Khedron abordase cel dintîi subiectul.

— Îmi cer scuze pentru ignoranță, dar ce este un bufon și ce face el?

— Ai întrebat "ce", constată Khedron, așa că voi începe spunîndu-ți "de ce". Deși o poveste lungă, cred că te va interesa.

— Mă interesează totul, răspunse Alvin hotărît.

— Perfect. Oamenii – dacă au fost oameni, fapt de care uneori eu unul mă îndoiesc – oamenii care au conceput Diasparul au avut de rezolvat o problemă deosebit de complexă. Diaspar nu e numai o mașină, ci și un organism viu, nemuritor. Noi sîntem atît de obișnuiți cu societatea în mijlocul căreia trăim, încît nu înțelegem cît de ciudată ar părea ea strămoșilor noștri. Avem la dispoziție o lume micuță, închisă, ce nu se modifică niciodată decît în privința unor aspecte minore, și care rămîne totuși stabilă, epocă după epocă. A dăinuit, probabil, mai mult decît tot restul istoriei umane – însă în istoria *aceea* au fost, așa se crede, mii de culturi și civilizații distincte ce au apărut, au înflorit și s-au stins apoi. Cum a dobîndit Diasparul extraordinara lui stabilitate?

Alvin rămase surprins că cineva întreba un lucru atît de simplu, iar speranțele lui de a afla noutăți începură să se destrame.

— Prin Băncile Memoriei, cu siguranță. Diasparul este locuit mereu de aceeași oameni, deși repartiția lor pe epoci se schimbă pe măsură ce trupurile le sînt create sau distruse.

— Asta-i doar o părticică a răspunsului, clătină din cap Khedron. Cu exact aceiași oameni, poți crea multe tipuri diferite de societăți. Nu-mi pot demonstra afirmația și nici indicii evidente n-am, dar cred că este adevărată. Creatorii orașului nu i-au impus doar populația; ei au stabilit legile care ne guvernează comportamentul. Noi de abia sesizăm prezența acestor legi, însă le respectăm. Diaspar este o societate încremenită, incapabilă să se schimbe, evoluînd între limite restrînse. Pe lîngă tiparele corpurilor și personalităților noastre, Băncile Memoriei stochează multe alte lucruri. Ele conțin însăși imaginea orașului, protejîndu-i fiece atom de transformările pe care le aduce timpul. Privește pardoseala de aici; datează de milioane de ani, au călcat-o

nenumărate tălpi. Vezi vreun semn de uzură? Materialele neprotejate, oricît de rezistente, ar fi fost de mult distruse. Dar atîta vreme cît există energie pentru funcționarea Băncilor Memoriei, atîta vreme cît matricile conținute în ele mai controlează configurația orașului, structura fizică a Diasparului nu se va modifica.

— Însă au fost *unele* modificări, protestă Alvin. De la fondarea orașului s-au demolat multe clădiri, și s-au construit altele noi.

— Bineînțeles, dar numai eliminînd informațiile stocate în Bănci și programînd apoi alte configurații. Oricum, am pomenit de asta doar ca un exemplu al modului în care orașul se autopăstrează din punct de vedere fizic. Ceea ce vreau să subliniez este că, în mod similar, în Diaspar se găsesc mașini ce mențin structura socială. Ele urmăresc orice modificări, corectîndu-le înainte de a se amplifica. Cum o fac? Nu știu... Poate selectîndu-i pe cei ce ies din Palatul Creației, poate acționînd asupra tiparelor personalităților noastre. Credem că avem libertatea voinței, dar putem fi oare siguri?

Oricum, problema a fost rezolvată. Diaspar a supraviețuit și a traversat în siguranță epocile, aidoma unei nave uriașe, avînd drept încărcătură ceea ce mai rămăsese din specia umană. Reprezintă o realizare excepțională a ingineriei sociale, deși întrebarea dacă merita dusă la capăt rămîne încă fără de răspuns.

În mod cert, stabilitatea nu e suficientă. Duce prea ușor la stagnare și de aici la decadență. Întemeietorii orașului au avut extrem de multă grijă s-o evite, chiar dacă aceste clădiri abandonate sugerează că nu au reușit pe de-a-ntregul. Eu, Khedron Bufonul, fac parte din acest plan. Poate că sînt o rotiță foarte mică. Mie îmi place să cred altceva, dar iarăși, nu pot să fiu sigur.

— Și care crezi că este rolul tău? întrebă Alvin, în continuare derutat, simțind cum îl cuprinde exasperarea.

— Să zicem că eu introduc în oraș anumite cantități, prestabilite, de dezordine. A-ți explica acțiunile mele ar însemna să le anulez eficiența. Judecă-mă după faptele mele, chiar dacă puține, și nu după vorbe.

Alvin nu mai întîlnise niciodată un individ de genul lui Khedron. Bufonul avea o reală personalitate, ridicîndu-se cu mult deasupra nivelului general de uniformitate, caracteristic Diasparului. Cu toate că nu păreau să existe șanse de a descoperi ce sarcini avea și cum le îndeplinea, chestiunea era de importanță minoră. Important, așa simțea Alvin, era că apăruse cineva cu care să discute (atunci cînd acesta se întrerupea din monolog) și care ar fi fost în stare să-i ofere răspunsuri la problemele ce-l frămîntau de atîta timp.

Coborîră împreună prin coridoarele Turnului lui Loranne, ieșind lîngă calea mobilă. Abia atunci, tînărul realiză că Bufonul nu-l întrebase nici măcar o dată ce făcea acolo, la hotarul cu exteriorul. Bănuia că bărbatul știe, că e interesat, dar nu surprins. Ceva îi spunea că ar fi fost extrem de greu să-l surprindă pe Khedron.

Schimbară între ei numerele de indexare, să se poată vizita oricînd. Alvin ar fi vrut să rămînă cît mai mult în compania lui Khedron, deși presupunea că tovărășia acestuia s-ar fi dovedit epuizantă. Totuși, înainte de a se reîntîlni, intenționa să afle ce-i puteau spune prietenii, și mai cu seamă Jeserac, despre Khedron.

— Pe data viitoare, rosti străinul și dispăru brusc. Alvin se simți ușor iritat. Cînd te întîlneai cu cineva și te aflai sub formă de proiecție, politețea îți cerea să anunți acest fapt încă de la început. În caz contrar, l-ai fi putut pune pe interlocutor într-o situație jenantă. Probabil Khedron stătuse tot timpul liniștit acasă... oriunde ar fi fost aceasta. Numărul comunicat lui Alvin asigura transmiterea oricărui mesaj, dar nu-i dezvăluia poziția. Cel puțin așa se obișnuia. Puteai dezvălui oricui numărul de indexare, însă adresa o

rezervai doar pentru prieteni.

Revenind spre centrul orașului, Alvin reflectă la tot ceea ce îi spusese Khedron despre Diaspar și despre organizarea socială a orașului. Ciudat că nu mai întîlnise pe nimeni nemulțumit de modul lor de viață. Diaspar și locuitorii lui fuseseră prevăzuți ca parte a unui plan mult mai întins; laolaltă formau o simbioză perfectă. În decursul îndelungatelor vieți, oamenii nu se plictiseau. Lumea lor era minusculă după standardele epocilor străvechi, dar complexitatea ei copleșea, iar abundența minunilor și bogățiilor depășea orice închipuire. Aici, în Diaspar, Omul adunase toate roadele geniului său, tot ceea ce fusese salvat de la ruină din trecut. Se spunea că toate orașele care existaseră vreodată dăruiseră cîte ceva Diasparului. Înainte de apariția Invadatorilor, numele său fusese cunoscut pretutindeni pe lumile cucerite de om. În înălțarea lui se împletise întreg talentul, întreaga artă a Imperiului. Cînd vîrsta de aur se apropiase de sfîrșit, oameni de geniu remodelaseră orașul, oferindu-l mașinilor ce-l făcuseră nemuritor. Oricît de multe s-ar fi uitat, Diaspar avea să dăinuie și să poarte urmașii Omului, în siguranță, pe fluviul timpului.

Aceștia obținuseră nemurirea și se mulțumeau cu atît. Existau un milion de lucruri care să le ocupe viețile, între momentul cînd pășeau peste pragul Palatului Creației și acela în care, cu trupurile puțin îmbătrînite, se întorceau în Băncile Memoriei. Într-o lume unde bărbații și femeile posedau o inteligență altădată marca geniului, nu se putea vorbi de pericolul plictiselii. Plăcerile conversației și disputei, ceremonialurile rafinate ale contactelor sociale – toate se dovedeau suficiente să ocupe o parte importantă a vieții. Se adăugau după aceea marile dezbateri publice, la care întregul oraș participa cu pasiune, în vreme ce mințile sale cele mai ascuțite se înfruntau, ori se asociau în escaladarea piscurilor de necucerit ale filozofiei, dar a căror provocare

continua să ademenească.

Nici unui individ nu-i lipseau preocupările intelectuale. Eriston, de pildă, petrecea multă vreme în dialoguri îndelungate cu Computerul Central, care practic conducea orașul și dispunea de capacitatea de a întreține nenumărate convorbiri simultane cu cei dornici să-i înfrunte intelectul. De trei sute de ani, Eriston încerca să construiască paradoxuri logice pe care mașina să nu fie în stare să le soluționeze. Și nu se aștepta să înregistreze un progres notabil înainte de scurgerea cîtorva vieți.

Interesele Etaniei erau de o natură diferită, ținînd de estetică. Proiecta și executa, cu ajutorul organizatoarelor de materie, structuri tridimensionale, întrepătrunse, de o complexitate atît de rafinată, încît deveneau în final adevărate probleme topologice. Lucrările ei se admirau în tot Diasparul, iar unele configurații fuseseră încorporate în podelele marilor săli coregrafice, unde se utilizau ca bază în conceperea unor dansuri noi.

Asemenea îndeletniciri ar fi putut pare poate seci pentru cei lipsiți de capacitatea de-a le aprecia subtilitatea. În Diaspar însă, nu se afla nimeni incapabil să înțeleagă ceea ce încercau să facă Eriston și Etania, și care să nu aibă și el o preocupare personală la fel de pasionantă.

Atletismul și alte sporturi, inclusiv cele născute prin controlul gravitației, încîntau primele secole ale tinereții. În privința aventurilor și exercițiilor fanteziei, poveștile saga asigurau satisfacerea tuturor dorințelor. Ele reprezentau produsul final al aspirației către realism, satisfăcută atunci cînd oamenii reproduseseră imaginile în mișcare și înregistraseră sunetele, utilizînd apoi tehnicile respective pentru a pune în scenă episoade din realitate sau imaginație. În saga, iluziile erau totale, deoarece impresiile senzitive se produceau direct în creier, anulînd orice senzații contradictorii. Spectatorul absorbit se decupla de realitate pe durata aven-

turii, avea impresia că trăiește într-un vis și că totuși este treaz.

Într-o lume a ordinii și a stabilității care nu-și modificase orientarea generală de un miliard de ani, nu era surprinzător să apară un interes major pentru jocurile de noroc. Omenirea fusese întotdeauna fascinată de misterul rostogolirii zarurilor, de întoarcerea unei cărți de joc, de învîrtirea ruletei. La capătul inferior, interesul respectiv se baza pe simpla dorință de cîștig, dar aceasta reprezenta un sentiment fără acoperire într-o lume unde fiecare putea deține ceea ce vrea, în limitele rezonabilului. Însă și cînd motivație a cîștigului a fost anihilată, a rămas simpla fascinație a șansei, seducînd și mințile cele mai sofisticate. Mașinile cu o funcționare absolut aleatoare – evenimente al căror final nu putea fi prezis nicicînd, indiferent de informațiile avute – ofereau plăceri egale filozofului sau simplului jucător.

Iar deasupra, accesibile tuturor, rămăseseră universurile întrepătrunse ale iubirii și artei. Întrepătrunse, deoarece iubirea fără artă duce la diminuarea dorinței, iar arta nu poate fi gustată dacă nu este contemplată cu iubire.

Oamenii căutaseră frumusețea în multe forme – în șiruri de sunete, în rînduri scrise pe hîrtie, în surpafețe de piatră, în mișcările trupului omenesc, în culori dispuse în spațiu. Toate acestea continuau să supraviețuiască în Diaspar, iar în decursul epocilor li se adăugaseră altele. Nimeni nu era încă sigur dacă fuseseră descoperite toate posibilitățile Artei, ori dacă ea avea un sens și în afara minții omenești.

Dar același lucru se putea spune și despre Iubire.

Șase

Jeserac stătea nemișcat în mijlocul unui vîrtej de cifre. În fața lui defilau primele o mie de numere prime transpuse în sistemul binar. Se perindau interminabile șiruri de 0 și 1, aducîndu-i înaintea ochilor seria completă a numerelor fără alți divizori decît unitatea și ele însele. Numerele prime se bucurau de o vrajă aparte, care absorbise dintotdeauna Omul, și continuau să îl farmece în prezent.

Jeserac nu era matematician, deși uneori îi plăcea să creadă acest lucru. Tot ce putea face era să caute printre numere, urmărind o relație specială, o regulă pe care indivizi mai capabili ar fi dezvoltat-o într-o lege generală. El unul ar fi fost în stare să descopere cum se comportă numerele, însă nu să și explice motivul acelei anume comportări. Plăcerea lui consta în a-și croi drum prin jungla aritmetică, descoperind uneori minuni pe care chiar exploratori mai pricepuți nu le observaseră.

Afișă matricea cu numere întregi și puse computerul să deplaseze numerele prime ca pe niște mărgele aranjate în intersecțiile unei rețele. Făcuse lucrul acela de cel puțin o sută de ori și nici o singură dată nu aflase nimic nou. Continua totuși să-l obsedeze modul lor de răspîndire în șirul numerelor întregi, aparent lipsit de logică. Știa că unele reguli ale distribuției fuseseră deja descoperite, dar nu-și pierdea speranța că avea să mai găsească altele.

De întrerupere n-avu cum să se plîngă. Dacă ar fi ținut să nu fie tulburat, și-ar fi programat corespunzător contactorul.

Cînd soneria îi ţiui blînd la ureche, peretele de numere tremură, cifrele se contopiră şi Jeserac reveni în lumea reală.

Îl recunoscu imediat pe Khedron. Nu fu teribil de încîntat; nu-i plăcea să fie perturbat în însuşi modul său de viaţă, iar Khedron reprezenta tocmai imprevizibilul. Îl întîmpină totuşi cu destulă politeţe, ascunzîndu-şi îngrijorarea.

În Diaspar, cînd doi locuitori se întîlneau întîia, sau chiar a suta oară, obiceiul cerea ca aproape o oră să fie petrecută în schimburi de amabilităţi, înainte de a trece la problemele propriu-zise, *dacă* acestea existau. Khedron îl jigni pe Jeserac, galopînd prin ritual în numai cinsprezece minute, după care rosti brusc:

— Vreau să-ţi vorbesc despre Alvin. Din cîte ştiu eşti tutorele lui...

— Da, încuviinţă Jeserac. Îl văd de cîteva ori pe săptămînă, ori mai precis de cîte ori doreşte el.

— Ai spune că e un elev capabil?

Jeserac căzu pe gînduri; nu-i venea uşor să răspundă. Relaţia elev-tutore era extrem de importantă şi reprezenta, într-adevăr, unul din fundamentele vieţii în Diaspar. În medie, cîte zece mii de persoane apăreau anual în oraş. Memoriile lor se găseau încă în stare latentă şi pe parcursul primilor douăzeci de ani, tot ceea ce îi înconjura li se părea nou şi ciudat. Trebuiau să fie învăţaţi cum să folosească puzderia de maşini şi automate din ansamblul vieţii cotidiene, să înveţe cum să se descurce în cea mai complexă societate creată vreodată de Om.

O parte a acestei educaţii provenea de la cuplurile alese ca părinţi. Alegerea se făcea prin tragere la sorţi, iar îndatoririle nu erau împovărătoare. Eriston şi Etania îi dedicaseră lui Alvin o treime din timpul lor, îndeplinind corect ceea ce se aştepta din partea lor.

Sarcinile lui Jeserac se restrîngeau la aspectele mai formale ale educaţiei tînărului; se presupunea că părinţii îl vor

învăţa cum să se comporte în societate, introducîndu-l într-un cerc de prieteni de aceeaşi vîrstă. Ei erau răspunzători pentru caracterul lui Alvin, iar Jeserac pentru dezvoltarea intelectuală a acestuia.

— Îmi este destul de dificil să îţi răspund la întrebare, replică într-un tîrziu Jeserac. Cu certitudine, în privinţa inteligenţei sale nu există nici o îndoială şi totuşi, multe din lucrurile care ar trebui să-l preocupe par să-i fie absolut indiferente. Pe de altă parte, dovedeşte o curiozitate morbidă faţă de subiecte pe care noi nu obişnuim să le discutăm.

— De pildă, lumea din exteriorul Diasparului?

— Da... De unde ştii?

Khedron ezită o clipă, întrebîndu-se cît anume să îi spună. Ştia că Jeserac avea suflet bun şi că era bine intenţionat, dar mai ştia că el respecta aceleaşi tabuuri ca toţi ceilalţi, cu excepţia lui Alvin şi a lui Khedron.

— Am bănuit, răspunse în final.

Jeserac se instală mai comod în fotoliul materializat. Situaţia devenise interesantă şi voia s-o analizeze cît mai amănunţit. Nu putea afla prea multe, dacă Khedron s-ar fi dovedit reticent în a colabora.

Ar fi trebuit să se gîndească la faptul că, într-o bună zi, Alvin avea să-l întîlnească pe Bufon şi că de aici vor rezulta consecinţe imprevizibile. În afară de Alvin, Khedron reprezenta singurul individ din oraş care putea fi numit excentric – dar această particularitate îi fusese plănuită şi dăruită conştient de către întemeietorii Diasparului. Cu multă vreme în urmă se constatase că, în absenţa infracţiunilor, ori a dezordinii sociale, o Utopie ar fi devenit destul de repede insuportabil de plictisitoare. Dată fiind natura lucrurilor, nu se putea garanta menţinerea entropiei sociale la un nivel optim. Iar dacă erau legiferate şi programate infracţiunile, atunci încetau să mai fie infracţiuni.

Soluţia o constituia Bufonul, o idee naivă la prima vedere,

dar în fapt profundă și subtilă. În toată istoria Diasparului erau mai puțin de două sute de persoane a căror moștenire mentală îi recomanda pentru acest rol aparte. Ei dețineau anumite privilegii ce-i protejau de consecințele acțiunilor lor, deși se număraseră Bufoni ce depășiseră măsura și plătiseră prin singura pedeapsă posibilă în Diaspar: aceea de a fi exilați în viitor, înainte de sfîrșitul actualei încarnări.

În rare și imprevizibile ocazii, Bufonul răsturna orașul cu susu-n jos, prin feste gigantice, glume extrem de complexe, atacuri elaborate împotriva unei credințe la modă, ori a unui mod de viață. Denumirea de "Bufon" se potrivea ca o mănușă. Cîndva existaseră indivizi cu sarcini similare, acționînd cam în aceleași limnite... Pe vremurile regilor și a ale curților regale.

— Cel mai bine ar fi să vorbim deschis unul cu celălalt, propuse Jeserac. Amîndoi știm că Alvin este un Unic, că nu a mai trăit o altă viață în Diaspar. Poate că tu ghicești mai bine decît mine implicațiile acestui adevăr. Eu mă îndoiesc că în oraș pot avea loc evenimente neprevăzute, prin urmare apariția lui Alvin trebuie să aibă un scop anume. Dacă își va atinge acest scop, necunosccut mie, nu știu. Nu știu nici dacă este un scop bun sau rău, nici măcar nu-mi imaginez despre ce ar putea fi vorba.

— Dacă e legat de exteriorul orașului?

Jeserac zîmbi răbdător. Bufonul glumea, așa cum era de așteptat din partea lui.

— I-am spus ce se află acolo; știe că în exteriorul Diasparului nu se găsește decît deșertul. Du-l să vadă, poate că *tu* cunoști o cale de ieșire. E posibil ca după aceea să se lecuiască de această ciudățenie.

— Cred că a privit deja realitatea de afară, șopti Khedron, dar numai pentru sine.

— Eu unul cred că Alvin este fericit, reluă Jeserac. Nu are nici o legătură stabilă și e greu de crezut că ar putea să aibă, atîta vreme cît suferă de această obsesie. Însă la urma urmelor, este încă foarte tînăr! Va depăși faza actuală și se va integra în viața normală a orașului.

Jeserac vorbea parcă pentru a se convinge pe sine însuși, iar Khedron se întrebă dacă își credea propriile cuvinte.

— Spune-mi, Jeserac, interveni el brusc, Alvin cunoaște faptul că nu e cel dintîi Unic?

Jeserac îl privi surprins, apoi rosti cu o ușoară urmă de sfidare:

— Trebuia să fi bănuit că *tu* știi cel mai bine. Cîți Unici a numărat întreaga istorie a Diasparului?

— Paisprezece, răspunse fără șovăială Khedron. Exceptîndu-l pe el.

— Ai informații mai precise decît aș putea obține eu , constată cu tristețe Jeserac. Îmi poți spune ce s-a întîmplat cu ceilalți?

— Au dispărut.

— Mulțumesc, asta o știam deja. E motivul pentru care i-am povestit băiatului cît mai puține despre precedesorii săi; în starea lui prezentă nu i-ar fi de mare ajutor. Mă pot bizui pe discreția ta?

— Deocamdată, da. Vreau să-l studiez și eu, tainele m-au atras dintotdeauna, iar în Diaspar misterele nu sînt în număr mare. Poate că Soarta va aranja o festă, pe lîngă care toate eforturile mele să pară extrem de modeste. Și dacă se va întîmpla așa, vreau să mă asigur că voi asista la deznodămînt.

— Își place să vorbești în enigme, îi reproșă Jeserac. Concret, ce anume anticipezi?

— Nu consider că bănuielile mele ar fi mai corecte decît ale tale. Totuși, presupun că nici eu, nici tu, nici altcineva din Diaspar nu-l va opri pe Alvin atunci cînd el va decide ce să facă. Ne așteaptă cîteva secole foarte interesante!

Multă vreme după ce imaginea lui Khedron dispăruse, Jeserac rămase nemișcat, fără a se mai apleca spre matema-

tică. Îl apăsa o presimțire, un sentiment pe care nu-l mai încercase pînă atunci. Pentru o fracțiune de secundă se întrebă dacă n-ar fi trebuit să solicite o audiență înaintea Consiliului, dar nu însemna să stîrnească o zarvă ridicolă, lipsită de orice temei real? Poate că întreaga afacere nu era decît o glumă stranie și complicată a lui Khedron, deși nu-și închipuia de ce fusese ales tocmai el drept cal de bătaie.

Analiză faptele cu atenție, din toate perspectivele posibile.

Probabil cea mai potrivită atitudine era să aștepte și să vadă ce va fi.

Alvin nu pierdu timpul. Află despre Khedron tot ceea ce se putea. Ca de obicei, Jeserac constitui principala lui sursă de informații. Tutorele îi relată în linii mari discuția cu Khedron, adăugînd și puținul cunoscut de el. În măsura în care așa ceva era posibil în Diaspar, Bufonul era un singuratic: nimeni nu știa unde locuia, nici alte amănunte despre modul lui de viață. Ultima lui farsă fusese mai degrabă o glumă de copil neastîmpărat, ducînd la o paralizie generală a căilor mobile. Asta se întîmplase cu cincizeci de ani în urmă. Cu o sută de ani mai înainte, crease un soi de dragon cu un comportament extrem de scandalos, ce bîntuise prin oraș consumînd toate exemplarele existente ale lucrărilor celui mai popular sculptor. Artistul însuși, alarmat în clipa cînd dieta unică a animalului devenise evidentă, își făcuse urma pierdută, și nu se mai ivise decît după ce monstrul dispăruse, la fel de misterios precum apăruse.

Din aceste relatări, un lucru reieșea cu limpezime: Khedron cunoștea foarte bine mașinile și energiile ce conduceau orașul, le putea supune voinței sale într-un mod pe care nimeni altul nu mai reșise să-l imite. Probabil că exista un control superior de siguranță, capabil să oprească un Bufon prea ambițios din a pricinui stricăciuni permanente și ireparabile în structura complexă a Diasparului.

Alvin înregistră informațiile, dar nu încercă să-l contacteze pe Khedron. Deși avea multe întrebări, independența lui încăpățînată – poate singura trăsătură cu adevărat unică printre calitățile sale – îl determinase să descopere cît mai multe de unul singur. Declanșase o acțiune ce ar fi putut să-l preocupe ani de zile, însă atîta vreme cît simțea că înaintează către țintă, se simțea fericit.

Aidoma unui explorator din vechime în căutarea unui ținut necunoscut, el începuse cercetarea sistematică a Diasparului. Petrecea zile și săptămîni rătăcind prin turnurile de la marginea orașului, în speranța că undeva va descoperi o trecere spre lumea din exterior. Pe parcursul cercetărilor găsi multe guri de aerisire, deschizîndu-se sus deasupra deșertului, însă toate zăbrelite. Dar chiar dacă nu ar fost închise, înălțimea de aproape doi kilometri constituia un impediment decisiv pentru o încercare de evadare.

Nu descoperi nici o ieșire, deși exploră o mie de coridoare și zece mii de săli pustii. Clădirile investigate se aflau în perfecta și imaculata stare pe care locuitorii Diasparului se obișnuiseră s-o accepte ca făcînd parte din ordinea firească a lucrurilor. Uneori, Alvin întîlnea cîte un robot în control. Întotdeauna îl supunea tirului întrebărilor, însă nu afla nimic, deoarece mașinile întîlnite nu erau programate să răspundă gîndurilor sau vorbelor umane. Deși conștiente de prezența lui, plutind politicoase într-o parte, ele refuzau să se angajeze în discuții.

Treceau zile întregi în care Alvin nu vedea nici o ființă omenească. Dacă se simțea înfometat, intra într-un apartament și comanda o masă. Aparate miraculoase, spre a căror existență își arunca arareori vreun gînd, se trezeau la viață după eoni de hibernare. Tiparele stocate în memorii pîlpîiau la granița realității și începeau să organizeze și să distribuie materia controlată. În modul acesta, un fel de mîncare preparat de un *chef*, cu un milion de ani în urmă, era chemat

în existenţă, să încînte papilele gustative, ori să satisfacă pur şi simplu foamea.

Singurătatea acestei lumi pustii - carapacea goală ce înconjura inima vie a oraşului - nu-l deprima pe tînăr. Era obişnuit cu singurătatea, pe care o simţea chiar şi atunci cînd se găsea printre cei consideraţi de el prieteni. Explorarea înfrigurată ce îi absorbea în întregime energia şi interesul, îl făcea să uite de misterul apariţiei sale şi de anomalia ce îl izola de ceilalţi.

Cercetase mai puţin de o sutime din perimetrul oraşului, cînd decise că-şi pierde vremea. Hotărîrea nu era rezultatul lipsei de răbdare, ci era cauzată de bunul simţ. Dacă necesitatea avea să se ivească, el era pregătit să se întoarcă şi să-şi termine misiunea impusă, chiar dacă ar fi durat o viaţă. Văzuse însă destul ca să se convingă că ieşirea din Diaspar, dacă exista, nu putea fi găsită prea uşor. Dacă nu cerea ajutorul unuia mai învăţat decît el, ar fi pierdut secole într-o căutare poate inutilă.

Jeserac îi declarase că nu cunoştea calea spre exterior şi că se îndoia că ar fi existat vreuna. Interogate de Alvin, automatele de informaţii scotociseră zadarnic în memoriile lor aproape infinite. Erau în stare să explice fiecare amănunt al istoriei Diasparului, începînd cu primele tentative de înregistrare a datelor, mergînd pînă la bariera dincolo de care Epoca Zorilor rămînea de-a pururi ascunsă. Dar întrebării simple a lui Alvin nu-i puteau răspunde, ori poate că o putere superioară le interzicea să o facă.

Se văzu nevoit să-l caute pe Khedron.

Şapte

— Ţi-a luat ceva timp, totuşi ştiam că, mai devreme sau mai tîrziu, mă vei vizita.

Siguranţa lui Khedron îl irita pe tînăr; nu-i plăcea să-şi vadă comportamentul prezis cu atîta precizie. Se întrebă dacă Bufonul îi urmărise căutările, ori dacă ştia exact ce anume încercase.

— Vreau să găsesc o ieşire din oraş, declară răspicat. *Trebuie* să existe şi cred că m-ai putea ajuta s-o găsesc.

Un moment, Khedron tăcu. Dacă dorea, putea încă întoarce spatele drumului ce se deschisese înaintea lui, ducînd spre un viitor ce-i depăşea puterile de premoniţie. Un altul n-ar fi ezitat; nici un locuitor al oraşului, n-ar fi îndrăznit să deranjeze fantomele din vremuri moarte cu milioane de secole în urmă. Poate că nu era nici un pericol, poate că nimic nu era în stare să modifice încremenirea veşnică a Diasparului. Însă dacă exista posibilitatea apariţiei în lume a unui lucru nou şi straniu, acum era ultima ocazie pentru a împiedica această apariţie.

Actuala ordine a lucrurilor îl mulţumea pe Khedron. Adevărat, din cînd în cînd tulbura el ordinea aceea, dar numai superficial. Era un critic şi nu un revoluţionar. Dorea să stîrnească numai vălurele pe suprafaţa acelui fluviu temporal, însă cursul refuza să-l schimbe. Înclinaţia spre aventură, cu excepţia celei pur mentale, îi fusese eliminată la fel de grijuliu şi de atent ca la toţi ceilalţi locuitori ai Diasparului.

Totuși mai avea, aproape stinsă, o scînteie de curiozitate, trăsătura care reprezentase cîndva darul cel mai de preț al Omului. Și era pregătit să-și asume un anume risc.

Îl privi pe Alvin și încercă să-și amintească propria lui tinerețe, visele vechi de cinci sute de ani. Orice clipă a trecutului pe care voia s-o revadă era încă limpede și bine definită în memorie. Precum mărgelele unui șirag, viața prezentă și cele dinaintea ei se succedau una cîte una; el putea apropia mental și să examineze pe oricare dintre ele. Majoritatea bătrînilor Khedroni îi erau acum străini; tiparele de bază erau aceleași, însă greutatea experienței îi separa pentru totdeauna. Dacă ar fi dorit, și-ar fi scos complet din minte încarnările anterioare înainte de a reintra în Palatul Creației, să doarmă pînă la următoarea trezire. Dar așa ceva ar fi însemnat un fel de moarte, iar el nu se simțea pregătit pentru ea. Prefera să continue să adune tot ceea ce-i oferea viața, aidoma unui nautil adăugînd răbdător celule noi pe spirala ființei sale lent crescătoare.

În tinerețe, Khedron nu se deosebise cu nimic de tovarășii săi. Preluase rolul căruia îi fusese destinat cu multă vreme în urmă, abia în momentul cînd depășise vîrsta critică și amintirile latente îi reveniseră. Uneori nutrea un resentiment, gîndindu-se că inteligențele care înălțaseră cu atîta măiestrie Diasparul erau capabile chiar și acum, după atîta vreme, să-l manevreze ca pe o marionetă. Poate că se ivise, iată, șansa prea mult amînatei răzbunări. Apăruse un nou actor, capabil să tragă cortina finală peste o piesă cu prea multe acte.

Simpatia față de cineva a cărui singurătate era chiar mai profundă decît a sa, plictiseala produsă de mileniile cu repetări continue și simțul drăcesc al farsei au constituit factorii care l-au determinat pe Khedron să acționeze.

— Poate te voi ajuta, îi spuse lui Alvin. Nu vreau totuși să-ți trezesc speranțe neîntemeiate. Așteaptă-mă peste o jumătate de ceas la intersecția dintre Raza Trei și Inelul Doi.

În cel mai rău caz îți promit o călătorie interesantă.

Alvin ajunse cu zece minute mai devreme în locul întîlnirii, situat în capătul opus al orașului. Așteptă răbdător, în vreme ce căile mobile curgeau într-una pe lîngă el, purtînd pasageri mulțumiți și calmi spre treburi lipsite de importanță. În cele din urmă, zări în depărtare silueta înaltă a lui Khedron și după încă o clipă, se găsi pentru prima dată alături de Bufon. Nu mai era o imagine tridimensională; cînd își atinseră palmele în salutul străvechi, Khedron se dovedi cît se poate de real.

Bufonul se așeză pe o balustradă din marmură și-l studie pe Alvin cu o curiozitate nedisimulată.

— Mă-ntreb, începu el, dacă știi ce-mi ceri. Și mai ales, ce vei face dacă îți ofer ceea ce-mi ceri? Crezi, într-adevăr, că ai fi capabil să părăsești orașul, presupunînd că descoperi o ieșire?

— Sînt sigur, replică curajos tînărul, dar Khedron îi citi incertitudinea din glas.

— Atunci dă-mi voie să-ți spun un lucru de care poate nu-ți dai seama. Vezi turnurile de acolo? Arătă spre vîrfurile gemene ale Centralei Energetice și ale Palatului Consiliului, aflate față în față pe malurile unui canion adînc de doi kilometri. Să zicem că aș instala între ele, acolo sus, o punte perfect imobilă, dar lată de numai cinsprezece centimetri. Ai avea curajul să treci pe ea de la un turn la celălalt?

Alvin ezită.

— Nu știu, răspunse într-un tîrziu. Cred că nici n-aș încerca.

— Sînt absolut sigur că n-ai putea-o face niciodată. După mai puțin de zece pași, ai ameți și te-ai prăbuși în gol. Totuși, dacă aceeași punte s-ar găsi la numai zece centimetri deasupra solului, ai merge pe ea fără dificultate.

— Și ce dovedește asta?

— Mă ajută să-ți explic un lucru similar. În cele două

experienţe, puntea este absolut identică. Unul din roboţii pe care îi întîlneşti din cînd în cînd ar parcurge-o cu aceeaşi uşurinţă şi la nivelul solului, şi suspendată între clădiri. *Noi* însă nu, deoarece ne temem de înălţime. Poate că această teamă este ilogică, însă-i prea puternică pentru a o ignora. Face parte din noi, ne naştem şi trăim cu ea, ori poate prin ea.

În acelaşi fel ne temem de spaţiu. Arată oricărui locuitor al Diasparului un drum care să ducă afară, un drum chiar identic cu cel din faţa noastră, şi nu va porni pe el. Se va întoarce, aşa cum şi tu te-ai întoarce de pe puntea dintre turnuri.

— Dar de ce? întrebă Alvin. Trebuie să fi existat o vreme cînd –

— Ştiu, ştiu, încuviinţă Khedron. Cîndva oamenii străbăteau întreaga lume, ba chiar zburau spre stele. Ceva i-a schimbat, li s-a imprimat frica. Tu singur îţi închipui că nu o ai. Ei bine, vom vedea. Am să te conduc în Palatul Consiliului.

Palatul era una dintre cele mai înalte clădiri din oraş, fiind aproape complet ocupat de maşinăriile ce constituiau adevăraţii administratori ai Diasparului. În apropiere de vîrful lui se găsea sala unde se întrunea Consiliul, în acele rare ocazii cînd se iveau probleme ce impuneau dezbaterea.

Intrarea largă îi înghiţi pe amîndoi. Khedron avansă în lumina aurie. Alvin nu mai intrase niciodată pînă atunci în Palatul Consiliului. Nu exista nici o interdicţie în acest sens – de fapt, în Diaspar se numărau puţine interdicţii – însă, precum ceilalţi locuitori, privea clădirea cu un soi de respect pe jumătate religios. Într-o lume lipsită de divinităţi, Palatul Consiliului era edificiul cel mai asemănător cu un templu.

Fără să şovăie, Bufonul îl conduse pe Alvin de-a lungul coridoarelor, în josul rampelor, concepute fără doar şi poate pentru maşini, nu pentru oameni. Unele coborau în zig-zag cu pante atît de abrupte, încît ar fi fost imposibil să te menţii pe ele dacă direcţia gravitaţiei n-ar fi fost rotită, pentru compensare.

În cele din urmă ajunseră la o uşă; ea glisă silenţios, deschizîndu-se la apropierea lor, după care se închise. În faţă se afla o alta, ce rămase nem işcată de astă-dată.. Khedron nu schiţă nici un gest să o atingă, ci se opri înaintea ei.

După o scurtă pauză, se auzi o voce:

— Spuneţi-vă numele, vă rog.

— Sînt Khedron Bufonul. Însoţitorul meu e Alvin.

— În ce problemă?

— Simplă curiozitate.

Spre surpriza tînărului, uşa se deschise. Din experienţă personală, ştia că răspunsurile glumeţe date automatelor duceau întotdeauna la confuzie şi la revenire în punctul iniţial. Maşina care-l chestionase pe Khedron trebuia să fie extrem de sofisticată, să se afle pe una din treptele superioare ale ierarhiei Computerului Central.

Nu mai întîlniră alte bariere, deşi Alvin bănuia că trecuseră mai multe teste fără să-şi dea seama. În final, un coridor scurt îi conduse într-o sală rotundă, cu podeaua sub nivelul coridorului, iar în podeaua aceea se găsea ceva atît de uimitor, încît pentru o clipă, Alvin fu copleşit. Privea întregul Diaspar, pe macheta întinsă înaintea lui, cu cele mai înalte construcţii ajungîndu-i abia pînă la umăr.

Pierdu mult timp căutînd locuri familiare şi remarcînd priveliştii neaşteptate, încît abia tîrziu examină şi restul sălii. Pereţii erau acoperiţi cu pătrate microscopice, albe şi negre. Dispunerea lor se făcea absolut aleator, iar cînd deplasa brusc ochii, avea impresia unei pîlpîiri rapide, în ciuda absenţei vreunei modificări reale. Dispuse la distanţe egale în jurul sălii, se aflau automate cu comenzi manuale, fiecare prevăzut cu display şi fotoliu pentru operator.

Khedron îl lăsă pe Alvin să cerceteze totul. După aceea

indică macheta orașului și întrebă:

— Știi ce reprezintă?

Alvin fu tentat să spună “Un model”, dar răspunsul părea atît de evident, încît intui că nu e cel corect. Scutură din cap și-l așteptă pe Bufon să vorbească.

— Dacă îți aduci aminte, începu bărbatul, ți-am spus cîndva cum este menținut orașul – în Băncile Memoriei care păstrează configurația nealterată. Băncile respective se găsesc pretutindeni în jurul nostru, depozite gigantice de informații, definind complet orașul așa cum este el acum. Fiecare atom al Diasparului se află înregistrat de forțe uitate de noi, în matricile îngropate în acești pereți.

Arătă spre macheta Diasparului, perfectă în cele mai mici detalii.

— Nu e un model; în fapt, nu există din punct de vedere material. Este doar proiecția imaginii din Băncile Memoriei și deci e absolut identică cu orașul în sine. Aparatele din jurul sălii îți permit să examinezi orice porțiune dorești, s-o privești în mărime naturală, ori amplificată. Ele sînt utilizate atunci cînd se execută modificări în oraș, deși a trecut foarte multă vreme de cînd nu s-au mai făcut astfel de schimbări. Aici trebuie să vii dacă dorești să cunoști Diasparul. În cîteva zile petrecute în această cameră vei învăța mai mult decît într-o viață de explorare.

— Extraordinar, șopti Alvin. Cîți știu că există așa ceva?

— Oh, destui, însă îi interesează prea puțin. Consiliul vine uneori aici. Nu se face nici o schimbare în oraș dacă nu sînt prezenți cu toții. Și nici atunci, dacă Ordinatorul Central nu o aprobă. Nu cred că sala e vizitată de mai mult de două-trei ori pe an.

Tînărul dorea să știe cum de reușise Khedron să pătrundă acolo, apoi își aminti că multe din șotiile mai rafinate ale Bufonului indicau o cunoaștere a mecanismelor interne ale orașului, dobîndită numai printr-un studiu extrem de profund. Probabil că unul din privilegiile Bufonului îl constituia accesul oriunde dorea. Alvin n-ar fi putut să descopere o călăuză mai nimerită în secretele Diasparului.

— Ceea ce cauți e posibil să nu existe, spuse Khedron, dar dacă există, numai aici îl vei găsi. Să-ți arăt cum se operează monitoarele.

Următorul ceas Alvin îl petrecu învățînd să manevreze comenzile unui monitor. Putea alege orice punct al orașului și să-l examineze la orice scară de mărire. Străzi, turnuri și căi mobile fulgerau pe ecran la schimbarea coordonatelor. I se părea că e un spirit atoatevăzător, capabil să se deplaseze fără efort peste întregul Diaspar, nestînjenit de obstacolele fizice.

În realitate nu cerceta Diasparul. Se mișca prin celulele de memorie, privind imaginea de vis a orașului: visul ce avusese forța de a menține adevăratul Diaspar neatins de timp vreme de un miliard de ani. Vedea doar acea parte permanentă a orașului: oamenii de pe străzi nu apăreau în imagini. Însă pentru el nu importa. Nu-l interesa decît lumea din metal și piatră unde se găsea întemnițat, nu și aceia ce-i împătășeau soarta – chiar dacă ei se aflau acolo de bună voie.

Căutînd, găsi Turnul lui Loranne și parcurse grăbit coridoarele și pasajele deja explorate. Cînd imaginea grilajului de stîncă îi crescu înaintea ochilor, aproape că simți vîntul rece ce suflase fără încetare aproape jumătate din istoria omenirii și care continua să sufle în prezent. Se apropie de una din ferestruicile peretelui, privi afară... și nu văzu nimic. Pentru un moment șocul fu atît de mare încît mai că se îndoi de propriile sale amintiri. Oare imaginea pustiului nu fusese altceva decît o închipuire?

Apoi înțelese. Deșertul nu făcea parte din Diaspar și nici o proiecție a sa nu exista în lumea fantomă. Dincolo de zăbrelele de piatră se putea găsi orice, însă displayul n-avea ce să-i înfățișeze.

Era totuși în stare să-i prezinte o imagine pe care nici un om în viață nu o zărise. Alvin avansă cu poziția observatorului dincolo de gratii, ieșind în neantul din afara orașului. Reglă comanda direcției de cercetare înapoi, spre locul de unde pornise. Și acolo se întindea Diasparul... văzut din exterior.

Pentru computere, pentru circuitele de memorie și mecanismele ce creau imaginea privită de Alvin, era numai o problemă de perspectivă. Ele “cunoșteau” forma orașului, deci o puteau prezenta așa cum arăta din exterior. Însă deși înțelegea cum fusese realizată proiecția, efectul ei asupra tînărului fu copleșitor. Cu spiritul, dacă nu și în realitate, el evadase din oraș. Părea să plutească în spațiu, la cîțiva metri de zidul abrupt al Turnului lui Loranne. Pentru o clipă, privi suprafața cenușie și netedă din fața ochilor, apoi atinse comenzile și coborî poziția observatorului spre sol.

Cunoscînd posibilitățile minunatului instrument, planul de acțiune îi devenise clar. Nu mai era nevoie să irosească luni și ani, explorînd Diasparul din interior, cameră după cameră și coridor după coridor. Din sala unde se afla acum se putea deplasa în exterioul orașului, remarcînd imediat orice deschizătură spre deșert.

Senzația victoriei, a succesului, îl amețise și simți nevoia să-și strige bucuria. Se răsuci spre Khedron, dorind să-i mulțumească. Fără el n-ar fi izbutit să ajungă aici. Numai că acesta dispăruse și lui Alvin nu-i luă decît o secundă să priceapă motivul.

El era probabil singurul individ din Diaspar în stare să privească imaginile de pe ecran. Khedron îl putea ajuta, dar pînă și el era afectat de acea stranie teroare față de Univers, care menținuse omenirea în mica ei carapace. Îl părăsise pe Alvin, lăsîndu-și să-și continue explorarea de unul singur.

Sentimentul izolării, ce pentru o clipă îi părăsise sufletul, începu să-l apese iarăși. Nu avea însă timp pentru melancolie, avea multe de făcut. Reveni la ecran, reglă imaginea zidului și începu să caute.

În următoarele săptămîni, Diasparul îl văzu rareori pe Alvin, dar puțini îi remarcară absența. Aflînd că elevul său își petrecea mai tot timpul în Palatul Consiliului în loc să dea tîrcoale limitelor orașului, Jeserac se simți ușurat, închipuindu-și că acolo Alvin n-avea să aibă parte de necazuri. Eriston și Etania îl căutară o dată sau de două ori acasă și negăsindu-l, nu-și făcuseră probleme. Cea mai insistentă se arătase Alystra.

Era păcat pentru propria ei liniște sufletească că se îndrăgostise de Alvin, cînd la dispoziție îi stăteau atîtea alternative mult mai potrivite. Alystra nu întîmpinase niciodată vreo greutate în alegerea partenerilor, însă în comparație cu Alvin, ceilalți bărbați pe care-i cunoștea nu erau altceva decît non-entități, turnați în aceeași matriță lipsită de trăsături caracteristice. Nu voia să-l piardă fără luptă; detașarea și indiferența lui constituiau o provocare căreia fata nu-i rezista.

Poate că motivele ei nu erau pe de-a întregul egoiste, și mai degrabă materne decît sexuale. Actul nașterii fusese uitat, însă instinctele feminine de protecție și compasiune continuau să dăinuie. Adevărat, Alvin era încăpățînat, încrezător în sine și hotărît să-și urmeze drumul propriu, totuși Alystra îi simțise marea singurătate interioară.

Aflînd că tînărul dispăruse, îl întrebă pe Jeserac ce se întîmplase. După o scurtă ezitare, acesta îi relatase totul. Dar dacă Alvin nu dorea pe nimeni lîngă el, decizia îi aparținea exclusiv lui. Tutorele i se menținea într-o poziție neutră, cu toate că o plăcea pe Alystra și spera ca influența ei să-l ajute pe Alvin să se adapteze vieții din Diaspar.

Faptul că Alvin își petrecea timpul în Palatul Consiliului însemna doar că se angajase într-un proiect de cercetare,

ceea ce trebuia cel puțin să domolească orice bănuieli ale fetei în existența unei eventuale rivale. Însă dacă gelozia nu o rodea, o mistuia în schimb curiozitatea. Uneori își reproșa că-l abandonase pe Alvin în Turnul lui Loranne, deși era conștientă că și a doua oară ar fi procedat la fel. Își repete într-una că nu putea înțelege gîndirea lui Alvin, dacă nu înțelegea mai întîi ceea ce încerca el să întreprindă.

Pătrunse hotărîtă în holul principal, impresionată dar nu copleșită de tăcerea de acolo. Monitoarele de informații se înșiruiau pe peretele opus intrării și ea alese unul la întîmplare.

De îndată ce semnalul de recunoaștere se aprinse, întrebă:

— Îl caut pe Alvin, se află undeva în această clădire. Unde-l pot găsi?

După o viață de experiență nu te obișnuiai complet cu lipsa pauzei de gîndire în răspunsul unei mașini. Existau oameni care știau, sau care pretindeau că știu cum de e posibil acest lucru, vorbind docți despre "timpi de acces" și "spații de stocare", dar asta nu micșora cu nimic impresia în sine. Orice întrebare de natură pur faptică, din domeniul enorm al informațiilor accesibile, căpăta răspuns imediat. O eventuală întîrziere apărea numai cînd răspunsul implica execuția unor calcule cu adevărat complexe.

— Este în sala monitoarelor, sosi răspunsul. Nu era de cine știe ce ajutor, întrucît locul respectiv nu-i spunea nimic Alystrei. Dar nici un aparat nu obișnuia să ofere alte informații în afara celor solicitate, și a învăța să formulezi corect întrebările constituia o artă care cerea adesea mult timp pentru a fi bine stăpînită.

— Cum ajung la el? întrebă din nou Alystra.

— Nu vă pot informa decît cu aprobarea Consiliului.

Răspunsul suna total neașteptat, ba chiar tulburător. În Diaspar se găseau puține locuri ce nu puteau fi vizitate de oricine dorea. Alystra era absolut sigură că Alvin *nu* obținuse permisiunea Consiliului, ceea ce însemna că îl ajuta o autoritate superioară.

Consiliul conducea Diasparul, însă hotărîrile lui puteau fi anulate sau corectate de o putere mai mare – intelectul aproape infinit al Computerului Central. Era greu să nu-l consideri o entitate vie, localizată într-un singur punct, deși în realitate el reprezenta suma tuturor mașinilor și automatelor din Diaspar. Chiar dacă nu era viu în sensul biologic al cuvîntului, Computerul Central deținea, cu siguranță, cel puțin tot atîta conștiință de sine ca orice ființă umană. El trebuia să știe ce făcea Alvin, deci îl aproba, altminteri l-ar fi oprit și trimis în fața Consiliului, așa cum procedase cu Alystra.

Nu avea rost să mai întîrzie. Alystra devenise conștientă că orice încercare de a-l găsi pe Alvin, fie cunoscînd și cu exactitate unde s-ar fi aflat în enorma clădire, ar fi fost sortită eșecului. Ușile n-aveau să se deschidă, căile mobile ar fi rulat în sens invers cînd ar fi pășit pe ele, ducînd-o înapoi, cîmpurile ascensionale ar fi devenit în mod misterios inerte, refuzînd s-o ridice de la un nivel la altul. Dacă totuși ar fi insistat, un robot politicos dar ferm ar fi condus-o afară, sau ar fi lăsat-o să rătăcească prin Palat pînă s-ar fi plictisit, plecînd apoi de bună voie.

Cînd reveni pe stradă, era nervoasă. Se simțea derutată, pentru prima oară intuia că acolo exista un mister pe lîngă care dorințele și interesele ei personale păreau într-adevăr minore. Ceea ce nu însemna că erau mai puțin importante pentru ea. Nu știa ce avea să facă în continuare, dar de un lucru era convinsă. Alvin nu era singurul din Diaspar ce putea să fie încăpățînat.

Opt

Imaginea de pe display se topi după ce Alvin ridică mîinile de pe taste. Vreme de o clipă rămase nemișcat, privind dreptunghiul luminos care-i stăpînise gîndurile săptămîni de zile. Făcuse înconjurul lumii; cu acel ecran cercetase fiece metru pătrat al zidurilor exterioare ale Diasparului. Cunoștea orașul mai bine decît oricine în viață, exceptîndu-l poate pe Khedron, iar în prezent știa că în ziduri nu se deschidea nici o trecere.

Totuși, nu se simțea cuprins de disperare; nu se așteptase niciodată să fie ușor, că va găsi de la prima încercare ceea ce căuta. Important era faptul că eliminase o posibilitate. Acum trebuia să le studieze pe celelalte.

Se sculă de pe scaun și păși către imaginea din centrul sălii. Îi venea greu să nu o considere un model real al orașului, deși știa că nu e decît proiecția optică a configurației conținute de celulele de memorie explorate. Atunci cînd acționa asupra comenzilor monitorului, deplasîndu-și observatorul în Diaspar, un punct luminos se mișca pe suprafața machetei, încît vedea cu exactitate încotro se îndrepta. Punctul respectiv constituise o călăuză utilă în primele zile, numai că puțin după aceea devenise atît de expert în reglarea coordonatelor, încît se dispensase de ajutorul acestuia.

Orașul se întindea la picioarele sale; îl privea de sus, precum un zeu, iar mintea îi analiza, pe rînd, pașii următori.

Dacă absolut totul dădea greș, problema avea o singură soluție. Diasparul era menținut într-o stază permanentă de

către circuitele sale, încremenit conform configurației din memorii. Însă și configurația respectivă putea fi modificată, iar atunci orașul s-ar fi schimbat. Ar fi fost posibil să reproiecteze o secțiune a zidului exterior, astfel încît ea să conțină o poartă, să introducă noul proiect în monitoare și să lase orașul să se remodeleze după noua sa concepție.

Bănuia dealtfel că porțiunile destul de întinse de pe tastatura monitorului, al căroi scop nu-i fusese explicat de către Khedron, se utilizau tocmai pentru aceste modificări. Ar fi fost inutil să experimenteze cu ele; asemenea comenzi erau blocate, putînd fi utilizate numai cu acordul Consiliului și cu aprobarea Computerului Central. Iar șansele să obțină acordul Consiliului erau infime, chiar dacă și-ar fi pregătit argumente sensibile vreme de decenii ori chiar secole. În plus, ideea nu-l atrăgea cîtuși de puțin.

Își întoarse gîndurile spre cer. Uneori, în fantezii pe care se rușina să și le amintească, își imagina că redobîndise libertatea văzduhului la care omul renunțase cu atîta timp în urmă. Știa că odată cerurile Pămîntului fuseseră brăzdate de forme ciudate. Nave gigantice, purtînd uneori comori necunoscute, soseau din adîncurile spațiului pentru a poposi în legendarul Port al Diasparului. Însă Portul se aflase în exteriorul orașului; cu eoni în urmă nisipurile îl îngropaseră. Alvin putea doar să viseze că, undeva în labirinturile Diasparului, se mai găsea tăinuită o mașinărie zburătoare. Dar de crezut nu credea așa ceva. Chiar și atunci cînd aparatele de zbor personale se utilizau în mod curent, era imposibil ca ele să fi fost acceptate vreodată în interiorul orașului.

Pentru o clipă se pierdu în vechiul și familiarul vis. Se imagină stăpînul cerului; lumea se întindea sub el, poftindu-l să călătorească oriunde ar fi dorit. Ceea ce vedea nu constituia lumea epocii sale, ci lumile pierdute ale Zorilor – o panoramă bogată și vie, cu dealuri, lacuri și păduri. Simți o invidie amară față de necunoscuții săi strămoși, care

zburaseră liberi peste întregul Pămînt, lăsîndu-i frumusețea să apună.

Visele amăgitoare erau însă inutile. Se smulse din atmosfera lor și reveni în prezent. Dacă cerul era inaccesibil, iar drumul pe sol barat, ce mai rămînea?

Ajunsese din nou într-un punct unde avea nevoie de ajutor, deoarece nu mai putea progresa numai prin propriile-i eforturi. Nu-i plăcea să recunoască, dar era suficient de cinstit să nu nege faptul. Inevitabil, gîndurile i se îndreptară spre Khedron.

Alvin nu reușise niciodată să decidă dacă Bufonul îi plăcea sau nu. Era mulțumit că-l întîlnise, recunoscător pentru asistență și simpatie. În Diaspar nu exista nimeni altcineva cu care să aibă atîtea gînduri în comun, și totuși anumite trăsături din personalitatea bărbatului îl călcau pe nervi. Poate că de vină era aerul acestuia de detașare ironică, ce uneori lăsa impresia că, în secret, rîdea de eforturile lui Alvin, chiar dacă aparent îl ajuta cum putea mai bine. Din această cauză, ca și datorită independenței și încăpățînării sale înnăscute, Alvin ezita să-l solicite pe Bufon altcîndva decît într-un caz extrem.

Stabiliseră să se întîlnească într-o rotondă mică, nu departe de Palatul Consiliului. În oraș se aflau numeroase asemenea locuri izolate, la numai cîțiva metri de artere foarte circulate și cu toate acestea complet separate de ele. De obicei, aici se ajungea doar pe jos, după un ocol destul de lung; alteori se găseau în centrul unor labirinturi rafinat concepute, ceea ce le sporea izolarea. Alegerea unui astfel de loc pentru întîlnire îl caracteriza pe Khedron.

Rotonda nu avea un diametru mai mare de cincizeci de pași și era ascunsă în interiorul unei clădiri uriașe. Nu părea totuși să aibă limite fizice definite, fiind înconjurată de un material albastru-verzui translucid, strălucind cu o lumină palidă, internă. În ciuda faptului că perimetrul nu era vizibil,

fusese astfel construită încît nu exista pericolul să te simți pierdut într-un spațiu infinit. Ziduri joase, mai scunde decît înălțimea pieptului și întrerupte la distanțe egale de ieșiri, reușeau să dea impresia unui adăpost sigur, fără de care nimeni din Diaspar nu s-ar fi simțit pe de-a-ntregul liniștit.

Cînd sosi Alvin, Khedron examina un perete. Suprafața acestuia era acoperită cu un mozaic complex de gresii colorate, atît de fantastic combinate încît Alvin nici nu încercă să înțeleagă ce reprezenta.

— Privește mozaicul ăsta, rosti Bufonul. Nu observi nimic ciudat?

— Nu, recunoscu tînărul după o scurtă inspecție. Pe mine mă lasă rece... dar nu-i nimic straniu aici.

Khedron trecu degetele peste gresiile multicolore.

— Nu prea ai spirit de observație, remarcă el. Uite-te la muchii – vezi cum s-au rotunjit? Așa ceva vezi arareori în Diaspar. Uzura... sfărîmarea materiei sub asaltul timpului. Îmi amintesc o vreme cînd locul acesta era nou-nouț, doar cu optzeci de mii de ani în urmă, în ultima mea viață. Dacă mă voi întoarce peste alte zece vieți, voi găsi gresiile complet tocite.

— Nu văd nimic surprinzător, replică Alvin. În oraș există și alte lucrări de artă, nu îndeajuns de bune pentru a fi păstrate în circuitele de memorie, dar nici îndeajuns de rele pentru a fi distruse. Bănuiesc că, într-o bună zi, un alt artist va face aici o treabă mai bună. Iar lucrarea *aceea* va fi protejată împotriva uzurii.

— L-am cunoscut pe cel ce a făcut zidul acesta, reluă Khedron continuînd să cerceteze crăpăturile mozaicului. E curios că mi-o amintesc, căci pe individ nu-l mai țin minte. Probabil nu l-am plăcut și de aceea l-am șters din amintiri. Rîse scurt: Poate că mozaicul l-am făcut chiar eu, într-una din perioadele mele de inspirație artistică și am fost atît de iritat cînd orașul a refuzat să-l treacă în eternitate, încît am

hotărît să uit toată afacerea. Uite. Ştiam că se va rupe!

Izbutise să desprindă o aşchie dintr-o gresie aurie şi părea extrem de mulţumit de micul sabotaj. Aruncă bucăţica pe jos, adăugînd:

— Acum roboţii de întreţinere vor fi nevoiţi să întreprindă ceva!

Alvin înţelese că era o lecţie pentru el. I-o spunea straniul instinct, cunoscut sub numele de intuiţie, care părea să urmeze scurtături inaccesibile logicii simple. Privi aşchia aurie de la picioare, încercînd să o asocieze cumva cu problema sa.

Nu-i fu dificil să găsească răspunsul, odată ce realiză că un astfel de răspuns era posibil.

— Pricep ce încerci să-mi spui. În Diaspar sînt multe lucruri ce nu sînt păstrate în circuitele de memorie, lucruri pe care nu le-aş găsi în monitoarele din Palatul Consiliului. Dacă aş fi mers acolo şi aş fi căutat acest perete, nu l-aş fi descoperit.

— Ba zidul cred că da, însă pe el nu s-ar fi aflat nimic.

— Da, am înţeles, încuviinţă Alvin prea nerăbdător să mai despice firul în patru. În acelaşi mod, ar putea exista părţi ale oraşului niciodată înscrise în circuitele de memorie, dar care să nu fi dispărut încă. Nu înţeleg însă cum mă ajută asta pe mine. *Ştiu* că zidul exterior există... şi că nu are nici o deschidere în el.

— Poate că nici nu se există vreo ieşire, reflectă Khedron. Nu-ţi promit nimic, dar cred că monitoarele ne-ar învăţa foarte multe – dacă le-ar permite-o Computerul Central. Şi cred că a început să te placă.

Pe drumul spre Palat, Alvin medită la ultima remarcă. Pînă atunci considerase că accesul la monitoare se datora exclusiv lui Khedron. Nu se gîndise că la mijloc ar fi putut fi şi o anume calitate a sa. Faptul că era un Unic avea multe dezavantaje; o serie de compensaţii îi păreau normale.

În sala unde Alvin petrecuse atîtea ore, imaginea oraşului

continua să domine. De astă dată o privi cu alţi ochi; lucrurile reprezentate existau în realitate, numai că... probabil nu întreg Diasparul era reprodus acolo. Adevărat, orice nepotriviri ar fi fost minore şi, din cîte îşi dădea seama, imposibil de detectat.

— Am mai încercat cu mulţi ani în urmă, însă comenzile au rămas blocate. Poate acum mă vor asculta.

Întîi încet, apoi cu tot mai multă siguranţă pe măsură ce-şi reamintea vechile cunoştinţe, degetele lui Khedron se deplasară pe pupitru, oprindu-se pentru o clipă în punctele nodale ale grilei senzitive.

— Cred că e corect, zise în cele din urmă. Oricum, vom vedea imediat.

Ecranul se aprinse, dar în locul imaginii la care se aşteptase Alvin, apăru un mesaj cel puţin ciudat:

REGRESIUNEA VA ÎNCEPE DUPĂ CE STABILIŢI VITEZA

— Ce prost sînt, mormăi Khedron. Am făcut totul bine, dar am uitat ce-i mai important. Degetele i se mişcară sigure pe taste, şi cînd mesajul dispăru de pe ecran, se răsuci să privească macheta.

— Fii atent, Alvin. Cred că amîndoi vom afla ceva nou despre Diaspar.

Tînărul aşteptă răbdător, însă nu se petrecu nimic. Imaginea oraşului continua să plutească înainte, în toată splendoarea ei familiară. Tocmai voia să-l întrebe pe Khedron ce anume trebuia să se întîmple, cînd o mişcare bruscă îi atrase atenţia. Întoarse capul rapid într-acolo. Nu fusese decît un licăr, o străfulgerare de abia întrevăzută şi nu reuşi să distingă ceva clar.

Nu se modificase nimic, Diasparul era la fel cum fusese întotdeauna. Apoi văzu că Bufonul îl urmărea cu un zîmbet

sardonic, așa că studie iarăși orașul. De această dată, fenomenul avu loc exact sub ochii lui.

Una dintre clădirile de la marginea parcului dispăru brusc, înlocuită fiind instantaneu de o alta complet diferită. Transformarea fusese atît de rapidă încît dacă ar fi clipit, Alvin n-ar fi remarcat-o. Privi uluit orașul subtil transformat, cu mintea în căutarea unui răspuns. Își aminti cuvintele apărute pe ecran, **REGRESIUNEA VA ÎNCEPE...** și înțelese de îndată ce se întîmpla.

— Așa arăta orașul cu mii de ani în urmă, șopti el către Khedron. Ne întoarcem în timp!

— O definiție sugestivă, nu tocmai exactă, replică Bufonul. Ceea ce se întîmplă în fapt, este că monitorul rememorează versiunile anterioare ale Diasparului. Cînd se fac modificări, circuitele de memorie nu sînt pur și simplu golite. Informațiile conținute în ele sînt trecute în unități de stocare secundare, de unde sînt rechemate ori de cîte ori apare nevoia. Am programat monitorul să regreseze prin unitățile respective cu viteza de o mie de ani pe secundă. Privim deja Diasparul de acum o jumătate de milion de ani, însă va trebui să ne întoarcem mult în timp pentru a vedea adevăratele schimbări. Voi mări viteza.

Reveni asupra comenzilor, iar în aceeași clipă nu doar o clădire, ci o întreagă stradă dispăru, înlocuită de un uriaș amfiteatru oval.

— Aha, Arena! exclamă Khedron. Îmi amintesc ce zarvă a provocat decizia de a scăpa de ea. Era rareori folosită, dar mulți continuau s-o admire cu nostalgie.

Monitorul rechema mult mai iute amintirile; imaginea Diasparului gonea în trecut cu milioane de ani pe minut, iar schimbările se efectuau atît de rapid încît ochiul nu mai era capabil să le urmărească în întregime. Alvin observă că modificările orașului aveau o anumită ciclicitate; după o lungă staționare, urma o avalanșă de reconstrucții, urmată de o

altă perioadă de inerție. Diasparul semăna cu un organism viu, obligat să-și refacă puterile după fiecare explozie de creștere.

Pe parcursul acestor schimbări, configurația de bază a orașului nu se modificase. Clădirile apăreau și dispăreau, însă tiparul străzilor părea veșnic, iar parcul rămînea inima verde a Diasparului. Alvin se întrebă cît de mult putea sonda monitorul în trecut. Putea ajunge pînă la fondarea orașului, să treacă prin vălul despărțind adevărurile istoriei de miturile și legendele Zorilor?

Parcurseseră deja cinci sute de milioane de ani. Dincolo de zidurile Diasparului, însă în afara științei monitoarelor, se afla un alt Pămînt. Poate că existau oceane și păduri, sau chiar orașe pe care Omul nu le abandonase încă în prelunga sa retragere spre ultimul cămin.

Minutele se scurseră, fiecare un eon în micul univers al aparatelor. În curînd, își spuse Alvin, se va atinge nivelul celei dintîi memorii stocate, iar regresia va lua sfîrșit. Dar, deși lecția fusese fascinantă, nu înțelegea cum l-ar fi ajutat să scape din oraș, acum și aici.

Printr-o bruscă și tăcută implozie, Diasparul se contractă la o fracțiune din mărimea sa anterioară. Parcul dispăru, zidul mărginaș de turnuri gigantice, legate între ele, se evaporă. Orașul din fața lor era deschis lumii deoarece drumurile radiale se întindeau spre limitele imaginii, neîntrerupte de nici o barieră. Acesta era Diasparul înainte ca marea transformare să se abată asupra omenirii.

— N-avem cum merge mai departe, rosti Khedron indicînd ecranul, unde apăruseră cuvintele **SFÎRȘITUL REGRESIUNII.** Aceasta trebuie să fie cea mai veche imagine din celulele de memorie. Mă îndoiesc că înaintea ei s-au utilizat circuitele de eternitate; totul se uza în mod natural.

Alvin privi modelul străvechiului oraș. Se gîndi la traficul pe care-l cunoscuseră acele drumuri, în vreme ce oamenii

veneau și plecau din toate colțurile lumii lor, și alte altor lumi. Aceia fuseseră strămoșii săi, și față de ei se simțea mai apropiat decît de actualii tovarăși de viață. Dorea să-i vadă, să le cunoască gîndurile atunci cînd umblau pe străzile unui Diaspar aflat la o distanță de un milion de ani. Totuși gîndurile lor nu puteau fi încărcate de fericire, deoarece ei trăiseră sub umbra Invadatorilor. În cîteva secole aveau să întoarcă spatele gloriei și să ridice un zid împotriva Universului.

Khedron deplasă imaginea displayului de vreo zece ori, înainte și înapoi, prin scurta perioadă ce marca transformarea. Schimbarea dintr-un orășel deschis într-o metropolă apărată de ziduri durase ceva mai mult de o mie de ani. Probabil că în acest răstimp, mașinile care serviseră cu atîta credință Diasparul, proiectaseră și construiseră, iar în circuitele de memorie fuseseră introduse datele ce le permiteau îndeplinirea sarcinilor. Acolo intraseră și structurile bazice ale tuturor indivizilor aflați în prezent în viață, astfel încît, la chemarea unui impuls, să poată fi înveșmîntați în materie și renăscuți în Palatul Creației. Într-un anume fel și Alvin trebuia să fi existat în lumea aceea străveche. Desigur, exista posibilitatea ca persoana sa să fie total sintetizată, să fi fost planificat de artiști, de ingineri ce lucraseră cu unelte de o inimaginabilă complexitate, cu un scop bine definit. Cu toate acestea, i se părea mai probabil ca el să constituie un amalgam al celor ce trăiseră și pășiseră cîndva pe acest Pămînt.

Odată cu noul oraș, foarte puțin mai rămăsese din vechiul Diaspar; parcul îl acoperise aproape în întregime. Înainte de transformare, în centrul Diasparului existase un mic spațiu verde, înconjurînd punctul de confluență ale arterelor radiale. Apoi se extinsese înzecit, ștergînd atît străzi cît și clădiri. Atunci se ridicase Mausoleul lui Yarlan Zey, înlocuind o gigantică construcție rotundă, aflată la intersecția străzilor. Alvin nu crezuse niciodată în legendele privind

vechimea Mausoleului. Greșise.

— Crezi că putem explora imaginea aceasta, așa cum am procedat cu cea Diasparului contemporan? rosti tînărul fulgerat de un gînd.

Degetele lui Khedron alergară peste comenzile monitorului și ecranul răspunse întrebării. De mult dispărutul oraș începu să se mărească sub ochii lor, în vreme ce poziția observatorului se deplasa pe străzile ciudat de înguste. Imaginile străvechi ale Diasparului continuau să fie la fel de limpezi și de distincte precum cele ale orașului unde trăiau ei în prezent. Timp de un miliard de ani, circuitele de memorie le menținuseră într-o fantomatică existență, așteptînd momentul cînd cineva urma să le recheme. Și într-adevăr, gîndi Alvin, ceea ce vedea nu reprezenta o simplă rememorare. Era ceva mult mai complex... Era amintirea unei amintiri.

Nu știa ce putea să învețe de acolo, sau dacă avea să-i fie de folos în căutare. Nu importa însă; privea fascinat în trecut, la o lume care existase pe vremea cînd oamenii încă mai rătăceau printre stele. Indică clădirea circulară, scundă, din centrul orașului.

— Să începem de aici, îi propuse lui Khedron. Mi se pare un început la fel de bun ca oricare altul.

Poate că a fost pur și simplu noroc, poate străfulgerarea unei amintiri străvechi, poate rezultatul logicii elementare. Nu conta deoarece, mai devreme ori mai tîrziu, oricum ar fi ajuns în acest punct – unde convergeau toate arterele radiale ale orașului.

Avu nevoie de zece minute să descopere că ele nu se întîlneau acolo doar din considerente de simetrie... Avu nevoie de zece minute ca să știe că lunga lui căutare își aflase sfîrșitul.

Nouă

Alystra constatase că era extrem de ușor să-i urmărească pe Alvin și pe Khedron, fără ca aceștia să-și dea seama. Păreau extrem de grăbiți – lucru în sine neobișnuit – și nu priveau deloc în urmă. Era un joc amuzant urmărirea aceea pe căile mobile, ascunsul în spatele oamenilor, fără a-i scăpa pe cei doi din vedere. Mai tîrziu, țelul lor devenise evident; cînd părăsiră străzile și intrară în parc, fu limpede că mergeau la Mausoleul lui Yarlan Zey. Parcul nu avea alte clădiri, iar oameni atît de grăbiți precum Alvin și Khedron nu puteau fi interesați de peisaj.

Deoarece pe ultimele sute de metri pînă la Mausoleu nu avea unde să se ascundă, Alystra așteptă dispariția celor doi printre umbrele blocurilor de marmură. Apoi, imediat după ce îi pierdu din vedere, se grăbi în susul pantei acoperite cu iarbă. Era absolut sigură că se putea piti în spatele unei coloane, pînă avea să afle ce intenționau Alvin și Khedron; după aceea, n-aveau decît s-o descopere.

Mausoleul era alcătuit din două cercuri concentrice de coloane, adăpostind un atrium interior. Coloanele mascau întreg spațiul central, cu excepția unui sector. Alystra evită să se apropie din direcția respectivă și pătrunse în Mausoleu pe una din intrările laterale. Depăși prudentă primul cerc, nu zări pe nimeni, și se furișă spre cel de-al doilea. Printre coloane îl zărea pe Yarlan Zey privind către intrarea principală, peste parcul pe care-l construise, spre orașul străjuit de el de atîta vreme.

Dar în toată pustietatea din marmură nu se mai afla nimeni. Mausoleul era gol.

În acel moment, Alvin și Khedron se găseau la treizeci de metri sub pămînt, într-o cutie cubică ai cărei pereți păreau să gonească permanent în sus. Aceea constituia singura indicație a deplasării; nu simțeau nici cea mai mică vibrație care să dovedească rapida lor afundare, coborîrea spre o țintă nici acum bănuită pe de-a-ntregul.

Fusese absurd de ușor, căci drumul era deja pregătit. (De cine? se întrebase Alvin. De Computerul Central? Ori de însuși Yarlan Zey, atunci cînd transformase orașul?) Displayul le arătase puțul vertical, plonjînd în adînc, însă nu-i urmaseră parcursul intregal, deoarece imaginea dispăruse. Alvin înțelesese că monitorul nu deținea, și probabil nici nu deținuse vreodată, informațiile solicitate.

De abia formulase gîndul respectiv și ecranul se iluminase din nou. Pe el apăruse un mesaj scurt, în limbajul simplificat, utilizat de mașini în comunicările cu oamenii din clipa în care obținuseră egalitatea intelectuală:

AȘEZAȚI-VĂ ACOLO UNDE PRIVEȘTE STATUIA – ȘI NU UITAȚI:

DIASPARUL N-A ARĂTAT ÎNTOTDEAUNA AȘA.

Ultimele cinci cuvinte erau scrise cu litere mai mari, iar înțelesul întregului mesaj deveni imediat limpede tînărului. Parolele mentale codificate fuseseră utilizate de foarte multă vreme pentru deschiderea unor uși, sau acționarea unor automate. Iar "stați acolo unde privește statuia" – era chiar *prea* simplu.

— Mă întreb cîți au citit mesajul ăsta? reflectă gînditor.

— Paisprezece, după cîte știu eu, replică Khedron. Și e posibil să mai fi fost și alții.

Nu-și detalie răspunsul enigmatic, iar Alvin era prea grăbit să-i ceară explicații.

Nu-aveau cum să fie absolut siguri că mecanismele vor răspunde impulsului declanșator. Cînd ajunseră la Mausoleu, nu le trebui decît o secundă ca să descopere singura dală din pardoseală asupra căreia era ațintită privirea statuii lui Yarlan Zey. Într-adevăr, doar la prima vedere considerai că ea se uită spre oraș. Dacă te așezai drept în fața statuii, vedeai că ochii îi erau aplecați, iar surîsul evaziv se adresa unui punct aflat imediat lîngă intrarea în Mausoleu. Odată secretul aflat, nu mai rămăsese nici o îndoială. Alvin se deplasă pe dala adiacentă și constată că Yarlan Zey nu-l mai privea.

Reveni lîngă Khedron și repetă mental cuvintele pe care Bufonul le rostise cu glas tare: "Diaspar n-a arătat întotdeauna așa". Imediat, de parcă nici nu trecuseră milioane de ani de la ultima lor funcționare, aparatele ce așteptaseră răbdătoare reacționară. Dala de piatră începu să coboare lin în adîncuri.

Deasupra, pătratul albastru dispăru aproape imediat. Puțul se închisese; nu exista pericolul accidentării unui neatent. Pentru o clipă, Alvin se întrebă dacă o altă dală se materializase, s-o înlocuiască pe cea care îi purta, apoi hotărî că nu. Dala originală continua să fie la locul ei, iar cea de sub tălpile lor exista probabil doar pentru infinitezimale fracțiuni de secundă, recreîndu-se permanent tot mai jos, pentru a oferi iluzia unei coborîri continue.

Nici unul nu vorbi în vreme ce pereții goneau tăcuți pe lîngă ei. Khedron se lupta din nou cu propria sa conștiință, gîndindu-se dacă nu cumva de această dată mersese prea departe. Nu-și imagina destinația, dacă aveau într-adevăr o destinație. Pentru întîia oară în viață, începea să priceapă

înțelesul real al cuvîntului "frică".

Alvin însă nu se temea. Era prea surescitat. Aceeași senzație o încercase în Turnul lui Loranne, cînd privise deșertul necălcat de om și văzuse stelele acoperind cerul nopții. Atunci doar întrevăzuse necunoscutul, acum înainta spre el.

Mișcarea pereților încetă. Pe una din laturile straniului paralelipiped se ivi o pată luminoasă, care crescu, devenind o ușă. Trecură prin ea, parcurseră un coridor scurt... și ajunseră într-o gigantică sală circulară, ai cărei pereți se ridicau pînă la o sută de metri, formînd o boltă.

Coloana prin interiorul căreia coborîseră părea mult prea subțire să susțină milioanele de tone de piatră de deasupra. De fapt nu părea de loc parte integrantă a sălii, ci lăsa impresia unei adăugiri ulterioare. Urmărind privirea lui Alvin, Khedron ajunse la aceeași concluzie. Vorbi oarecum sacadat, nerăbdător să spună ceva, orice:

— Coloana n-ar fi satisfacut întregul trafic de aici, pe timpul cînd Diasparul își deschidea porțile lumii. Acesta se desfășura prin tunelurile de acolo; le recunoști?

Tînărul privi pereții sălii, aflați la peste o sută de metri depărtare. La intervale egale se zăreau douăsprezece guri de tunel, orientate radial, aidoma căilor mobile de la suprafață. Observă că tunelurile urcau lin, și recunoscu familiara culoare cenușie a căilor mobile. Erau însă doar cioturile retezate ale uriașelor șosele. Misteriosul material care le însuflețea era în prezent încremenit. Prin amenajarea parcului, butucul sistemului de căi mobile fusese îngropat, dar niciodată distrus.

Alvin porni către cel mai apropiat tunel. Făcuse doar cîțiva pași cînd realiză că se întîmpla ceva cu pardoseala de sub tălpi. *Devenea transparentă.* Alți cîțiva metri și avu impresia că ședea suspendat în văzduh, fără nici un suport vizibil. Se opri și scrută neantul de dedesubt.

— Khedron! Vino să te uiți!

Bărbatul i se alătură și priviră nedumeriți. De-abia vizibilă, la o adîncime nedefinită, se întindea o hartă gigantică – o uriașă rețea de linii convergînd spre un punct situat sub coloana centrală. Pentru o clipă o cercetară în tăcere, apoi Khedron spuse:

— Îți dai seama ce este?

— Cred că da, răspunse Alvin. Este harta sistemului de transport, iar cerculețele acelea trebuie să fie orașe ale Pămîntului. Văd niște denumiri lîngă ele, dar sînt prea neclare să le pot citi.

— Cîndva trebuie să fi existat un mijloc de iluminare, opină preocupat Bufonul.

Fixase cu ochii liniile de dedesubt, urmărindu-le spre exteriorul sălii.

— Eram sigur! exclamă brusc. Vezi că razele converg către tunelurile mici?

Alvin observase nenumăratele tuneluri mai mici, descendente, aflate alături de arcadele căilor mobile.

Khedron reluă fără să mai aștepte un răspuns:

— E greu de imaginat un sistem mai simplu. Oamenii coborau pe căi, își alegeau următoarea destinație, apoi urmau traseul corespunzător de pe hartă.

— Dar ce s-a întîmplat cu ele?

Khedron tăcu, cercetînd cu privirea tunelurile care coborau. Erau în număr de treizeci sau patruzeci, și absolut identice. Doar denumirile de pe hartă ar fi permis identificarea lor, iar denumirile acelea erau acum indescifrabile.

Alvin se îndepărtase, ocolind coloana centrală. Deodată, glasul i se auzi ușor înăbușit, distorsionat de ecou.

— Ce este? întrebă Khedron, nedorind să se deplaseze, deoarece era pe cale să deslușească unul din grupurile de litere. Totuși vocea tînărului suna insistent, așa încît i se alătură.

Jos se zărea cealaltă jumătate a uriașei hărți, cu rețeaua

sclipind slab, orientată spre punctele cardinale. Aici însă nu era la fel de încețoșată, iar una dintre linii – și numai una – era strălucitor luminată. Parcă nu avea nici o legătură cu restul sistemului și indica, aidoma unei săgeți sclipitoare, unul dintre tunelurile descendente. Aproape de capăt, linia intersecta un cerc de lumină aurie, pe care scria un singur cuvînt: LYS. Asta era tot.

Cei doi rămaseră tăcuți mult timp, privind simbolul respectiv. Pentru Khedron reprezenta o provocare, pe care o știa de netrecut – și chiar prefera să nu o fi întîlnit. Dar pentru Alvin sugera împlinirea viselor. Deși Lys nu însemna nimic pentru el, plimba cuvîntul prin gură, degustîndu-i sonoritatea ca pe o aromă exotică. Sîngele îi pulsa vine, iar obrajii îi erau îmbujorați ca de febră. Examina sala, încercînd să și-o imagineze cum arătase în vremurile de demult, cînd transportul aerian fusese abandonat, dar orașele Pămîntului păstrau încă legăturile dintre ele. Se gîndea la nenumăratele milioane de ani pe parcursul cărora traficul se reducea treptat, iar luminile de pe hartă se stingeau una cîte una, pînă cînd mai rămăsese doar acea singură linie. Oare de cît timp sclipea acolo, alături de vecinele ei întunecate, așteptînd să călăuzească pași care nu mai soseau?

Yarlan Zey sigilase căile mobile și izolase Diasparul. Faptul se petrecuse probabil cu un milion de ani în urmă. Chiar de atunci, contactul cu Lys trebuie să fi fost pierdut. Părea imposibil să fi rezistat; poate că, în fapt, harta nu mai însemna nimic.

Într-un tîrziu, Khedron îi întrerupse visarea. Tulburat și nervos, siguranța de sine îi dispăruse complet.

— Nu cred că trebuie să mergem mai departe. S-ar putea să fie periculos dacă... dacă nu ne pregătim.

Recomandării nu-i lipsea înțelepciunea, dar tînărul recunoscuse unda de spaimă din glasul celuilalt. Dacă n-ar fi simțit-o poate că i-ar fi dat ascultare, însă așa, o prea acută

conștiință a propriei sale valori, combinată cu disprețul față de ezitările Bufonului, îl împinseră înainte. I se părea stupid să ajungă așa departe și să renunțe, cînd ținta se găsea în fața ochilor.

— Eu intru în tunel, anunță hotărît, parcă provocîndu-l pe Khedron să-l oprească. Vreau să văd unde conduce.

Porni imediat, iar după o scurtă ezitare, Bufonul îl urmă în lungul săgeții de lumină de sub picioare.

În tunel simțiră smucitura familiară a cîmpului peristaltic și imediat fură purtați fără cel mai mic efort în adîncuri. Călătoria nu dură nici un minut. Cînd cîmpul îi eliberă, se găseau la capătul unei săli lungi și înguste, de forma unei jumătăți de cilindru. În celălalt capăt se pierdeau în depărtare alte două tuneluri, slab iluminate.

Membrii oricărei civilizații din Epoca Zorilor ar fi socotit locul familiar, totuși pentru Alvin și Khedron aici se găsea un fragment din altă lume. Scopul aparatului lung și aerodinamic, așezat aidoma unui proiectil la intrarea în primul din tuneluri era evident, ceea ce nu-i diminua ciudățenia. Partea superioară era transparentă și, privind înăuntru, Alvin zări șiruri de fotolii. Nu se vedea nici o ușă. Aparatul plutea cam la o jumătate de metru deasupra unei șine metalice, dispărînd în tunel. La cîțiva metri mai departe, o a doua șină pătrundea în celălalt tunel, însă deasupra ei nu se afla nici un vehicul. Alvin știu, cu o siguranță absolută, că undeva dedesubtul necunoscutului și îndepărtatului Lys, o mașină aștepta într-o încăpere identică.

Khedron începu să vorbească, puțin precipitat:

— Ce sistem ciudat! Transportă numai o sută de călători o dată, deci nu se așteptau la un aflux foarte mare. Și de ce s-au chinuit să se îngroape în Pămînt, cînd cerurile erau încă libere? Poate că Invadatorii nu le-au permis nici măcar să zboare, deși îmi vine greu s-o cred. Sau au construit locul acesta în timpul perioadei de tranziție, atunci cînd oamenii

continuau să călătorească, dar nu mai doreau să o facă în spațiu? Mergeau de la un oraș la altul fără să vadă stelele și cerul.

Rîse nervos:

— De un lucru sînt sigur, Alvin. Lys semăna mult cu Diaspar. În esență, toate orașele trebuie să fi fost la fel. Nu-i de mirare că au fost abandonate și că s-au contopit în Diaspar. Ce rost avea existența altora?

Alvin abia îl auzea. Examina preocupat vehiculul, încercînd să descopere o ușă. Dacă era acționată de un cod mental ori verbal, n-ar fi reușit niciodată s-o deschidă, rămînînd cu o enigmă obsedantă pentru întreg restul vieții.

Deschiderea silențioasă a ușii îl luă prin surprindere. Nu auzise nici un sunet, nici cel mai mic avertisment. O porțiune a carcasei dispăru pur și simplu, iar minunatul interior apăru înaintea tînărului.

Sosise momentul hotărîtor. Dacă dorea, mai putea încă să se retragă. Dacă pășea prin ușă, știa ce avea să se întîmple, dar nu și unde anume avea să ajungă. N-avea să-și mai controleze propriul destin, ci s-ar fi abandonat unor forțe total necunoscute.

Nici măcar nu șovăi. Se temea să nu întîrzie, bănuind că dacă aștepta prea mult, momentul nu s-ar mai fi repetat niciodată – sau, dacă ar fi făcut-o, curajul să nu-i mai fie pe măsura dorinței de cunoaștere. Khedron deschise gura, gata să protesteze, însă înainte de-a apuca să rostească vreun cuvînt, Alvin trecu pragul. Se răsuci către Bufon, rămas dincolo de dreptunghiul abia vizibil al ușii. Pentru o clipă domni o tăcere stranie, în vreme ce fiecare îl aștepta pe celălalt să vorbească.

Decizia nu le aparținu. O scurtă fulgerare transparentă și carcasa se închise la loc. Alvin înălță mîna în semn de rămas bun, iar cilindrul începu să se miște. Înainte de a pătrunde în tunel, se deplasa deja mai rapid decît un om în alergare.

Existase o vreme cînd zilnic, milioane de oameni făcuseră asemenea călătorii, în vehicule similare în esență, efectuînd naveta între casă și servici. De atunci, Omul explorase Universul și revenise iarăși pe Pămînt; cucerise un imperiu și-l pierduse. În prezent o astfel de călătorie se repeta într-un vehicul în care nenumărați indivizi lipsiți de gustul aventurii s-ar fi simțit ca acasă.

Și urma să fie cea mai importantă călătorie făcută de o ființă umană în ultimul miliard de ani.

Alystra cercetase de zece ori Mausoleul, deși o singură dată ar fi fost suficient, deoarece nu exista nici un loc care să constituie o ascunzătoare. După neașteptata surpriză inițială, se întrebase dacă nu cumva ceea ce urmărise ea prin parc fuseseră în fapt proiecțiile lui Alvin și Khedron. N-ar fi avut însă sens. Proiecțiile se puteau materializa oriunde. Nici o persoană normală nu și-ar fi "plimbat" proiecția cale de trei kilometri, ca să ajungă la destinație după o jumătate de oră, atunci cînd putea ajunge acolo instantaneu. Nu, îi urmărise pe realii Alvin și Khedron intrînd în Mausoleu.

Atunci, undeva trebuia să se găsească o intrare secretă. Așteptîndu-i să reapară, avea să încerce s-o găsească.

Întîmplător, nu observă apariția lui Khedron, căci în momentul acela examina o coloană din spatele statuii. Auzi pași, se întoarse și îl văzu singur.

— Unde-i Alvin? strigă fata.

Bufonul nu-i răspunse imediat. Părea zăpăcit și șovăielnic, iar Alystra fu nevoită să repete întrebarea înainte ca el s-o bage în seamă. Nu păru cîtuși de puțin surprins s-o întîlnească acolo.

— Nu știu unde este, răspunse în cele din urmă. Pot să-ți spun doar că e în drum spre Lys. Acum știi la fel de mult ca mine.

Nu era înțelept să iei în serios vorbele Bufonului, dar

Alystrei nu-i trebuiau alte dovezi să înțeleagă că el nu juca un rol în clipele acelea. Îi spusese adevărul... chiar dacă nu-l pricepea.

Zece

Cînd ușa se închise în spatele lui, Alvin se lăsă să cadă în fotoliul cel mai apropiat. Brusc avusese senzația că puterea îi părăsise picioarele. Îl încerca, așa cum nu mai cunoscuse niciodată, teama necunoscutului ce-i caracteriza pe concitadinii săi. Își simțea fiecare membru tremurînd, iar ochii i se împăienjeniseră. Dacă ar fi putut evada din vehiculul în accelerație, ar fi făcut-o fără ezitare, chiar cu prețul trădării propriilor vise.

Nu-l copleșea doar teama în sine, ci și un sentiment de absolută singurătate. Tot ceea ce cunoștea și iubea se afla în Diaspar. Chiar dacă nu întîlnea nici un pericol, exista posibilitatea să nu-și mai revadă niciodată semenii. Știa ca nimeni altul în ultimele epoci ce înseamnă să-ți părăsești pentru totdeauna căminul. În clipa aceea de deznădejde, i se părea lipsit de importanță dacă drumul pe care-l urma ducea spre moarte sau spre viață. Ceea ce importa cu adevărat era continua îndepărtare de casă.

Treptat, indispoziția îi trecu, iar umbrele întunecate i se risipiră din minte. Începu să privească în jur, căutînd să vadă ce putea învăța din acel incredibil de vechi vehicul în care călătorea. Alvin nu considera deosebit de straniu sau miraculos faptul că sistemul subteran de transport funcționa perfect după atîția ani. Memoria monitoarelor nu-l păstra, dar cu

siguranță, altundeva existau circuite similare care să-l ferească de transformări și distrugere.

Observă un panou de afișaj acoperind parțial peretele din față. Purta un anunț laconic, dar liniștitor:

LYS
35 MINUTE

În timp ce privea, numărul se schimbă în "34". Cel puțin reprezenta o informație utilă, deși necunoscînd viteza de deplasare, nu putea calcula distanța parcursă. Pereții tunelului erau o permanentă pîclă cenușie, iar singura senzație de mișcare o constituia o trepidație foarte slabă, pe care n-ar fi remarcat-o niciodată dacă n-ar fi fost avertizat.

Diaspar trebuia să se găsească la mulți kilometri depărtare. Deasupra se întindea deșertul cu dunele sale mișcătoare. Poate chiar în clipa aceea gonea pe sub colinele neregulate, privite atît de des din Turnul lui Loranne.

Imaginația lui se îndreptă către Lys, parcă nerăbdătoare să ajungă acolo înaintea trupului. Ce fel de oraș era? Oricît de mult s-ar fi străduit, nu-și închipuia decît o altă versiune, la scară redusă, a Diasparului. Se întrebă dacă Lys mai exista, apoi se liniști, spunîndu-și că în caz contrar vehiculul nu s-ar fi clintit din locul lui.

Deodată, simți o schimbare în vibrația de sub tălpi. Aparatul încetinea – era absolut sigur. Timpul se scursese mai iute decît crezuse. Oarecum surprins, privi afișajul.

LYS
23 MINUTE

Nedumerit și puțin neliniștit, își lipi fața de carcasa transparentă. Viteza încă transforma pereții tunelului într-o ceață lipsită de detalii, însă uneori putea întrezări niște semne ce dispăreau aproape imediat. Iar la fiecare apariție

întîrziau tot mai mult în cîmpul său vizual.

Apoi, fără nici o tranziție, pereții tunelului dispărură. Trecea cu viteză foarte mare printr-un enorm spațiu subteran, cu mult mai întins decît sala căilor mobile.

Privind uluit afară, Alvin distinse pe sol o rețea complexă de șine de ghidaj, care se întretăiau de nenumărate ori, dispărînd apoi într-un labirint de tuneluri. Din cupola arcuită a plafonului se revărsa o lumină albăstruie, și conturate pe fundalul luminos se deslușeau siluetele unor mașinării gigantice. Lumina era într-atît de puternică încît rănea ochii, iar Alvin pricepu că zona nu era destinată oamenilor. Peste o clipă trecea pe lîngă nenumărate rînduri de cilindri, așteptînd nemișcați pe șinele lor, cu mult mai mari decît cel în care călătorea Alvin. Tînărul presupuse că se utilizau la transportul materialelor. În jurul lor se găseau adunate stranii mecanisme poliarticulate, toate tăcute și încremenite în nemișcare.

Aproape la fel de repede, caverna dispăru înapoia lui. Prezența îl uluise. Pentru prima dată înțelegea cu adevărat uriașa hartă întunecată de sub Diaspar; lumea conținea mai multe minuni decît visase el vreodată.

Privi din nou afișajul. Nu se modificase; traversarea ciudatei zone durase mai puțin de un minut. Accelera din nou. Deși senzația mișcării era aproape inexistentă, pereții tunelului fulgerau în ambele părți cu o viteză pe care nici măcar n-o bănuia.

I se păru că se scurge o veșnicie pînă ce vibrația aproape insesizabilă reapăru. Afișajul anunță:

LYS
1 MINUT

Minutul acela a fost cel mai lung cunoscut de Alvin vreodată. Vehiculul înainta tot mai încet. Nu era vorba de o

simplă reducere a vitezei; în sfîrșit, se pregătea de oprire.

Lin și tăcut, cilindrul ieși din tunel într-o sală copie fidelă a celei de sub Diaspar. O clipă, tînărul fu prea surescitat să-și focalizeze privirea. Ușa se deschisese cu mult înainte ca el să înțeleagă că trebuia să coboare. Înainte de-a păși afară, se uită la panoul de afișaj pentru o ultima oară. Mesajul se modificase, dar anunțul strălucea mult mai liniștitor:

DIASPAR
35 MINUTE

Căutînd ieșirea, Alvin descoperi prima indicație că se afla în mijlocul unei civilizații diferite. În mod vădit, drumul spre suprafață îl constituia un tunel lung și larg, situat în capătul sălii, iar prin tunel urca un șir de trepte. Scările constituiau o raritate în Diaspar. La schimbările de nivel, arhitecții orașului prevăzuseră rampe sau coridoare înclinate. Obiceiul se păstrase din vremurile cînd roboții se deplasau pe roți, iar treptele reprezentau pentru ei o barieră de netrecut.

Scara era foarte scurtă, terminîndu-se în fața unor porți ce se deschiseră automat la apropierea lui Alvin. Tînărul pătrunse într-o cameră micuță, asemănătoare paralelipipedului care-l coborîse prin puțul lui Yarlan Zey. Nu fu surprins cînd, după cîteva minute, ușile se redeschiseră spre un coridor boltit, suind lin către o arcadă sub care se zărea cerul. Nu simțise nici o senzație de deplasare, totuși Alvin pricepu că urcase mai multe sute de metri. Se grăbi în susul coridorului, spre ușa scăldată în soare, uitînd teama în dorința de a vedea ce îl așteaptă.

Ieși pe versantul unei coline și pentru o secundă avu impresia că revenise în parcul central din Diaspar. Totuși, dacă acesta era un parc, giganticele lui dimensiuni nu puteau fi cuprinse cu privirea. Nicăieri nu se zărea orașul așteptat. Păduri și cîmpii se întindeau cît vedea cu ochii.

Ridică apoi privirea catre orizont și acolo, deasupra copacilor, întinzîndu-se într-un arc uriaș ce încingea lumea, se afla un zid de piatră care ar fi umilit și pe uriașii cei mai semeți ai Diasparului. Se ridica atît de departe încît detaliile erau neclare, însă conturul lui îl nedumereau pe Alvin. Abia cînd se acomodă cu scara colosalului peisaj își dădu seama că pereții cei îndepărtați nu fuseseră clădiți de om.

Timpul nu cucerise totul; Pămîntul avea încă munți de care să fie mîndru.

Alvin rămase mult timp în gura tunelului, adaptîndu-se treptat cu lumea ciudată unde ajunsese. Era pe jumătate copleșit de șocul dimensiunilor și al spațiilor deschise; inelul de munți încețoșați putea cuprinde zece orașe ca Diasparul. Nu zărise nici o urmă de viață omenească. Totuși, drumul care cobora colina părea întreținut; n-avea altceva de făcut decît să-l urmeze.

La baza colinei, drumul dispărea printre arbori impunători, acoperind complet aproape soarele. Păși în umbra lor și fu întîmpinat de un amalgam de miresme și de sunete. Cunoștea deja foșnetul vîntului prin frunze, dar pe lîngă acesta se auzeau nenumărate zgomote care nu-i sugerau nimic. Îl asaltau arome necunoscute, mirosuri pierdute pînă și de memoria civilizației sale. Căldura, profunzimea miresmelor și a culorilor, prezența nevăzută a unui milion de creaturi îl izbiră cu o violență aproape fizică.

Ajunse lîngă lac fără să fi observat vreun indiciu al acestuia. Arborii din dreapta dispărură și înainte apăru o uriașă întindere albastră, presărată cu insulițe. Niciodată Alvin nu mai văzuse o pînză de apă atît de mare; prin comparație, cele mai întinse bazine din Diaspar nu erau decît băltoace. Se apropie încetișor de malul lacului și luă puțin din lichidul călduț în căușul palmelor, lăsîndu-l să se scurgă printre degete.

Peștele mare și argintiu, apărut brusc dintre ierburile

subacvatice, fu prima creatură non-umană văzută vreodată de Alvin. Ar fi trebuit să-i apară pe de-a întregul nou, totuși forma peștelui obsedă mintea tînărului prin familiaritate. Așa cum se oprise, suspendat în adîncul verzui, tremurînd imperceptibil din aripioare, părea însuși întruchiparea forței și vitezei. Aici, transpuse într-un corp viu, se regăseau liniile pline de grație ale măreţelor nave ce stăpîniseră cîndva cerurile Pămîntului. Evoluția și știința descoperiseră aceleași răspunsuri, dar creațiile Naturii duraseră mai mult.

În cele din urmă, Alvin se desprinse de sub vraja locului și își continuă drumul șerpuit. Pădurea se închise iarăși în jur, însă nu pentru mult timp. Poteca se sfîrși într-un luminiș lat de aproape un kilometru și de două ori mai lung... iar Alvin înțelese de ce nu văzuse pînă atunci picior de om.

Poiana era presărată de clădiri cu un etaj, colorate în nuanțe pastelate, odihnitoare penru ochi chiar în lumina orbitoare a soarelui. Majoritatea erau destul de simple, totuși cîteva fuseseră construite cu un stil arhitectural rafinat, cu niște coloane canelate și ornamente grațioase în unghiuri drepte. Toate acele clădiri, probabil foarte vechi, foloseau arcul ogival a cărui origine se pierdea în zorii istoriei.

Mergînd fără grabă spre așezare, Alvin se strădui să priceapă ceea ce vedea. Nimic nu era familiar. Pînă și aerul era altfel, pulsînd de viață necunoscută. Iar oamenii blonzi ce umblau cu grație printre clădiri nu aparțineau în nici un caz rasei celor din Diaspar.

Nu-l băgau în seamă pe Alvin, iar lipsa lor de reacție era ciudată deoarece straiele sale difereau total. În Diaspar temperatura era permanent constantă, făcînd ca hainele celor de acolo să fie pur ornamentale și adesea extrem de elaborate. Aici însă veșmintele păreau mai degrabă funcționale, croite pentru uz, nu pentru podoabă, fiind frecvent compuse dintr-o togă simplă, drapată în jurul corpului.

Locuitorii Lysului reacționară la prezența lui Alvin abia cînd acesta avansase destul de mult în așezare, dar maniera în care o făcură fu oarecum surprinzătoare. Dintr-o clădire se ivi un grup de cinci persoane, pornind hotărîți spre el, cu aerul că îi așteptaseră sosirea. Tînărul simți o bruscă și amețitoare tulburare, iar sîngele îi bubui în tîmple. Se gîndi la întîlnirile decisive dintre oameni și alte civilizații, petrecute pe lumi îndepărtate. Cei din fața sa aparțineau propriei sale specii... dar cum evoluaseră ei în eonii ce-i separaseră de Diaspar?

Delegația se opri la doi metri de Alvin. Conducătorul ei zîmbi, întinzînd mîna în străvechiul gest de salut.

— Am considerat că este mai bine să ne întîlnim aici. Așezarea noastră e foarte diferită de Diaspar, iar drumul de la capătul liniei oferă vizitatorilor șansa... aclimatizării.

Alvin acceptă mîna întinsă, însă o clilpă fu prea surprins ca să răspundă. Bănuia de ce îl ignoraseră cu toții pînă acolo.

— Știați că vin? întrebă în cele din urmă.

— Bineînțeles. Știm întotdeauna cînd se mișcă un transportor. Spune-mi, cum ai descoperit drumul? A trecut atîta vreme de la ultima vizită, încît ne temeam că secretul a fost pierdut pentru vecie.

Vorbitorul fu întrerupt de unul din însoțitori:

— Să ne stăpînim curiozitatea, Gerane. Seranis ne așteaptă.

Numele "Seranis" fusese precedat de un cuvînt necunoscut lui Alvin, care presupuse că reprezenta un soi de titlu. Nu întîmpina nici o greutate în înțelegerea limbajului, dar nici nu considera faptul ca fiind uimitor. Diaspar și Lys aveau aceeași moștenire lingvistică, iar străvechea invenție a înregistrării sunetului înghețase de mult timp graiul într-un tipar rezistent.

Gerane înălță din umeri, cu o resemnare ironică.

— Perfect, zîmbi el. Seranis are puține privilegii – nu

vreau să i-l răpesc pe acesta.

Pătrunzînd mai adînc în așezare, Alvin îi studie pe cei din jur. Păreau blînzi și inteligenți, însă acestea erau însușiri pe care le cunoștea și i se păreau normale. El căuta diferențele față de cei din Diaspar. Diferențe existau, însă greu de definit. Oamenii erau ceva mai înalți decît Alvin, iar la doi dintre ei văzu cu claritate semnele vizibile ale vîrstei fizice. Aveau pielea arămie, cu tonuri foarte întunecate și toate gesturile păreau că degajă vigoare și însuflețire, deși în același timp, erau puțin confuze. Alvin surîse amintindu-și prorocirea lui Khedron, aceea că Lysul avea să se dovedească absolut identic cu Diaspar.

Localnicii îl priveau acum cu o curiozitate fățișă, în vreme ce își urma călăuzele; nu se mai prefăceau că asistă la un eveniment obișnuit. Deodată, dinspre arborii din dreapta răsunară țipete ascuțite, pătrunzătoare, iar din pădure apăru în goană un grup de ființe mici, agitate, care se îngrămădiră în jurul tînărului. Acesta se opri complet uluit, nevenindu-i să-și creadă ochilor. Întîlnise ceva ce propria lui lume pierduse cu atîta timp în urmă, încît astăzi aparținea mitologiei. Așa începuse odată viața. Zgomotoasele și fascinantele creaturi erau copii umani.

Alvin îi privi cu o neîncredere dublată de o altă senzație tulburătoare, dar pe care n-o putea încă identifica. Nimic altceva nu i-ar fi readus în minte, cu atîta forță, depărtarea față de lumea cunoscută lui. Diaspar plătise, și încă din plin, prețul nemuririi.

Se opriră înaintea celei mai mari clădiri. Se ridica în mijlocul luminișului, iar pe turnulețul ei rotund, o flamură verde flutura în bătaia vîntului.

Cînd Alvin intră în clădire, toți, cu excepția lui Gerane, rămaseră pe loc. Înăuntru era liniște și răcoare. Razele soarelui, intrînd prin pereții transparenți luminau cu o strălucire blîndă. Podeaua era elastică și lucioasă, acoperită cu mozaicuri fine. Pe pereți, un artist de talent și forță zugrăvise peisaje din pădure. Alternînd cu tablourile lui se numărau imagini, ce lui Alvin nu-i evocau nimic, deși erau atractive și plăcute ochiului. Ușor adîncit într-un perete, un ecran dreptunghiular era acoperit cu o mulțime de culori mișcătoare -- probabil un receptor visofonic, deși de mici dimensiuni.

Alături de Gerane urcă o scurtă scară circulară, care-i purtă pe terasa clădirii. Din locul acela se vedea întreaga așezare, alcătuită din aproximativ o sută de clădiri. În depărtare, arborii se răreau, delimitînd niște izlazuri întinse, unde pășteau mai multe specii de animale. Tînărul nu-și imagina ce anume puteau fi; majoritatea erau patrupede, însă unele păreau să aibă șase, sau chiar opt picioare.

Seranis îi aștepta în umbra turnului. Greu de spus ce vîrstă avea; părul ei lung, auriu, era presărat cu fire sure. Alvin bănuia că el constituia o indicație asupra anilor ei. Existența copiilor, cu toate consecințele implicate, îi sporise confuzia. Acolo unde exista naștere, cu siguranță trebuia să fie și moarte. Durata vieții în Lys putea fi cu totul alta ca în Diaspar. N-avea cum să aprecieze dacă Seranis avea cincizeci, cinci sute sau cinci mii de ani dar, privind în ochii ei, simțea acea înțelepciune și experiență profundă, încercate uneori în prezența lui Jeserac.

Femeia îi indică un scaun micuț. Deși cu ochii surîdea binevoitoare, nu rosti nimic pînă ce Alvin nu se instală confortabil... sau cît de confortabil putea fi sub privirea ei intensă. Femeia suspină și i se adresă cu un glas șoptit:

— O asemenea ocazie nu apare prea des, așa încît te-aș ruga să mă scuzi dacă nu cunosc ceremonialul potrivit. Un oaspete însă, chiar neașteptat, beneficiază de anumite drepturi. Înainte de a începe, trebuie să te avertizez de un lucru. Îți putem citi gîndurile.

Zîmbi la reacția necontrolată a tînărului și continuă:

— Nu trebuie să-ţi faci griji. Nici un alt drept nu e mai sfînt decît cel al secretului gîndurilor. Nu voi pătrunde în mintea ta decît dacă îţi vei da acordul. N-ar fi fost cinstit să-ţi ascund acest fapt. Vei înţelege de ce noi considerăm vorbirea oarecum lentă şi greoaie. Nu o utilizăm des.

Revelaţia, deşi uşor alarmantă, nu-l surprinse pe Alvin. Cîndva, atît oamenii cît şi maşinile deţinuseră această aptitudine. Maşinile, care nu se schimbaseră, erau capabile să citească şi acum gîndurile stăpînilor. Dar în Diaspar oamenii pierduseră darul pe care, odată, îl împărtiseră împreună cu servitorii lor.

— Nu ştiu ce anume te-a adus din lumea ta în a noastră, urmă Seranis, însă dacă ai pornit în căutarea vieţii, drumul tău a luat sfîrşit. În afară de Diaspar, dincolo de munţi nu se întinde decît deşertul.

În mod ciudat, Alvin nu se îndoi de cuvintele femeii, chiar dacă pînă în clipa aceea obişnuise să pună sub semnul întrebării părerile unanim acceptate. Singura lui reacţie fu una de tristeţe, pentru că se confirma tot ceea ce i se spusese.

— Povesteşte-mi despre Lys, o rugă. De ce v-aţi despărţit de Diaspar? Cu toate că mi se pare că ştiţi multe despre noi.

Seranis surîse înaintea nerăbdării lui.

— Toate la timpul lor. Mai întîi aş vrea să cunosc cîte ceva despre tine. Spune-mi cum ai descoperit drumul către noi şi de ce ai venit.

Şovăielnic la început, apoi, treptat, cu mai multă siguranţă, Alvin istorisi totul. Pînă atunci nu mai vorbise atît de liber. Aici, în sfîrşit, exista cineva care să nu rîdă de visele sale, pentru că ştia că acele vise erau adevărate. O dată sau de două ori, Seranis îl întrerupse cu întrebări scurte, atunci cînd el menţiona un aspect al Diasparului necunoscut ei. Lui Alvin îi venea greu să înţeleagă că lucruri făcînd parte din existenţa cotidiană puteau fi de neînţeles cuiva care nu trăise niciodată în oraş şi nu cunoştea nimic despre cultura şi organizarea lui complexă. Seranis asculta cu o astfel de atenţie încît o crezu fascinată de povestea lui; abia mai tîrziu avea să realizeze că vorbele sale erau ascultate şi de alte creiere, în comunicare cu cel al femeii.

Cînd termină, se făcu tăcere. Apoi Seranis îl privi şi întrebă:

— De ce ai venit în Lys?

Alvin o măsură surprins.

— Ţi-am explicat. Voiam să explorez lumea. Toţi îmi spuseseră că dincolo de oraş nu se află decît pustiul, dar trebuia să verific cu ochii mei.

— A fost singurul motiv?

Alvin ezită. În cele din urmă, nu răspunse exploratorul încăpăţînat, ci copilul pierdut, născut într-o lume străină.

— Nu, murmură el, n-a fost singurul motiv, deşi n-am realizat-o pînă astăzi. Eram singur...

— Singur? În Diaspar? Pe buzele lui Seranis apăruse un zîmbet, dar în ochii ei se citea înţelegere şi tînărul ştiu că acesta era răspunsul aşteptat de ea.

Acum, după ce-şi povestise viaţa, o aşteptă să-şi respecte făgăduiala. Seranis se ridică, începînd să se plimbe pe terasă.

— Cunosc întrebările pe care vrei să le pui, rosti ea. La unele îţi pot răspunde, însă ar fi obositor să o fac în cuvinte. Deschide-ţi mintea către mine şi-ţi voi spune ceea ce doreşti să ştii. Ai încredere; fără permisiunea ta nu voi citi nimic.

— Ce vrei să fac? întrebă precaut Alvin.

— Să fii de acord să-mi accepţi ajutorul. Să mă priveşti în ochi... şi să uiţi totul.

Alvin n-a ştiut niciodată cu exactitate ce s-a întîmplat. Peste simţurile sale se lăsase un voal opac şi, cu toate că nu-şi amintea cum le dobîndise, cînd căută în minte cunoştinţele se găseau acolo.

Vedea trecutul; nu limpede, ci aşa cum vede cineva o cîmpie înceţoşată, de pe un munte înalt. Înţelese că omul nu

fusese dintotdeauna un locuitor al orașelor, iar atunci cînd mașinile îl eliberaseră de trudă, între cele două civilizații se instaurase o rivalitate permanentă. În Epoca Zorilor existaseră mii de orașe, însă o mare parte a omenirii preferase să trăiască în comunități relativ mici. Transportul universal și mijloacele de comunicație instantanee ofereau contacte cu restul lumii, iar nevoia conviețuirii laolaltă cu milioane de oameni nu era stringentă.

În zilele de început, Lys fusese asemenea altor sute de așezări. Dar treptat, de-a lungul timpului, dezvoltase o cultură independentă, una dintre cele mai evoluate în istoria umanității. O cultură bazată îndeosebi pe utilizarea directă a puterii mentale, ceea ce o deosebea de restul societăților omenești, bazate tot mai mult pe mașini.

De-a lungul eonilor, avansînd pe căile lor diferite, prăpastia dintre Lys și restul lumii s-a adîncit. Peste ea se aruncau punți numai în momentele de criză: cînd Luna intrase în procesul periculos de apropiere de Pămînt, distrugerea ei constituise opera savanților din Lys. Tot ei asiguraseră și apărarea Terrei împotriva Invadatorilor, opriți în cele din urmă în lupta de la Shalmirane.

Bătălia aceea epuizase omenirea. Unul cîte unul, orașele muriseră și deșertul le acoperise. Pe măsură ce populația scădea, oamenii începură migrația care avea să facă din Diapar ultimul și cel mai mare dintre toate așezările umane.

Majoritatea acestor schimbări nu afectaseră Lysul, deși el purtase propriul său război -- împotriva pustiului. Bariera naturală a munților nu era suficientă, și multe veacuri au trecut înainte ca oaza cea mare să scape de spectrul nisipului.

Imaginile deveneau neclare aici, poate în mod intenționat. Alvin nu distingea ce anume se întreprinsese ca Lys să capete virtuala veșnicie proprie Diasparului.

Vocea lui Seranis părea să ajungă la el de la mare depărtare. Nu era numai vocea ei, ci o simfonie de cuvinte, cîntată parcă la unison de multe alte glasuri.

— Asta e, foarte pe scurt, istoria noastră. Vezi deci că și în Epoca Zorilor am avut puține legături cu alte orașe, chiar dacă locuitorii lor ne vizitau adesea. Nu i-am împiedicat niciodată, deoarece mulți dintre cetățenii noștri de seamă au venit de afară. Însă, cînd orașele au început să moară, n-am dorit să fim tîrîți în prăbușirea lor. După întreruperea transportului aerian, în Lys nu s-a mai putut ajunge decît într-un singur mod, prin sistemul transportor din Diaspar. Capătul dinspre voi a fost închis odată cu amenajarea parcului... și ne-ați uitat, deși noi nu v-am uitat pe voi niciodată.

Diaspar ne-a surprins. Ne așteptasem să aibă soarta celorlalte orașe, însă el a reușit să formeze o cultură stabilă, cu șanse de a dura tot atît cît și Pămîntul. Nu este o cultură pe care noi o admirăm, totuși ne bucură că cei ce doreau să scape au izbutit. Drumul parcurs de tine astăzi a fost parcurs de mai mulți decît ai crede, și aproape toți au fost oameni deosebiți, ce au adus cu ei ceva de valoare cînd au intrat în Lys.

Glasul se stinse. Paralizia simțurilor lui Alvin se destrămă, iar tînărul își reveni. Văzu cu surprindere că soarele coborîse mult sub vîrfurile copacilor și că cerul estic purta deja amprenta nopții. Undeva, un clopot vibră cu un dangăt răsunător, pulsînd lent în liniștea amurgului și încărcînd văzduhul cu mister. Alvin se pomeni înfiorîndu-se ușor, nu de prima atingere a răcorii nopții, ci datorită lucrurilor aflate. Se făcuse foarte tîrziu, iar el se găsea departe de casă. Brusc, simți nevoia să-și revadă prietenii, să fie iarăși printre imaginile și scenele familiare ale Diasparului.

— Trebuie să plec, rosti el. Khedron... părinții mei... mă așteaptă. Nu era chiar adevărul. Cu siguranță, Khedron se întreba ce anume i se întîmplase, dar altcineva, din cîte știa Alvin, nu era la curent cu plecarea sa. Nu-și explica motivul pentru care mințise și imediat îi fu rușine.

Seranis îl privi gînditoare.

— Mă tem că nu-i atît de simplu, spuse ea.

— Ce vrei să zici? Transportorul nu mă va duce înapoi? Refuza să dea crezare ideii că putea fi reținut în Lys împotriva voinței sale, deși gîndul îi fulgerase prin minte.

Pentru prima dată, Seranis păru oarecum stînjenită.

— Noi am discutat cazul tău, reluă ea fără să explice cine erau acei "noi", sau ce anume discutaseră. Dacă te vei întoarce în Diaspar, orașul va afla de existența noastră. Chiar dacă ne-ai promite să nu destăinui nimic, vei vedea că în timp e imposibil să păstrezi secretul.

— Dar de ce doriți ca el să fie păstrat? replică tînărul. Eu cred că ar fi bine pentru ambele orașe dacă locuitorii lor s-ar întîlni din nou.

— Noi sîntem de altă părere. Dacă s-ar deschide porțile, ținutul nostru ar fi copleșit de curioși și de căutătorii de senzații inedite. În schimb, rămînînd ascuns, doar cei mai buni dintre voi vor ajunge pînă aici.

Răspunsul degaja atîta superioritate, bazîndu-se în același timp pe niște presupuneri complet eronate, încît Alvin simți cum nemulțumirea îl cuprinde.

— Nu aveți dreptate. Nu cred că veți găsi în întreg Diasparul o altă persoană capabilă să părăsească orașul, chiar dacă ar dori – sau chiar dacă ar ști că poate ajunge undeva. Dacă îmi permiteți să mă întorc, faptul nu va avea nici o consecință pentru Lys.

— Hotărîrea nu-mi aparține și subestimezi puterile minții, dacă crezi că barierele ce mențin oamenii în interiorul orașului tău nu pot fi niciodată depășite. Totuși, nu dorim să te reținem aici împotriva voinței tale. Dacă dorești să te întorci însă în Diaspar, trebuie să îți ștergem din minte amintirile legate de Lys.

Șovăi o clipă:

— Așa ceva nu s-a mai întîmplat niciodată; toți

precedesorii tăi au venit ca să rămînă.

Alvin se vedea pus în fața unei alegeri pe care refuza s-o accepte. Dorea să exploreze Lysul, să-i descopere secretele, felul prin care se deosebea de propria lui lume, dar în același timp era hotărît să revină în Diaspar, să le dovedească prietenilor că nu fusese un simplu visător. Nu înțelegea motivele care alimentau dorința de secret, dar și dacă le-ar fi înțeles, comportarea lui n-ar fi fost altul.

Realiză că trebuia să cîștige timp, ori să o convingă pe Seranis că-i cerea un lucru imposibil.

— Khedron știe unde sînt. Memoria *lui* n-o veți șterge.

Seranis zîmbi. Era un zîmbet plăcut și în orice alte circumstanțe ar fi fost luat drept prietenos. Însă în spatele lui tînărul întrezări, întîia oară, prezența unei puteri copleșitoare, implacabile.

— Ne subestimezi, Alvin, răspunse ea. Este foarte ușor. Pot ajunge în Diaspar mai repede decît mi-ar lua traversarea Lysului. Înaintea ta, au mai venit și alții aici, iar unii le spuseseră cunoștințelor unde anume pleacă. Totuși, acei prieteni i-au uitat, iar ei au dispărut din istoria Diasparului.

Alvin neglijase acest fapt, iar acum i se părea evident. Se întrebă de cîte ori, în milioanele de ani scurse de la separarea celor două culturi, locuitorii Lysului pătrunseseră în Diaspar pentru a-și păstra taina, păzită cu atîta strășnicie. Și își mai puse întrebarea cît de extinse erau puterile mentale pe care le posedau și pe care nu ezitau să le utilizeze acești oameni ciudați.

Era oare prudent să-și facă planuri? Seranis îi promisese că nu-i va citi gîndurile fără acordul său, dar Alvin nu știa dacă nu existau situații în care promisiunea putea fi încălcată.

— Desigur, vorbi în cele din urmă, nu vă așteptați să mă hotărăsc imediat. Nu e posibil să vizitez Lysul înainte de a lua o decizie?

— Firește, încuviință Seranis. Poți rămîne la noi cît dorești, iar apoi, dacă te răzgîndești, să te înctorci în Diaspar. Ar fi însă mult mai ușor dacă te-ai hotărî în următoarele cîteva zile. Nu vrem ca prietenii tăi să se îngrijoreze, și cu cît lipsești mai mult, cu atît ne va fi mai greu să facem modificările necesare.

Alvin era de acord; ar fi vrut să știe însă în ce constau acele "modificări". Probabil că cineva din Lys avea să-l contacteze pe Khedron – fără ca Bufonul să-și dea seama – și să acționeze asupra minții lui. Dispariția lui Alvin nu putea fi tăinuită, însă putea fi ștearsă informația descoperită de către el și Khedron. Iar cu trecerea timpului, numele lui Alvin urma să se alăture celorlalți Unici ce dispăruseră misterios și fuseseră uitați apoi.

Existau multe ciudățenii aici, iar tînărul nu rezolvase nici una din ele. Strania relație unilaterală dintre Lys și Diaspar avea oare un țel, sau reprezenta pur și simplu un accident al istoriei? Cine și ce erau Unicii? Iar dacă locuitorii Lysului erau în stare să pătrundă în Diaspar, de ce nu anulaseră circuitele de memorie conținînd indicația referitoare la existența acestora? Probabil că aceasta era singura întrebare la care Alvin era capabil să ofere un răspuns plauzibil. Computerul Central era un adversar mult prea puternic, pe care cele mai avansate tehnici mentale nu-l afectau.

Se forță să uite aceste probleme; într-o bună zi, cînd va ști mai mult, va afla poate răspunsurile. Acum era zadarnic să speculeze, să clădească piramide de ipoteze pe un fundament de ignoranță.

— Perfect, spuse nu prea încîntat, căci neașteptata barieră continua să-l neliniștească. Vă voi comunica decizia mea cît de repede, însă pînă atunci arătați-mi așezarea voastră.

Surîsul lui Seranis nu mai ascunse de astă dată nici o amenințare.

— Sîntem mîndri de Lys și va fi o plăcere pentru noi să-ți

arătăm cum trăiesc oamenii fără ajutorul orașelor. Între timp nu trebuie să-ți faci griji – amicii nu ți se vor neliniști din cauza absenței. Ne vom ocupa de asta, măcar pentru propria noastră protecție.

Urma să fie pentru prima dată cînd Seranis făcea o promisiune pe care nu o putea respecta.

Unsprezece

Oricît încercase Alystra, nu putuse să obțină alte informații de la Khedron. Bufonul își revenise repede din șocul inițial și din spaima care-l deteminase să fugă la suprafață, atunci cînd rămăsese singur în subterana Mausoleului. Totodată se simțea rușinat de lașitatea lui, și se întreba dacă va avea vreodată curajul să revină în sala căilor mobile, în mijlocul rețelei de tuneluri radiind spre lume. Deși considera că Alvin acționase pripit, dacă nu chiar imprudent, nu credea cu adevărat că pe tînăr îl amenința vreo primejdie. Avea să se întoarcă cînd va crede de cuviință. Khedron era absolut convins, sau... aproape convins; avea și anumite rețineri ce-l făceau să simtă nevoia de a fi prudent. Hotărîse că, deocamdată, cel mai inteligent lucru era să spună puțin și să lase impresia că totul reprezentase în fapt una din glumele sale.

Din nefericire, în clipa întîlnirii cu Alystra, nu izbutise să-și ascundă emoția. Fata zărise spaima întipărită limpede în ochii lui și o interpretase imediat ca pe consecința unui pericol în care se găsea Alvin. Asigurările lui Khedron fuseseră inutile, iar ea se înfuriase tot mai tare în vreme ce se

îndreptau spre ieșirea parcului. La început dorise să rămînă în Mausoleu și să-l aștepte pe Alvin să se întoarcă, fie și în același mod misterios în care dispăruse. Khedron reușise s-o convingă că ar fi însemnat o pierdere de timp. Răsuflase ușurat cînd fata îl urmase în oraș. Exista o șansă ca Alvin să revină aproape imediat, iar Bufonul nu dorea ca și alții să cunoască secretul lui Yarlan Zey.

Pe drum, Khedron realizase că tactica lui eșuase, și că scăpase complet situația din mînă. Era prima dată cînd i se întîmpla așa ceva: să nu se simtă capabil să rezolve o problemă, care în plus părea destul de gravă. Treptat, teama imediată și irațională fu înlocuită cu o alarmă profundă, de-acum ferm înrădăcinată. Pînă în acel moment, Khedron nu se gîndise prea mult la consecințele acțiunilor sale. Propriile interese și o empatie superficială, dar reală față de Alvin, reprezentaseră motive suficiente pentru ce întreprinsese. Cu toate că îi oferise lui Alvin ajutor și încurajări, nu crezuse nici o clipă că ceea ce se petrecuse s-ar fi putut întîmpla cu adevărat.

În ciuda uriașei diferențe de vîrstă și de experiență dintre ei, voința lui Alvin fusese întotdeauna mai puternică. Era prea tîrziu ca să mai îndrepte situația; Khedron simțea că evenimentele îl purtau spre un deznodămînt complet în afara controlului său.

În această lumină, nu era drept ca Alystra să-l considere geniul rău al lui Alvin și să-l acuze de cele întîmplate. Fata nu era răzbunătoare, dar era neliniștită și parțial, neliniștea ei se revărsa asupra Bufonului. Iar dacă vreo acțiune de-a ei i-ar fi pricinuit necazuri lui Khedron, Alystra n-ar fi încercat în prezent nici cel mai mic regret.

Cînd ajunseră la uriașa cale circulară din jurul parcului, se despărțiră într-o tăcere împietrită. Privind-o pe Alystra dispărînd în depărtare, Khedron se întrebă obosit ce planuri îi treceau fetei prin minte.

Deocamdată putea fi sigur de un singur lucru. Următoarea perioadă de timp n-avea să se plîngă de plictis.

Alystra acționă iute și inteligent. Nu-și pierdu vremea să ia legătura cu Eriston și Etania; părinților lui Alvin le lipsea adevărata personalitate; pentru ei simțea o oarecare afecțiune, dar nu respect. Ei ar fi argumentat mult și inutil, ca în cele din urmă să facă ce făcea Alystra acum.

Jeserac o ascultă fără să-și exteriorizeze în vreun fel simțămintele. Își ascunse bine îngrijorarea - atît de bine, încît fata fu chiar dezamăgită. Ei uneia i se părea că niciodată nu se mai petrecuse ceva atît de extraordinar și de important, dar calmul lui Jaserac îi retezase elanul. După ce termină, bărbatul o chestionă pe îndelete și-i sugeră, în mod indirect, că putea comite o greșeală. Ce motiv o determina să creadă că Alvin părăsise cu adevărat orașul? Poate că totul fusese o glumă pe seama ei. Implicarea lui Khedron conferea probabilitate ipotezei. Poate că exact în clipa aceea, ascuns undeva în Diaspar, Alvin rîdea pe înfundate.

Singurul lucru pozitiv obținut de la Jeserac fusese promisiunea că el se va interesa, căutînd-o apoi în ziua următoare. Jeserac o sfătui ca între timp să nu-și facă griji și că ar fi fost bine dacă n-ar mai fi povestit nimănui nimic. Nu era necesar să provoace o problemă generală în legătură cu un incident ce avea, probabil, să se clarifice în cîteva ore.

Alystra îl părăsi pe tutore cu un ușor sentiment de frustrare. Ar fi fost însă mult mai mulțumită dacă ar fi știut ce întreprinsese acesta imediat după plecarea ei.

Jeserac avea prieteni în Consiliu. În lunga lui viață, el însuși se numărase printre membrii Consiliului și, dacă ghinionul nu-l ocolea, putea să fie iarăși. Îi căută pe trei dintre prietenii săi mai influenți și, cu prudență, le stîrni interesul istorisind ceea ce aflase. În calitate de tutore al lui Alvin, era perfect conștient de poziția sa foarte delicată și dorea să se pună la adăpost. Deocamdată, cu cît erau mai puțini cei ce

știau de întîmplare, cu atît mai bine.

De îndată se căzu de acord ca în primul rînd să fie contactat Khedron, căruia să i se ceară explicații. Excelentul lor plan avea un singur neajuns. Khedron îl anticipase și acum era de negăsit.

Dacă exista vreo ambiguitate referitoare la poziția lui Alvin, gazdele sale se dovedeau extrem de atente să nu i-o amintească. Era liber să meargă oriunde dorea în Airlee, micuța așezare condusă de Seranis – deși termenul de "conducere" nu era cel mai nimerit pentru a descrie rolul ei în comunitate. Alvin avea uneori impresia că femeia aceea era un soi de dictator înțelept, însă alteori i se părea că îi lipsea orice putere. Deocamdată, tînărul nu izbutise cîtuși de puțin să priceapă sistemul social al Lysului, fie datorită simplității, fie din contra, datorită unei complexități ale cărei ramificații îi scăpau cu desăvîrșire. Tot ceea ce descoperise se rezuma la faptul că Lys se compunea din numeroase așezări, între care Airlee constituia un exemplu tipic. Și totuși, dintr-un alt punct de vedere, nu existau exemple tipice; Alvin fusese asigurat că fiecare așezare se străduia să se deosebească cît mai mult de vecinele ei. Totul era extrem de confuz.

Deși adăpostea mai puțin de o mie de oameni, Airlee era un loc al surprizelor. Aproape că nu exista aspect al vieții care să nu difere de cel corespunzător din Diaspar. Diferențele mergeau pînă la chestiuni fundamentale, precum comunicarea. În Lys numai copiii foloseau *vocea*, adulții vorbeau foarte rar și, după o vreme, Alvin înțelese că o făceau numai din politețe față de el. Era o experiență stranie și iritantă să te simți învăluit într-o plasă uriașă de cuvinte plutind tăcute și insesizabile, dar după un timp tînărul se obișnui. Dată fiind inutilitatea cuvîntului vorbit, supraviețuirea limbajului o găsea surprinzătoare. Abia mai tîrziu descoperi că locuitorilor Lysului le plăceau foarte mult cîntecele și, dealtfel, orice formă de muzică. Fără acel stimulent, era extrem de plauzibil să fi devenit muți cu foarte multă vreme în urmă.

Gazdele sale se arătau permanent ocupate, prinse cu treburi și cu rezolvări de probleme, de obicei de neînțeles pentru Alvin. Atunci cînd înțelegea ce făceau, mare parte a activității lor îi părea fără rost. De pildă, majoritatea alimentelor se obțineau pe cale naturală, și nu sintetizate conform tehnologiilor dezvoltate cu ere în urmă. Cînd remarcase acest fapt, i se explicase cu răbdare că locuitorilor Lysului le plăcea să privească plantele dezvoltîndu-se, să urmărească efectele unor experimente genetice complicate, să obțină gusturi și arome tot mai rafinate. Airlee, spre exemplu, era faimoasă pentru fructele sale, însă cînd tînărul gustă din ele nu le consideră mai gustoase decît cele obținute în Diaspar prin simpla mișcare a unui deget.

La început se întrebă dacă cei din Lys nu cumva uitaseră, ori poate că nici nu dispuseseră vreodată de forțele și aparatele care pentru el erau normale și pe care se baza viața lui în Diaspar. Curînd descoperi că motivul nefolosirii lor era altul. Uneltele și știința existau, dar se utilizau doar în caz de absolută nevoie. Exemplul cel mai grăitor îl oferea sistemul de transport, dacă putea fi denumit astfel. Pe distanțe scurte oamenii mergeau pe jos și asta părea să le facă plăcere. Cînd se grăbeau, sau trebuiau să deplaseze greutăți, foloseau animale, în mod evident crescute în acest scop. Era vorba de un animal scund, cu șase picioare, foarte docil și puternic, însă lipsit de inteligență. O altă specie o reprezentau animalele de curse, cu patru picioare, însă folosind cînd alergau numai musculoasele membre posterioare. Puteau traversa Lysul în doar cîteva ore, cu un călăreț instalat într-o șa pivotantă. Nimic nu l-ar fi convins pe Alvin să riște o asemenea cursă, chiar dacă printre tineri reprezenta un sport foarte popular. Armăsarii lor, selecționați cu grijă, erau aris-

tocraţii lumii animale, şi erau conştienţi de poziţie. Deţineau un vocabular destul de bogat şi Alvin îi auzea adesea discutînd între ei, lăudîndu-se cu trecute sau viitoare succese. Încercă să fie prietenos aruncînd cîteva cuvinte, însă ei pretinseră că nu-l înţeleg, iar la insistenţele sale se îndepărtară, tropotind demni şi superiori.

Aceste două rase de animale se dovedeau suficiente pentru muncile obişnuite, oferind proprietarilor satisfacţii de neobţinut din partea unor creaţii mecanice. Totuşi, pentru viteze foarte mari sau greutăţi deosebite, se utilizau fără ezitare maşinile.

Cu toate că lumea animală a Lysului îi oferise lui Alvin o mulţime de surprize interesante, cel mai mult continuau să-l fascineze extremele locuitorilor. Copiii şi bătrînii... ambele categorii la fel de uimitoare şi la fel de pasionante. Cel mai bătrîn om din Airlee de-abia atinsese al doilea veac, şi mai avea de trăit doar cîţiva ani. Cînd *el* avea să ajungă la vîrsta aceea, gîndise Alvin, trupul nu i-ar fi cunoscut nici o schimbare, în vreme ce bătrînul, lipsit de perspectiva un lanţ de existenţe viitoare, îşi va fi epuizat total resursele fizice. Avea părul complet alb, iar faţa incredibil de brăzdată de riduri. Părea să-şi petreacă întregul timp la soare, sau plimbîndu-se încet, schimbînd saluturi insonore cu cei întîlniţi. Din cîte îşi dădea seama Alvin, era mulţumit şnu cerea mai mult de la viaţă, deloc tulburat de apropiatul sfîrşit.

Această filozofie de viaţă diferea atît de mult de cea din Diaspar, încît îi depăşea înţelegerea. De ce să accepţi moartea cînd aveai posibilitatea să trăieşti o mie de ani, iar apoi să sari înainte prin milenii, pentru a începe iarăşi într-o lume pe care tu însuţi o ajutaseşi să capete formă? Era decis să capete răspunsul Lysienilor la această întrebare, de îndată ce s-ar fi ivit şansa să discute deschis despre viaţă şi moarte. Îi venea greu să creadă că în Lys se făcuse de bună voie o astfel de alegere, conştienţi de alternativa vieţii infinite – Diaspar.

O parte a răspunsului o găsi printre copii, fiinţele mici tot atît de necunoscute lui ca oricare din animalele Lysului. Le privi joaca, iar în cele din urmă fu chiar acceptat ca prieten. Uneori lăsau impresia că nu semănau cîtuşi de puţin cu oamenii; motivaţiile, logica, pînă şi limbajul lor păreau complet străine. Îi privea uimit pe adulţi, întrebîndu-se cum era posibil ca ei să fi evoluat din acele extraordinare creaturi, ce-şi petreceau cea mai mare parte a timpului într-o lume proprie, fără legături cu Lysul celor mari.

Şi totuşi, copiii deşteptaseră în inima lui un sentiment necunoscut pînă atunci. Cînd – lucru care se întîmpla uneori – izbucneau în lacrimi de frustrare sau de disperare, micile lor drame i se păreau mai teribile decît lunga retragere a Omului, după pierderea Imperiului Galactic. Dacă aceasta din urmă constituia ceva mult prea uriaş şi îndepărtat pentru a fi pe deplin înţeles, plînsetul unui copil îţi sfîşia în schimb inima.

Alvin întîlnise iubirea în Diaspar, şi iată că acum învăţa ceva la fel de preţios, fără de care iubirea în sine nu şi-ar fi putut atinge niciodată împlinirea. Învăţa sensul tandreţii.

Dacă Alvin studia Lysul, şi Lysul îl studia pe el, deloc nemulţumit de cele descoperite. Se găsea de numai trei zile în Airlee, cînd Seranis îi propuse să viziteze împrejurimile. Tînărul acceptă fără ezitare – cu singura condiţie de a nu fi obligat să călărească unul din animalele de cursă.

— Te asigur, rosti Seranis cu un neaşteptat licăr de umor, că nimeni nu intenţionează să-şi rişte unul din preţioasele animale. Dar fiindcă e vorba de un caz excepţional, voi aranja să ai un mijloc de transport unde să te simţi confortabil. Te va însoţi Hilvar şi bineînţeles că vei merge oriunde doreşti.

Alvin se întrebă dacă ultima afirmaţie era totuşi adevărată. Presupunea că s-ar fi ridicat obiecţii dacă ar fi

încercat să se întoarcă pe colina de unde coborîse în Lys. Deocamdată însă nu-și făcea griji și nu se grăbea să revină în Diaspar. De fapt, nici nu se gîndise la întoarcere după prima întîlnire cu Seranis. Viața continua să fie pentru el atît de inedită și de fascinantă, încît se mulțumea să trăiască intens prezentul.

Aprecia gestul lui Seranis care-l desemnase pe fiul ei drept călăuză, deși fără îndoială, Hilvar primise instrucțiuni precise pentru evitarea oricăror neplăceri. Alvin avusese nevoie de timp ca să se obișnuiască cu Hilvar, dintr-un motiv pe care nu i l-ar fi putut mărturisi fără să-i rănească orgoliul. Perfecțiunea se generalizase în Diaspar, încît frumusețea fizică își pierduse valoarea; era tot așa de obișnuită ca și aerul pe care-l respirau. În Lys situația se prezenta altminteri, iar epitetul cel mai puțin răutăcios aplicabil lui Hilvar era cel de "obișnuit". După normele lui Alvin, tînărul era de-a dreptul urît, și o vreme îl evitase în mod deliberat. Dacă Hilvar realizase acest lucru, nu o arătase în nici un fel, și nu peste mult prietenia lui sinceră sfărîmase bariera dintre ei. Avea să vină un timp cînd Alvin urma să se obișnuiască într-atît cu zîmbetul larg și strîmb al lui Hilvar, cu forța și blîndețea lui, încît nu ar fi crezut că-l considera respingător vreodată și nici n-ar fi dorit să-l vadă altfel. Acela n-ar mai fi fost Hilvar, ci un altul.

Plecară din Airlee imediat după răsăritul zorilor, într-un vehicul mic, denumit de către Hilvar mașină de teren, și care aparent funcționa pe același principiu cu vehiculul subteran dintre Lys și Diaspar. Plutea în aer la cîțiva centimetri deasupra solului, și cu toate că nu se zărea nici o urmă de șină de ghidaj, Hilvar îi spusese că străbătea numai traseele prestabilite. Toate așezările dispuneau de legături asemănătoare, însă în decursul șederii sale în Lys, Alvin nu mai observase o altă mașină.

Era evident că Hilvar investise mult efort în pregătirea

expediției și că o aștepta cu aceeași nerăbdare ca și Alvin. Plănuise itinerariul ținînd seama de propriile sale interese; istoria naturală constituia pasiunea sa cea mare și spera să găsească noi specii de insecte în regiunile relativ nepopulate ale Lysului pe care urmau să le viziteze. Intenționa să ajungă cu mașina cît mai spre sud posibil, iar restul drumului să-l facă pe jos. Fără să-și dea seama ce însemna aceasta, Alvin nu ridică nici o obiecție.

Aveau și un tovarăș de drum – Krif, cel mai spectaculos dintre animalele lui Hilvar. În repaos, cele șase aripi transparente ale lui Krif se pliau în lungul trupului, care scînteia prin ele precum un sceptru bătut în pietre prețioase. Dacă îl deranja ceva, se înălța în văzduh ca un fulger multicolor, cu un fîlfîit de-abia auzit de aripi invizibile. Deși uriașa insectă venea cînd era strigată și putea – uneori – să îndeplinească ordine simple, era aproape complet lipsită de inteligență. Avea în schimb o personalitate bine definită și, din cine știe ce motiv, se arăta extrem de suspicioasă față de Alvin, făcînd ca sporadicele sale tentative de a-i cîștiga încrederea să eșueze cu regularitate.

Pentru Alvin, drumul prin Lys se învecina cu visul. Tăcut, aidoma unui spectru, vehiculul luneca peste cîmpii întinse, croindu-și drum prin păduri, fără a se abate de la ghidajul invizibil. Înaintau cam de zece ori mai repede decît un om mergînd pe jos. Rareori cineva se grăbea așa în Lys.

Străbătură mai multe așezări, unele mai întinse decît Airlee, dar majoritatea asemănătoare. Pe Alvin îl interesau subtilele, însă semnificativele diferențe în vestimentație, și chiar în privința aspectului fizic, apărînd pe măsura trecerii de la o comunitate la alta.

Civilizația Lysului era alcătuită din sute de culturi distincte, fiecare contribuind cu ceva aparte la dezvoltarea generală. Vehiculul le era ticsit cu cel mai faimos produs din Airlee, niște pere micuțe, galbene, primite cu recunoștință

ori de cîte ori Hilvar le oferea. Tînărul se oprea adesea să discute cu prieteni, prezentîndu-le un Alvin impresionat de politețea tuturor, manifestată prin folosirea limbajului oral în clipa în care aflau cine este el. Probabil că adesea le venea destul de greu. Totuși, din cîte își dădea el seama, rezistau ispitei de-a reveni la telepatie și nu se simțise niciodată exclus din discuție.

Cel mai lung popas îl făcură într-un sătuc, aproape ascuns într-o mare de iarbă înaltă și galbenă, ridicată cu mult peste înălțimea lor și unduind în briză ca o vietate. Înaintînd prin ea, fură permanent întrecuți de valurile de fire ce se îndoiau deasupra. La început, Alvin găsi fenomenul destul de neplăcut, căci nutrea impresia stranie că iarba se apleca să-l privească mai de-aproape, dar după un timp descoperi în mișcarea aceea perpetuă o senzație odihnitoare.

Nu după multă vreme înțelese de ce se opriseră tocmai acolo. Printre cei ce îi așteptau se găsea o fată oacheșă și sfioasă pe care, prezentînd-o, Hilvar o numi Nyara. Era limpede că erau fericiți să se revadă, iar Alvin le invidie bucuria deschisă. Hilvar se străduia să împace obligațiile de ghid cu dorința de a rămîne singur cu Nyara. Alvin îl scoase din impas, pornind de unul singur să exploreze satul. Nu erau multe de văzut, însă încercă să-și prelungească la maximum plimbarea.

La pornire avea să aibă pregătite multe întrebări pe care cu greu aștepta să i le pună lui Hilvar. Nu-și imagina cum arăta dragostea într-o societate telepatică și după o scurtă perioadă de discreție politicoasă, abordă subiectul. Hilvar păru destul de dispus să-l lămurească, chiar dacă Alvin bănuia că-l întrerupsese dintr-o prelungită și tandră despărțire mentală.

În Lys, dragostea începea adesea prin contact mental. Puteau să treacă luni sau ani pînă la întîlnirea fizică a celor doi îndrăgostiți. Astfel că, explica Hilvar, nu existau nici un fel de impresii false sau minciuni. Doi oameni ale căror minți se deschideau voluntar una către cealaltă nu aveau secrete. Dacă vreunul ar fi încercat să ascundă ceva, partenerul ar fi știut imediat.

Doar cei maturi și echilibrați își permiteau o astfel de onestitate. Numai o iubire bazată pe un altruism absolut supraviețuia. Alvin înțelegea foarte bine că o asemenea iubire era mai profundă și mai bogată decît orice ar fi cunoscut concitadinii săi. De fapt, îi și era dificil să creadă că o astfel de comuniune exista cu adevărat.

Și totuși, Hilvar îl asigură că da, iar cînd Alvin insistă în a cere explicații, devenise gînditor, pierdut în propriile reverii. Erau lucruri imposibil de comunicat; pur și simplu, le știai ori nu. Alvin constată cu amărăciune că el n-avea să izbutească niciodată să atingă acel nivel sublim de înțelegere între persoane, din care oamenii aceștia făcuseră însuși fundamentul vieții.

Ieșind din savana care se sfîrșea brusc, de parcă fusese trasă o linie dincolo de care iarba nu mai avea dreptul să crească, văzură că în fața lor se întindea un șir de dealuri scunde, împădurite. Avanpostul principalelor metereze din apărarea Lysului, explică Hilvar. Munții adevărați începeau mai departe, dar pentru Alvin chiar și acele delușoare trezeau respect și venerație.

Se opriră într-o vale îngustă, încă scăldată de căldura și lumina soarelui de după-amiază. Hilvar îl privi pe Alvin cu ochii cinstiți ai celui ce nu are nimic de ascuns.

— De aici pornim pe jos, rosti vesel, începînd să scoată echipamentul din vehicul. Mașina n-are cum să meargă mai departe.

Alvin privi dealurile, apoi scaunul confortabil unde șezuse pînă atunci.

— Nu putem ocoli? întrebă fără mari speranțe.

— Ba da. Dar noi nu o vom face. Vom sui în vîrf; acolo e

mai interesant. Voi trece mașina pe automat iar ea ne va aștepta la coborîre, pe cealaltă parte.

Ca să nu abandoneze fără luptă, Alvin făcu o ultimă încercare:

— În curînd se întunecă. Nu vom reuși să acoperim întreaga distanță pînă la apusul soarelui.

— Exact, încuviință Hilvar, sortînd pachetele cu o viteză incredibilă. Vom petrece noaptea sus și drumul îl vom sfîrși mîine.

Alvin se recunoscu înfrînt.

Echipamentul pe care-l purtau era voluminos, dar avea o greutate mică. Fusese introdus în containere cu polarizatoare de gravitație, cerîndu-ți să învingi doar inerția masei. Atît timp cît mergea în linie dreaptă, Alvin nici nu realiza că poartă vreo povară. Dar manevrarea containerelor necesita o oarecare îndemînare, deoarece la orice schimbare de direcție, pachetul părea să capete o personalitate cu păreri proprii bine definite, insistînd cu încăpățînare să se mențină pe drumul inițial.

Cînd Hilvar termină de fixat curelele și se declară mulțumit, porniră încet în susul văii. Alvin privi cu regret la mașina care dispăru rapid din vedere; se întreba cîte ore aveau să se scurgă pînă să se tolănească din nou în scaunul ei confortabil.

Cu toată lipsa de entuziasm, urcușul se dovedi plăcut, cu soarele încălzindu-le spinările, peisajul schimbîndu-se într-una. Exista și o potecă, aproape pierdută în iarbă, dispărînd din loc în loc, dar pe care Hilvar părea capabil s-o urmărească fără greș, chiar atunci cînd tovarășul său nu mai zărea nici o urmă. Îl întrebă pe Hilvar cine anume făcuse poteca și află că pe dealurile respective trăiau multe animale mici – unele solitare, altele în comunități primitive ce imitau multe din caracteristicile primitive ale civilizației umane. Cîteva descoperiseră, sau fuseseră învățate să folosească uneltele și focul. Lui Alvin nici nu-i trecu prin minte că astfel de creaturi ar fi putut să fie altfel decît prietenoase; atît el cît și Hilvar considerau faptul de la sine înțeles... Multe epoci trecuseră de cînd ceva sau cineva de pe Pămînt se arătase capabil să amenințe supremația Omului.

Urcau de o jumătate de oră, cînd Alvin remarcă pentru prima dată un murmur slab. Nu-i detecta sursa, deoarece nu venea dintr-o direcție anume. Era un murmur neîntrerupt, sporind treptat în intensitate pe măsură ce valea se lărgea. L-ar fi întrebat pe Hilvar ce anume era, dar considera mai important să-și cruțe răsuflarea.

Alvin era perfect sănătos; niciodată în viața lui nu fusese bolnav. Și totuși, integritatea fizică, oricît de importantă și necesară în general, nu era suficientă acum. Alvin poseda musculatura, dar nu și antrenamentul. Pașii ușori ai lui Hilvar, elanul lui lipsit de efort ce-l ducea ca prin farmec în susul fiecărei pante îl umpleau pe Alvin de invidie... și de hotărîrea de a nu ceda, atîta vreme cît încă mai putea păși. De fapt, știa cu certitudine că însoțitorul său îl punea la încercare, dar nu se simțea jignit. O întrecere prietenească, pe care o aprobase în mod tacit, deși oboseala i se strecura încet-încet în picioare.

După ce parcurseră două treimi din urcuș, lui Hilvar i se făcu milă și poposiră o vreme, rezemați de o stîncă, cu chipurile îndreptate în sus; lăsînd razele soarelui să le usuce trupurile. Uruitul variabil devenise în prezent foarte puternic. Deși Alvin îl întrebă, Hilvar refuză să-i dea explicații. Nu dorea să-i strice surpriza, se justificase el.

Se grăbeau să ajungă pe culme înainte de apus. Din fericire, urcușul era lin și lipsit de obstacole. Arbuștii acoperind poalele dealului se răriseră, parcă obosiți și ei de lupta cu înălțimea. Pe ultimele sute de metri creștea numai o iarbă scurtă și sîrmoasă, plăcută pentru tălpi. Cînd vîrful le apăru în față, Hilvar găsi în el alte energii, nebănuite și începu să

alerge. Alvin decise să ignore provocarea, dar în realitate nu avea de ales. Se mulțumi să avanseze încet, în același ritm, iar cînd îl ajunse în sfîrșit pe Hilvar, se prăbuși epuizat și satisfăcut.

Abia după ce-și recăpătă suflul, izbuti să aprecieze panorama întinsă dedesubt, să descopere originea vuietului permanent ce umplea văzduhul. Înainte, terenul cobora brusc de pe creastă – atît de brusc încît se transforma într-un perete vertical. Desprinzîndu-se de pe acel perete, o uriașă panglică de apă cădea curbîndu-se în spațiu, fărîmițîndu-se pe stîncile aflate la trei sute de metri mai jos. Apa se pierdea într-o ceață tremurătoare de stropi minusculi, iar din adîncuri se înălța un tunet continuu, reverberîndu-se în ecouri prelungi pe dealurile învecinate.

Cea mai mare parte a cascadei era umbrită; totuși, razele de soare ce ocoleau muntele mai luminau încă ținutul de jos, acordînd peisajului o notă finală, plină de farmec. Acolo, vibrînd într-o splendoare efemeră, deasupra bazei cascadei, se arcuia ultimul curcubeu de pe Pămînt.

Hilvar descrise un cerc larg cu brațul înspre orizont.

— De aici, strigă el pentru a se face auzit peste urletul cascadei, vezi întregul Lys.

Și Alvin îl crezu. Spre nord se întindeau kilometri după kilometri de păduri, întrerupte ici-colo de poieni, pășuni, străbătute de firele șerpuite a peste o sută de rîuri. Ascunsă undeva în imensitatea aceea se găsea Airlee, dar era imposibil să încerce să o găsească cu privirea. Tînărului i se păru că recunoaște lacul care mărginea drumul către Lys, însă se putea ca ochii să-i fi jucat o festă. Mai spre nord, copacii și luminișurile se contopeau într-un covor verde-pestriț, încrețit pe alocuri de șiruri de dealuri. Iar mai departe, la limita cîmpului vizual, munții din bariera de apărare a Lysului de pustiu se întindeau ca niște nori îndepărtați.

Spre est și vest priveliștea era asemănătoare, însă spre sud

munții păreau să se ridice la numai cîțiva kilometri. Alvin îi distingea foarte clar, și își dădea seama că erau mult mai înalți decît delușorul unde se afla el. Între munți și dealuri se întindea un ținut mai sălbatic decît cel pe care de abia îl străbătuseră. Într-un mod greu de definit, părea pustiu și sterp, de parcă Omul nu mai trăia acolo de mulți, de foarte mulți ani.

Hilvar răspunse întrebării nerostite:

— Cîndva și partea aceea era locuită. Nu știu de ce a fost abandonată, dar poate că într-o bună zi ne vom întoarce. Acum doar animale mai trăiesc acolo.

Adevărat, nicăieri nu se zărea vreun semn de viață omenească – nici o poiană defrișată, ori albie îndiguită care să amintească de prezența omului. Într-un singur loc se vedea o urmă a unei trecute existențe: la mulți kilometri depărtare, o ruină albă, solitară, se înălța deasupra pădurii precum un colț rupt într-o gură de fiară. În rest, pretutindeni natura își proclamase nestînjenită dominația.

Soarele cobora înapoia zidurilor vestice ale Lysului. Pentru un moment de neuitat, munții îndepărtați părură să ardă cu flăcări aurii, apoi ținutul păzit de ei fu repede acoperit de întuneric. Se lăsase noaptea.

— Ar fi trebuit să facem treaba asta mai devreme, rosti Hilvar, practic ca întotdeauna, în vreme ce-și despacheta lucrurile. În cinci minute va fi întuneric beznă... și va fi frig.

Pe iarbă se iviră mai multe obiecte ciudate. Un trepied zvelt extinse o tijă verticală, cu o protuberanță de forma unei pere în vîrf. Hilvar așteptă pînă ce para se înălță deasupra lor, apoi dădu o comandă mentală pe care firește, Alvin n-o interceptă. Imediat, împrejurimile fură scăldate în lumină, iar bezna se retrase. Para emana nu doar lumină ci și căldură, așa că Alvin simțea o radiație blîndă pătrunzîndu-i în tot corpul și încălzindu-l.

Ținînd într-o mînă trepiedul și în cealaltă o raniță, Hilvar

coborî panta, urmat de către Alvin, care se străduia din răsputeri să se mențină în cercul luminos. În cele din urmă, Hilvar se opri într-o depresiune micuță, la cîteva sute de metri sub creasta dealului și începu să instaleze restul echipamentului.

Mai întîi se ivi o emisferă largă dintr-un material rigid, aproape invizibil, cuprinzîndu-i de jur împrejur și protejîndu-i de briza rece ce începuse să sufle odată cu lăsarea nopții. Emisfera izvora dintr-o cutie paralelipipedică, pe care Hilvar o așezase pe sol, uitînd complet de ea, ba chiar acoperind-o cu restul bagajelor. Poate că aceeași cutiuță le oferise paturile confortabile, transparente, în care Alvin se întinse fericit. Asistase pentru prima dată la materializarea mobilierului în Lys, unde locuințele îi păreau teribil de înghesuite datorită obiectelor prezente acolo în permanență, în loc de a fi stocate atît de eficient în bănci de memorie.

Tot întîia oară în Lys servi Alvin mîncare sintetică, cînd Hilvar scoase cina dintr-un recipient special. Printr-un orificiu situat în partea superioară a cupolei, convertizorul aspira permanent aerul, preluîndu-și materiile prime din care își realiza zilnicul miracol. Alvin prefera hrana sintetică. Modul de preparare al celei naturale îl șocase ca extrem de neigienic, în opinia sa. În plus, cu aceste covertizoare știai întotdeauna ce mănînci.

Se pregătiră de masă, în vreme ce întunericul sporea în jurul lor și stelele răsăreau. Cînd sfîrșiră, în exteriorul cortului era complet beznă, iar Alvin putea zări pe perimetrul cercului de lumină forme nedeslușite, locuitori ai pădurii ieșind din vizuini. Uneori vedea reflexiile luminii în ochi ce îl fixau, însă creaturile nu se apropiau atît cît să le distingă clar înfățișarea.

Era liniște; Alvin se simțea extrem de mulțumit. O vreme, întinși pe paturi, tinerii discutaseră despre cele văzute, despre misterele ce-i fascinau pe amîndoi, despre multiplele

diferențe dintre culturile lor. Pe Hilvar îl interesau Circuitele de Eternitate, răspunzătoare de scoaterea Diasparului în afara timpului, și Alvin constată că îi venea foarte greu să răspundă la unele întrebări.

— Ce nu înțeleg, este cum s-au asigurat constructorii Diasparului că circuitele de memorie nu se vor strica niciodată, spunea Hilvar. Mi-ai spus că informațiile care definesc orașul și locuitorii lui sînt stocate în cristale, sub forma unor configurații de sarcini electrice. De acord -- cristalele vor dura veșnic, dar ce se întîmplă cu circuitele asociate? Nu există niciodată avarii de nici un fel?

— I-am pus lui Khedron aceeași întrebare și mi-a răspuns că Băncile Memoriei sînt construite în triplu exemplar. Oricare dintre cele trei poate menține orașul, iar dacă se întîmplă ceva uneia din ele, celelalte două o repară automat. Daune permanente s-ar înregistra numai dacă la două bănci ar surveni simultan aceeași defecțiune. Șansele unui asemenea eveniment sînt infime.

— Dar cum se menține relația dintre configurația stocată în unitățile de memorie și structura reală a orașului? Între plan, așa cum este el, și ceea ce descrie?

Alvin fu depășit. Știa că răspunsul implica cunoașterea diverselor tehnologii de organizare a spațiului și formelor în sine – dar nu putea explica modul care ordona un atom în poziția definită de niște date stocate altundeva.

Brusc inspirat, indică spre cupola invizibilă ce-i apăra de frigul nopții.

— Dacă-mi vei spune cum face cutiuța pe care stai tu cortul acesta, atunci îți voi explica și eu cum funcționează Circuitele de Eternitate.

Hilvar izbucni în rîs.

— Mi se pare corect. Dacă vrei cu adevărat să știi, trebuie să-l întrebi pe unul din experții noștri în teoria cîmpurilor. Eu unul nu-s în stare să îți zic.

-Răspunsul îl puse pe gînduri pe Alvin. Deci în Lys continuau să se afle oameni capabili de a înțelege funcționarea mașinilor; nu același lucru s-ar fi putut spune despre Diaspar.

Mai discutară o vreme, apoi Hilvar încheie:

— Sînt obosit. Nu te culci?

Alvin își frecă picioarele istovite.

— Aș vrea, dar nu sînt sigur că pot să dorm. Mi se pare un obicei foarte ciudat.

— E mai mult decît un simplu obicei. Mi s-a spus că pe vremuri a reprezentat o necesitate vitală pentru toate ființele omenești. Noi continuăm și astăzi să dormim cel puțin o dată pe zi, chiar dacă numai cîteva ceasuri. În acest interval, corpul se odihnește și mintea la fel. În Diaspar nimeni nu doarme *niciodată*?

— Doar extrem de rar. Jaserac, tutorele meu, a făcut-o o dată sau de două ori, însă în urma unor eforturi mentale de excepție. Un trup și o activitate normală n-au nevoie de asemenea perioade de odihnă; am renunțat la ele cu milioane de ani în urmă.

Chiar în vreme ce rostea cuvintele acelea ce sunau a laudă, reacția propriului corp îl dezicea. Simțea o oboseala nemaicunoscută pînă atunci; părea că radiază din pulpe și din coapse, răspîndindu-se în întregul trup. Senzația în sine nu era neplăcută... dimpotrivă. Hilvar îl privea cu un surîs amuzat și Alvin nu avu vreme să se întrebe dacă nu cumva tovarășul lui își exercitase asupră-i vreuna din puterile mentale. Dacă era așa, Alvin nu protestă cîtuși de puțin.

Lumina revărsată din lampa de deasupra păli treptat, însă căldura degajată nu se micșoră. Înaintea ultimei pîlpîiri, mintea pe jumătate adormită a lui Alvin remarcă un amănunt curios ce trebuia clarificat a doua zi.

Hilvar se dezbrăcase, permițîndu-i lui Alvin să realizeze cît de mult se depărtaseră cele două ramuri ale speciei

umane. În privința proporțiilor corpului existau deosebiri minore, dar diferențe fundamentale apăreau pentru organele genitale, la dinți, la unghii și în cazul pilozității corporale. Iar ceea ce-l nedumerea cel mai mult o reprezenta strania adîncitură de pe stomacul lui Hilvar.

După cîteva zile, cînd își amintise de subiect, explicațiile durară destul de mult. Pînă la a izbuti să clarifice funcția ombilicului, Hilvar fusese nevoit să rostească mai multe mii de cuvinte și să deseneze șase-șapte diagrame.

Și amîndoi, el și Alvin, făcuseră un important pas înainte spre înțelegerea civilizației fiecăruia din ei.

Doisprezece

Cînd Alvin se deșteptă, era miezul nopții. Îl trezise ceva, poate un foșnet strecurat în mintea lui, în ciuda nesfîrșitului vuiet al cascadei. Se sculă în capul oaselor și încercă să străpungă bezna cu privirea, în vreme ce, cu răsuflarea oprită, asculta tunetul apei și zgomotele slabe și furișe ale animalelor nocturne.

Nu distingea nimic. Lumina stelelor era prea slabă să dezvăluie ceva din ținutul întins la cîteva sute de metri dedesubt și doar o linie frîntă mai întunecoasă, eclipsînd aștrii, amintea de munții dinspre sud.

Îl auzi pe Hilvar foindu-se, apoi deșteptîndu-se și el.

— Ce s-a întîmplat? întrebă acesta în șoaptă.

— Mi s-a părut că aud un zgomot.

— Ce fel de zgomot?

— Nu știu, poate a fost o închipuire...

Cele două perechi de ochi scrutară iarăși noaptea. Apoi Hilvar prinse brațul lui Alvin.

— Acolo! șuieră el.

Departe, spre sud, strălucea un punct luminos, prea jos deasupra orizontului ca să fie o stea. Era ceva orbitor de alb, tivit cu violet, și chiar în vreme ce-l priveau, strălucirea începu să-i crească pînă ce nu mai putu fi privit. După aceea explodă – ca și cum un fulger izbise undeva, sub marginea lumii. Pentru o clipă, munții și ținutul înconjurat de ei fură scăldați într-o lumină dizolvînd întunericul nopții. După un răstimp interminabil, răsună și ecoul unei explozii îndepărtate, iar o adiere neașteptată foșni printre ramurile pădurii. Se domoli repede, iar stelele alungate reapărură pe cer, una cîte una.

Pentru a doua oară în viața lui, pe Alvin îl încercă teama. Nu într-un mod atît de personal și iminent ca în sala căilor mobile, pe vremea cînd luase hotărîrea de a ajunge în Lys. Era mai mult decît frică, se apropia de respect și copleșire; privea fața Necunoscutului și simțise că acolo, în spatele munților, se afla ceva pe care el trebuia neapărat să-l vadă.

— Ce-a fost asta? șopti într-un sfîrșit.

Urmă o pauză atît de lungă, încît repetă întrebarea.

— Încerc să aflu, răspunse Hilvar și tăcu. Alvin înțelese ce făcea; nu-i mai întrerupse căutarea silențioasă.

Destul de repede, prietenul său suspină dezamăgit:

— Dorm cu toții, nu mi-a răspuns nimeni. Ori așteptăm pînă mîine dimineață, ori trezesc pe cineva. Dar n-aș vrea s-o fac decît dacă-i foarte important.

Alvin își puse întrebarea ce anume considera Hilvar ca fiind important. Tocmai voia să sugereze, pe un ton ușor sarcastic, că fenomenul la care asistaseră justifica pe deplin întreruperea somnului oricui, însă înainte de a rosti vreun cuvînt, însoțitorul lui continuă pe un ton ce aducea a scuză.

— Mi-am amintit... A trecut mult de cînd nu am mai fost pe aici și nu eram tocmai sigur de poziția noastră. Trebuie să fi fost Shalmirane.

— Shalmirane?! Există încă?

— Da, aproape că uitasem. Cîndva, Seranis mi-a spus că fortăreața se găsește în munții aceștia. Bineînțeles, o ruină, dar e posibil ca cineva să mai locuiască acolo.

Shalmirane! Pentru cele două civilizații, atît de diferite în privința culturii și a istoriei, numele poseda rezonanțe mitice. În toată istoria Pămîntului nu existase episod mai măreț decît cel al apărării lui Shalmirane împotriva unui dușman care cucerise întreg Universul. Deși adevărul se pierduse pe vecie în cețurile învăluind Epocile Zorilor, legendele nu fuseseră nicicînd uitate și aveau să dureze tot atît cît Omul.

Vocea lui Hilvar răsună din nou în întuneric:

— Cei din sud ne-ar putea spune mai multe. Am cîțiva prieteni acolo, mîine dimineață îi voi întreba.

Alvin abia îl auzi. Se scufundase în propriile sale gînduri, străduindu-se să-și amintească tot ce auzise vreodată despre Shalmirane. În fapt, nu prea mult. După epocile scurse de atunci, nimeni nu mai distingea adevărul de mit. Cert rămînea doar faptul că Bătălia de la Shalmirane marcase sfîrșitul cuceririlor Omului și începutul lungului declin.

În munții aceia, gîndea tînărul, se ascundea poate răspunsul la întrebările lui chinuitoare.

— Cît ar dura să ajungem la fortăreață? întrebă el.

— N-am fost niciodată acolo, însă e mult mai departe decît am intenționat să mergem. Nu cred că ne-ar ajunge o singură zi.

— Nu putem folosi mașina?

— Nu, nu poate traversa munții.

Alvin căzu pe gînduri. Era obosit, tălpile îl usturau, iar mușchii gambelor îl dureau după efortul neobișnuit. Amînarea explorării îl ispitea, dar exista posibilitatea ca o

altă ocazie să nu se mai ivească niciodată.

Sub lumina palidă a stelelor care-și pierduseră puterea, nu puține din ele stinse de la înălțarea fortăreței, tînărul se luptă cu sine însuși și, în cele din urmă se hotărî. Nu se schimbase nimic. Munții continuau să vegheze ținutul adormit, însă o răscruce se apăruse, ca să dispară după aceea imediat în istorie. Specia umană înainta, se pare, spre un viitor nou și straniu.

Cei doi prieteni nu mai dormiră, iar la cele dintîi licăriri ale zorilor ridicară tabăra. Iarba se acoperise de rouă. Pe Alvin îl uimeau nestematele scînteietoare ce împodobeau verdeața din natură. Mersul prin iarba umedă îl fermeca. Privind îndărăt, în susul dealului, își zărea umbra întinzîndu-i-se în urmă – o dîră întunecată peste panta sclipitoare.

Cînd ajunseră la marginea pădurii, soarele urcase deja deasupra peretului estic al Lysului. Aici, Natura redevenise stăpînă. Chiar și Hilvar părea pierdut printre arborii uriași care blocau lumina solară, proiectînd pe sol umbre gigantice. Din fericire, rîul născut din cascadă curgea spre sud, într-o linie prea dreaptă ca să fie naturală; înaintînd de-a lungul lui evitau hățișurile dese. Cea mai lungă parte a drumului, Hilvar se strădui să-l domolească pe Krif; acesta dispărea la răstimpuri în junglă, ori luneca nebunește peste luciul apei. Pînă și Alvin, pentru care totul continua să fie extrem de nou, simțea că pădurea exercita o fascinație aparte, altminteri decît micuțele și sistematizatele păduri din nord. Puțini arbori erau identici; majoritatea se găseau pe diferite trepte de transformare, iar de-a lungul timpului unii reveniseră la formele inițiale, naturale. În mod evident, mulți dintre ei nu-și aveau originea pe Pămînt și, probabil, nici în Sistemul Solar. Ridicîndu-se aidoma unor santinele deasupra copacilor mai mici, giganții sequoia ajungeau la peste o sută de metri înălțime. Cîndva fuseseră considerați cele mai

străvechi viețuitoare de pe Terra, fiind mai bătrîne decît Omul.

Rîul se lărgise; din cînd în cînd se desfăcea în salbe de lacuri, unde se aflau insule minuscule. Pe suprafața apei alergau în toate direcțiile insecte, mici creaturi multicolore. În ciuda poruncilor lui Hilvar, Krif țîșnise să se alăture îndepărtatelor rude; dispăruse brusc într-un nor de aripi sclipitoare, stîrnind o sumedenie de bîzîituri nervoase. După o clipă, norul se destrămase, iar Krif gonise înapoi mai repede decît putea fi urmărit cu ochiul liber. Rămăsese apoi lîngă Hilvar, fără să mai încerce o altă escapadă.

Către seară începură să se întrevadă munții. Rîul, călăuza lor credincioasă, curgea leneș apropiindu-se de finalul călătoriei. Era limpede că înainte de amurg n-aveau cum ajunge la picioarele masivului; cu mult mai devreme, pădurea devenise atît de întunecată încît îngreuna enorm orice înaintare. Arborii gigantici se pierduseră în umbre și un vînt rece scutura frunzișul. Cei doi se pregătiră să înnopteze lîngă un uriaș sequoia roșu, al cărui vîrf era încă luminat de soare.

Cînd acesta asfinți, lumina mai dăinuia pe undele mișcătoare. Exploratorii – căci așa se considerau acum – rămăseseră în penumbra amurgului, privind rîul și meditînd la cele văzute. În mod neașteptat, Alvin simți cuprinzîndu-l din nou delicioasa toropeală încercată cu o noapte înainte și se abandonă somnului. Poate că odihna nu era necesară în viața lipsită de eforturi a Diasparului, însă aici era binevenită. Adormi, pe buze cu întrebarea cine trecuse ultima dată pe acolo și cu cît timp în urmă...

Soarele se înălțase sus pe cer cînd ei ajunseră înaintea zidurilor muntoase ale Lysului. În față terenul urca abrupt, în valuri de stîncă stearpă. Aici rîul se sfîrșea la fel de spectaculos pe cît începuse; solul i se deschidea în cale și el se prăbușea cu urlet, dispărînd din vedere. Alvin încercă să-și

închipuie grotele subterane pe unde șerpuia înainte de a ieși iarăși la lumina zilei. Poate că oceanele pierdute ale Terrei continuau să se agite adînc în bezna eternă, iar fluviul bătrîn simțea chemarea lor.

Pentru un moment, Hilvar privi vîrtejul și ținutul sălbatec întins dincolo de el. Apoi indică o trecătoare, abia vizibilă printre dealuri.

— Shalmirane se găsește în direcția aceea.

Alvin nu-l întrebă de unde știa; presupunea că mintea lui Hilvar intrase în legătură cu cea a unui prieten aflat la mulți kilometri depărtare, și că informația respectivă îi fusese transmisă în tăcere.

Nu dură mult pînă ajunseră în trecătoare. După ce o străbătură se pomeniră pe un platou ciudat, cu pante line. Pe Alvin nu-l mai încerca oboseala și nici teama - doar o nerăbdare încordată, sentimentul apropierii aventurii. Nu-și dădea seama ce ar fi putut să descopere acolo, însă nu se îndoia că era vorba de ceva neobișnuit și important.

Lîngă vîrf, natura terenului se modifică brusc. Pantele de la bază fuseseră din rocă vulcanică, poroasă, adunată pe alocuri în grămezi mari. Spre vîrf, solul era alcătuit dintr-o suprafață dură, sticloasă și periculos de alunecoasă, de parcă stîncile se topiseră cîndva, scurgîndu-se în josul muntelui.

Buza platoului se afla foarte aproape. Hilvar o atinse primul, iar după cîteva clipe Alvin se opri, amuțit, alături. Ședeau nu pe marginea unui platou, cum se așteptaseră, ci pe marginea unui crater gigantic, adînc de aproximativ un kilometru și cu un diametrul de alți cinci. În fața lor, terenul cobora abrupt, mai lin spre fund și apoi se înălța iarăși, tot mai aproape de verticală, către marginea diametral opusă. Partea centrală a craterului conținea un lac circular, a cărui suprafață tremura înfiorată din adîncuri.

Deși plasată direct în bătaia razelor solare, întreaga depresiune era complet neagră. Alvin și Hilvar nici măcar nu ghiceau natura substanței pereților, dar părea roca unei lumi ce nu cunoscuse niciodată ziua. Sub picioarele lor, ocolind întregul crater, se întindea o bandă metalică neîntreruptă, lată de aproape o sută de metri, fără cea mai mică urmă de coroziune.

Obișnuindu-se cu acel peisaj nepămîntean, cei doi prieteni realizară că întunecimea craterului nu era atît de absolută pe cît crezuseră ei. Ici-colo, atît de rapid că nu se sesizau decît indirect, mici sclipiri luminoase scînteiau în pereții de abanos. Apăreau aleator, dispărînd imediat după aceea, aidoma reflexiilor stelelor pe valurile mării.

— Minunat! exclamă Alvin. Dar *ce* anume e?

— Mie îmi pare un soi de reflector.

— E prea negru!

— Numai pentru ochii noștri, nu uita. Nu știm ce fel de radiații se utilizau atunci.

— Parcă nu-mi vine să cred că asta-i totul. Unde-i fortăreața?

Hilvar indică lacul.

— Uită-te atent.

Alvin scrută suprafața tremurătoare a apei, încercînd să deslușească tainele ascunse dedesubt. La început nu zări nimic, apoi distinse o rețea vagă de lumini și umbre, în zonele mai puțin adînci de pe margini. Izbuti să urmărească configurația respectivă pînă spre centrul lacului, unde adîncurile adăposteau probabil alte mistere.

Undele întunecate acoperiseră fortăreața. Acolo jos se găseau ruinele unor clădiri cîndva mărețe, năruite de timp. Nu fuseseră însă toate înecate, deoarece tînărul remarcă mormane de bolovani, blocuri uriașe ce alcătuiseră cîndva ziduri masive, în partea cealaltă a craterului. Apa clipocea lîngă ele, dar nu se ridicase îndeajuns pentru a-și definitiva victoria.

— Să ocolim lacul, șopti Hilvar de parcă proporțiile de-

zolării i-ar fi înfiorat sufletul. Poate descoperim ceva în ruinele acelea.

Pe parcursul primelor sute de metri, pereții craterului se dovediră atît de abrupți și netezi încît cu greu își păstrau poziția verticală, dar cînd ajunseră la zonele mai line fură în stare să umble fără dificultate. În apropiere de mal, abanosul lucios al suprafeței era ascuns de un strat subțire de țărînă, suflată de vînturile din Lys de-a lungul vremurilor.

La vreo patru sute de metri depărtare, blocuri uriașe de stîncă se îngrămădeau unele peste altele, aidoma unor cuburi gigantice. Aici se mai putea încă identifica o porțiune dintr-un zid masiv; ceva mai încolo două obeliscuri sculptate străjuiau o intrare, odinioară plină de măreție. Pretutindeni creșteau licheni și plante tîrîtoare, copăcei închirciți, iar vîntul sufla încet în jurul lor.

Alvin și Hilvar se apropiară de ruinele lui Shalmirane. Împotriva acelor ziduri, a energiilor adăpostite de ele, fulgeraseră și tunaseră și fuseseră înfrînte forțe capabile să nimicească o lume. Cîndva, cerurile pașnice fuseseră brăzdate de focuri smulse din inimile sorilor, iar munții Lysului tremuraseră aidoma unor ființe vii sub furia stăpînilor lor.

Nimeni nu reușise vreodată să cucerească fortăreața. Dar acum invincibila cetățuie cedase – capturată și distrusă de lujerele răbdătoare ale iederii, de generațiile de viermi orbi, de apele încet crescătoare ale lacului.

Copleșiți de măreția ei, cei doi tovarăși pășiră tăcuți spre colosala ruină. Intrară în umbra unui portal spart și pătrunseră într-un canion, unde stînca muntelui se despica în două. Înainte se afla lacul și în scurt timp apa clipocea la picioarele lor. Unde micuțe, înalte de numai cîțiva centimetri, se spărgeau de malul îngust.

Hilvar rupse primul tăcerea. În glasul lui răsuna o notă de nesiguranță ce-l determină pe Alvin să îl privească surprins.

— Nu-nțeleg, rosti încet. Dacă vîntul nu ajunge pînă aici, ce anume produce valurile astea? Apa ar trebui să fie nemișcată.

Înainte ca prietenul să îi răspundă, Hilvar se trînti la pămînt, întoarse capul pe o parte, și-și afundă urechea dreaptă în apă. Alvin se întrebă ce spera să descopere într-o asemenea poziție, apoi își dădu seama că Hilvar asculta. Șovăind – pentru că undele negre nu păreau deloc îmbietoare – îl imită.

Șocul răcelii dură numai o secundă; după aceea auzi slab, dar distinct, un bubuit ritmic și continuu. Parcă jos, în străfundurile apelor, pulsa o inimă gigantică.

Scuturîndu-și apa din păr, tinerii se priviră tăcuți. Nici unul n-ar fi spus cu glas tare ceea ce gîndea... că lacul era viu!

— Ar fi mai bine dacă am cerceta ruinele, fără să ne apropiem de lac, spuse în cele din urmă Hilvar.

— Crezi că e ceva acolo? întrebă Alvin arătînd enigmaticele vălurele care continuau să i se spargă la picioare. Să fie oare periculos?

— Nimic din ceea ce posedă un creier inteligent nu e periculos.

(Adevărat? socoti Alvin. Dar Invadatorii?)

— Nu pot detecta nici un fel de gînduri și totuși am senzația că nu sîntem singuri. Foarte ciudat.

Reveniră încet spre ruinele fortăreței, fiecare purtînd în minte zgomotul subacvatic, înfundat și permanent. Alvin avea impresia că ciudățeniile sporiseră și că, în ciuda eforturilor, se îndepărta tot mai mult de deslușirea adevărurilor pe care le căuta.

Nu părea probabil ca ruinele să le dezvăluie ceva, totuși scotociră atenți printre grămezile de resturi și maldărele uriașe de bolovani. Poate că acolo se afla cimitirul de mașini – acele mașini care funcționaseră cu atîta vreme în urmă, inutile astăzi dacă s-ar fi întors Invadatorii. De ce nu mai

reveniseră însă niciodată? Însă asta era o altă problemă și Alvin avea suficiente enigme care-și așteptau rezolvarea. Nu trebuia să mai caute altele în plus.

La cîțiva metri de lac, descoperiră printre ruine un spațiu liber. Fusese năpădit de buruieni, dar o căldură teribilă le pîrjolise și la apropierea celor doi se fărîmară în cenușă, lipindu-se de încălțările lor. În mijloc se găsea un trepied metalic, ferm ancorat în sol, susținînd un cerc ușor înclinat axial, astfel încît era ațintit asupra unui punct situat cam la jumătatea distanței dintre orizont și zenit. La prima vedere cercul păru gol, apoi, cînd Alvin privi mai atent, văzu că în interiorul lui se găsea o ceață fină, înșelătoare pentru ochi, pîlpîind undeva la marginea spectrului vizibil: licărul energiei. Din acest aparat, era convins, țîșnise explozia de lumină ce-i ademenise în vechiul Shalmirane.

Nu îndrăzniră să se apropie, păstrînd prudenți o distanță sigură. O descoperire importantă, socoti Alvin. Mai rămînea de aflat cine și în ce scop instalase aparatul. Cercul era clar înclinat spre spațiu. Oare fulgerul văzut de ei fusese un semnal? Ipoteza dădea naștere unor implicații care le tăiau răsuflarea.

— Alvin, rosti brusc Hilvar cu voce calmă, dar apăsată. Avem musafiri.

Tînărul se răsuci pe călcîie și se trezi privind un triunghi de ochi lipsiți de pleoape. Cel puțin, aceasta a fost prima lui impresie. În spatele ochilor zări după aceea silueta robotului, mică și complexă. Plutea în văzduh cam la un metru deasupra solului și nu semăna cu nici un altul văzut pînă atunci de Alvin.

După ce depăși surpriza, redeveni stăpîn pe sine. Întreaga viață comandase mașinilor, iar faptul că aceasta nu-i era familiară nu constituia un impediment. La urma urmei, nu văzuse mai mult decît cîteva procente din roboții care-i satisfăceau solicitările zilnice în Diaspar.

— Poți vorbi? întrebă.

Tăcere.

— Te dirijează cineva?

Iarăși tăcere.

— Pleacă. Apropie-te. Ridică-te. Coboară.

Nici una din comenzile mentale convenționale nu produse efect. Robotul rămînea inactiv, parcă disprețuitor. Rezultau imediat două posibilități: fie era prea limitat pentru a înțelege comenzile, fie din contra, îl caracteriza un grad înalt de inteligență, posedînd capacități proprii de voință și alegere. În acest din urmă caz, trebuia tratat ca pe un egal. Și încă putea fi subestimat, dar robotul nu i-ar fi purtat resentimente; orgoliul nu fusese inclus printre viciile mașinilor.

Hilvar nu se abținu să nu rîdă de confuzia evidentă a prietenului său. Era gata să-i propună să preia el sarcina stabilirii legăturii, cînd vorbele i se topiră pe buze. Tăcerea din jurul lui Shalmirane fu destrămată de un zgomot amenințător, imposibil de interpretat greșit – pleoscăitul unui corp uriaș, șiroind de apă.

Pentru a doua oară de la plecarea din Diaspar, Alvin își dori să fie acasă. Apoi realiză că nu aceasta era starea potrivită pentru a întîmpina aventura, și înaintă încet, dar hotărît, spre lac.

Creatura care ieșea din apa întunecată părea o parodie monstruoasă a robotului, alcătuită însă din materie organică. Dispunerea similară a ochilor nu putea fi o coincidență, întrucît fusese reprodusă în mare și configurația tentaculelor, a membrelor poliarticulate. Acolo însă asemănările încetau. Robotul nu avea dantelăria de aripioare delicate ce băteau permanent apa, nenumăratele picioare butucănoase pe care ființa avansa spre mal și nici supapele de aspirație, sau orice ar fi fost ele, șuierînd zgomotos în aerul rarefiat.

Trupul creaturii rămăsese sub unde; doar primii trei metri

îi scoase în mediul evident nefamilar. Lungimea totală părea să fie de vreo cinsprezece metri, dar și cineva lipsit de cunoștințe de biologie ar fi remarcat aspectul general de improvizație al monstrului, construcția neglijentă, de parcă elementele constitutive ar fi fost executate grosolan și asamblate în grabă, atunci cînd nevoia se ivise.

În pofida dimensiunilor animalului și a temerilor inițiale, după ce îl studiară cu atenție, Alvin și Hilvar nu se mai simțiră îngrijorați. Creatura era în mod limpede stîngace; pur și simplu nu putea fi considerată o amenințare serioasă, chiar dacă ar fi existat motive să fie privită astfel. Omul își învinsese de multă vreme spaima copilărească datorată unui aspecte neobișnuite. Teama respectivă nu reușise să supraviețuiască primului contact cu o civilizație extraterestră prietenoasă.

— Lasă-mă pe mine, șopti Hilvar. Mă pricep la animale.

— Dar nu-i un animal, replică tot în șoaptă Alvin. Sînt sigur că este o ființă inteligentă și că robotul ăla e proprietatea sa.

— Este posibil să fie și *invers*. Oricum, e extrem de ciudat. Nu detectez nici urmă de gînd. Hei... dar ce se-ntîmplă?

Monstrul nu se clintise din loc. Era în continuare ridicat pe jumătate la malul apei, poziție menținută printr-un efort ce părea considerabil. Însă în centrul triunghiului format de ochii lui începuse să apară un fel de membrană semitransparentă – o membrană care pulsa și tremura, emițînd sunete grave, aidoma unuor bubuituri rezonante formînd cuvinte ininteligibile. Devenise evident că ființa încerca să le vorbească.

Încercarea aceea disperată de comunicare emoționa. Timp de cîteva minute, creatura se chiunui zadarnic, apoi brusc, lăsă impresia că își înțelesese greșeala. Membrana pulsatorie se contractă, iar sunetele crescură în înălțime cu cîteva octave, intrînd în spectul de frecvență al vorbirii umane. Începură să se audă frînturi distincte de cuvinte, intercalate între mormăieli de neînțeles. Ființa își reamintea un vocabular știut cîndva, cu multă vreme în urmă, dar pe care nu-l mai utilizase de atunci.

Hilvar interveni:

— Acum te înțelegem, spuse el, pronunțînd clar și răspicat. Te putem ajuta? Ți-am văzut semnalul. Venim din Lys.

La auzul numelui "Lys", ființa păru că-și pierde vioiciunea, ca dezamăgită.

— Lys, repetă ea. Nu putea rosti corect litera "s", astfel încît se auzea "Lyd". Mereu din Lys. Niciodată nu vine altcineva. Noi îi chemăm pe Cei Mari, însă ei nu ne aud.

— Cine sînt Cei Mari? întrebă Alvin, aplecîndu-se înainte cu interes. Aripioarele delicate fremătară spre cer.

— Cei Mari, de pe planetele zilei veșnice. Ei vor veni. Stăpînul ne-a promis.

Răspunsul nu lămurea deloc misterul, dar înainte ca Alvin să continue, Hilvar vorbi. Întrebările sale erau atît de răbdătoare, pline de înțelegere și în același timp pătrunzătoare, încît Alvin nu îl întrerupse, în pofida nerăbdării. Nu recunoștea superioritatea inteligenței lui Hilvar, însă nu exista îndoială că abilitatea acestuia de a trata cu animalele se extindea asupra uluitoarei creaturi. Mai mult, ea chiar părea să-l agreeze. Vorbirea îi deveni tot mai clară, iar dacă la început se limitase la propoziții scurte și directe, mai apoi răspunsurile ei cîștigară în complexitate, oferind informații suplimentare.

Alvin nu simți scurgerea timpului în vreme ce Hilvar reconstituia o poveste incredibilă. Nu puteau, desigur, să descopere întregul adevăr; rămînea loc pentru nenumărate ipoteze și argumentări. Pe măsură ce răspundea întrebărilor, înfățișarea ființei începu să se modifice. Se retrase înapoi în lac, picioarele butucănoase care o sprijiniseră dispărură, contopindu-se cu restul trupului. Brusc se

petrecu o transformare şi mai extraordinară. Cei trei ochi uriaşi se închiseră, se contractară în nişte puncte, dispărînd complet. Fiinţa părea să vadă tot ce dorea, neavînd nevoie de organe vizuale.

Alte schimbări mai subtile aveau loc permanent, iar în final deasura apei rămase doar diafragma vibratoare cu ajutorul căreia vorbea. Fără îndoială, şi ea urma să se topească în masa amorfă de protoplasmă, cînd rolul ei avea să înceteze.

Lui Alvin îi venea greu să creadă că inteligenţa exista într-o formă atît de instabilă. Dar surpriza cea mare nu sosise încă... Deşi originea extraterestră a fiinţei era evidentă, trecu destul pînă ce Hilvar, în pofida vastelor cunoştinţe de biologie, să-şi dea seama de tipul de organism pe care-l aveau înainte: nu o singură entitate. Dealtfel în permanenţă spusese "noi" referindu-se la sine. Nu era altceva decît o colonie de creaturi independente, organizate într-un întreg şi controlată de forţe necunoscute.

Animale oarecum similare - de pildă meduzele - existaseră cîndva din abundenţă în oceanele Pămîntului. Unele de dimensiuni uriaşe, purtîndu-şi pe lungimi de douăzeci-treizeci de metri corpurile transparente şi jungla de tentacule vezicante. Însă nici unul dintre ele nu posedase scînteia inteligenţei şi nu depăşise reacţiile reflexe în faţa unor stimuli simpli.

Însă în acest caz inteligenţa nu putea fi pusă sub semnul îndoielii, chiar dacă părea să se găsească într-un proces de decădere. Alvin urma să-şi amintească mereu nepămînteasca întîlnire, pe Hilvar potrivind laolaltă, fără grabă, fragmentele istoriei Stăpînului. Polipul proteic îşi căuta cuvintele de mult uitate, lacul întunecat mîngîia ruinele din Shalmirane, iar robotul trioptic îi fixa cu ochi neclintiţi.

Treisprezece

Stăpînul sosise pe Pămînt în haosul Secolelor de Tranziţie, pe vremea cînd Imperiul Galactic se fărîmiţa, dar căile stelare de comunicaţie nu fuseseră încă complet tăiate. Era de origine umană, chiar dacă planeta natală i se rotea în jurul unuia din cei Şapte Sori. Tînăr fiind, se văzuse silit să-şi părăsească lumea de baştină. Amintirea ei îl urmărise întreaga viaţă. Expulzarea şi-o punea pe seama unor duşmani neînduratori, însă în realitate la mijloc se găsea o maladie incurabilă pe care, dintre toate speciile inteligente ale Universului, numai Homo Sapiens părea s-o aibă: mania credinţei.

În decursul primei părţi din istoria sa, omenirea produsese o succesiune nesfîrşită de profeţi, prooroci, mesii şi evanghelişti, care-şi convinseseră adepţii că secretele Cosmosului le erau dezvăluite numai lor. Unii izbutiseră să întemeieze religii ce supravieţuiseră generaţii, influenţînd miliarde de oameni. Alţii fuseseră uitaţi încă înainte de a muri.

Dezvoltarea ştiinţelor, ce cu regularitate monotonă respingeau teoriile profeţilor şi produceau miracole neegalate de aceştia, distrusese în final religia. Nu şi uimirea, nici veneraţia sau smerenia încercate de cele mai multe fiinţe inteligente atunci cînd contemplau Universul din jur. În schimb slăbise, iar apoi desfiinţase complet numeroasele credinţe, fiecare proclamîndu-şi arogantă calitatea de unic deţinător al adevărului suprem, condamnînd ca false rivalele şi precedesoarele ei.

Totuși, deși din momentul în care omenirea atinsese un nivel elementar de civilizație ele nu mai deținuseră nici o putere reală, culte izolate continuaseră să apară de-a lungul epocilor. Oricît de fantastice le-ar fi fost doctrinele, reușeau întotdeauna să-și atragă discipoli. Înfloriseră în special în decursul perioadelor de confuzie și de dezordine, și nu era cîtuși de puțin surprinzător că Secolele de Tranziție cunoscuseră o adevărată explozie de iraționalism. Atunci cînd realitatea deprima, oamenii încercau să se amăgească cu mituri...

Expulzat de pe planeta natală, cel numit Stăpînul nu plecase totuși cu mîna goală. Cei Șapte Sori reprezentaseră centrul puterii și cunoștințelor galactice, iar el avusese prieteni influenți. Părăsise planeta într-o navă micuță și iute, clasată printre cele mai rapide construite vreodată. Luase cu el un alt produs de ultimă oră al științei – robotul ce-i fixa cu privirea în chiar acel moment pe Alvin și pe Hilvar.

Nimeni nu reușise să cunoască capacitățile și funcțiunile acestei mașini. Într-o oarecare măsură, ea devenise un alter-ego al Stăpînului și probabil că în lipsa ei, religia Celor Mari s-ar fi prăbușit după moartea fondatorului. Rătăciseră împreună printre roiurile stelare, schimbînd permanent direcția, pînă ce ajunseseră, în cele din urmă, dar cu certitudine nu întîmplător, pe planeta de unde porniseră strămoșii Stăpînului.

Despre acea saga a lor se scriseseră biblioteci întregi, fiecare volum inspirînd la rîndul lui o mulțime de comentarii pînă cînd, printr-un soi de reacție în lanț, cărțile originale se pierduseră sub munți de exegeze și de adnotări. Stăpînul poposise pe multe planete, și își făcuse discipoli din rîndul multor specii.

Personalitatea sa trebuie să fi fost extem de puternică dacă izbutise să-i convingă atît pe umani, cît și pe non-umani, mai cu seamă deoarece nu exista nici urmă de dubiu că

printre adepții unei religii cu o audiență atît de largă se număraseră și indivizi deosebit de înzestrați. Probabil că Stăpînul avusese cel mai mare succes – fiind în același timp ultimul – dintre toți proorocii omenirii. Nici unul din predecesorii săi nu cîștigase atîția discipoli și nu-și răspîndise învățăturile peste giganticele hăuri ale spațiului și timpului.

Care anume fuseseră aceste învățături, Alvin și Hilvar nu aflară nici măcar cu aproximație. Polipul uriaș se strădui din răsputeri să le repte, însă majoritatea cuvintelor erau lipsite de sens, predici întregi erau reproduse într-o manieră mecanică și rapidă, încît deveneau extrem de dificil de urmărit. După o vreme, Hilvar fu nevoit să abată discuția de la aspectul teologic, pentru a se concentra asupra unor evenimente concrete.

Însoțit de un grup dintre cei mai fideli discipoli, Stăpînul venise pe Pămînt în zilele premergătoare dispariției orașelor, cînd Portul Diaspar se deschidea încă stelelor. Sosiseră probabil în nave de diferite tipuri; polipii, de pildă, călătoriseră într-un vas umplut cu fluid din oceanul lor de baștină. Nu se mai știa dacă acest cult al lor fusese primit bine pe Terra. Cel puțin nu întîlnise o opoziție violentă, iar după ce peregrinaseră un timp, se stabiliseră în pădurile din munții Lysului.

La sfîrșitul lungii sale vieți, gîndurile Stăpînului reveniseră iarăși la planeta de unde fusese alungat. Le ceruse prietenilor să-l scoată afară sub cerul liber, să privească aștrii. Așteptase, cu puterile părăsindu-i treptat, pînă ce zărise răsăritul celor Șapte Sori, iar spre final bolborosise mai multe lucruri ce aveau să inspire alte biblioteci de comentarii. Vorbise din nou despre Cei Mari, ce părăsiseră acum Universul materiei și al spațiului, dar care urmau cu sigurnață să revină într-o bună zi. Își însărcinase discipolii să rămînă acolo pentru a-i întîmpina, atunci cînd aveau să se întoarcă. Au fost ultimele lui cuvinte inteligibile. Nu a mai recunoscut pe nimeni dintre cei din jur, însă înainte de a-și

da ultima suflare șoptise o frază care traversase epocile, obsedînd mințile tuturor celor ce o auziseră: *E minunat să privești umbrele colorate pe plantele lumii eterne.* Apoi murise.

După dispariția sa, mulți adepți plecaseră. Totuși, destui rămaseră credincioși învățăturilor, pe care le prelucraseră cu migală de-a lungul timpului. La început au crezut că Cei Mari, indiferent cine ar fi fost ei, vor apare în curînd, dar speranța li se destrămă odată cu scurgerea secolelor. Aici relatarea ființei devenea foarte confuză, adevărul și legenda se contopeau, fără a mai putea fi separate. Alvin își imagina doar vag generațiile de fanatici așteptînd un eveniment măreț, neînțeles, care urma să se petreacă într-un moment necunoscut din viitor.

Cei Mari nu au apărut niciodată. Treptat puterea sectei slăbi, pe măsură ce moartea sau deziluziile îi răpuneau pe membrii ei. Primii dispăruți au fost discipolii umani, cu viața cea mai scurtă. Ca o supremă ironie, ultimul adept al profetului om îl reprezenta o creatură fundamental deosebită.

Uriașul polip era astăzi ultimul discipol al Stăpînului, dintr-un motiv extrem de simplu. El era nemuritor. Miliardele de celule individuale din care era alcătuit trupul său mureau, dar înainte de asta se reproduceau. La anumite intervale, monstrul se dezintegra în celulele componente, ce se divizau după aceea dacă mediul le-o permitea. În decursul acestei faze, polipul nu mai exista ca entitate inteligentă, conștientă. În acest punct lui Alvin îi veni automat în minte modul în care locuitorii Diasparului petreceau milenii de repaos în Băncile Memoriei.

La momentul potrivit, o misterioasă forță biologică readucea laolaltă componentele risipite, iar polipul începea un nou ciclu existențial. Revenea la conștiința de sine, își amintea viețile anterioare, deși adesea imperfect, căci accidentele deteriorau celulele delicate ale memoriei.

Poate că nici o altă formă de viață nu și-ar fi menținut atît de mult credința într-o religie uitată de un miliard de ani. Într-un fel, polipul era victima neajutorată a propriei naturi biologice. Datorită nemuririi, nu se schimba și era silit să repete de-a pururi același tipar invariabil.

În ultimele ei faze, religia Celor Mari se identificase cu venerarea celor Șapte Sori. Cînd Cei Mari refuzaseră să se ivească, se încercase o comunicare cu sistemul lor stelar. Apoi semnalele respective se transformaseră într-un ritual lipsit de sens, întreținut în prezent doar de o creatură incapabilă să învețe și de un robot incapabil să uite.

Cînd nespus de bătrîna voce se stinse în aerul nemișcat, Alvin se simți copleșit de milă. Ce devotament zadarnic, cîtă loialitate irosită inutil, în vreme ce sori și planete se nășteau și mureau...

N-ar fi crezut niciodată o asemenea poveste dacă nu ar fi avut dovezile înaintea ochilor. Și mai mult decît oricît îl întrista dimensiunea ignoranței sale. Un crîmpei din trecut fusese luminat pentru o clipă, dar acum bezna îl învăluise iarăși.

Istoria Universului era probabil un ghem de asemenea fire încîlcite, și nimeni nu putea spune care dintre ele importau și care nu. Povestea uluitoare a Stăpînului și a Celor Mari semănase cu oricare alta din nenumăratele legende ce supraviețuiseră, într-un fel sau altul, Civilizației Zorilor. Totuși, existența polipului și a tăcutului robot făcea imposibil ca Alvin să ia totul drept o fabulă avînd ca temă autoamăgirea, înălțată pe un fundament de nebunie.

Care era legătura, se întrebă el, dintre cele două entități, atît de diferite din toate punctele de vedere și care, cu toate acestea, menținuseră peste eoni o tovărășie extraordinară? Cumva, intuia că dintre ei robotul era mai important. Fusese însoțitorul Stăpînului și trebuia să-i cunoască secretele.

Alvin se uită spre automatul enigmatic rămas neclintit. De

ce nu vorbea? Ce gînduri treceau prin complicata și poate străina lui minte? Deși, dacă fusese conceput pentru a-l sluji pe Stăpîn, cu certitudine mintea lui nu era pe de-a-ntregul străină celei umane, fiind neapărat capabilă să răspundă comenzilor. Gîndindu-se la tainele deținute de acel robot enervant de tăcut, simțea o curiozitate atît de mare, încît se învecina cu lăcomia. Nu era cinstit ca asemenea cunoștințe să-i fie ascunse; acolo se aflau poate minuni depășind pînă și nivelul Computerului Central din Diaspar.

— De ce nu vrea să ne vorbească robotul vostru? întrebă polipul, cînd Hilvar își termină epuizat întrebările.

Răspunsul fu cel așteptat.

— Stăpînul l-a oprit să vorbească altfel decît cu glasul său, iar de atunci vocea lui a amuțit.

— Dar pe voi vă ascultă?

— Da. Stăpînul l-a lăsat în grija noastră. Vedem prin ochii lui oriunde merge. Supraveghează mașinile care întrețin lacul și-i păstrează apa curată. Dar e mai corect să-l numim partener, nu servitor.

Alvin căzu pe gînduri. În minte începea să i se înfiripe o idee, deocamdată vagă, doar pe jumătate formată. Poate că îl inspirase pur și simplu tentația cunoașterii și a puterii. Oricum, nici privind retrospectiv nu avea să-și definească cu limpezime cauzele ce-l îndemnaseră să acționeze. Probabil egoiste la bază, ele implicau și un anume sentiment de milă. I-ar fi plăcut să curme așteptarea inutilă a creaturii, să o elibereze de sub greutatea fantasticului destin. Nu era sigur ce s-ar fi putut face cu polipul, în schimb robotului i se putea vindeca nebunia, dezgropînd în același timp neprețuitele cunoștințe păstrate de memorii.

— Sînteți convinși, rosti el încet, vorbind polipului dar adresîndu-se de fapt mașinii, că rămînînd aici îndepliniți dorința Stăpînului? El voia ca lumea să-i cunoască învățătura. Ea s-a pierdut, iar voi vă ascundeți aici în Shalmirane. Noi înșine v-am descoperit doar printr-o întîmplare. Poate că sînt mulți cei care doresc să descopere doctrina Celor Mari.

Hilvar îl privi atent, neînțelegîndu-i intențiile. Polipul părea agitat, iar pulsațiile regulate ale organului său de vorbire întîrziară cîteva clipe. Apoi răspunse, cu un glas scăpat de sub control:

— Am discutat mulți ani această problemă, dar nu putem pleca din Shalmirane. Lumea trebuie să vină la noi, indiferent cît ar dura.

— Am o idee mai bună, interveni energic Alvin. Este adevărat că *voi* trebuie să rămîneți în lac, însă nu văd motivul pentru care tovarășul vostru nu ne-ar însoți pe noi. Se poate întoarce oricînd dorește, sau oricînd aveți nevoie de el. De la moartea Stăpînului lucrurile s-au schimbat... lucruri pe care trebuie să le cunoașteți și pe care nu le veți înțelege niciodată dacă veți rămîne aici.

Robotul nu se clinti. Tulburat de agonia indeciziei, polipul se afundă complet sub suprafața lacului timp de cîteva minute. Poate că discuta neauzit cu partenerul său. În cîteva rînduri vru să se ridice înapoi, dar parcă reflectînd mai bine, se cufundase iarăși. Hilvar profită de ocazie:

— Aș vrea să știu ce încerci să faci, șopti cu o voce pe jumătate amuzată, pe jumătate serioasă. Sau nu știi nici tu?

— Sînt convins că-ți pare rău de sărmanele creaturi. Nu crezi că ar fi frumos să le ajutăm?

— Ba da, totuși acum te cunosc destul de bine ca să fiu aproape sigur că altruismul nu constituie una din trăsăturile tale dominante. Trebuie să existe și un alt motiv.

Alvin surîse amar. Chiar dacă Hilvar nu-i citise gîndurile – și nu avea nici un motiv să creadă c-o făcuse – putea, neîndoielnic, să-i descifreze caracterul.

— Poporul tău are puteri mentale remarcabile, replică în încercarea de a deplasa discuția pe un teren mai puțin peri-

culos. Părerea mea este că veți fi în stare să faceți ceva pentru robot, chiar dacă pentru polip nu. Vorbea foarte încet, să nu fie auzit. Prudența părea însă deplasată; robotul nu-i acorda atenție.

Din fericire, înainte ca Hilvar să-și reia întrebările, polipul reapăru la suprafață. În ultimele minute se micșorase mult și se mișca haotic. În timp ce îl priveau, din corpul transparent, complex, se desprinse o porțiune, dispersîndu-se după aceea în nenumărate fragmente mici, ce se împrăștiară cu iuțeală. Ființa se destrăma sub ochii lor.

Cînd vorbi, glasul îi era schimbat, dificil de înțeles:

— Începe următorul ciclu, bolborosi într-o șoaptă fluierată. Nu-l așteptam așa de repede... rămas cîteva minute... stimul prea puternic... nu mă pot menține mult...

Alvin și Hilvar îl fixau cu fascinație îngrozită. Deși procesul la care asistau era natural, nu era plăcut să urmărești convulsiile finale ale unei creaturi inteligente. Îi încerca de asemenea un sentiment vag de vinovăție: irațional, căci momentul declanșării unui nou ciclu nu avea mare importanță, însă pricepuseră că efortul exagerat și agitația cauzate de prezența lor erau răspunzătoare de metamorfoza prematură.

Alvin realiză că trebuia să acționeze repede, altminteri risca să piardă șansa aceea – nu numai pentru cîțiva ani, ci poate pentru secole.

— Ce ați hotărît? Robotul vine cu noi?

Urmă o pauză chinuitoare, în care polipul se străduia să-și controleze trupul pe cale de descompunere. Diafragma tremură, dar nu emise nici un sunet. Apoi, ca într-un disperat gest de rămas bun, își flutură slab aripioarele delicate și le lăsă să cadă în apă, unde ele se desprinseră imediat. După cîteva minute, transfomarea se sfîrșise. Din polip nu mai rămăsese nici un fragment cu dimensiuni mai mari de un centimetru. Apa era plină de bucățele mici, verzui, ce păreau

să posede o viață și o mobilitate proprie, dispărînd rapid în imensitatea lacului.

Vălurelele de la suprafață conteniseră, iar Alvin înțelese că zgomotul monoton din adîncuri încetese. Lacul era din nou mort. Dar într-o bună zi, forțele necunoscute care în trecut nu dăduseră niciodata greș în a-și îndeplini sarcinile, urmau să acționeze iarăși, determinînd polipul să renască. Fenomen ciudat și extraordinar, însă era el cu mult mai straniu decît organizarea trupului omenesc, el însuși o vastă colonie de celule vii, distincte, organizate pe tipuri și în interdependență unele față de celelalte?

Nu pierdu timpul cu asemenea spoeculații. Îl apăsa obsesia eșecului, deși scopul nu și-l definise niciodată. Ratase o ocazie rarisimă, ce putea să nu se mai ivească. Privi trist spre lac și abia după o vreme mintea lui percepu cuvintele șoptite de Hilvar la ureche:

— Cred că ai reușit să îl convingi.

Se răsuci iute pe călcîie. Robotul, pînă atunci retras, plutind fără să se apropie la mai puțin de șapte metri, se deplasase silențios și se afla acum cam la un metru deasupra capului său. Ochii nemișcați, cu unghi larg de vedere, nu ofereau nici o indicație asupra direcției de interes. Probabil că distingea perfect întreaga emisferă dinainte, dar Alvin nu se îndoia că el însuși se găsea în centrul atenției mașinii.

Aceasta aștepta următoarea mișcare a tînărului. Într-o anumită măsură se găsea sub controlul lui Alvin. Putea să-l urmeze în Lys, chiar și în Diaspar... dacă nu se răzgîndea. Deocamdată, Alvin îi era un stăpîn de probă.

Paisprezece

Întoarcerea în Airlee le luă aproape trei zile – în parte, deoarece Alvin nu avea interes să se grăbească. Explorarea Lysului ocupa în prezent locul doi, plasîndu-se după proiectul mult mai important și mai ispititor de a intra în contact cu inteligența artificială care-i devenise tovarăș de drum.

Bănuia că robotul încerca să-l folosească în scopurile lui personale, probabil pentru un soi de justiție romantică. Asupra lor nu era însă sigur, căci robotul continua cu încăpățînare să tacă. Din rațiuni necunoscute – poate din teama de a nu-i dezvălui prea multe din secrete – Stăpînul introdusese blocaje extrem de eficiente pe circuitele de vorbire, iar tentativele lui Alvin de a le înlătura eșuaseră. Chiar și interpelările indirecte, de genul "dacă nu spui nimic, iau tăcerea drept răspuns afirmativ", dăduseră greș; robotul era prea inteligent pentru a fi păcălit cu atîta ușurință.

Din alte puncte de vedere se arăta mai dornic de cooperare. Asculta orice comenzi ce nu-i cereau să vorbească sau să dezvăluie informații. După o vreme, Alvin descoperi că îl putea controla prin gînduri, ca pe roboții Diasparului. Reprezenta un mare pas înainte, iar ceva mai tîrziu, creatura – era greu s-o consideri o simplă mașinărie – își coborî puțin baricadele, permițîndu-i să privească prin ochii ei. Se părea că nu obiecta împotriva unor asemenea forme pasive de comunicare, însă respingea orice alte încercări de apropiere.

Pe Hilvar îl ignora total; nu-i asculta nici o comandă, baricadîndu-și mintea împotriva investigațiilor acestuia. La

început Alvin fusese dezamăgit, deoarece sperase ca puterile mentale ale lui Hilvar să-i permită forțarea tezaurului de amintiri ascunse. Abia mai tîrziu înțelesese avantajul de a avea un servitor ce nu mai asculta de nimeni altul.

Singurul membru al expediției care obiecta vehement împotriva prezenței robotului era Krif. Poate își imagina că are de-a face cu un soi de rival, ori dezaproba, din principiu, orice obiect zburător lipsit de aripi. În cîteva rînduri, pe cînd rămăsese nesupravegheat, încercase niște atacuri directe. Robotul îl enervase însă și mai mult, ignorîndu-l cu desăvîrșire. În cele din urmă, Hilvar izbutise să îl potolească, iar pe durata restului călătoriei păru resemnat. Amîndoi însoțeau vehiculul lunecînd silențios prin păduri și cîmpuri, fiecare menținîndu-se pe partea stăpînului propriu, prefăcîndu-se că nu iau în seamă unul existența celuilalt.

În Airlee, Seranis îi aștepta. Alvin știa că e imposibil să-i surprinzi pe oamenii aceia; mințile lor, conectate laolaltă, îi țineau la curent cu tot ceea ce se desfășura în ținut. Era curios să afle cum reacționaseră ei la vestea aventurii din Shalmirane.

Seranis arăta mult mai îngrijorată și mai nesigură decît o văzuse el pînă atunci, și tînărul își reaminti de alegerea pe care trebuia să o facă. În vîltoarea ultimelor zile uitase de ea; nu-i plăcea să-și irosească energia făcîndu-și griji cu viitorul, dar iată că viitorul bătea acum la ușa lui. Trebuia să decidă unde în cele două lumi dorea să trăiască.

Cînd Seranis începu să-i vorbească, în glasul ei suna neliniștea. Brusc, Alvin avu impresia că planurile Lysului în privința sa se modificaseră. Ce se întîmplase în decursul absenței lui? Oare dăduseră greș cei ce plecaseră în Diaspar să acționeze asupra minții lui Khedron?

— Alvin, începu femeia, sînt multe lucruri pe care nu ți le-am spus pînă astăzi, dar pe care trebuie să le cunoști ca ne înțelegi.

Cunoşti unul din motivele izolării civilizaţiilor noastre. Teama de Invadatori, umbra aceea întunecată din străfundurile fiecărei fiinţe omeneşti, a făcut ca neamul tău să întoarcă spatele lumii şi să se piardă în propriile lui vise. Aici, în Lys, teama n-a fost niciodată atît de mare, chiar dacă noi sîntem cei care am suportat povara atacului final.

Dar izolarea mai are un motiv.

Cu mult în urmă, Alvin, oamenii au început să caute nemurirea, iar în cele din urmă au descoperit-o. Au uitat însă că lumea care aboleşte moartea, trebuie să abolească de asemeni viaţa. Extinderea nelimitată a vieţii mulţumeşte individul, dar duce la stagnare. Astfel că noi am sacrificat nemurirea, în timp ce Diasparul continuă să urmărească acest deziderat fatal. Din această cauză s-au despărţit popoarele noastre... *şi tot de aceea nu trebuie să se mai întîlnească niciodată.*

Deşi cuvintele nu constituiau o surpriză, şocul lor nu fu cu nimic diminuat. Alvin refuza să admită eşecul planurilor sale, aşa cum erau ele, închegate doar pe jumătate. Doar o parte a creierului său o mai asculta pe Seranis. Înţelegea şi reţinea cuvintele ei, în vreme ce cu o altă parte a minţii pornise să refacă drumul către Diaspar, încercînd să-şi imagineze obstacolele ce-i putea fi ridicate în cale.

Nefericirea lui Seranis era vizibilă. Glasul ei aproape că ruga, iar Alvin pricepu că nu i se adresa numai lui, ci şi fiului ei. Era probabil conştientă de afecţiunea născută între cei doi tineri pe parcursul zilelor petrecute împreună. Hilvar îşi fixa mama cu atenţie şi Alvin avu impresia că privirea lui trăda nu numai îngrijorare, ci şi o umbră de acuzare.

— Nu vrem să te obligăm să faci ceva împotriva voinţei tale, dar credem că îţi dai seama la ce ar conduce reîntîlnirea culturilor noastre. Între ele există o diferenţă tot atît de uriaşă cît distanţa ce separa Pămîntul de străvechile sale colonii. Gîndeşte-te la un singur aspect, Alvin. Tu şi Hilvar

aveţi aproape aceeaşi vîrstă... *dar şi el, şi eu vom fi morţi de secole, în vreme ce tu vei rămîne mereu tînăr.* Şi asta e doar prima din seria infinită a vieţilor tale!

În încăpere se aşternu tăcerea, o tăcere atît de profundă încît Alvin auzea strigătele ciudate, tînguitoare, ale unor animale necunoscute, undeva de pe cîmpie. În final, articulă aproape şoptit:

— Ce vreţi să fac?

— Speram să fim în stare să îţi oferim să alegi între a rămîne în Lys şi a te întoarce în Diaspar, însă acum alternativa a devenit imposibilă. S-au întîmplat prea multe pentru a te mai lăsa să decizi singur. Chiar în puţinul timp petrecut aici, influenţa ta a fost extrem de tulburătoare. Nu, nu-ţi reproşăm nimic, sînt convinsă că nu doreai să faci rău. Totuşi, ar fi fost mai bine să laşi fiinţele întîlnite în Shalmirane să-şi urmeze propriul destin.

În ceea ce priveşte Diasparul... Seranis schiţă un gest de iritare. Prea mulţi ştiu unde ai plecat. Noi sîntem vinovaţi că nu am acţionat la timp. În plus, bărbatul care te-a ajutat să descoperi Lysul a dispărut; nici Consiliul vostru, nici agenţii noştri nu-l găsesc, deci el rămîne un potenţial pericol pentru siguranţa noastră. Poate că eşti surprins că îţi zic aceste lucruri, însă nu îmi asum nici un risc. Mă tem că nu mai există decît o singură soluţie: trebuie să te trimitem înapoi în Diaspar cu un set de memorii false. Amintirile respective au fost construite cu grijă şi cînd te vei întoarce acasă nu îţi vei mai aminti nimic despre noi. Vei crede că ai trecut printr-o serie de aventuri presărate de primejdii, dar destul de puţin ieşite din comun, undeva prin nişte tuneluri subterane întunecate, unde tavanul se năruia în permanenţă. Ai rezistat hrănindu-te cu buruieni şi bînd apă din izvoare găsite pe alocuri. Întotdeauna vei fi convins că acesta e adevărul, iar cei din Diaspar îţi vor accepta versiunea. Posibilii exploratori nu vor mai fi ispitiţi să caute; vor crede şi ei că ştiu totul

despre Lys.

Seranis tăcu. Îl privi scrutător, cu ochi îngrijorați.

— Ne pare foarte rău că e nevoie de așa ceva; te rugăm să ne ierți, atîta vreme cît ne ții minte. Probabil nu ești de acord cu verdictul nostru, însă noi cunoaștem lucruri neștiute de tine. Cel puțin nu vei regreta, căci vei crede că ai descoperit tot ce era de descoperit.

Alvin își puse întrebarea dacă femeia spunea adevărul. Nu era deloc sigur că s-ar fi întors la rutina cotidiană a Diasparului, chiar dacă s-ar fi amăgit cu gîndul că dincolo de zidurile orașului nu se află nimic interesant. Dar oricum, nu intenționa să-și verifice supoziția.

— Cînd doriți să mă... supuneți tratamentului?

— Imediat; totul e pregătit. Deschide-ți mintea, așa cum ai mai procedat. Nu vei mai simți nimic pînă în clipa cînd te vei trezi înapoi în Diaspar.

Tînărul tăcu o vreme, apoi rosti încet:

— Aș vrea să-mi iau rămas bun de la Hilvar.

— Înțeleg. Vă las singuri. Mă voi întoarce atunci cînd vei fi pregătit.

Coborî scările, lăsîndu-i pe cei doi tineri pe terasă.

Alvin nu se adresă imediat prietenului său; îl încerca o tristețe copleșitoare și în același timp o hotărîre de neclintit de a nu permite distrugerea speranțelor sale. Privi din nou așezarea unde cunoscuse un anume etalon al fericirii și pe care s-ar fi putut să nu o mai revadă dacă susținătorii lui Seranis își impuneau punctul de vedere. Mașina de teren rămăsese sub un arbust stufos, iar robotul plutea răbdător deasupra ei. Cîțiva copii se adunaseră în jur să examineze bizarul musafir. Nici un adult nu părea cîtuși de puțin interesat de el.

— Hilvar, îmi pare teribil de rău.

— Și mie, răspunse Hilvar cu vocea înecată de emoție. Speram că vei rămîne aici.

— Crezi că ce vrea Seranis să facă e bine?

— Nu o judeca prea aspru. Ea face doar ce i se cere.

Deși nu-i răspunsese la întrebare, Alvin nu avu inima să o repete. N-ar fi fost corect să abuzeze de loialitatea prietenului său.

— Atunci spune-mi, reluă el, cum m-ar opri ai tăi dacă aș încerca să plec cu amintirile nealterate?

— Foarte ușor. Ți-ar prelua controlul minții și te-ar sili să te întorci.

Alvin așteptase un astfel de răspuns și nu se descurajă. Ar fi vrut să i se destăinuie lui Hilvar, în mod vizibil tulburat de iminenta lor despărțire, dar nu îndrăznea să-și asume nici cel mai mic risc. Atent, verificînd fiece detaliu, parcurse cu ochii minții singurul drum capabil să-l ducă înapoi în Diaspar, așa cum dorea el.

Rămînea un risc de neocolit, pe care trebuia să îl înfrunte. Dacă Seranis își încălca promisiunea pătrunzîndu-i imediat în minte, toate pregătirile sale ar fi fost zadarnice.

Întinse mîna lui Hilvar, care i-o strînse puternic, în tăcere.

— Să coborîm, rosti Alvin. Înainte de plecare vreau să mai văd cîțiva locuitori ai așezării.

Hilvar îl urmă în răcoarea liniștită a clădirii, în hol și pe inelul de sticlă multicoloră din jurul casei. Acolo îi aștepta Seranis, calmă și decisă. Știa că Alvin încerca să-i ascundă ceva și recapitulă măsurile de prevedere luate. Tot așa cum un atlet își încălzește mușchii înainte de efort, femeia rememora comenzile ce i-ar fi putut fi necesare în caz de rezistență mentală.

— Ești gata, Alvin?

— Aproape, răspunse tînărul. Tonul glasului o determină să-l fixeze cu atenție.

— Atunci cel mai bine ar fi să-ți golești mintea, cum ai procedat prima dată. Nu vei simți nimic.

Alvin se răsuci spre Hilvar și-i șopti iute, ca Seranis să nu

audă:

— La revedere, Hilvar. Nu te teme... *Mă voi întoarce!*

După care reveni spre Seranis.

— Nu mă supără ceea ce doriți să faceți. Fără îndoială, astăzi considerați că e soluția cea mai bună, dar eu cred că nu aveți dreptate. Diaspar și Lys nu trebuie să rămînă de-a pururi separate; poate că într-o zi vor avea disperată nevoie unul de celălalt. Tocmai de aceea voi pleca de aici cu ceea ce am învățat... *Nu cred că mă puteți opri.*

Nu mai așteptă nici un moment și bine făcu. Seranis nu se clinti, însă tînărul simți cum corpul îi scapă de sub control. Puterea care-i paralizase voința era cu mult mai intensă decît se așteptase, și imediat realiză că numeroase alte minți o secondau pe femeie. Lipsit de control, porni spre casă ca un automat. Vreme de un groaznic moment crezu că planul îi eșuase.

Atunci văzu o străfulgerare de oțel și cristal. Brațe metalice îl cuprinseră cu iuțeală. Trupul lui se luptă cu ele, așa cum prevăzuse că avea s-o facă, dar strădaniile străine lui se iroseau în van. Solul i dispăru de sub tălpi și o secundă zări chipul lui Hilvar, încremenit de surpriză, surîzînd nătîng. Robotul îl purta la vreo patru metri deasupra pămîntului, mult mai repede decît ar fi alergat un om. Dură o singură clipă ca Seranis să-i priceapă șiretlicul; zvîrcolirile tînărului încetară cînd ea abandonă controlul. Totuși, coaliția Lysienilor nu fusese încă înfrîntă. Se întîmplă ceea ce Alvin anticipase și se străduise să prevină.

În mintea lui luptau două entități separate, cu porniri contradictorii; una din ele se adresa robotului, implorîndu-l să-l coboare pe sol. Adevăratul Alvin aștepta cu sufletul la gură, împotrivindu-se prea puțin unor forțe pe care știa că nu-i e dat să spere să le învingă. Riscase, necunoscînd dacă straniul său aliat avea să-i asculte comenzile atît de complicate. Indiferent de urmări, îi spusese robotului, nu trebuia

să se supună altor porunci ale sale pînă ce nu ajungea în siguranță în Diaspar. Acelea fuseseră ordinele. Dacă le respecta, însemna că Alvin își hotărîse singur soarta, fără amestecul celor din Lys.

Robotul gonea fără ezitări pe drumul descris în detaliu de tînăr. O parte a creierului lui Alvin continua să solicite imperativ să fie eliberat, dar el știa acum că nu mai este în pericol. Seranis își înțelese înfrîngerea, iar forțele din el încetară brusc să se mai războiască. Revenise la pacea interioară, aidoma acelui călător care, cu epoci în urmă, legat fiind de catargul propriei corăbii, auzise cîntecul sirenelor topindu-se deasupra mării rubinii ca vinul.

Cincisprezece

Alvin nu-și îngădui să se destindă pînă nu se văzu în sala căilor mobile. Pericolul ca locuitorii din Lys să îl oprească, ori chiar să-l întoarcă în același vehicul în care călătorea în prezent, încă persista.

Întoarcerea n-a însemnat însă decît reluarea monotonă a primului drum. După patruzeci de minute se găsea iarăși în Mausoleul lui Yarlan Zey.

Custozii Consiliului îl așteptau, înveșmîntați în robele negre, oficiale, neîmbrăcate de secole. Alvin nu fu surprins. Comitetul de primire îl alarma prea puțin. Depășise atîtea obstacole, încît un altul nu mai conta. Învățase multe lucruri din clipa în care părăsise Diasparul, iar odată cu experiența cîștigase o încredere în sine vecină cu aroganța. În plus,

dispunea de un aliat puternic, chiar dacă bizar. Cele mai iscusite și puternice minți din Lys nu izbutiseră să-i dejoace planul și era convins că nici în Diaspar nimeni nu avea să reușească.

Certitudinea lui se baza pe argumente logice, dar și pe ceva ce depășea judecata – o anume credință în propriul destin, născută de curînd în sufletul său. Misterul originii, reușita într-un domeniu nestrăbătut de nimeni pînă în acel moment, modul în care i se deschiseseră înainte orizonturi noi și faptul că nici o piedică nu izbutise să-l oprească – toate acestea îi întăreau încrederea în sine. Credința în propriul destin reprezenta unul din cele mai valoroase daruri făcute Omului de către zei, iar Alvin nu cunoștea numărul celor pe care ea îi condusese la dezastru.

— Alvin, începu conducătorul grupului, am primit ordin să te însoțim oriunde ai merge, pînă ce Consiliul te va asculta și va hotărî verdictul.

— De ce anume sînt acuzat? întrebă Alvin. Era încă cuprins de exaltarea evadării din Lys și nu era în stare să ia în serios noua amenințare. Probabil Khedron pălăvrăgise. Pentru o clipă fu furios pe Bufon din cauza trădării.

— Nu există încă nici o acuzație. Dacă va fi necesară, va fi formulată după ce vei fi audiat.

— Și cînd se va întîmpla asta?

— Presupun că foarte curînd. Custodele era în mod evident stingherit și nu știa cum să ducă la bun sfîrșit neplăcuta însărcinare. Era gata să-l trateze pe Alvin ca pe oricare concitadin, dar își aminti îndatoririle funcției și adoptă imediat o atitudine exagerat de distantă.

— De unde a apărut acest robot? întrebă el brusc. Este de-al nostru?

— Nu. L-am găsit în Lys, ținutul de unde vin. L-am adus să întîlnească aici Computerul Central.

Afirmația rostită cu atîta calm produse o considerabilă

tulburare. Și așa era dificil de acceptat faptul că în exteriorul Diasparului se găsea ceva, însă devenea de-a dreptul îngrozitor că Alvin adusese pe cineva de acolo, intenționînd să-l prezinte creierului orașului. Custozii se priviră între ei cu o spaimă atît de neputincioasă, încît Alvin abia își stăpîni rîsul.

Traversînd parcul, urmat de la distanță de escorta care discuta în șoaptă, tînărul gîndi următorul pas. În primul rînd trebuia să afle cu exactitate ce anume se petrecuse în lipsa lui. Din cele afirmate de Seranis, se părea că Bufonul dispăruse. În Diaspar existau nenumărate locuri unde te puteai ascunde, iar cum știința lui Khedron despre oraș era inegalabilă, sigur nu avea să fie găsit dacă nu se arăta el însuși. Poate că ar fi trebuit să-i lase un mesaj, într-un loc pe unde era probabil ca el să treacă, fixînd o întîlnire. Prezența custozilor făcea însă imposibilă punerea în practică a ideii.

În schimb, trebuia să recunoască că supravegherea lor era extrem de discretă. Ajuns în apartament, aproape uitase de existența escortei. Presupunea că nu aveau să-l deranjeze, intervenind numai în eventualitatea în care ar fi încercat să părăsească Diasparul, iar deocamdată el nu intenționa așa ceva. Mai mult, bănuia că ar fi fost imposibil să revină în Lys pe același drum. Era limpede că Seranis blocase deja sistemul de transport subteran.

Custozii nu-l însoțiră în cameră; știau că e o singură ieșire și pe aceasta o păzeau. Neavînd nici o instrucțiune în privința robotului, îi permiseră să-l însoțească pe Alvin. Nu voiau să aibă de-a face cu o asemenea mașină, căci originea ei nepămînteană era bătătoare la ochi. Din comportamentul ei nu se deducea dacă era un servitor supus comenzii lui Alvin, sau dacă dispunea de o voință proprie. Datorită acestei incertitudini erau mai mult decît mulțumiți s-o lase în pace.

După ce peretele se închise înapoia sa, Alvin își materializă canapeaua favorită și se trînti pe ea. Destinzîndu-se în mediul familiar, apelă din unitățile de memorie ultimele sale

încercări în materie de pictură și sculptură, cercetîndu-le cu ochi critic. Dacă nici înainte nu izbutiseră să-l satisfacă, acum îl nemulțumeau de două ori. Constatase că persoana care le crease nu mai exista. I se părea că în cele cîteva zile cît lipsise din Diaspar acumulase experiența unei vieți întregi.

Anulă produsele adolescenței, ștergîndu-le pentru totdeauna, fără a le mai întoarce în Băncile de Memorie. Odaia rămase iarăși goală, cu excepția divanului și a robotului cu privirea inexpresivă. Ce credea el despre Diaspar? Apoi Alvin își aduse aminte că nu era tocmai străin, deoarece cunoscuse orașul în ultimele zile de contact cu stelele.

După ce se simți cu adevărat ajuns acasă, tînărul își caută prietenii. Începu cu Eriston și Etania, mai degrabă dintr-un sentiment al datoriei decît din dorința reală de a-i vedea și de a vorbi cu ei. Nu-i păru rău cînd fu informat că nu puteau fi contactați; le lăsă un scurt mesaj, anunțîndu-și întoarcerea. Nu era tocmai o veste, căci întregul oraș aflase deja că el se întorsese. Spera totuși ca cei doi să-i aprecieze grija; descoperise un sentiment nou, deși încă nu realizase că, asemenea celor mai multe virtuți, nu avea mare valoare dacă nu era spontan.

Acționînd sub imperiul unui impuls interior, formă numărul dat de Khedron cu mult timp în urmă, în Turnul lui Loranne. Bineînțeles că nu aștepta răspuns, însă poate că Bufonul lăsase vreun mesaj.

Bănuiala se dovedi întemeiată, dar mesajul în sine suna total neașteptat.

Peretele se dizolvă și Khedron își făcu apariția. Arăta obosit și tulburat, cîtuși de puțin individul sigur pe el, ușor cinic, cunoscut de Alvin. Avea o privire hăituită și vorbea parcă presat de timp:

— Alvin, aceasta este o înregistrare. Dacă o recepționezi, utilizeaz-o cum vrei. Pentru mine nu mai are importanță.

Cînd m-am întors în Mausoleu, am constatat că Alystra ne urmărise. Probabil a anunțat Consiliul că tu ai părăsit Diasparul cu ajutorul meu. În scurt timp, custozii au început să mă caute și am hotărît să mă ascund. Sînt obișnuit... Am mai recurs la astfel de măsuri cînd glumele mele n-au fost apreciate la justa lor valoare. (Abia acum simți Alvin spiritul vechiului Khedron.) Nu m-ar fi găsit nici peste o mie de ani... dar altcineva a fost cît pe ce să o facă. Alvin, în Diaspar se găsesc străini; nu pot veni decît din Lys și pe mine mă caută. Nu știu ce înseamnă asta, dar nu-mi place. Faptul că au fost pe punctul de a mă prinde, deși se găsesc într-un oraș ce ar trebui să le fie necunoscut, sugerează că dețin puteri telepatice. Aș putea înfrunta Consiliul, însă ei reprezintă un altfel de pericol pe care nu doresc să îl cunosc.

De aceea voi recurge la soluția ce probabil mi-ar fi fost impusă de Consiliu, căci am mai fost amenințat în trecut cu așa ceva. Voi intra acolo unde nu mă poate urmări nimeni și unde voi scăpa de transformările care vor interveni în Diaspar. Poate că fac o prostie, oricum, timpul va decide. Într-o bună zi voi cunoaște răspunsul.

Cred că ai ghicit deja că m-am întors în Palatul Creației, în siguranța Băncilor Memoriei. Orice s-ar întîmpla, mă încred în Computerul Central și în forțele ce controlează destinul Diaparului. Dacă ar avea loc vreo imixtiune în funcționarea lor, am pieri cu toții. Dacă nu, n-am de ce mă teme.

Mie îmi va pare că s-a scurs numai o clipă înainte de a mă întoarce în Diaspar, peste cincizeci sau o sută de mii de ani. Mă întreb ce fel de oraș voi găsi... Va fi foarte interesant dacă și tu te vei afla acolo. Oricum, bănuiesc că ne vom reîntîlni odată și odată. Nu pot încă să spun dacă aștept această întîlnire cu nerăbdare, ori dacă îmi este frică de ea.

Nu te-am înțeles niciodată, Alvin, deși a existat o vreme cînd eram îndeajuns de trufaș să cred că da. Doar Computerul Central cunoaște adevărul despre tine, așa cum știe

adevărul despre toți ceilalți Unici ce au apărut din timp în timp, de-a lungul epocilor, ca după aceea să nu mai fie văzuți niciodată. Ai descoperit ce s-a întîmplat cu ei?

Cred că un alt motiv pentru care evadez în viitor este și nerăbdarea. Sînt curios să văd rezultatul acțiunilor tale, însă etapele intermediare nu mă interesează – presupun că nu vor fi deosebit de plăcute. Va fi interesant să observ dacă în lumea aceea, unde voi păși peste cîteva minute după ceasul meu, vei fi considerat un ctitor, ori un criminal... sau dacă, pur și simplu, lumea își va mai aminti de tine.

La revedere, Alvin. Mă gîndisem să îți dau niște sfaturi, dar nu cred că le-ai da ascultare. Îți vei urma drumul, așa cum ai procedat mereu. Prietenii îți vor fi simple unelte pe care să le folosești sau să le arunci, după cum vor dicta împrejurările.

Asta-i totul. Nu mai am nimic de adăugat.

O clipă, Khedron – acel Khedron care nu mai era în prezent decît o configurație de sarcini electrice în celulele de memorie – îl privi pe Alvin resemnat și trist. Apoi imaginea se destrămă.

Alvin rămase nemișcat mult timp după dispariția Bufonului. Își cerceta sufletul așa cum rareori făcuse în viața lui, deoarece nu putea nega adevărul din spusele lui Khedron. În planurile și aventurile sale, se oprise vreodată să mediteze la efectul faptelor sale asupra celor din jur? Adusese neliniștea în inimile prietenilor și poate alte lucruri, mai rele, totul din cauza unei nepotolite curiozități, a pornirii de a descoperi ceea ce nu trebuia cunoscut.

Nu-l îndrăgise pe Khedron. Personalitatea caustică a Bufonului nu încurajase o relație apropiată, chiar dacă Alvin ar fi dorit-o. Acum însă, gîndindu-se la cuvintele sale de adio, se simțea cuprins de remușcări. Numai datorită lui fugise Khedron într-un viitor necunoscut.

Totuși, continuă să își spună el, nu trebuia să se învi-

novățească pentru cele întîmplate. Se adeverea doar ceea ce el știuse: Bufonul era un laș. Poate că nu mai mult decît alt locuitor al Diasparului, însă din nefericire Khedron poseda și o imaginație ieșită din comun. Alvin recunoștea o anumită responsabilitate pentru soarta lui, dar în nici un caz nu-și putea asuma întreaga vină.

Făcuse el rău, pricinuise vreo neplăcere cuiva din Diaspar? Se gîndi la Jeserac, tutorele atît de răbdător cu el, cel mai dificil elev avut probabil vreodată. Își reaminti măruntele dovezi de dragoste arătate de părinții lui de-a lungul anilor. Iată că acum, de la distanța timpului, erau cu mult mai multe decît considerase el vreodată.

Se gîndi la Alystra. Îl iubise, iar el îi acceptase ori îi ignorase dragostea, după cum îi convenise. Dar ce altceva să fi făcut? Ar fi fost oare ea mai fericită dacă ar fi respins-o de la început?

În prezent înțelegea de ce nu iubise niciodată, nici pe ea, nici pe o altă femeie din Diaspar. Era o altă lecție învățată în Lys. Diaspar uitase multe lucruri, printre care și realul sens al dragostei. În Airlee văzuse mamele legănîndu-și pruncii pe genunchi, simțise el însuși tandrețea și nevoia de a proteja micile și neajutoratele ființe, încercînd sentimente ce reprezentau fața altruistă a iubirii. Dar în Diaspar nu se găsea nici o femeie care să cunoască ceea ce, cîndva, constituise țelul final al dragostei.

În orașul nemuritor nu existau nici sentimente, nici pasiuni adevărate. Poate că ele înfloreau încă, dar se caracterizau prin efemeritate, căci n-aveau cum dura o veșnicie. În Diaspar se găseau de-a pururi sub o umbră întunecată.

Probabil că atunci a fost momentul, dacă a existat vreodată un moment precis, cînd Alvin și-a înțeles destinul. Pînă atunci fusese doar agentul inconștient al propriilor imbolduri. Dacă ar fi cunoscut o analogie atît de veche, s-ar fi comparat cu un bărbat călare pe un armăsar dezlănțuit. Îl

purtase în multe locuri ciudate și ar fi putut s-o facă iarăși, însă în galopul sălbatic îl învățase și unde dorea cu adevărat să meargă.

Reveria tînărului fu întreruptă de clinchetul ecranului mural. Tonalitatea sunetului îl avertiză că nu provenea din exterior, ci avea un oaspete în carne și oase. Aprobă accesul, iar peste o secundă apăru Jeserac.

Tutorele părea grav, dar nu neprietenos.

— Mi s-a cerut să te însoțesc, Alvin. Consiliul așteaptă să te asculte. Zări robotul și-l scrută cu interes. Deci acesta e tovarășul adus din călătoria ta. Cred că ar fi potrivit să vină și el.

Lui Alvin îi convenea de minune. Robotul îl salvase deja dintr-un pericol, iar dacă se ivea cazul ar fi putut să apeleze din nou la el. Era interesant de știut ce gîndea automatul despre întîmplările în care fusese implicat. Își dori pentru a mia oară să priceapă ce se întîmplă în interiorul minții artificiale. Avea impresia că, deocamdată, robotul hotărîse să privească, să acumuleze informații și să tragă unele concluzii, fără să acționeze pînă la momentul nimerit. Poate pe neașteptate urma să decidă să-și părăsească pasivitatea, iar intențiile lui trebuiau să se potrivească cu planurile tînărului. Totuși, singurul aliat era astfel legat doar prin firele fragile ale interesului personal, capabil așadar să îl părăsească orișicînd.

Alystra îi aștepta pe rampa coborînd în stradă. Dacă putea s-o învinuiască pentru rolul jucat în dezvăluirea secretului, Alvin nu avu inima s-o facă. Nefericirea ei era vizibilă, iar ochii i se umplră de lacrimi cînd alergă în întîmpinarea lui.

— Oh, Alvin! Ce se va întîmpla cu tine?

El îi apucă mîinile cu o blîndețe ce-i surprinse pe amîndoi.

— Nu te teme. Se va rezolva cu bine totul. La urma urmei, Consiliul nu poate decît să decidă trimiterea mea înapoi în Băncile Memoriei – dar parcă nu-mi vine să cred că o vor face.

Frumusețea și deznădejdea fetei mișcau atît de mult, încît Alvin realiză că trupul răspunde prezenței ei într-un mod binecunoscut. Era foamea trupului; n-o disprețuia, dar acum însemna prea puțin. Își desprinse încet mîinile și se întoarse, urmîndu-l pe Jeserac.

Privindu-l cum se îndepărta, Alyustra își simți inima pustie, dar nu îndurerată. Știa că nu-l pierduse, căci nu-i aparținuse niciodată. Și înțelegînd acest lucru, fu în stare să depășească regretele zadarnice.

Alvin nu remarcă privirile curioase sau îngrozite ale concitadinilor întîlniți pe străzi. Își recapitula argumentele și își organiza în minte expunerea, în modul care i se părea cel mai potrivit. Din cînd în cînd, se asigura că nu e cîtuși de puțin tulburat și că stăpînea perfect situația.

În anticameră așteptară cîteva minute; suficient ca tînărul să se mire de ce îi erau picioarele atît de moi, dacă teamă nu-i era. Mai încercase această senzație atunci cînd se chinuise pe ultima pantă a colinei, acolo unde Hilvar îi arătase cascada din vîrful căreia zăriseră explozia luminoasă din Shalmirane. Se întrebă ce făcea Hilvar în acel moment, și dacă urmau să se revadă vreodată. Considera foarte important ca ei doi să se întîlnească iarăși.

Ușile uriașe se deschiseră, iar Alvin îl însoți pe Jeserac în sala Consiliului. Cei douăzeci de membri erau așezați în jurul mesei semilună. Alvin se simți măgulit, observînd că nici unul din locuri nu era gol. După multe secole, Consiliul se întrunea pentru prima dată fără absențe. Rarele lui ședințe erau de obicei simple formalități, chestiunile obișnuite fiind rezolvate prin intermediul videofonului sau, dacă se dovedea necesar, printr-o întrevedere între Președinte și Computerul Central.

Alvin cunoștea din vedere majoritatea membrilor Consiliului; prezența atîtor chipuri familiare îl liniști. Aidoma lui

Jeserac, nu păreau a-i fi ostile, ci indicau numai îngrijorare și nedumerire. În definitiv, cu toții erau oameni înțelepți. Dovada că ei greșeau îi putea indispune, dar Alvin nu credea că aveau să-i poarte pică. Cîndva, demult, o asemenea presupunere ar fi fost extrem de riscantă, însă natura umană se îmbunătățise de atunci din anumite puncte de vedere.

Urmau să-l asculte, lipsiți probabil de prejudecăți, dar nu aprecierile lor erau cele importante. Judecătorul lui nu îl reprezenta în primul rînd Consiliul. Era Computerul Central.

Șaisprezece

Nu s-au desfășurat nici un fel de formalități. Președintele declară ședința deschisă, apoi se răsuci spre tînăr:

— Alvin, rosti cu blîndețe, am vrea să ne relatezi ce ți s-a întîmplat din momentul în care ai dispărut acum zece zile.

Utilizarea termenului "dispărut" era extrem de semnificativă, socoti Alvin. Consiliul încă refuza să admită că el părăsise cu adevărat Diasparul. Se întrebă dacă știau că în oraș intraseră străini; se îndoia. În caz afirmativ s-ar fi arătat mult mai alarmați.

Își povesti călătoria, limpede și fără înflorituri. Suna suficient de stranie și incredibilă pentru urechile lor și nu avea nevoie de exagerări. Într-un singur punct se depărtă de adevăr; nu pomeni nimic despre modul cum evadase din Lys. Era destul de plauzibil ca să folosească metoda încă o dată.

Fu fascinat să urmărească felul în care atitudinea Consiliului se modifică pe parcursul istorisirii sale. La început, oamenii se arătaseră sceptici, refuzînd să accepte ceea ce reprezenta o negare a convingerilor lor, profanarea celor mai înrădăcinate mituri. Cînd Alvin le povesti despre dorința lui înflăcărată de a explora lumea din exterior, despre convingerea, lipsită de argumente, că o asemenea lume exista în realitate, îl priviră ca pe o creatură ciudată și incomprehensibilă. Potrivit concepției lor, asta și era. Dar în cele din urmă fură siliți să admită că Alvin avusese dreptate, iar ei greșiseră. În vreme ce povestea lui Alvin avansa, îndoielile li se risipeau treptat. Poate că nu agreau cele auzite, dar nu mai puteau nega evidența. Iar dacă s-ar fi simțit ispitiți să o facă, însoțitorul tăcut al lui Alvin îi oprea.

Un singur aspect al relatării tînărului le trezi indignarea, însă nu împotriva lui. Un freamăt de nemulțumire dădu ocol sălii cînd Alvin relată dorința celor din Lys de a evita contactul cu Diaspar și măsurile întreprinse de Seranis pentru prevenirea unei asemenea catastrofe. Orașul se mîndrea cu civilizația sa, și avea motive. Faptul că altcineva îi considera inferiori depășea capacitatea de toleranță a membrilor Consiliului.

Alvin fu foarte atent să nu jignească pe nimeni; dorea pe cît posibil să-i cîștige de partea lui. Se strădui să lase impresia că nu considera nimic rău în tot ceea ce întreprinse, și că se aștepta mai degrabă la laude decît la critici. Reprezenta cea mai bună strategie de adoptat, dezarmînd din capul locului majoritatea posibililor acuzatori. Avu de asemenea efectul – deși nu intenționat – de a transfera întreaga vină asupra lui Khedron dispărutul. Alvin, devenise clar pentru toți ascultătorii, era prea tînăr să întrezărească consecințele primejdioase ale faptelor lui. Bufonul ar fi trebuit să știe mai bine ce se poate întîmpla, și totuși acționase într-o manieră absolut iresponsabilă. Numai că ei nici nu știau că în final Bufonul însuși le adoptase pe deplin punctul de vedere.

Ca tutore al lui Alvin, Jeserac ar fi meritat și el să fie învinuit; unii consilieri chiar îi aruncară priviri pătrunzătoare. Dar Jeserac nu părea timorat, deși era perfect conștient de reproșul nerostit. Îl însuflețea o anumită mîndrie: aceea de a fi instruit mintea cea mai originală ce apăruse în Diaspar din Epoca Zorilor pînă în prezent, și nimic nu i-ar fi micșorat-o.

Abia după ce-și termină relatarea, Alvin încercă să-i influențeze pe consilieri. Cumva, trebuia să-i convingă de adevărurile afirmate de cei din Lys, însă cum i-ar fi putut determina să înțeleagă ceva ce nu văzuseră niciodată și abia reușeau să-și imagineze?

— Mi se pare o tragedie că cele două ramuri supraviețuitoare ale speciei umane au rămas separate un asemenea răstimp. Într-o zi vom afla probabil cum s-a întîmplat, însă acum e mult mai important să reparăm greșeala. Niciodată nu trebuie să se mai întîmple așa ceva. În Lys am protestat contra opiniei care proclamă superioritatea lor. Într-adevăr, ei ne pot învăța multe lucruri, dar și de la noi ar afla destule. Dacă pornim în schimb de la ideea că nu avem nimic de învățat unii de la ceilalți, nu devine oare limpede că și noi și ei greșim?

Se uită întrebător de-a lungul semicercului de fețe și încurajat, continuă:

— Strămoșii noștri au clădit un imperiu ale cărui hotare au ajuns la stele. Oamenii călătoreau în voie între acele lumi... Astăzi urmașii lor se tem să depășească zidurile unui oraș. *Să vă spun de ce?*

Făcu o pauză; nu se clintea nimeni în sala cea mare.

— Deoarece ne temem - ne temem de ceva petrecut la începutul istoriei. Am aflat adevărul în Lys, deși îl bănuisem de multă vreme. Va trebui oare să ne ascundem de-a pururea în Diaspar, ca niște lași, pretextînd că nu există nimic altceva în afara Orașului? Pentru că acum un miliard de ani, Invadatorii ne-au silit să ne refugiem pe Terra?

Pusese degetul pe rană; dezvăluise spaima lor secretă, acea spaimă pe care el n-o încercase niciodată și a cărei putere n-o înțelegea. Acum puteau să facă ce doreau. Rostise adevărul, așa cum îl vedea el.

Președintele îl privi cu gravitate.

— Mai vrei să spui ceva înainte ca să horărîm ce măsuri trebuie luate?

— Ar mai fi un lucru. Doresc să prezint robotul Computerului Central.

— De ce? Știi doar că ceea ce se petrece în această încăpere este cunoscut de el...

— Totuși asta vreau, replică Alvin politicos, dar ferm. Solicit atît permisiunea Consiliului, cît și pe cea a Computerului.

Înainte ca bărbatul să răspundă, în sală răsună o voce limpede și calmă. Alvin n-o auzise niciodată în viața lui, însă realiză imediat cine anume vorbea. Aparatele obișnuite de informații, fragmentele periferice ale uriașei inteligențe artificiale, se puteau adresa oamenilor - însă nu posedau acel timbru inconfundabil, încărcat de înțelepciune și autoritate.

— Lăsați-l, zise Computerul Central.

Alvin se uită spre Președinte, fără să încerce să-și exploateze succesul. Se mulțumi să întrebe:

— Îmi permiteți să plec?

Omul privi în jur, nu înregistră nici o împotrivire și răspunse oarecum neajutorat:

— Da. Custozii te vor însoți și te vor aduce înapoi după ce vom termina discuția.

Tînărul făcu o plecăciune scurtă, ușa se dilată înaintea lui și el ieși din cameră. Jeserac îl urmă. Cînd ușile se închiseră în spatele lor, Alvin se răsuci.

— Ce crezi că va decide Consiliul? întrebă agitat. Jeserac zîmbi.

— Nerăbdător ca întotdeauna... Nu știu ce bază poți pune pe părerea mea, însă cred că în primul rînd vor decide sigilarea Mausoleului lui Yarlan Zey, ca nimeni să nu mai repete călătoria ta. Diaspar ar continua să existe ca și înainte, netulburat de lumea exterioară.

— De asta mi-este teamă, replică Alvin cu amărăciune.

— Încă speri să schimbi lumea?

Tînărul nu-i răspunse imediat; știa că Jeserac îi ghicise intențiile, dar nu și planurile de viitor, pentru simplul motiv că nu avea încă nici unul. Ajunsese într-un stadiu în care improviza, adaptîndu-se continuu fiecărei noi situații.

— Consideri că sînt vinovat? întrebă deodată, iar tutorele rămase surprins de tonul nou din glasul său. Părea supus, sugerînd că pentru prima dată, Alvin căuta aprobarea celor din jur. Jeserac fu mișcat, dar era prea înțelept ca să ia situația în serios. Alvi se găsea sub o tensiune considerabilă și n-ar fi fost prudent să spere în transformarea definitivă a caracterului lui.

— Nu-i ușor de răspuns. Sînt tentat să afirm că orice experiență e valoroasă. Nu se poate nega că ai contribuit din plin la îmbogățirea cunoștințelor noastre, dar în același timp ai sporit și numărul pericolelor ce ne amenință. Cine știe care din aceste urmări va fi mai importantă în timp? Te-ai gîndit vreodată?

O clipă, dascălul și elevul se priviră gînditori, înțelegîndu-se reciproc mai bine ca niciodată. Apoi se întoarseră spre coridorul lung ce pornea din sala Consiliului, cu escorta în urma lor.

Lumea subterană nu fusese făcută pentru om. Sub strălucirea luminilor albastre – atît de intense încît pe Alvin îl usturau ochii – coridoare lungi și spațioase se pierdeau la infinit. Probabil pe acolo circulau roboții Diasparului în viața lor fără de sfîrșit. Pașii oamenilor însă nu răsunaseră de veacuri pe pardoseală de piatră.

Acesta era orașul subteran, orașul paralel al mașinilor, fără de care Diaspar nu ar fi existat. Cîteva sute de metri mai departe, coridorul intra într-o sală circulară, cu diametrul de aproape doi kilometri, al cărei plafon îl susțineau coloane uriașe, suportînd și greutatea inimaginabilă a Centralei Energetice. Conform hărților, aici Computerul Central medita de o veșnicie, supraveghind împlinirea Diasparului.

Sala era mult mai vastă decît îndrăznise Alvin să-și închipuie, dar unde se afla ordinatorul? Se așteptase să găsească o unică și gigantică mașină, deși își dădea seama că reprezentarea respectivă era naivă. Panorama uluitoare, de neînțeles, din fața lui îl determină să se oprească, uimit și nesigur.

Coridorul pe unde veniseră se deschidea sus în peretele încăperii, cu siguranță cea mai voluminoasă cavitate construită vreodată de om, iar de ambele părți, rampe lungi coborau pe o platformă îndepărtată. Acoperind suprafața puternic iluminată se zăreau sute de construcții albe, mari, atît de multe încît un moment Alvin avu impresia că privește un oraș subteran. Imaginea îl tulbură profund și n-avea s-o uite pe de-a-ntregul niciodată. Nu vedea nimic din ce așteptase: sclipirea familiară a metalului pe care, de la începutul timpului, omul se obișnuise să-l asocieze roboților, loialii săi servitori.

Aici se ajunsese la capătul unei evoluții, aproape la fel de îndelungate cît cea a Omului. Începuturile ei se pierdeau în negurile Epocii Zorilor, cînd omenirea învățase să folosească energia și populase întreaga lume cu aparate zgomotoase. Aburul, apa, vîntul fuseseră îmblînzite pentru o vreme, iar apoi abandonate. Secole la rînd lumea trăise utilizînd energia materiei, după care o înlocuise. Cu fiecare schimbare, vechile mașinării fuseseră uitate și altele noi le luaseră locul. Lent, de-a lungul a mii de ani, idealul mașinii perfecte se

conturase tot mai limpede – idealul care cîndva fusese un vis, apoi o perspectivă îndepărtată, iar în cele din urmă devenise o realitate.

Nici o mașină nu trebuie să conțină părți în mișcare.

Aceasta reprezenta expresia finală a acelui vis. Împlinirea lui durase poate o sută de milioane de ani, iar în momentul triumfului, Omul îi întorsese pentru totdeauna spatele. Mașinile atinseseră desăvîrșirea, capabile să se auto-întrețină veșnic, slujindu-și în același timp stăpînii.

Alvin nu se întrebă care din structurile albe și tăcute constituia Computerul Central. Știa că acesta le cuprindea pe toate și că se extindea mult în afara sălii, incluzînd toate aparatele din Diaspar, fie ele mobile ori fixe. Așa cum propriul său creier însuma miliarde de celule individuale, dispuse într-un spațiu de ordinul miilor de centimetri cubi, la fel elementele fizice ale Computerului Central erau răspîndite pe întreaga suprafață a Diasparului. Poate că încăperea nu conținea decît sistemul de interconectare, prin care se legau laolaltă unitățile dispersate. Tînărul privi în josul rampelor suprafața vastă. Cunoscînd ceea ce se petrece în Diaspar, Computerul Central trebuia să știe că el ajunsese acolo. Nu-i rămînea altceva de făcut decît să aștepte instrucțiuni.

Vocea de acum familiară, ce continua să inspire respect, se auzi atît de încet și de aproape încît Alvin fu convins că cei din escortă nu auziseră nimic.

— Coboară pe rampa din stînga. Te voi îndruma după aceea mai departe.

Începu să coboare, cu robotul plutind deasupra. Nu fu urmat nici de Jeserac, nici de custozi. Se întrebă dacă aceștia primiseră dispoziție să rămînă pe loc, sau dacă hotărîseră să-l supravegheze de la înălțime, fără a mai efectua lunga coborîre. Ori poate nu cutezau să se apropie mai mult de

altarul central al orașului.

La baza rampei, aceeași voce îl călăuzi pe Alvin pe o alee șerpuind printre titanii adormiți. De trei ori i se mai adresă glasul nevăzut, pînă ce, deodată, știu că ajunsese la destinație.

Mașina înaintea căreia se oprise era mai mică decît majoritatea celorlalte, totuși alături de ea se simți neînsemnat. Cele cinci nivele, cu benzile lor orizontale, dădeau impresia unui animal ghemuit. Comparînd-o cu robotul său, tînărului îi veni greu să creadă că amîndouă reprezentau produse ale aceleiași evoluții, și că se defineau prin același termen.

Cam la un metru înălțime, o bandă lată, transparentă, se întindea pe întreaga lungime a structurii. Alvin își lipi fruntea de materialul neted, surprinzător de cald și privi în interiorul mașinii. La început nu zări nimic, apoi, punînd palma pavăză la ochi, izbuti să distingă mii de punctulețe luminoase, suspendate în neant. Erau dispuse într-o rețea tridimensională, la fel de stranie și lipsită de sens pentru el cum trebuie să fi fost aștrii pentru oamenii primitivi... Deși le privi multe minute, uitînd de scurgerea timpului, luminile colorate nu se clintiră din locul lor și strălucirea lor nu se modifică.

Alvin își dădu seama că, dacă ar fi studiat interiorul propriului creier, ar fi înțeles tot atît de puțin. Computerul părea inert și imobil.

Pentru prima dată începu să priceapă cîte ceva despre energiile și forțele ce mențineau orașul. Întreaga viață acceptase fără comentarii miracolul sintetizatoarelor , satisfăcînd de atîtea epoci, într-un flux necontenit, nevoile Diasparului. Asistase de mii de ori la acel act de creație, însă rareori se gîndise că undeva trebuia să existe un tipar al celor zămislite.

Așa cum o minte omenească se concentrează o vreme asupra unui singur gînd, inteligențele infinit mai vaste, constituind doar o porțiune din Computerul Central, abordau și analizau oricît de mult conceptele cele mai sofisticate. Tipar-

ele obiectelor create se păstrau în aceste minți eterne, iar o simplă cerere din partea unei voințe omenești le conferea realitate.

Lumea avansase cu adevărat din clipa cînd primii locuitori ai peșterilor cioplisera cu răbdare, oră după oră, vîrfuri de săgeți și de pumnale din piatră îndărătnică.

Alvin așteptă, neîndrăznind să vorbească pînă nu primea un semnal de recunoaștere. Se întrebă cum îi sesiza prezența Computerul Central, cum îl vedea, cum îl auzea. Nicăieri nu se observau senzori-grilele, ecranele sau inexpresivii ochi din cristal prin intermediul cărora roboții luau conoștință de mediul înconjurător.

— Expune problema, șopti vocea. Părea straniu ca această întindere copleșitoare de aparatură să-și exprime atît de rar gîndurile. Apoi, Alvin realiză că se supraaprecia; probabil că nici a milioana parte din creierul Computerului Central nu se ocupa de persoana lui. El nu reprezenta decît unul din nenumăratele evenimente supuse simultan atenției Computerului, în vreme ce veghea asupra Diasparului.

Era dificil să se adreseze unei prezențe umplînd întregul spațiu. Cuvintele lui Alvin păreau să se topească în aer.

— Cine sînt eu? întrebă tînărul.

Știa ce răspuns-ar fi primit, dacă ar fi întrebat unul din automatele de informații. O făcuse de multe ori și întotdeauna i se răspunsese "Ești un Om". Astăzi însă discuta cu o inteligență de un alt nivel, iar precizia semantică nu mai era atît de necesară. Computerul Central avea să înțeleagă ce anume dorea el, dar asta nu însemna că urma să-i și răspundă.

Și într-adevăr, se întîmplă lucrul de care se temea.

— Nu pot răspunde la această întrebare. Dacă aș face-o, aș dezvălui intenția creatorilor mei, anulînd-o în acest mod.

— Deci rolul meu a fost prevăzut odată cu înălțarea orașului?

— Afirmația se poate aplica oricui.

Replica îl determină pe Alvin să se oprească. Așa era, componenta umană a Diasparului fusese construită la fel de atent ca și roboții orașului. Faptul că era un "Unic" îi conferea lui Alvin o trăsătură distinctivă, dar asta nu implica în mod necesar valoarea.

Înțelese că nu avea să afle nimic în legătură cu misterul originii sale. Era inutil să încerce să păcălească vasta inteligență, sau să spere ca ea să-i destăinuie informații secrete. Nu fu dezamăgit; simțea că se apropie de adevăr și oricum, nu răspunsul la întrebare aceea reprezentase principalul motiv pentru prezenței lui acolo.

Privi robotul din Lys, și se gîndi cum să procedeze în continuare. Exista posibilitatea ca el să reacționeze violent dacă ar fi cunoscut ce anume intenționa Alvin, așa încît părea mai prudent să nu-l lase să audă ce intenționa să-i spună Computerului Central.

— Poți crea o zonă de tăcere?

Simți imediat inconfundabila senzație de "mort", completa izolare caracteristică unei astfel de zone. Vocea Computerului, acum ciudat de seacă și lugubră, rosti:

— Nu ne ascultă nimeni. Spune ce dorești.

Tînărul se uită spre robot; nu se clintise din loc. Poate că nu bănuia nimic, iar el greșise închipuindu-și că urmărea un anume obiectiv. Poate că-l însoțise în Diaspar doar ca un servitor credincios, caz în care planul lui Alvin semăna cu un șiretlic urît.

— Cunoști circumstanțele în care am întîlnit acest robot, începu Alvin. Deține probabil date de excepție asupra trecutului, încă din zilele dinainte ca orașul să fie așa cum îl știm noi. E posibil chiar să ne ofere date despre alte lumi decît Pămîntul, deoarece l-a însoțit pe Stăpîn în călătoriile sale. Din nefericire, circuitele vocale îi sînt blocate. Nu știu cît de efectiv este blocajul respectiv, dar vreau să-ți cer să-l

îndepărtezi.

Glasul lui Alvin suna sec, deoarece zona de tăcere absorbea cuvintele înainte ca ele să dea naştere ecoului. Aşteptă în neantul invizibil şi insonorizat.

— Solicitarea ta implică două aspecte, replică Computerul. Unul de ordin moral, celălalt de ordin tehnic. Robotul a fost astfel conceput încît să asculte comenzile unei anumite persoane. Ce drept am eu să-i schimb programul, chiar dacă aş fi în stare?

Alvin se aşteptase la obiecţie şi îşi pregătise cîteva argumente.

— Nu cunoaştem forma exactă a restricţiei impusă de Stăpîn. Dacă i-ai vorbi, poate l-ai convinge că împrejurările în care i-a fost impus blocajul s-au modificat.

Era, desigur, modalitatea de abordare cea mai evidentă. Alvin o încercase el însuşi, fără de succes, dar spera ca resursele mentale infinit mai mari ale Computerului Central să izbîndească acolo unde el eşuase.

— Depinde de natura blocajului, veni răspunsul. Există, spre exemplu, blocaje care atunci cînd sînt forţate distrug conţinutul celulelor de memorie. Consider totuşi că Stăpînul nu deţinea suficiente cunoştinţe pentru aşa ceva; sînt necesare tehnici speciale. Oricum, voi întreba robotul dacă în unităţile lui de memorie a fost instalat un circuit de ştergere.

— Dar dacă ştergerea memoriei o cauzează *chiar* întrebarea respectivă? interveni Alvin.

— Ei, în asemenea cazuri trebuie urmată o preocedură standard. Voi prevede instrucţiuni secundare, care să comande ignorarea întrebării în eventualitatea prezenţei unei astfel de situaţii. După aceea e simplu să-l angajez într-un paradox logic, aşa încît fie că-mi răspunde, fie că nu, să se vadă silit să-şi încalce instrucţiunile. Într-un impas de acest gen, roboţii reacţionează identic pentru a se proteja. Îşi golesc circuitele de intrare, iar întrebarea încetează să mai

existe pentru ei.

Alvin regretă că ridicase problema, dar după o clipă de ezitare îşi zise că şi el ar fi adoptat aceeaşi tactică, pretinzînd că în fapt nu i s-a pus nici o întrebare. Cel puţin, o latură o avea asigurată – Computerul Central era pregătit să abordeze orice capcane existente în unităţile de memorie ale robotului. Alvin nu dorea să-şi vadă automatul transfomat într-un maldăr de fiare vechi. Ca să evite aceasta ar fi fost chiar de acord să-l ducă înapoi în Shalmirane cu secretele neatinse.

Aşteptă cît mai răbdător, în timp ce se desfăşura lupta tăcută, insesizabilă, a celor două inteligenţe. Se încrucişau două minţi, ambele create de geniul uman în epoca lui de glorie, de mult apusă, atunci cînd obţinuse cele mai măreţe realizări. Iar acum ambele depăşeau puterea de înţelegere a oricărui om în viaţă.

După multe minute, vocea lipsită de ecou a Computerului Central se auzi din nou:

— Am stabilit un contact parţial. Cunosc natura blocajului şi cred că ştiu de ce a fost impus. Există însă o singură modalitate de a-l înlătura. Robotul va vorbi numai cînd Cei Mari se vor întoarce pe Pămînt.

— Dar e-un nonsens! protestă Alvin. Şi celălalt discipol al Stăpînului credea în ei, încercînd să ne explice ce sînt. În cea mai mare parte, explicaţia a fost iraţională şi ilogică. Cei Mari n-au existat şi nici nu vor exista vreodată.

Se părea că impasul era de netrecut, iar Alvin se simţi cuprins de dezamăgire, amară, disperată. Calea spre cunoaştere îi era blocată de dorinţa unui nebun, mort de un miliard de ani.

— Probabil ai dreptate afirmînd că Cei Mari nu au existat, ceea ce nu înseamnă totuşi că ei nu pot exista de acum încolo.

Urmă o altă tăcere lungă, în care Alvin se strădui să înţeleagă răspunsul Computerului. Cele două inteligenţe

artificiale intrară din nou în contact. Și apoi, fără nici un avertisment, Alvin se trezi în Shalmirane.

Șaptesprezece

Decorul se prezenta cum îl văzuse ultima dată. Uriașul crater de abanos absorbea lumina soarelui fără să reflecte nimic. Alvin ședea între ruinele fortăreței, privind lacul ale cărei ape nemișcate îl determinară să considere că polipul gigant devenise un nor dispersat de microorganisme, și nu o creatură superior organizată.

Robotul se afla lîngă el, dar nu și Hilvar. Nu avu timp să se întrebe ce semnifica aceasta, sau să se îngrijoreze de absența prietenului său, întrucît aproape imediat se petrecu ceva atît de fantastic încît orice altă preocupare îi dispăru din minte.

Cerul începu să crape. O linie subțire de întuneric se întinse de la orizont pînă la zenit, lățindu-se încet de parcă noaptea și haosul ar fi spart Universul, scurgîndu-se peste ei. Implacabil, întunericul se întindea. Acoperise deja un sfert din boltă. Cu toate cunoștințele sale solide de astronomie, Alvin nu-și înfrînse impresia copleșitoare că lumea i se afla sub o gigantică cupolă albastră... și că *ceva* spărgea din exterior cupola.

Apoi fragmentul de noapte încetă să mai crească. Puterile ce-l creaseră priveau în jos, spre Universul-jucărie descoperit, întrebîndu-se poate dacă merita atenția lor. Alvin nu se simțea nici alarmat, nici înfricoșat de examinarea aceea

cosmică. Știa că se află înaintea unor forțe care puteau trezi în oameni venerația, dar niciodată teamă.

Hotărîră: aveau să-și irosească cîteva fragmente de Eternitate pentru Pămînt și locuitorii lui. Și sosiră prin fereastra deschisă în ceruri. Plutiră spre Pămînt aidoma scînteilor unei forje celeste. Tot mai multe, îndesindu-se treptat, pînă ce o cascadă de foc se revărsă din văzduh împroșcînd pe sol bălți de lumină lichidă. Alvin nu mai avu nevoie de cuvintele aducînd cu o binecuvîntare: *"Cei Mari au venit!"*

Focul ajunse la el și nu-l arse. Se învolbura pretutindeni, umplînd craterul uriaș din Shalmirane cu o strălucire aurie. Privind înmărmurit, Alvin observă că torentul de lumină nu era uniform, ci poseda formă și structură. Începuse să se închege în configurații limpezi, strîngîndu-se în vîrtejuri mistuitoare ce se roteau tot mai iute în jurul axelor. Centrele li se înălțau în coloane, în interiorul cărora Alvin întrezări stranii siluete efemere. Dinspre stîlpii totemici, sclipitori, se auzea șoapta unui cîntec infinit de îndepărtat și dulce.

"Cei Mari au venit!"

Iar de astă dată sosi răspunsul:

— Servitorii Stăpînului vă salută. Așteptam de mult venirea voastră.

În clipa aceea Alvin înțelesese că blocajele fuseseră îndepărtate. Simultan, Shalmirane și nepămîntenii ei oaspeți dispărură, iar el se trezi în fața Computerului Central, în străfundurile Diasparului.

Totul fusese o iluzie, cu nimic mai reală decît lumile fantastice de saga unde își petrecuse ceasurile tinereții. Cum fusese însă creată, de unde apăruseră imaginile văzute?

— O problemă neobișnuită, explică Computerul Central. Știam că robotul trebuie să aibă în minte o concepție vizuală asupra Celor Mari. Dacă îl convingeam că impresiile recepate prin simțuri coincid cu imaginea respectivă, restul devenea simplu.

— Dar cum ai procedat?

— În esență, întrebîndu-l pe robot cum arată Cei Mari și preluînd șablonul format de gîndurile sale. Șablonul era destul de incomplet; am fost nevoit să improvizez. O dată sau de două ori scena creată de mine a început să se îndepărteze considerabil de concepția robotului, dar de fiecare dată am izbutit să-i sesizez la timp nedumerirea și să aduc modificări înainte de a-l face suspicios. Am folosit sute de circuite, pe cînd el unul singur, iar imaginile au fost comutate atît de rapid încît schimbările să nu fie percepute. Un soi de scamatorie, care a izbutit să-i satureze circuitele senzoriale și simultan să-i depășească facultățile critice. Ce ai văzut tu era numai imaginea finală, retușată – cea care se potrivea cel mai bine revelației Stăpînului. Oarecum grosolană, dar a avut succes. Robotul a fost de convins de autenticitatea ei ca să înlăture blocajele, iar în clipa aceea am executat contactul total cu mintea lui. În prezent îți va răspunde la orice întrebare.

Alvin era încă năuc; amintirea falsului apocalips continua să-i ardă în creier. Nu pretinse că înțelege pe deplin explicațiile Computerului. Dar asta nu avea importanță; se reușise un miracol terapeutic, porțile se deschiseseră și-i așteptau intrarea.

Atunci își aminti avertismentul Computerului Central și întrebă îngrijorat:

— Care era reținerea de ordin moral avută?

— Descoperisem motivul existenței Celor Mari. Cînd vei cunoaște în detaliu povestea vieții Stăpînului, lucru ce îți stă în putință chiar acum, vei afla că el pretinsese că a realizat multe minuni. Discipolii l-au crezut, iar convingerea lor i-a întărit puterea. Bineînțeles, acele minuni au explicații extrem de simple. Mi se pare surprinzător că oameni altminteri inteligenți s-au lăsat înșelați în asemenea măsură.

— Așadar a fost doar un escroc?

— Nu. Nu e atît de simplu. Dacă ar fi fost numai un impostor, n-ar fi avut niciodată un asemenea succes, iar cultul lui n-ar fi dăinuit atîta. A fost un om bun; multe din învățăturile sale erau adevărate și pline de înțelepciune. În cele din urmă a crezut el însuși în propriile miracole, deși exista un martor capabil să le denunțe ca falsuri. Robotul îi cunoștea secretele, era partenerul și purtătorul lui de cuvînt. Dacă vreodată ar fi fost supus unui interogatoriu amănunțit, ar fi putut distruge fundațiile puterii Stăpînului. De ceea i-a poruncit să nu-și dezvăluie nimănui cunoștințele, pînă în ultima zi a Universului, cînd Cei Mari urmau să sosească. E greu de crezut că în același individ a coexistat un astfel de amestec de înșelătorie și de sinceritate, însă așa s-au petrecut lucrurile.

Alvin se întrebă ce simțea robotul, eliberat de străvechile restricții. Cu siguranță, complexitatea îi permitea să încerce un sentiment ca indignarea. Ar fi putut să fie furios pe cel care îl înrobise, dar și pe Alvin, pe Computerul Central, ce-l păcăliseră pentru a-i înlătura blocajul.

Zona de tăcere dispăru. Tainele fuseseră dezvăluite; venise în sfîrșit clipa cea atît de așteptată de Alvin. Se întoarse spre robot și puse întrebarea care îl obsedase de cînd auzise istoria Stăpînului.

Iar robotul îi răspunse.

Jeserac și custozii îl așteptau în același loc. Ajuns în vîrful rampei, înainte de a pătrunde în coridor, Alvin privi încă o dată sala. Iluzia părea mai puternică ca oricînd; la picioarele lui se întindea un oraș mort, cu clădiri albe, ciudate, un oraș decolorat de o lumină orbitoare, greu de suportat de ochii omenești. Poate că era mort, poate nu trăise niciodată, însă pulsa cu energii mult mai vaste decît cele care însuflețiseră materia organică. În vreme ce omenirea își urma destinul mai departe, acele mașini tăcute rămîneau acolo, perpetuînd

gîndurile insuflate cu eoni înainte de oameni de geniu.

Deși pe drumul de înapoiere Jeserac încercă să-l descoase, tînărul nu spuse nimic despre discuția purtată în subteran. Nu era vorba de discreție; Alvin trăia încă în minte minunile văzute și era prea copleșit de reușită ca să întrețină o conversație coerentă. Jeserac fu nevoit să-și stăpînească nerăbdarea și să spere că, în cele din urmă, Alvin avea să iasă din transă.

Străzile Diasparului erau scăldate de o lumină palidă, parcă lipsită de viață după strălucirea orașului din adînc. Alvin abia le privea; nu-l interesau siluetele familiare ale uriașelor turnuri pe lîngă care treceau, sau privirile curioase ale trecătorilor. Ciudat, gîndi el, că tot ce i se întîmplase convergea de fapt spre acest moment. De clipa întîlnirii lui Khedron, evenimentele lăsaseră impresia că înaintează neabătut, spre un țel predestinat. Monitoarele... Lys... Shalmirane... În fiece etapă ar fi putut porni pe un drum greșit, dar ceva îl împinsese mai departe în direcția cea bună. El era oare făuritorul propriului destin, sau soarta îl favoriza? Poate că la mijloc era o simplă chestiune de probabilități, de aplicare a legilor șansei. Oricine ar fi găsit cărarea din munți și probabil că, de nenumărate ori în trecut, alții ajunseseră la fel de departe. De pildă, Unicii anteriori lui – ce se întîmplase cu ei? Dar poate că el era primul norocos.

Pe drum, Alvin stabili raporturi din ce în ce mai strînse cu aparatul eliberat din îndelungata robie. De la început acesta fusese capabil să-i recepționeze gîndurile, însă pînă atunci tînărul nu știuse dacă avea să-i asculte eventualele comenzi. Nesiguranța dispăruse; îi vorbea ca unei ființe omenești deși, pentru că alături se mai aflau și alții, îi poruncise să nu folosească cuvinte, ci imagini mentale simple. Uneori îi invidia pe roboți pentru comunicarea liberă dintre ei la nivelul telepatic, în vreme ce oamenii... cu excepția celor din Lys.

Constituia o altă calitate pierdută în Diaspar, sau abandonată în mod deliberat.

Reluă dialogul mental în anticamera sălii Consiliului. Era imposibil să nu compare actuala situație cu cea din Lys, unde Seranis încercase să-l supună voinței ei. Spera că nu mai aibă alt conflict, dar se pregătea pentru orice eventualitate, încă mai bine decît în Lys. Privirea aruncată membrilor Consiliului îi spuse care le era hotărîrea. Nu fu nici surprins, nici prea dezamăgit și nu trădă nici unul din sentimentele la care s-ar fi așteptat consilierii, cînd ascultă concluziile Președintelui.

— Alvin, începu acesta, am analizat cu atenție situația creată de descoperirile tale, și am ajuns la o decizie unanimă. Deoarece nimeni nu dorește modificarea modului nostru de viață, și întrucît doar o dată la cîteva milioane de ani se naște cineva capabil să părăsească Diasparul, sistemul de tuneluri către Lys este inutil. Ba reprezentă poate un pericol. De aceea, intrarea în sala căilor mobile a fost sigilată.

Mai mult, întrucît există posibilitatea să fie și alte modalități de părăsire a orașului, se vor investiga toate unitățile de memorie ale monitoarelor. Cercetările respective s-au și declanșat.

Am analizat de asemenea ce măsuri ar trebui luate, și dacă ele sînt necesare în ce te privește. Ținînd seama de tinerețe, precum și de condițiile aparte ale originii tale, s-a decis să nu fi tras la răspundere pentru ce ai făcut. În definitiv, dezvăluind o potențială amenințare la adresa modului nostru de viață, ai adus orașului un serviciu. Vom consemna aprecierile pozitive pentru acest fapt.

Răsunară cîteva aplauze, iar pe chipurile Consilierilor se iviră expresii de satisfacție. O situație dificilă fusese rezolvată cu iscusință. Evitaseră pedepsirea lui Alvin, iar în prezent își puteau relua vechile îndeletniciri, mulțumiți că ei, cetățeni de frunte ai Diasparului, își îndepliniseră datoria. Cu puțin noroc, ar fi trecut multe secole pînă la apariția unei situații

similare.

Președintele privi întrebător spre tînăr; probabil aștepta ca el să mulțumească Consiliului pentru bunăvoință. Avea să fie dezamăgit în cazul acesta.

— Vă pot pune o întrebare? rosti politicos Alvin.

— Firește.

— Să înțeleg că decizia a fost aprobată de Computerul Central?

După regulile Diasparului, întrebarea era impertinentă. Consiliul nu trebuia să-și justifice deciziile, sau să le explice. Dar, din motive necunoscute, Computerul îi acordase lui Alvin o întrevedere. Tînărul deținea o poziție privilegiată.

Întrebarea produse oarecum stînjeneală, iar răspunsul sună șovăielnic.

— Bineînțeles că ne-am consultat cu el. A spus să ne bizuim pe judecata noastră.

Era ceea ce crezuse tînărul. Computerul Central discutase cu ei în același timp în care vorbise cu Alvin - de fapt, soluționînd simultan un milion de probleme diferite ale Diasparului. Computerul știa, la fel de bine ca și Alvin, că deciziile Consiliului erau lipsite de reală importanță. Viitorul ieșise complet de sub controlul acestuia cînd, din inconștientă ignoranță, apreciase criza ca fiind rezolvată.

Privindu-i pe naivii bătrîni ce se considerau conducătorii Diasparului, Alvin nu simți nici superioritate, nici dulcea anticipare a triumfului. Stătuse înaintea adevăratului conducător, iar acesta îi vorbise în tăcerea gravă a strălucitorului său domeniu subteran. Întîlnirea îi domolise în mare măsură trufia, însă îi mai rămăsese suficient orgoliu pentru o încercare finală, depășind tot ceea ce se petrecuse pînă atunci.

Luîndu-și rămas bun, se gîndi dacă membrii Consiliului nu fuseseră surprinși de consimțămîntul lui tăcut, de absența oricărui protest față de închiderea drumului spre Lys. Custozii nu-l însoțiră; nu se mai afla sub observație, cel puțin nu

într-o manieră evidentă. Doar Jeserac îl abordă la ieșire, pe străzile multicolore și aglomerate.

— Alvin, te-ai comportat exemplar, dar pe mine nu mă păcălești. Ce ai de gînd?

Tînărul surîse.

— Știam că îți vei da seama. Dacă vii cu mine îți voi demonstra de ce drumul subteran nu mai este important. Vreau să încerc ceva nou, nu periculos, însă e foarte posibil să nu îți placă.

— De acord. După obicei, continui să fiu tutorele tău, deși cred că rolurile s-au inversat. Unde mergem?

— În Turnul lui Loranne. De acolo îți voi prezenta lumea din exterior.

Jeserac păli, dar nu dădu înapoi. Parcă lipsit de încredere în propriul glas, încuviință scurt din cap, urmîndu-l pe Alvin pe suprafața netedă a drumului rulant.

Nu dovedi nici un pic de teamă în tunelul pe unde sufla veșnic în Diaspar vîntul înghețat. Locurile se schimbaseră; grilajul de piatră ce bloca accesul spre deșert dispăruse. Nu avea rol constructiv, iar Computerul Central îl înlăturase fără împotrivire la solicitarea lui Alvin. Mai tîrziu, monitoarele puteau fi instruite să îl materializeze iarăși, repunîndu-l la locul lui. Deocamdată, tunelul se căsca, nezidit și nepăzit, în zidul exterior al orașului.

Abia cînd ajunse la capătul uriașei conducte de aerisire, Jeserac înțelese că se află în pragul lumii dinafară. Privind albastrul cerului, pașii lui deveniră tot mai șovăielnici pînă cînd, în cele din urmă se opriră. Alvin își aminti cum Alystra se întorsese, fugind, din același punct și se întrebă dacă îl putea convinge pe Jeserac să înainteze.

— Îți cer doar să *privești* afară, nu să părăsești orașul. Sînt sigur că asta o poți face!

În decursul scurtei sale șederi în Airlee, Alvin văzuse o mamă învățîndu-și pruncul să meargă. Amintirea îi reveni

obsedant în minte, în vreme ce-l ademenea pe Jeserac mai departe, comentînd măgulitor fiecare pas. Spre deosebire de Khedron, Jeserac nu era laș. Se pregătise să lupte împotriva prejudecăţii, dar bătălia era cumplită. Alvin se simţea la fel de istovit ca și el în clipa în care reuși să-l aducă într-un punct de unde se vedea întreaga întindere a deșertului.

Odată ajuns acolo, curiozitatea și frumusețea stranie a peisajului, atît de deosebit de ceea ce cunoscuse de-a lungul existenței sale, părură să învingă spaimele lui Jeserac. Panorama dunelor de nisip, dealurile îndepărtate îl fascinau. Era după-amiază, iar curînd ţinutul avea să fie vizitat de o noapte ce nu coborîse niciodată în Diaspar.

— Ţi-am cerut să vii aici, începu Alvin, vorbind repede, abia stăpînindu-și nerăbdarea, pentru că mi-am dat seama că tu, mai mult decît oricare altul, ai cîștigat dreptul de a cunoaște locul unde m-au condus pelegrinările mele. Doream să vezi deșertul, să-mi fii martor, astfel încît Consiliul să cunoască ce fac.

După cum am spus-o, am adus acest robot cu speranța că prin Computerul Central voi îndepărta blocajele impuse de așa-numitul Stăpîn. A reușit, printr-un șiretlic pe care nu l-am înțeles complet, iar acum am acces la amintirile și capabilitățile lui speciale. Voi folosi una din ele. Privește!

Răspunzînd unei comenzi mentale, bănuite doar de Jeserac, robotul ieși prin gura tunelului, își spori viteza și în cîteva secunde nu se mai distinse decît sub forma unei îndepărtate scînteieri metalice sub razele soarelui. Zbura jos, deasupra deșertului, peste dunele de nisip întinse aidoma unor valuri înghețate. Jeserac avea impresia certă că robotul caută ceva – deși nu-și închipuia ce anume.

Apoi, punctul sclipitor se înălță din pustiu și se opri la trei sute de metri deasupra solului. Alvin scoase un suspin de satisfacție. Privi iute către Jeserac, parcă spunîndu-i: "Asta e!"

Neștiind la ce să se aștepte, Jeserac nu distinse la început nimic. Apoi, nevenindu-i să-și creadă ochilor, văzu că din deșert se ridica un nor de praf.

Nimic nu este mai teribil decît mișcarea, acolo unde nici o mișcare nu pare a fi posibilă. Jeserac depășise însă hotarele uimirii și ale spaimei cînd dunele începură să gliseze lateral. Precum un uriaș trezit din somn, sub deșert se mișca ceva, iar la urechile lui Jeserac ajunse vuietul pămîntului despicat de forțe inimaginabile. Brusc, un gheizer gigant de nisip erupse la sute de metri în văzduh și solul fu ascuns vederii.

Încet, praful începu să se așeze în rana deschisă pe obrazul pustiului. Jeserac și Alvin rămăseseră cu privirile aţintite în aer, acolo unde cu puțin timp înainte nu plutise decît robotul. În sfîrșit, tutorele înțelese de ce tînărului îi fusese indiferentă decizia Consiliului, de ce nu protestase aflînd de sigilarea legăturii subterane.

Învelișul de pămînt și piatră estompa, dar nu putea ascunde liniile mîndre ale navei înălțate din deșertul spintecat. Pe cînd priveau, nava se răsuci lent spre ei, transformîndu-se într-un cerculeț îndepărtat și începu să crească.

Alvin vorbi repede, zorit de timp:

— Robotul a fost destinat să fie însoțitorul și servitorul Stăpînului și, în primul rînd, pilotul vasului său. Înainte de a ajunge în Lys, au aterizat în Portul Diaspar, ce zace astăzi sub nisip. Populația lui se afla în scădere atunci; cred că nava Stăpînului s-a numărat printre ultimele sosite pe Pămînt. Au stat o vreme în Diaspar, apoi au plecat spre Shalmirane. În zilele acelea căile de acces erau deschise. N-a mai avut nevoie de vas, iar el l-a așteptat sub dune. Aidoma Diasparului, aidoma acestui robot – aidoma a tot ceea ce constructorii din trecut au considerat cu adevărat important – nava a fost păstrată de propriile ei circuite eterne. Cîtă vreme avea surse energetice, nu se uza și nici distruge; imaginea existentă în celulele de memorie nu suferea modificări, iar ca con-

trolează structura fizică.

Nava, telecomandată de robot, ajunsese foarte aproape. Jeserac observă că era lungă de aproape treizeci de metri și ascuțită la ambele capete. Nu se zărea nici un chepeng sau hublou, însă stratul gros de pămînt făcea imposibilă orice apreciere exactă.

Fură împroșcați cu pietricele și praf, iar o secțiune a fuselajului basculă în afară. Jeserac văzu o cabină mică, goală, cu o a doua ușă în peretele opus. Nava se oprise la numai o jumătate de metru de gura tunelului de ventilație, de care se apropiase cu prudența unei ființe vii.

— Adio, Jeserac, rosti Alvin. Nu mă pot întoarce în Diaspar să-mi iau rămas bun de la prieteni; te rog, face asta în numele meu. Lui Eriston și Etaniei spune-le că voi reveni curînd. Dacă nu va fi așa, le rămîn recunoscător pentru tot. Și ție îți sînt recunoscător, chiar dacă nu ești de acord cu modul în care ți-am folosit învățăturile.

În ceea ce privește Consiliul... spune-le că un drum odată deschis, nu mai poate fi închis prin adoptarea unei rezoluții.

Nava se zărea doar ca o pată neagră pe fundul cerului, apoi dispăru. Jeserac n-o mai vedea, dar din ceruri se auzea cel mai impresionant dintre zgomotele produse de Om... vuietul prelung al aerului, prăbușindu-se kilometru după kilometru într-un tunel de vid, sfredelit prin cer.

Bărbatul nu se clinti nici după ce ultimele ecouri se stinseră în deșert. Se gîndea la băiatul care plecase, căci pentru el, Alvin rămînea în veci un copil, singurul din Diaspar de cînd ciclul nașterii și al morții fusese întrerupt. Alvin nu avea să se maturizeze niciodată; pentru el, întregul Univers era o jucărie, un rebus de rezolvat pentru propria satisfacție. În hîrjoneala lui descoperise o ultimă jucărie ucigașă, capabilă să distrugă tot ce rămăsese din civilizația umană. Indiferent de rezultat, pentru el era în continuare o joacă.

Soarele se găsea jos, puțin deasupra orizontului. Un vînt rece sufla dinspre pustiu, însă Jeserac aștepta, stăpînindu-și frica. Și deodată, pentru întîia oară în viață, văzu stelele.

Optsprezece

Nici în Diaspar nu văzuse Alvin foarte des un lux ca cel ce-i apăruse în fața ochilor cînd trapa interioară a ecluzei se deschisese înaintea lui. Stăpînul putea să fi fost orice, însă în nici un caz ascet. Abia mai tîrziu, Alvin se gîndi la faptul că opulența aceea nu constituia o extravaganță deșartă; micuța lume reprezentase singurul lui cămin în decursul deselor călătorii printre aștri.

Nu vedea comenzi, totuși ecranul oval, acoperind în întregime peretele opus ecluzei, dovedea că încăperea nu era una obișnuită. Dispuse în semicerc în fața ecranului se aflau trei canapele joase; restul cabinei era ocupat de două măsuțe și cîteva fotolii – unele în mod clar destinate unor pasageri de origine extraterestră.

După ce se instală confortabil, Alvin privi în jur căutînd robotul. Spre surprinderea lui, acesta dispăruse. Îl descoperi într-o nișă situată imediat sub plafon. Îl adusese pe Stăpîn pe Pămînt, traversase spațiul, și în calitate de servitor îl urmase în Lys. De parcă mileniile scurse nici nu existaseră, el se pregătise să-și reia vechile îndatoriri.

Alvin încercă o comandă mentală. Ecranul se ilumină; în fața lui apăru Turnul lui Loranne, straniu micșorat, aparent răsturnat pe orizontală. Încercări ulterioare îi oferiră imagini

ale cerului, ale orașului și deșertului. Rezoluția era excepțională, aproape perfectă, deși lăsa impresia că nu se face nici o amplificare. Alvin experimentă pînă ce reuși să obțină orice panoramă dorea, apoi fu gata să pornescă.

— Du-mă în Lys.

Comanda era simplă, dar cum să o îndeplinească nava, cînd el însuși nu avea habar asupra direcției? Nu se gîndise la acestă problemă, însă cînd ea îi veni în minte, traversau deja deșertul cu o viteză extraordinară. Ridică din umeri, acceptînd mulțumit faptul că avea servitori mai pricepuți decît el însuși.

Scara peisajelor de pe ecran era dificil de apreciat; cu toate acestea, în fiecare secundă se parcurgeau probabil mai mulți kilometri. Nu departe de oraș, culoarea solului se schimbă brusc într-un cenușiu mohorît, iar Alvin realiză că treceau peste bazinul unuia dintre oceanele dispărute. Cîndva, Diasparul trebuie să fi fost aproape de țărm, chiar dacă nu cunoștea referiri în acest sens nici în cele mai vechi înregistrări. Marile întinderi de apă se evaporaseră cu mult înainte de întemeierea lui.

Peste alte cîteva sute de kilometri, terenul urca abrupt. La un moment dat, Alvin opri nava deasupra unei configurații ciudate de linii ce se intersectau vag prin pătura de nisip. Pentru o clipă fusese nedumerit, apoi pricepuse că privea ruinele unui oraș. Nu întîrzie; era dureros să constați ca milioane de oameni nu lăsaseră drept urmă a existenței lor decît niște făgașe în nisip.

Curba plană a orizontului începu să se modifice, dezvăluind munții. Nava încetini, coborînd într-un arc uriaș, lung de o sută cincizeci de kilometri. Apoi, pe neașteptate, înaintea lui apăru Lysul, pădurile și rîurile nesfîrșite alcătuind o scenă de o asemenea frumusețe, încît rămase locului un timp. Spre est, ținutul se adumbrea, iar lacurile mari păreau pete de noapte. Dar spre apus, apele jucau și scînteiau în lumină,

împrăștiind culori pe care Alvin nu și le închipuise niciodată.

Din fericire, reuși să localizeze repede Airlee, căci mai departe robotul nu cunoștea drumul. Alvin se simțea mulțumit că descoperise una din limitele mașinii. Probabil nu auzise niciodată de așezare și de aceea nu avea stocată poziția ei în memorie.

După cîteva încercări, tînărul asoliză nava pe colina de unde privise întîia oară Lysul. Vehiculul se controla ușor; trebuia doar să-și formuleze intențiile generale, iar robotul se ocupa de rest. Bănuia că ordinele periculoase sau imposibile ar fi fost ignorate, deși nu intenționa, pe cît posibil, să dea astfel de ordine. Nimeni nu îi observase sosirea. Constituia un amănunt important, pentru că nu dorea o nouă încleștare mentală cu Seranis. Nu avea încă un plan bine definit, totuși nu voia să riște pînă ce nu-și regăsea prietenii. Robotul îi putea fi ambasador, în vreme ce el ar fi rămas în siguranța navei.

Nu întîlni pe nimeni pe drum. Încerca o senzație stranie stînd în fotoliul din navă, în timp ce cîmpul lui vizual se deplasa lin pe cărarea cunoscută și el auzea foșnetele arborilor. Totuși, nu se identifica încă pe deplin cu robotul, iar încordarea mentală continua să fie considerabilă.

În Airlee se înserase; căsuțele pluteau în globuri de lumină. Înaintă la adăpostul întunericului. Ajunsese foarte aproape de locuința lui Seranis cînd fu descoperit. Se auzi un zumzet furios, strident, iar ecranul fu acoperit de un nor de aripi. Se feri involuntar, apoi realiză ce anume se întîmplase. Krif își exprima din nou resentimentele față de orice zburătoare lipsită de aripi.

Nedorind să-i pricinuiască vreun rău, Alvin opri robotul și acceptă loviturile revărsate asupra lui. Deși era la doi kilometri depărtare, nu-și stăpîni tresărirea de bucurie în clipa în care Hilvar ieși din casă să vadă ce se întîmplă.

La apariția stăpînului, Krif se îndepărtă, continuînd să

bîzîie amenințător. În tăcere, Hilvar privi robotul și zîmbi.

— Salut, Alvin. Mă bucur că ai revenit. Sau te afli încă în Diaspar?

Nu pentru prima dată, pe Alvin îl încercă o admirație ușor invidioasă pentru agerimea și precizia minții prietenului său.

— Nu, răspunse minunîndu-se de acuratețea cu care i se reproducea glasul. Sînt în Airlee. Nu prea departe, însă deocamdată prefer să rămîn pe loc.

Hilvar rîse.

— Procedezi foarte bine. Seranis te-a iertat, dar Sfatul... În sfîrșit, asta-i altă poveste. Chiar acum are loc aici o întrunire; prima de acest fel din Airlee.

— Adică consilierii voștri s-au prezentat în persoană? Credeam că datorită telepatiei asemenea întruniri nu sînt necesare.

— Ela se țin foarte rar, în anumite ocazii sînt considerate utile. Eu unul nu cunosc natura exactă a crizei, dar au sosit deja trei Senatori și cît de curînd trebuie să apară ceilalți.

Alvin nu-și putu reține un zîmbet, observînd că evenimentele din Diaspar se repetau în Lys. Oriunde ar fi mers, lăsa în urmă un siaj de consternare și alarmă.

— Cred că ar fi o idee bună să mă adresez acestui Sfat al vostru... atîta timp cît o pot face în siguranță.

— Dacă vor promite că nu vor încerca să pună stăpînire pe tine, vino fără grijă. În caz contrar, ar fi mai bine să rămîi unde te găsești. Îți voi conduce robotul înaintea Senatorilor. Îi va tulbura destul de mult.

Urmîndu-l pe Hilvar, Alvin simți din nou o stare acută de satisfacție și ațîțare. De astă dată îi întîlnea pe conducătorii Lysului în condiții de egalitate; deși nu le purta pică, era plăcut să se știe stăpîn pe situație. În plus, dispunea de puteri enorme, neinventariate în întregime.

Ușa sălii de conferințe era încuiată și trecură cîteva minute pînă Hilvar izbuti să-și anunțe prezența.

Mințile Senatorilor erau atît de preocupate încît fu dificil să le întrerupă discuția. Pereții culisară lent, iar Alvin pătrunse prin intermediul automatului în încăpere.

Cei trei Senatori încremeniră în scaune cînd robotul pluti spre ei. Pe chipul lui Seranis însă nu înregistră nici un semn de surpriză. Poate că Hilvar o avertizase deja, sau poate că ea însăși se aștepta ca mai devreme ori mai tîrziu, Alvin să revină.

— Bună seara, rosti politicos, de parcă apariția sa acolo ar fi fost lucrul cel mai natural. Am hotărît să mă întorc.

Cu siguranță, surpriza lor îi depășise așteptările. Unul din Senatori, un tînăr cu păr grizonat, își reveni cel dintîi, șuierînd:

— Cum ai ajuns aici?

Motivul uimirii sale era evident. Aidoma Diasparului, Lys sigilase liniile de transport subteran.

— Păi, la fel ca ultima dată, replică Alvin, amuzîndu-se pe socoteala lor.

Ceilalți doi Senatori îl priviră fix pe primul dintre ei, care-și desfăcu brațele într-un gest de neajutorare resemnată. Apoi, acesta vorbi din nou:

— N-ai întîmpinat... nici o dificulate?

— Absolut nici una, zise Alvin hotărît să le sporească deruta. Și văzu că reușise. M-am întors, continuă el, din proprie voință, pentru a vă aduce vești importante. Datorită neînțelegerii noastre anterioare, rămîn deocamdată la distanță. Dar dacă voi apare în persoană, îmi făgăduiți să nu încercați să-mi controlați acțiunile?

O vreme nimeni nu spuse nimic. Alvin se întrebă ce gînduri se schimbau în liniște. După aceea, Seranis vorbi în numele tuturor:

— Nu vom mai încerca. Deși nu-mi amintesc să fi izbutit nici altă dată.

— Perfect, replică Alvin. Voi ajunge în Airlee cît de

repede.

Așteptă întoarcerea robotului, apoi îl instrui amănunțit, punîndu-l să repete ordinele. Era convins că Seranis nu avea să-și încalce promisiunea, însă prefera să-și asigure o cale de retragere.

Ecluza se închise silențios în urma lui. După încă o clipă auzi un șuierat, aidoma unui prelung suspin de uimire, produs de aerul alungat din calea navei ce se înălța. Un moment, o formă neagră acoperi stelele, apoi nava dispăru.

Abia atunci tînărul realiză că făcuse o greșeală: minoră, însă din categoria celor care pot conduce spre dezastru planurile cele mai atent gîndite. Uitase că simțurile robotului erau mult mai ascuțite, iar noaptea mai întunecoasă decît se așteptase el. În repetate rînduri pierdu firul potecii, iar de cîteva ori evită în ultima clipă să se izbească de copaci. În pădure, bezna era aproape absolută. La un moment dat, o formă masivă înaintă prin tufișuri. Se auzi un foșnet slab, cîteva crenguțe se frînseră, iar doi ochi de smarald îl priviră fix de la înălțimea pieptului. Îi vorbi încetișor formei străine; o limbă incredibil de lungă îi răzui mîna. După un moment, un trup puternic se frecă afectuos de el, îndepărtîndu-se fără zgomot. Habar n-avea ce anume întîlnise.

Luminile așezării apărură pe neașteptate printre arborii din față, dar Alvin nu mai avea nevoie de ele. Cărarea de sub picioarele sale devenise un pîrîu de foc albăstrui. Mușchiul de pe pămînt era fosforescent, iar pașii lui lăsau pete întunecate, ce dispăreau lent. Spectacolul vrăjea; tînărul se aplecă și rupse un smoc din mușchiul straniu, care străluci cîteva minute în palmele sale înainte de a se stinge.

Lîngă casă tot Hilvar îl întîmpină și îl conduse înaintea lui Seranis și a Senatorilor. Aceștia îl salutară politicoși, cu o reținere prudentă. Dacă se întrebau unde dispăruse robotul, nu făcură nici un comentariu.

— Regret foarte mult că am fost nevoit să părăsesc ținutul într-un mod atît de neprotocolar, începu Alvin. Poate v-ar interesa să aflați că mi-a fost aproape la fel de dificil să evadez din Diaspar. Făcu o pauză semnificativă, apoi reluă: Am povestit celor din orașul meu despre Lys. M-am străduit să creez o impresie favorabilă, totuși Diasparul nu dorește să întrețină nici o legătură cu voi. În ciuda spuselor mele, vrea să evite contactul cu o civilizație inferioară.

Observă extrem de satisfăcut reacția Senatorilor. Pînă și amabila Seranis se înroșise ușor. Dacă ar fi reușit să ațîțe unul contra altuia Lysul și Diasparul, socotea Alvin, problema ar fi fost pe jumătate rezolvată.

Fiecare și-ar fi dorit să demonstreze superioritatea propriului mod de viață, încît barierele ar fi dispărut în scurtă vreme.

— De ce ai revenit în Lys? întrebă Seranis.

— Pentru că vreau să vă conving, atît pe voi cît și pe cei din Diaspar, că ați comis o greșeală. Nu aminti celălalt motiv - anume că acolo se afla singurul prieten pe care se bizuia și de al cărui ajutor avea nevoie.

Senatorii tăceau, așteptîndu-l să continue. Alvin știa că prin ochii și urechile lor vedeau și auzeau multe alte inteligențe. El era acum reprezentantul Diasparului și întregul Lys avea să-i judece civilizația după cele afirmate în fața Senatorilor. Constituia o mare responsabilitate ce îl făcu să se simtă neînsemnat ca persoană. Își ordonă în minte ideile și începu să vorbească.

Subiectul îl reprezenta Diasparul. Descrise orașul așa cum îl văzuse ultima dată, visînd în mijlocul deșertului, cu turnurile sclipind pe fundalul cerului aidoma unor curcubee captive. Din visteria memoriei, rechemă cîntările pe care poeți străvechi le scriseseră spre lauda Diasparului, vorbi despre nenumărații oameni care-și sacrificaseră viața pentru a-i spori frumusețea. Indiferent cît de mult ar fi trăit cineva, le spuse el, n-ar fi putut cunoaște toate splendorile orașului,

mereu apăreau lucruri noi. Înfățișă cîteva din minunile create de locuitorii Diasparului, străduindu-se să-i facă să aprecieze măcar capodoperele artiștilor trecutului. Și se întrebă în sinea lui, ușor melancolic, dacă într-adevăr muzica Diasparului constituise ultima șoaptă a Terrei către stele, așa cum le declarase.

Îl ascultară pînă la sfîrșit, fără să-l întrerupă sau să pună întrebări. Se făcuse tîrziu cînd termină; se simțea mai obosit decît își amintea să fi fost vreodată. Tensiunea și excitarea zilei prelungite îl copleșiseră în cele din urmă, și el adormi fără să-și dea seama.

Cînd se trezi, se afla într-o odaie necunoscută. Abia după cîteva clipe își reaminti că nu se mai găsea în Diaspar. Pe măsură ce mintea i se limpezea, lumina spori în jurul său, pînă fu scăldat de razele blînde ale soarelui de dimineață, pătrunzînd prin pereții transparenți. Rămase întins, rememorînd evenimentele zilei și întrebîndu-se ce forțe pusese în mișcare.

Cu un sunet muzical, plăcut, unul din pereți se plie în sus, într-un mod atît de complicat încît deruta ochiul. Prin deschiderea creată înăuntru pătrunse Hilvar. Îl privi pe Alvin cu o expresie jumătate amuzată, jumătate preocupată.

— Dacă te-ai trezit, poate-mi spui ce planuri ai în continuare și cum ai izbutit să te întorci. Senatorii tocmai au plecat să cerceteze drumul subteran; nu înțeleg cum ai reușit să-l utilizezi din nou. Pe acolo ai venit?

— Ar fi mai bine să-i ajungem din urmă, spuse Alvin sărind din pat, întinzîndu-se din toate încheieturile. N-aș vrea să își piardă timpul degeaba. În privința primei tale întrebări... nu peste mult îți voi da răspunsul.

Îi ajunseră pe cei trei tocmai lîngă lac. Se salutară cu răceală. Comitetul de Investigații pricepuse că Alvin știa încotro se îndreptau, iar neașteptata întîlnire îi descumpănise.

— Mă tem că aseară v-am îndrumat greșit, începu Alvin plin de voioșie. N-am venit în Lys pe drumul cel vechi, așa încît încercarea voastră de a-l închide s-a dovedit zadarnică. De fapt, Consiliul Diasparului a închis la rîndul lui terminalul nostru, cu un succes asemănător.

Chipurile Senatorilor ar fi ilustrat un studiu psihologic despre uimire, în vreme ce mințile le căutau diverse alte soluții.

— Atunci *cum* ai ajuns aici? întrebă conducătorul lor. Brusc, în ochii lui licări înțelegerea, și Alvin realiză că începeau să întrevadă adevărul. Se întrebă dacă nu cumva interceptase comanda trimisă de creierul lui dincolo de munți. Tăcu însă, mulțumindu-se să indice cu mîna nordul.

Prea iute ca să fie urmărit cu privirea, un arc de lumină argintie se ivi peste culmi, lăsînd în spate o dîră incandescentă, lungă de peste un kilometru. Se opri la circa șapte kilometri deasupra Lysului. Nu încetinise și nici nu frînase în trepte. Se oprise brusc, încît ochii continuară din inerție să urmărească cerul, pînă cînd mișcarea fu înregistrată în sfîrșit. Din văzduh năvăli o limbă de tunet, sunetul aerului izbit și zdrobit de violența trecerii navei. Peste puțin timp ea însăși, scînteind în soare, apăru pe colină, la nici o sută de metri depărtare.

Era greu de spus cine fusese mai surprins. Totuși, Alvin își reveni cel dintîi. Mergînd – aproape alergînd – spre vas, își puse întrebarea dacă întotdeauna zbura în maniera aceea meteoritică. Ideea îl tulbura, căci pe parcursul călătoriei nu încercase nici cea mai ușoară senzație de mișcare. Mult mai straniu însă era faptul că, numai cu o zi înainte, vehiculul astăzi strălucitor fusese învelit de un strat gros de rocă, cu duritatea fierului, atunci cînd fusese smulsă din adîncurile deșertului. Abia cînd ajunse lîngă navă și își fripse vîrfurile degetelor atingînd fuselajul, Alvin pricepu cele întîmplate. Lîngă pupă mai existau urme de pămînt complet ars. În rest

el dispăruse, dezvăluind carcasa de neatins nici pentru timp, nici pentru orice altă forță a naturii.

Însoțit de Hilvar, se opri în cadrul uși deschise și-i privi pe Senatorii amuțiți. Oare ce gîndeau? Mai exact, ce gîndea întregul Lys? După fețele lor, probabil însă că nu gîndea deloc în acel moment.

— Plec în Shalmirane și mă voi întoarce peste o oră, rosti Alvin. Dar acesta e numai un început, iar cît timp voi fi plecat, vreau să reflectați la ce vă spun acum.

Nava aceasta nu e una obișnuită, din tipul utilizat de oameni pentru a călători pe Pămînt. Este o navă interstelară, una dintre cele mai rapide construite vreodată. Dacă doriți să știți unde am găsit-o, puteți afla răspunsul în Diaspar. Însă va trebui să mergeți acolo, pentru că Diasparul nu va veni la voi niciodată.

Se răsuci spre Hilvar și-i făcu semn să intre. Acesta ezită o clipă, cît să mai privească o dată în jur. Apoi păși în ecluză.

Senatorii rămaseră locului pînă cînd nava, deplasîndu-se de astă dată mai încet, dispăru spre sud. Tînărul grizonat ce conducea grupul înălță din umeri resemnat, adresîndu-se unuia dintre colegi:

— De fiecare dată cînd am propus schimbări, te-ai opus. Pînă acum ai avut cîștig de cauză. Nu cred însă că viitorul va fi de partea unui singur grup. Atît Lys cît și Diaspar au ajuns la capătul unei perioade, iar momentul trebuie tratat cu cea mai mare atenție.

— Mă tem că ai dreptate, sosi răspunsul morocănos. Străbatem o criză; Alvin știa ce zice cînd ne-a sfătuit să mergem în Diaspar. Existența noastră este în prezent cunoscută, deci nu are rost să ne mai ascundem. Cred că cel mai potrivit ar fi să luăm legătura cu verii noștri... Poate că în momentul acesta sînt mai dornici de cooperare.

— Dar accesul subteran e închis la ambele capete!

— Vom redeschide terminalul nostru; nu va trece mult și Diasparul va proceda la fel.

Mințile Senatorilor, atît a celor din Airlee cît și a celorlalți răspîndiți în întregul Lys, primiră propunerea cu antipatie, dar nu aveau altă alternativă.

Mai curînd decît se așteptase, sămînța sădită de Alvin încolțise.

Munții pluteau încă în umbre cînd ajunseră în Shalmirane. De la înălțime, uriașul crater al fortăreței arăta minuscul; părea imposibil ca soarta Pămîntului să fi depins cîndva de cercul̦etul respectiv de abanos.

Alvin opri nava printre ruinile de pe malul lacului, iar paragina din jur îl copleși, înfiorîndu-i sufletul. Deschise ecluza, lăsînd tăcerea să pătrundă în navă. Hilvar, care nu rostise nici o vorbă pe întreaga durată a zborului, întrebă în șoaptă:

— De ce te-ai întors aici?

Alvin îi răspunse abia după ce se aflau lîngă lac.

— Voiam să-ți arăt nava. Și mai speram ca polipul să se fi refăcut; am senzația că-i sînt dator; doream să-i povestesc ce am descoperit.

— În cazul acesta trebuie să mai aștepți. Te-ai întors mult prea devreme.

Alvin o știa. Nu se simți dezamăgit. Suprafața lacului era perfect nemișcată, nu vibra în ritmul regulat ce-i nedumerise altă dată. Îngenunchie pe mal, scrutînd adîncurile reci, întunecate.

Clopoței transparenți, cu tentacule aproape invizibile, pluteau ici și colo sub oglinda apei. Tînărul își cufundă mîna și prinse unul în căușul palmei. Îi dădu drumul aproape imediat, cu o exclamație de surpriză. Îl urzicase.

Într-o bună zi – peste cîțiva ani, peste cîteva secole – meduzele mici, lipsite de rațiune, urmau să se contopească,

renăscînd uriașul polip, iar memoriile lor se vor contopi din nou în conștiință. Alvin se întrebă cum avea să accepte polipul descoperirile lui; exista posibilitatea ca el să nu fie foarte încîntat de adevăr. Da, putea să nu accepte inutilitatea atîtor eoni de așteptare.

Fuseseră însă inutili? Cu toată amăgirea, așteptarea îndelungată și plină de credință a acestori creaturi își găsise în final răsplata. Ca prin minune, ele salvaseră cunoștințe din trecut, care altminteri ar fi fost pierdute pe vecie. Azi aveau dreptul la odihnă, iar credința lor lua calea unui milion de alte religii care cîndva se consideraseră veșnice.

Nouăsprezece

Hilvar și Alvin reveniră gînditori la navă și nu după multă vreme fortăreața redeveni o pată întunecată, pierdută printre dealuri. Se micșoră cu repeziciune, deveni un ochi negru, lipsit de pleoape, ațintit de-a pururi asupra cerurilor, apoi se pierdu în panorama generală a Lysului.

Alvin nu dădu nici o comandă; continuară să se înalțe pînă ce întreaga regiune apăru sub ei aidoma unei insule verzi pe un ocean gălbui. Niciodată nu urcase atît de sus. Cînd se opriră din ascensiune, dedesubt se vedea întreaga semilună a Pămîntului. Lys era foarte mic, o simplă pată de smarald pe deșertul palid, însă foarte departe, lîngă curbura globului, ceva scînteia precum un giuvaer. Așa văzu Hilvar, pentru întîia oară, orașul Diaspar.

Rămaseră acolo un timp, privind Pămîntul în rotație. Dintre străvechile domenii ale Omului, cu siguranță acesta era ultimul pe care și-ar fi permis să îl piardă. Alvin regreta că nu putea înfățișa planeta, așa cum o zărea acum, conducătorilor Lysului și Diasparului.

— Hilvar, vorbi el într-un tîrziu, crezi că e bine ceea ce fac?

Întrebarea îl surprinse pe Hilvar. El bănuia nimic despre îndoielile ce-l copleșeau uneori pe prietenul său și nici nu știa de întîlnirea cu Computerul Central, de impactul avut de aceasta asupra minții lui Alvin. Nu era o întrebare ușoară, căreia să îi răspunzi imparțial; ca și Khedron, însă cu mai puțin temei, Hilvar simțea că propria sa personalitate era înăbușită. Era absorbit implacabil în vîrtejul provocat de Alvin în urma trecerii sale prin viață.

— Cred că da, spuse. Popoarele noastre au fost separate un timp prea lung. Hilvar socotea că nu afirmase nici un neadevăr, dar era conștient că propriile lui sentimente îi afectau răspunsul. Totuși, Alvin încă era îngrijorat.

— Altceva mă neliniștește. Diferența între duratele vieților noastre.

Nu zise mai mult, deoarece fiecare știa ce gîndește celălalt.

— M-am gîndit și eu la asta, recunoscu Hilvar, însă cred că problema se va rezolva de la sine, cu vremea, cînd cele două civilizații vor ajunge să se cunoască iarăși. Nu pot avea dreptate amîndouă – viețile noastre sînt poate prea scurte, iar ale voastre mult prea lungi. În cele din urmă se va ajunge la un compromis.

Alvin căzu pe gînduri. Era adevărat, ar fi fost singura speranță, dar perioada de tranziție urma să fie extrem de dificilă. Își reaminti cuvintele amare ale lui Seranis: *Atît el cît și eu vom fi morți de veacuri, în vreme ce tu vei rămîne mereu tînăr.* Perfect, el avea să accepte orice condiții. Chiar și în Diaspar prieteniile se găseau sub amenințarea aceleiași umbre; faptul că aveau să se reînnoade peste o sută, sau peste

un milion de ani, era prea puțin important. Tînărul știa, cu o siguranță mai presus de logică, din pură intuiție, că bunăstarea speciei necesita fuziunea celor două culturi; pentru o asemenea cauză, fericirea individuală era lipsită de însemnătate. Un moment, Alvin își imagină omenirea ca reprezentînd mai mult decît fundalul însuflețit al propriei sale vieți și acceptă fără să clipească greutățile pe care alegerea lui i le putea aduce într-o bună zi.

Dedesubt, planeta își continua rotația eternă. Simțind starea sufletească a tovarășului său, Hilvar rămase tăcut.

— Cînd am părăsit prima dată Diasparul, începu Alvin mai tîrziu, nu știam nici eu ce speram să găsesc. Lysul m-ar fi mulțumit cîndva – ba chiar mai mult decît atît – dar acum, însuși Pămîntul mi se pare mic și lipsit de importanță. Fiecare descoperire a ridicat alte întrebări, mai profunde, a lărgit și mai mult orizonturile. Mă întreb cînd și unde se vor sfîrși toate acestea...

Hilvar nu-l văzuse niciodată pe Alvin atît de îngîndurat. Nu dorea să-l întrerupă. În ultimele cîteva minute aflase nenumărate lucruri noi despre el și gîndurile sale.

— Robotul mi-a spus, urmă Alvin, că vasul e în stare să ajungă în mai puțin de o zi la cei Șapte Sori. Crezi că ar trebui să merg acolo?

— Mă crezi capabil să te opresc? îi replică Hilvar.

— Nu e un răspuns. Cine știe ce se găsește în spațiu? Poate că Invadatorii au părăsit Universul, dar dacă există alte inteligențe potrivnice omenirii?

— De ce să fie așa? Problema aceasta a fost dezbătută ere întregi de filosofii noștri. E greu de presupus că o rasă cu adevărat inteligentă poate fi dușmănoasă.

— Dar Invadatorii?...

— De acord, ei reprezintă o enigmă. Dacă într-adevăr erau neîndurători, probabil s-au autodistrus pînă acum. Și chiar dacă nu s-a întîmplat așa... Hilvar arătă pustiul nesfîrșit de sub ei. Cîndva, noi aveam un imperiu. Ce i-ar mai ispiti acum?

Alvin rămase ușor surprins să constate că există cineva care să-i împărtășească într-atît punctul de vedere.

— La fel gîndesc toți cei din Lys?

— Doar o minoritate. Cetățeanul obișnuit nu-și face griji în privința asta, dar consideră că dacă Invadatorii ar fi dorit cu adevărat să distrugă Pămîntul, ar fi făcut-o cu mult timp în urmă. Nu cred că există cineva care să se teamă cu adevărat de ei.

— În Diaspar, situația e complet diferită. Concetățenii mei sînt niște lași. Îi îngrozește ideea de a părăsi orașul și nu știu ce se va întîmpla cînd vor auzi că am găsit o navă. Jeserac a anunțat Consiliul; aș vrea să știu ce intenționează.

— Îți pot spune eu. Se pregătesc să primească prima delegație din Lys. M-a anunțat Seranis.

Alvin privi ecranul. Ar fi parcurs într-o clipă distanța dintre Lys și Diaspar. Cu toate că își atinsese unul din țeluri, în prezent i se părea neînsemnat. Totuși era mulțumit. În mod clar, lungile epoci de izolare luaseră sfîrșit.

Conștiința faptului că izbîndise în ceea ce, odată, fusese principalul lui obiectiv, îi alungă și ultimele îndoieli. Își îndeplinise misiunea pe Pămînt, mai repede și mai bine decît îndrăznise să spere. În fața sa se întindea drumul spre ceea ce părea a fi ultima și, cu siguranță, cea mai măreață aventură.

— Hilvar, mă vei însoți? întrebă, conștient de ceea ce-i cerea.

— Nu mai era nevoie să mă întrebi. Am anunțat-o pe Seranis și pe ceilalți cunoscuți că voi pleca împreună cu tine cu mai bine de o oră în urmă.

Se aflau deja extrem de sus cînd Alvin dădu robotului ultimele instrucțiuni. Nava se oprise, iar Pămîntul se găsea

la aproape o mie cinci sute de kilometri, acoperind cea mai mare parte a cerului de dedesubt. Nu părea atrăgător. Alvin își închipui cum, în trecut, alte vase poposiseră o vreme acolo, pentru ca apoi să-și continue drumul.

Un răstimp destul de lung, robotul verifică circuitele și comenzile neutilizate de eoni. După aceea răsună un sunet înfundat, primul auzit de Alvin în navă: un zumzet subțire, crescînd rapid, octavă după octavă, pînă la frecvențe ce nu mai fură percepute de urechea omenească. Nu se simțea nici un fel de mișcare, dar pe ecran stelele se deplasau. Pămîntul reapăru, dispăru – apoi apăru din nou, într-o altă poziție. Nava "adulmeca", rotindu-se în spațiu precum acul unei busole în căutarea nordului. Timp de cîteva minute cerul se învîrti în jurul lor, pînă ce, în sfîrșit, nava se stabiliză: un proiectil uriaș ațintit spre stele.

În centrul ecranului strălucea în toată splendoarea lui multicoloră grupul măreț al celor Șapte Sori. Pămîntul se zărea doar ca o semilună subțire, întunecată, tivită cu auriul și purpuriul apusului. Alvin presimți că urma să se întîmple ceva ce avea să depășească în amploare experiențele anterioare. Așteptă, încleștîndu-și ambele brațe de fotoliu, în vreme ce secundele se scurgeau, iar cei Șapte Sori scînteiau ademenitori înainte.

Nu se auzi nimic, doar un tremur scurt ce păru să le încețoșeze vederea – iar Pămîntul dispăru, ascuns parcă de o mînă de iluzionist. Erau singuri în spațiu, singuri cu aștrii și cu un Soare ciudat de mic. Pămîntul se topise ca și cum n-ar fi existat niciodată.

Trepidația se repetă și odată cu ea se auzi un vuiet surd, căci generatoarele foloseau o parte mai însemnată a puterii lor. Pentru o clipă păru că nu se întîmplase nimic, apoi Alvin își dădu seama că nici Soarele nu se vedea, iar stelele se scurgeau încet pe lîngă navă. Privi îndărăt – și nu zări nimic. Înapoia lor nu se mai afla decît o emisferă neagră. Chiar în

timp ce se uita, văzu stelele dispărînd aidoma scînteilor în apă. Nava gonea cu mult peste viteza luminii, iar tînărul înțelese că nu se mai găseau în spațiul familiar al Pămîntului și Soarelui.

Cînd vibrația aceea bruscă, amețitoare, se simți pentru a treia oară, inima aproape i se opri. Tulburarea stranie a vederii fusese evidentă: pentru un moment, ceea ce îl înconjura fusese distorsionat dincolo de posibilitatea recunoașterii. Sensul distorsiunii i se dezvălui într-un inexplicabil fulger de intuiție. Aceea era realitatea, *nu o iluzie optică.* Cumva,trecînd prin pelicula subțire a Prezentului, întrezărise schimbările petrecute în spațiul înconjurător.

Uruitul generatoarelor se transformă în vacarm, scuturînd nava. Un sunet cu atît mai impresionant cu cît era primul strigăt de protest auzit de Alvin din partea unei mașini. Apoi încetă brusc și liniștea neașteptată păru să le răsune în timpane. Generatoarele își făcuseră datoria; pînă la sfîrșitul drumului n-aveau să mai fie necesare. Stelele din fața luciră alb-albăstrui și dispărură în banda ultravioletului. Totuși, printr-o scamatorie a Științei sau Naturii, cei Șapte Sori continuau să fie vizibili, deși pozițiile și culorile lor se schimbaseră subtil. Nava gonea într-acolo printr-un tunel întunecat, dincolo de limitele spațiului și ale timpului, cu o viteză prea mare pentru a fi percepută de mintea omenească.

Era greu de crezut că țîșniseră din Sistemul Solar cu o iuțeală care, dacă nu s-ar fi redus, i-ar fi purtat prin inima Galaxiei și în neantul de dincolo de ea. Nici Alvin, nici Hilvar nu erau capabili să conceapă adevăratele dimensiuni ale călătoriei lor. Marile saga ale exploratorilor stelari modificaseră complet concepția Omului despre Univers și chiar acum, după milioane de secole, străvechile tradiții nu muriseră cu totul. Legendele povesteau că existase cîndva o navă care ocolise Cosmosul în răstimpul dintre răsăritul și apusul soarelui. Miliardele de kilometri dintre stele nu însemnau

nimic pentru astfel de viteze. Alvin considera expediția doar cu puțin mai teribilă și chiar mai lipsită de primejdii decît primul lui drum spre Lys.

În vreme ce sistemul celor Șapte Sori își sporea treptat luminozitatea, Hilvar fu cel care rosti cu glas tare ceea ce gîndeau în fapt amîndoi:

— Alvin, observă el, formațiunea aceea nu poate fi naturală.

Însoțitorul lui încuviință din cap.

— De ani de zile mi-am spus-o și eu, totuși continuă să îmi pară fantastic.

— Poate că n-a fost creată de Om, continuă Hilvar, dar este opera unor ființe inteligente. Niciodată natura n-ar fi creat un cerc perfect de stele, la fel de strălucitoare. Iar în Universul vizibil nu există absolut nimic similar Soarelui Central.

— Dar pentru ce anume a fost realizat?

— Oho, îți pot oferi mai multe ipoteze. Poate constituie un semnal, astfel încît orice navă pătrunsă în Universul nostru să știe unde să caute prezența rațiunii. Poate că marchează centrul unei administrații galactice. Sau poate (și eu cred că asta-i explicația) e pur și simplu cea mai măreață operă de artă. E însă inutil să speculăm pe tema asta. Peste cîteva ore vom cunoaște adevărul.

Vom cunoaște adevărul. Probabil, gîndi Alvin... dar ce părticică din el vom ajunge să cunoaștem? Părea ciudat ca, în vreme ce părăsea Diasparul și Pămîntul, cu o viteză depășind orice închipuire, mintea lui să revină iarăși asupra tainei originii sale. Dar în realitate nu era atît de surprinzător. Aflase multe din clipa sosirii în Lys, dar nu putuse găsi nici măcar o clipă de intimitate și de liniște.

Nu avea altceva de făcut decît să aștepte. Viitorul lui imediat era controlat de minunata mașină – cu siguranță una dintre supremele realizări inginerești ale tuturor timpurilor

– ce-l purta în inima Universului. Acum avea prilejul să gîndească și să reflecteze, indiferent dacă o dorea sau nu. Însă mai întîi trebuia să-i spună lui Hilvar ce i se întîmplase după pripita lor despărțire, cu numai două zile în urmă.

Hilvar ascultă istorisirea fără comentarii și fără să ceară explicații. Lăsa impresia că înțelege instantaneu cele povestite de Alvin și nu păru deloc surprins aflînd de întîlnirea cu Computerul Central, de intervenția efectuată asupra minții robotului. Nu pentru că ar fi fost incapabil să se minuneze, însă istoria era plină de splendori narative comparabile cu orice parte a relatării lui Alvin.

— Este limpede, rosti cînd tînărul termină de povestit, atunci cînd a fost construit, Computerul Central a primit instrucțiuni speciale în privința ta. Cred că ai ghicit deja de ce.

— Așa cred și eu. O parte a răspunsului mi-a fost dată de Khedron, cînd mi-a explicat că întemeietorii Diasparului au luat anumite măsuri de precauție pentru a-i preveni declinul.

— Consider că tu – și ceilalți Unici dinaintea ta – faceți parte din mecanismul social care previne stagnarea? Sau că, în vreme ce Bufonii sînt factorii de corecție pe termen scurt, voi sînteți factorii pe termen lung?

Hilvar exprimase ideea mai bine decît ar fi putut-o face el, totuși Alvin nu se gîndise numai la așa ceva.

— Eu consider că adevărul e ceva mai complicat. Se pare că în momentul construirii orașului a izbucnit un conflict de idei, între cei ce voiau să-l izoleze complet de lumea exterioară și cei care doreau să mențină unele legături. Prima fracțiune a cîștigat, dar ceilalți nu s-au recunoscut înfrînți. Cred că Yarlan Zey a fost unul din conducătorii lor, însă nu era îndeajuns de puternic pentru a acționa direct. A făcut tot posibilul, păstrînd sistemul de transport subteran și asigurîndu-se că, periodic, din Palatul Creației urma să iasă cineva care să nu împărtășească temerile concetățenilor săi.

De fapt, mă întreb– Alvin se opri și privi în gol, atît de concentrat încît nu mai observă nimic în jur.

— La ce te gîndești? îl întrebă Hilvar.

— Tocmai m-a izbit ideea că... că *eu* sînt Yarlan Zey. Este perfect posibil. S-ar putea să-și fi introdus personalitatea în Băncile Memoriei, bazîndu-se pe ea ca să distrugă șablonul Diasparului, pînă ce acesta nu se întrona definitiv. Într-o bună zi trebuie să aflu ce s-a întîmplat cu Unicii anteriori. Asta mi-ar completa petele albe ale tabloului.

— Yarlan Zey sau un altul a instruit Computerul Central să ofere asistență Unicilor, ori de cîte ori erau creați, murmură Hilvar, urmîndu-i raționamentul.

— Exact. Ironia cea mare este că puteam obține toate informațiile dorite direct de la Computerul Central, fără nici un fel de ajutor din partea sărmanului Khedron. Mi-ar fi spus mult mai mult decît i-a dezvăluit lui vreodată. Trebuie să recunosc însă că mi-a economisit timp și m-a învățat unele lucruri pe care niciodată nu le-aș fi deprins de unul singur.

— Teoria ta acoperă faptele cunoscute, rosti Hilvar cu oarecare prudență. Din păcate, nu rezolvă principala problemă: scopul inițial al Diasparului. De ce concitadinii tăi se încăpățînează să pretindă că în exterior nu există nimic? *Aceasta* este întrebarea la care aș dori eu să aflu răspunsul.

— Iar eu aș vrea să îți răspund. Dar nu știu cînd, sau cum.

Astfel discutară și visară în timp ce, oră după oră, cei Șapte Sori se distanțau treptat între ei, pînă umplură tunelul întunecat pe unde înainta nava. Una cîte una, cele șapte stele de pe circumferință dispărură la hotarul beznei și, în sfîrșit, rămase doar Soarele Central. Deși nu se afla pe de-a-ntregul în spațiul lor, continua să strălucească cu acea lumină perlată ce-l deosebea de toți ceilalți aștri. Scînteierea lui spori progresiv, dintr-un punct se transformă într-un disc mititel, care începu să se lărgească.

Semnalul de avertizare a fost extrem de scurt: pentru o

singură clipă, în cabină vibră o notă profundă, cu rezonanța unui clopot. Alvin încleștă palmele pe brațele fotoliului, deși gestul era inutil.

Generatoarele gigantice răbufniră reînviind, și cu o rapiditate aproape insesizabilă, stelele reapărură. Nava revenise în spațiu, în universul sorilor și al planetelor, al lumii naturale unde nimic nu se deplasează mai rapid decît lumina.

Se aflau în sistemul celor Șapte Sori, iar inelul uriaș de globuri colorate domina cerul. Și cît de straniu era acest cer! Dispăruseră aștrii cunoscuți, constelațiile familiare. Calea Lactee nu mai era o dîră vagă, cețoasă, dispusă la extremitatea firmamentului; se găsea în centrul creației primordiale și imaginea ei măreață despărțea Universul în două.

Înaintau cu repeziciune spre Soarele Central. Celelalte șase stele ale sistemului formau un set de balize colorate, risipite în spațiu. Nu departe de cea mai apropiată dintre ele se zăreau scînteile minuscule ale unor planete, lumi probabil gigantice dacă erau vizibile de la asemenea distanță.

Cauza luminii sidefate a Soarelui Central devenise limpede. Un înveliș gazos înconjura steaua atenuîndu-i strălucirea și conferindu-i culoarea aparte. Norul se zărea doar indirect. Se răsucea în forme stranii, dezorientînd privirea. Era însă prezent și cu cît îl examinau mai mult, cu atît părea mai vast.

— Ei bine, Alvin, spuse Hilvar, avem destule lumi între care să alegem; ori speri să le explorezi pe toate?

— Din fericire cred că nu va fi nevoie de așa ceva, rosti Alvin. Dacă vom stabili un contact, oriunde, vom obține informațiile dorite. Logic ar fi să ne îndreptăm spre planeta cea mai mare a Soarelui Central.

— Dacă nu cumva este prea mare... Știu că unele planete erau atît de uriașe, încît oamenii nu puteau trăi pe suprafața lor datorită gravitației.

— Mă îndoiesc că aici va fi la fel. Sînt sigur că sistemul este complet artificial. Oricum, vom vedea din spațiu dacă există

orașe sau clădiri.

Hilvar indică robotul.

— Problema a fost soluționată. Nu uita... Călăuza noastră a mai fost pe aici; în definitiv ne conduce spre căminul ei. Tare sînt curios să știu cu ce gînduri se întoarce.

Aceeași întrebare și-o pusese Alvin. Dar avea oare vreun sens să-și închipuie că robotul simțea ceva analog unor sentimente omenești, acum, cînd revenea după atîta vreme acasă?

De cînd Computerul Central îi anulase blocajele verbale, robotul nu făcuse niciodată dovada unor sentimente sau emoții. Răspunsese la întrebările lui Alvin și-i îndeplinise comenzile, însă adevărata lui personalitate se dovedise complet inaccesibilă. Că poseda o personalitate, Alvin era însă absolut convins, altminteri n-ar fi simțit acea senzație vagă de vinovăție, ce-l încerca ori de cîte ori își reamintea șiretlicul care-i păcălise... pe el și pe tovarășul său în prezent lipsit de conștiință.

Încă credea în ceea ce-l învățase Stăpînul. Deși îl privise măsluind miracole și mințind discipolii, loialitatea nu-i fusese cu nimic afectată. Era capabil, precum mulți oameni înaintea lui, să pună de acord două seturi de date contradictorii.

Acum își urma amintirile imemoriale înapoi, către origine. Aproape pierdută în strălucirea Soarelui Central exista o scînteie palidă de lumină, înconjurată de sclipirile și mai vagi ale unor lumi mărunte. Extraordinara lor călătorie se apropia de sfîrșit. Peste puțin timp aveau să știe dacă fusese sau nu inutilă.

Douăzeci

Planeta de care se apropiau se afla la numai cîteva milioane de kilometri depărtare: o sferă minunată, plină de lumini multicolore. Nicăieri pe suprafața ei nu exista întuneric deoarece, rotindu-se sub razele Soarelui Central, celelalte stele îi străbăteau rînd pe rînd firmamentul. În acel moment Alvin pricepu limpede înțelesul ultimelor cuvinte ale Stăpînului: *E minunat să privești umbrele colorate pe planetele luminii eterne.*

Ajunseseră atît de aproape încît puteau distinge continente și oceane, vălul subțire al unei atmosfere. Totuși, imaginile păreau oarecum ciudate și brusc realizară că demarcațiile dintre apă și uscat erau curios de regulate. Continentele planetei nu erau așa cum le lăsase Natura – dar cît de neînsemnată trebuie să fi fost modelarea unei lumi pentru cei ce construiseră sorii de pe cer!

— Nu sînt oceane! exclamă Hilvar. Privește... se observă niște linii!

Abia cînd se apropiară și mai mult, Alvin reuși să vadă clar ce zărise prietenul lui. În interiorul oceanelor, de-a lungul marginilor continentelor, se desenau dungi și linii vagi. Vederea lor îi umplu inima de îndoieli, întrucît știa foarte bine ce reprezentau. Văzuse alte linii similare în deșertul din jurul Diasparului, iar ele îi spuseră că drumul lor fusese zadarnic.

— Planeta e la fel de aridă ca Pămîntul, rosti mohorît. Apa ei s-a evaporat; dungile acelea sînt depunerile de sare din oceane.

— Ei n-ar fi lăsat să se întîmple așa ceva. Înseamnă că, la urma urmei, am ajuns prea tîrziu, constată Hilvar.

Dezamăgirea lui suna atît de amar, încît Alvin nu mai spuse nimic. Privi în tăcere înainte. Planeta se rotea lent, iar suprafața ei se ridica maiestuoasă în întîmpinarea navei. Zăreau acum clădirile, minuscule încrustații albe prezente aproape pretutindeni, exceptînd bazinele fostelor mări.

Cîndva lumea aceasta constituise centrul Universului. Astăzi era inertă, văzduhul pustiu, iar pe sol nu se zărea niciunul din punctele mișcătoare care înseamnă viață. Totuși, nava continua să alunece hotărîtă deasupra oceanului încremenit... un ocean ce, pe alocuri, se aduna în valuri uriașe amenințînd văzduhul.

Se opriră brusc, de parcă robotul ajunsese în sfîrșit la capătul amintirilor sale. Dedesubt se găsea o coloană din piatră albă, înălțîndu-se în mijlocul unui uriaș amfiteatru de marmură. Alvin mai așteptă un timp apoi, deoarece continuau să rămînă nemișcați, comandă asolizarea.

Pînă atunci încă mai sperase, în secret, să descopere viață pe planetă. Speranța îi dispăru instantaneu cînd ecluza se deschise. Niciodată, nici chiar în paragina din Shalmirane, el nu cunoscuse tăcerea absolută. Pe Pămînt exista permanent murmurul glasurilor, freamătul creaturilor vii, oftatul vîntului. Nimic din toate astea nu se auzea aici și nici nu avea să se mai audă vreodată.

— De ce ne-ai adus aici? întrebă. În fapt, răspunsul nu-l interesa cu adevărat. Inerția căutării îl purta însă mai departe, chiar dacă entuziasmul i se spulberase.

— Este punctul de plecare al Stăpînului, răspunse robotul.

— Mă gîndisem că asta-i explicația, încuviință Hilvar. Cît de ironică poate fi soarta! A plecat alungat de pe această planetă... iar acum, privește monumentul pe care i l-au înălțat!

Coloana de piatră era de vreo sută de ori mai înaltă decît un om și fusese plasată pe un postament metalic circular, înălțat deasupra cîmpiei. Era lipsită de orice semne distinctive și nu purta nici o inscripție. Oare cîte mii ori milioane de ani, se gîndi Alvin, se adunaseră aici adepții Stăpînului ca să-l comemoreze? Știuseră ei vreodată că el murise în exil pe îndepărtatul Pămînt?

Nu mai avea nici o importanță. Stăpînul și adepții lui dispăruseră cu toții, acoperiți de uitare.

— Să mergem afară, îl îndemnă Hilvar, încercînd să-l scoată din starea de deprimare. În definitiv am străbătut jumătate de Univers ca să vedem acest loc. Atîta efort poți face.

Fără să vrea, Alvin zîmbi și-l urmă prin ecluză. Afară își mai reveni. Chiar dacă lumea era moartă, trebuia totuși să conțină ceva interesant, ceva care să-l ajute să rezolve unele din misterele trecutului.

Aerul era încărcat de praf, însă respirabil, iar în ciuda sorilor de pe boltă temperatura era scăzută. Doar discul alb al Soarelui Central furniza căldură, dar și aceasta părea să-și fi pierdut puterea, trecînd prin norul cețos din jurul stelei. Ceilalți sori contribuiau doar cu nuanțe și culori.

După cîteva minute, se convinseră că obeliscul nu le putea oferi nimic. Materialul lui purta semnele vădite ale timpului; muchiile i se rotunjiseră, iar postamentul metalic fusese tocit de tălpile generațiilor de discipoli și vizitatori. Era straniu să se gîndească că ei reprezentau, probabil, ultimii din miliardele de ființe omenești ce poposiseră acolo.

Hilvar tocmai voia să propună întoarcerea în navă pentru a zbura pînă la cea mai apropiată clădire, cînd Alvin observă o fisură îngustă în pardoseala de marmoră a amfiteatrului. O urmară pe o distanță considerabilă; se lărgea treptat, pînă devenea prea lată ca să se mai poată păși peste ea.

După încă un moment ajunseră în locul de unde începea.

Suprafața arenei fusese izbită și afundată într-o gigantică depresiune, puțin adîncă, dar lungă de aproape doi kilometri. Nu-ți trebuia multă imaginație pentru a înțelege ce se petrecuse. Cu mult timp în urmă, dar după abandonarea planetei, acolo coborîse un imens corp cilindric, înălțîndu-se după aceea iarăși în spațiu și lăsînd planeta în solitudinea amintirilor ei.

Ce fel de ființe fuseseră în el? De unde veniseră? Alvin putea doar să privească și să se întrebe. Niciodată nu avea să știe dacă la întîlnirea cu acei vizitatori întîrziase cu o mie, zece mii, sau cu un milion de ani.

Revenită tăcuți la vas (cît de micuț ar fi arătat pe lîngă colosul ce se odihnise cîndva acolo!) și zburară încet peste amfiteatru, pînă ajunseră la cea mai impresionantă dintre clădirile înconjurătoare. După ce asolizară în fața intrării complicat ornamentate, Hilvar și Alvin remarcară simultan același lucru:

— Clădirile nu par sigure. Pietrele prăbușite acolo... e un miracol că mai stau în picioare. Dacă pe planetă ar fi furtuni, ar fi dărîmat de mult ruinele acestea. Nu cred că ar fi înțelept să intrăm înăuntru.

— Nici nu intenționez. Vom trimite robotul. Se deplasează mai rapid decît noi și nici nu există riscul ca plafonul să se năruie peste el.

Hilvar aprobă ideea, dar insistă asupra unui aspect neglijat de Alvin. Înainte ca robotul să plece în recunoaștere, Alvin îi ordonă să transmită computerului navei un set complet de instrucțiuni, astfel încît, orice s-ar fi întîmplat cu el, cei doi prieteni să poată reveni în siguranță pe Pămînt.

Nu le luă mult să se convingă că planeta nu conținea nimic atrăgător ca să le ofere spre explorare. Priviră scurgîndu-se pe ecran kilometri întregi de coridoare goale, acoperite de praf, în vreme ce robotul explora labirinturile părăsite. Orice clădire construită de ființe inteligente, indiferent de forma corpului, respecte anumite principii fundamentale. După un timp, pînă și cele mai stranii forme de arhitectură nu mai surprind, iar mintea este hipnotizată de repetiție și incapabilă de a recepționa impresii noi. Se părea că acele clădiri avuseseră un rol exclusiv rezidențial, iar ființele care locuiseră în ele avuseseră dimensiuni apropiate de cele umane. Poate fuseseră chiar oameni. Totuși exista un număr surprinzător de mare de camere și nișe accesibile numai unor creaturi înaripate. Ceea ce nu însemna, firește, că arhitecții fuseseră înzestrați cu aripi. Ar fi putut utiliza dispozitive antigravitaționale individuale, folosite cîndva peste tot, dar care dispăruseră cu desăvîrșire în Diaspar.

— Alvin, rosti Hilvar în final, nici într-un milion de ani nu vom termina de explorat clădirile. E limpede că n-au fost doar abandonate, ci au fost golite cu atenție de ce era mai valoros. Ne pierdem timpul.

— Ce propui?

— Ar trebui să examinăm alte cîteva regiuni ale planetei și să vedem dacă sînt identice... Cel puțin eu așa bănuiesc. Să investigăm rapid celelalte planete și să coborîm numai dacă arată cu totul altfel, sau dacă remarcăm ceva neobișnuit. Asta-i tot ce putem spera să facem, numai să nu vrei să rămînem aici restul vieții.

Avea perfectă dreptate. Veniseră să contacteze alte inteligențe, nu să efectueze cercetări arheologice. Primul obiectiv putea fi realizat în cîteva zile. Al doilea necesita secole de trudă, alături de armate de oameni și roboți.

După două ore părăsiră planeta și se simțiră de-a dreptul mulțumiți cînd o făcură. Chiar în timpurile cînd lumea aceea clocotea de viață, interminabilele ei clădiri trebuie să fi fost extrem de deprimante. Nu se vedea urmă de parcuri, de spații deschise unde să crească vegetația. Fusese o lume complet sterilă și era greu să-ți imaginezi psihologia ființelor care o locuiseră. Dacă următoarea planetă avea să fie la fel,

probabil că aveau să abandoneze căutările.

Nu era însă, ba chiar o deosebire mai mare era imposibil de imaginat.

Planeta următoare se găsea mai aproape de soare și le părea mult mai caldă. Un plafon coborît de nori o acoperea parțial, indicînd abundența apei, dar nu se zărea nici un ocean. De asemenea, nici o urmă de viață inteligentă. Ocoliseră planeta de două ori fără să zărească un singur lucru cu aspect artificial. De la un pol la celălalt, întregul glob era învelit într-o pătură de un verde malign.

— Să fim prudenți, opină Hilvar. Planeta e vie și nu-mi place deloc culoarea vegetației. Ar fi mai bine să rămînem în navă și să nu deschidem ecluza.

— Nici măcar robotul să nu-l trimitem?

— Nu, nici atît. Ai uitat ce înseamnă boala. Deși poporul meu se pricepe la medicină, acum sîntem foarte departe de casă. Aici pot exista primejdii invizibile ochiului. Cred că planetă aceasta a luat-o razna. Cîndva trebuie să fi fost un soi de grădină gigantică, un parc, dar după ce a fost abandonată, Natura s-a reinstaurat în drepturile ei. Așa ceva nu s-ar fi întîmplat pe vremea cînd sistemul era populat.

Alvin nu se îndoia că Hilvar avea dreptate. Era ceva rău acolo, ceva ostil ordinii și regularității comune în Lys și Diaspar, un fel de anarhie biologică. De un miliard de ani, pe planetă se purtase un război fără armistiții și era precaut să se ferească de supraviețuitori.

Coborîră încet deasupra unei cîmpii uriașe, atît de uniformă încît planeitatea ei ridica o întrebare imediată. O înconjura un teren mai înalt, complet acoperit cu arbori, a căror înălțime putea fi aproximată numai și care, laolaltă cu tufișurile, formau hățișuri atît de dese, încît trunchiurile lor erau practic îngropate. Printre ramurile superioare zburau o mulțime de creaturi înaripate, deplasîndu-se cu o asemenea iuțeală încît se dovedea imposibil de spus dacă erau

păsări sau insecte... ori cu totul altceva.

Ici-colo, cîte un copac gigant reușise să urce cu cîțiva metri desupra vecinilor, suficient de mult ca aceștia să formeze o alianță de moment pentru a-i distruge avantajul obținut și să-l doboare. În ciuda războiului purtat în liniște, prea lent ca să fie urmărit de ochii omului, impresia de conflict implacabil, nemilos, copleșea.

Prin comparație, cîmpia părea pașnică. Se întindea pînă la orizont, perfect netedă, cu diferențe ocazionale de cîțiva centimetri, acoperită cu o iarbă subțire și sîrmoasă. Deși coborîseră pînă la cincisprezece metri deasupra ei, nu se zărea nici un semn de viață animală, ceea ce Hilvar considera surprinzător. Poate că animalele se ascunseseră speriate de apariția lor.

Plutiră pe loc, în timp ce Alvin încerca să-și convingă prietenul că deschiderea ecluzei n-ar fi comportat nici un pericol. Hilvar îi explică răbdător ce însemnau bacteriile, sporii, virușii și alți microbi, concepte greu de închipuit pentru Alvin și cu atît mai greu de aplicat propriei persoane. Discuția se purta de cîteva minute, fără ca ei să remarce un lucru ciudat. Ecranul din cabină, care pînă atunci înfățișase pădurea îndepărtată, era în prezent lipsit de imagine.

— Tu l-ai închis? întrebă Hilvar.

— Nu, răspunse tînărul și un fior rece îl străbătu luînd în considerație cealaltă explicație posibilă. *Tu* l-ai închis? întrebă robotul.

— Nu, replică ca un ecou automatul.

Oftînd ușurat, Alvin abandonă ideea că robotul ar fi început să acționeze conform propriei voințe.

— Atunci de ce nu mai avem imagine?

— Receptorii vizuali au fost acoperiți.

— Nu înțeleg, exclamă Alvin, uitînd pentru o clipă că robotul acționa numai în baza unor date precise. Își reveni repede și întrebă: Ce anume a acoperit receptorii?

— Nu știu.

Laconismul roboților exaspera uneori tot atît de mult cît și pălăvrăgeala a oamenilor. Înainte ca Alvin să-și continue interogatoriul, Hilvar îl întrerupse:

— Spune-i să ridice nava încetișor, rosti cu glasul încordat.

Alvin repetă comanda. Nu simți nici o mișcare, dar niciodată nu simțea. Apoi, lent, imaginea reapăru pe ecran, deși vreme de o clipă fu încețoșată și distorsionată. Se vedeau însă destule ca să facă să înceteze orice discuții referitoare la asolizare.

Cîmpia nu mai era netedă. Imediat sub ei apăruse o proeminență uriașă, o umflătură spartă în vîrf, în locul pe unde ieșise nava. Pseudopode gigantice se agitau peste deschizătură, parcă încercînd să prindă iarăși prada ce le scăpase. Privind fascinat și îngrozit, Alvin întrezări un orificiu purpuriu pulsator, tivit cu tentacule asemănătoare unor șerpi biciuind văzduhul și care ar fi tîrît în gaura căscată orice ajungea în preajmă.

Păcălită de prezumptiva victimă, creatura se afundă lent înapoi și abia atunci Alvin realiză că șesul de sub ei nu era decît o mîzgă subțire pe suprafața neclintită a unui ocean.

— Ce-a fost... *asta*? icni el.

— Ar trebui să cobor și să o studiez înainte de a-ți da un răspuns, replică Hilvar nonșalant. Probabil un animal primitiv, poate chiar o rudă a prietenului nostru din Shalmirane. Cu siguranță e lipsit de inteligență, altminteri n-ar fi încercat să înghită o navă spațială.

Alvin se simți zguduit, deși știa că nu se aflaseră cîtuși de puțin în primejdie. Se întrebă oare ce altceva mai trăia sub iarba aceea inocentă, care pur și simplu îi invitase să coboare și să alerge pe suprafața ei elastică.

— Aș putea rămîne mult timp aici, urmă Hilvar, evident fascinat de cele văzute. În condițiile de aici, evoluția trebuie să fi produs rezultate deosebit de interesante. Nu numai

evoluția, ci și *involuția*, pentru că după abandonarea planetei, anumite forme superioare de viață au regresat. Cred că s-a atins un echilibru și... doar nu vrei să plecăm deja? Glasul lui căpătă o notă de tînguire, pe măsură ce peisajul se micșora sub ei.

— Ba da, încuviință Alvin. Am văzut o planetă lipsită de viață, alta cu o viață excesivă și n-aș putea spune care mi-a displăcut mai mult.

La două mii de metri deasupra cîmpiei, planeta le oferi o ultimă surpriză. Întîlniră o adevărată flotilă de baloane uriașe, flasce, plutind în vînt. Din fiecare glob semitransparent atîrnau mănunchiuri de tentacule, formînd practic o pădure răsturnată. Unele plante, în strădania de a scăpa de conflictul feroce de la sol, izbutiseră să cucerească văzduhul. Printr-un miracol al adaptării, reușiseră să sintetizeze hidrogen și să-l stocheze în pungi etanșe, așa încît să se înalțe în relativa liniște a atmosferei.

Cu toate acestea, nu era deloc sigur că își găsiseră pacea. Frunzele și tulpinile ce atîrnau în jos erau infestate de o întreagă faună, compusă din creaturi cu aspect de păianjen, care trăiau la rîndul lor deasupra suprafeței planetare, continuînd universala bătălie pentru existență pe singuraticele insule aeriene. Probabil că, din timp în timp, aveau unele contacte cu solul. Alvin văzu unul din baloane dezumflîndu-se brusc și căzînd din cer, membrana pliată jucînd aproximativ rolul unei parașute. Se întrebă dacă fusese un accident, sau dacă făcea parte din ciclul de viață al bizarelor creaturi.

Hilvar se culcă în așteptarea următoarei vizite planetare. Dintr-un motiv pe care robotul nu-l lămurise, nava călătorea încet – cel puțin în comparație cu viteza de pînă atunci – în interiorul unui sistem solar. Avură nevoie de aproape două ore să ajungă la corpul ceresc ales drept a treia escală. Alvin rămase ușor surprins că o simplă călătorie interplanetară

dura atît de mult.

Cînd pătrunseră în atmosferă, își trezi partenerul.

— Ce crezi despre *asta*? întrebă indicînd ecranul.

Peisajul era mohorît; predominau tonurile negre și cenușii, nu se distingea nici un semn de vegetație, sau orice altă prezență a vieții. Existau însă dovezi indirecte; dealurile scunde și văile puțin adînci erau presărate de emisfere absolut perfecte, unele dispuse în desene complexe, simetrice.

Pe ultima planetă învățaseră ce sensul prudenței. După ce analizară cu atenție toate posibilitățile, rămaseră în văzduh, la o înălțime destul de mare, trimițînd robotul să investigheze. Prin ochii lui, văzură apropiindu-se una dintre emisfere. Robotul plutea la numai cîțiva metri de suprafața netedă, lipsită de semne distinctive.

Nu se zărea nici o intrare și nici vreo indicație asupra scopului emisferei. Era destul de mare, cu peste treizeci de metri înălțime. Altele erau chiar și mai mari. Dacă constituia o clădire, se părea că nu dispunea de nimic asemănător unei intrări sau ieșiri.

După ce șovăi un timp, Alvin comandă robotului să înainteze și să atingă cupola. Spre marea lui surprindere, mașina refuză să-l asculte.

— De ce nu execuți ordinul? întrebă Alvin revenindu-și din uimire.

— Este interzis, veni răspunsul.

— Interzis de către cine?

— Nu știu.

— Atunci cum... Nu, anulez întrebarea. Este o interdicție programată în interiorul tău?

— Negativ.

Eliminase o posibilitate. Fusese posibil ca ei, constructorii cupolelor, să fi fost și constructorii robotului, capabili să includă interdicția respectivă în programul original.

— Cînd ai primit ordinul? întrebă Alvin.

— Atunci cînd am coborît.

Alvin se întoarse către Hilvar, cu lumina unei noi speranțe arzîndu-i în ochi.

— Aici există viață inteligentă! Simți ceva?

— Nu. Locul mi se pare la fel de mort ca prima planetă vizitată.

— Mă duc la robot. Să vedem dacă restricția se aplică și ființelor vii.

Hilvar nu comentă, deși nu părea deosebit de încîntat. Coborîră nava pe sol, la treizeci de metri de emisferă, nu departe de robot și deschiseră ecluza.

Alvin știa că ecluza nu se deschidea decît dacă creierul navei se convingea că atmosfera e respirabilă. O secundă crezu că acesta comisese o greșeală. Aerul era extrem de rarefiat și abia îi alimenta plămînii. Apoi, inhalînd adînc, descoperi că putea absorbi suficient oxigen ca să supraviețuiască, deși simțea că nu avea să reziste mai mult de cîteva minute acolo.

Gîfîind din greu, se apropiară de robot și de peretele curb al domului misterios. Făcură încă un pas – apoi se opriră simultan, izbiți de aceeași neașteptată lovitură. Precum dangătul unui clopot uriaș, în mințile lor răsunase un mesaj:

PERICOL. NU VĂ APROPIAȚI.

Asta fusese tot. Nu un mesaj exprimat în cuvinte, ci exclusiv prin gînduri. Alvin era sigur că orice creatură, indiferent de nivelul de inteligență, ar fi primit același avertisment, în aceeași manieră perfect inteligibilă – în străfundul minții lui.

Un avertisment, nu o amenințare. Cumva, știau că avea în vedere propria lor protecție. Aici, părea să spună, se găsește ceva foarte periculos, iar noi, creatorii lui, sîntem preocupați ca nimeni să nu sufere, apropiindu-se în necunoștință de cauză.

Cei doi tineri se retraseră cîțiva pași și se priviră, fiecare așteptîndu-l pe celălalt să rostească ce gîndea. Hilvar sin-

tetiză cel dintîi situația.

— Am avut dreptate, Alvin, zise el. Aici nu există viață inteligentă. Semnalul de avertizare e automat declanșîndu-se atunci cînd te apropii la o anumită distanță.

Alvin încuviință și adăugă:

— Mă întreb ce anume încercau să protejeze? Sub cupolele acestea încap clădiri!... Orice!...

— N-avem cum să aflăm dacă toate impun aceeași restricție. Mai interesante mi se par diferențele dintre cele trei planete vizitate. Au golit-o complet pe prima... pe a doua au abandonat-o fără mari probleme... iar aici au devenit extrem de grijulii. Poate că plănuiau să revină într-o bună zi și doreau ca totul să fie în perfectă ordine.

— Dar nu s-au mai întors și de atunci a trecut foarte mult timp.

— Poate s-au răzgîndit.

Curios, medită Alvin, cum atît el cît și Hilvar începuseră, în mod inconștient, să se refere la niște ipotetici "ei". Indiferent cine fuseseră aceștia, prezența lor se simțise limpede pe prima planetă, iar aici devenise chiar foarte puternică. Lumea de față fusese ambalată cu grijă și pusă la păstrare, parcă în vederea unei utilizări viitoare.

— Să ne-ntoarcem, gîfîi Alvin. Abia mai respira. După ce ecluza se închise îndărătul lor și ei își reveniră, discutară următorul pas. Pentru o cercetare corespunzătoare ar fi trebuit să testeze un număr mare de cupole, cu speranța de a găsi una care să nu emită semnalul de avertisment, unde să poată să pătrundă. Dacă încercarea eșua... dar Alvin nici nu voia să se ia în considerare această posibilitate.

Fu însă nevoit să o facă peste mai puțin de jumătate de ceas, într-un mod mult mai dramatic decît și-ar fi închipuit. Robotul investigase fără rezultat șase cupole, cînd întîlniră ceva ce nu-și găsea locul în ordinea și aranjamentul respectiv.

Dedesubt se afla o vale largă, mai puțin împestrițată de

impenetrabilele și misterioasele emisfere. În centrul văii se zărea cicatricea distinctă a unei gigantice explozii – o explozie care azvîrlise schije pe mai mulți kilometri, în toate direcțiile, și care pîrjolise solul, formînd un crater puțin adînc.

Iar lîngă crater se afla epava unei nave.

Douăzeci și unu

Asolizară aproape de locul străvechii tragedii și porniră încet, drămuindu-și respirația, spre giganticul fuselaj înălțat deasupra lor. Din navă rămăsese numai o secțiune scurtă, probabil prova ori pupa, restul fiind distrus de explozie. În vreme ce se apropiau de epavă, un gînd se înfiripă treptat în mintea lui Alvin, devenind tot mai puternic, pînă atinse statutul unei certitudini.

— Hilvar, articulă el cu greutate, descoperind că abia reușea să vorbească și să umble în același timp, cred că asta-i nava care a coborît pe cea dintîi planetă.

Prietenul său încuviință din cap, preferînd să nu-și piardă suflul. Și pe el îl izbise aceeași idee. Soarta acelor primi vizitatori reprezenta o lecție bună pentru imprudenți. Spera ca Alvin să nu uite ceea ce vedea.

Ajunseră lîngă fuselaj și ridicară privirile spre interiorul navei. Priveau parcă într-o clădire uriașă, despicată cu brutalitate; podelele, pereții și plafoanele, rupte în planul exploziei, ofereau imaginea distorsionată a unei secțiuni de-a lungul navei. Oare ce ființe, se întrebă Alvin, zăceau acolo,

în epava propriului vas?

— Nu înțeleg ceva, rosti brusc Hilvar. Acest segment este aproape intact. Unde-i restul? S-a rupt în două în spațiu, iar bucata asta a căzut aici?

Descoperiră răspunsul după ce trimiseră robotul în explorare și examinară ei înșiși împrejurimile. Nu era urmă de îndoială; dubiile dispărură cînd Alvin găsi șirul de movilițe lungi de trei metri, pe colina de lîngă navă.

— Așadar au coborît aici ignorînd avertismentul, concluzionă Hilvar. Erau curioși, la fel ca tine. Au încercat să deschidă cupola...

Arăta spre versantul opus al craterului, spre scoica netedă, lipsită de semne, unde locuitorii lumii își pecetluiseră comorile la plecare. Nu mai era o emisferă; acum era o sferă aproape completă, căci în jurul ei solul fusese spulberat de explozie.

— Nava a fost grav avariată și mulți dintre ocupanți au fost uciși. Au reușit totuși s-o repare și au plecat din nou, abandonînd secțiunea asta după ce au evacuat din ea ceea ce era valoros. Ce muncă trebuie să fi fost!

Alvin nu îl auzea. Privea însemnul ciudat care-i atrăsese inițial în locul acela: o tijă subțire, susținînd un disc la o treime din lugime față de vîrf. Deși străin și nefamiliar, obiectul îl făcea să perceapă un mesaj mut, purtat de-a lungul erelor.

Dedesubtul pietrelor de la baza ei se găsea răspunsul la cel puțin o întrebare, însă deocamdată se putea lipsi de răspuns. Indiferent cum ar fi arătat ființele acelea, își meritau dreptul la odihna veșnică.

Revenind la navă, Hilvar abia auzi șoapta lui Alvin.

— Sper că au ajuns cu bine acasă...

— Și acum încotro? întrebă Hilvar. Alvin privea gînditor ecranul.

— Crezi că ar trebui să ne întoarcem? replică el.

— Îmi pare ideea cea mai bună. S-ar putea ca norocul nostru să se schimbe; cine știe ce alte surprize ne așteaptă pe celelalte planete?

Era glasul rațiunii și al prudenței, iar Alvin învățase să-i acorde mai multă atenție decît cu cîteva zile în urmă. Însă străbătuse un drum lung și întreaga viață așteptase acest moment; nu dorea să renunțe, atîta timp cît mai erau lucruri de văzut.

— Rămînem în navă; nu vom mai asoliza nicăieri. Cred că e suficient ca măsură de precauție.

Hilvar înălță din umeri, parcă refuzînd să accepte orice responsabilitate pentru ce urma să se întîmple. Acum cînd Alvin însuși dovedea o oarecare prudență, nu era înțelept să recunoască că el unul dorea de astă dată să continue cercetarea, deși abandonase speranța de a întîlni viață inteligentă pe vreuna din planete.

Înaintea lor se afla un sistem dublu, o planetă mare însoțită de un satelit mai mic. Primara sistemului putea fi soră geamănă cu cea de a doua planetă explorată de ei, înveșmîntată în aceeași pătură de un verde livid. Era inutil să se apropie; cunoșteau deja ce anume acoperea.

Alvin coborî cu nava deasupra satelitului. Nu-i trebuia avertismentul complexei mașinării ca să știe că atmosfera nu era prezentă. Umbrele aveau contururi clare, precis delimitate și nu exista o trecere gradată de la noapte la zi. Constituia cel dintîi corp ceresc unde vedea ceva similar unei înnoptări. În regiunea unde se găseau, doar unul din sorii colorați se ridica deasupra orizontului. Peisajul era scăldat într-o lumină roșiatecă, mohorîtă, de parcă fusese cufundat în sînge.

Zburară mulți kilometri deasupra unor munți rămași la fel de colțuroși și de ascuțiți ca în epocile îndepărtate ale genezei. Era o lume care nu cunoscuse niciodată schim-

barea, descompunerea, o lume ce nu fusese niciodată roasă de vînturi și de ploi. Aici nu erau necesare circuite de eternitate, să păstreze obiectele cu tinerețea inițială.

Dar dacă nu era aer, nu era nici viață... sau oare exista?

— Din punct de vedere biologic, ideea nu e absurdă, răspunse Hilvar întrebării lui Alvin. În general viața nu apare într-un spațiu lipsit de aer, deși poate dezvolta forme care să supraviețuiască acolo. Așa ceva trebuie să se fi petrecut în milioane de cazuri, ori de cîte ori o planetă populată își pierdea treptat atmosfera.

— Dar te-ai aștepta ca în vid să existe forme de viață *inteligentă*? Nu s-ar fi protejat ele însele împotriva pierderii atmosferei?

— Numai dacă dezastrul s-ar fi produs *după* ce și-au dezvoltat suficient intelectul pentru a-l stăvili. Dar dacă atmosfera s-a destrămat în vreme ce ele se găseau într-o fază primitivă, nu le rămînea decît să se adapteze, altminteri ar fi pierit. Iar după adaptare, puteau să nască o inteligență extrem de ridicată. Probabil că așa s-a și întîmplat în fapt – stimulentul era cu totul deosebit.

În privința respectivului corp ceresc, discuția celor doi avea un caracter pur teoretic. Nu se zăreau nicăieri semne că ar fi adăpostit vreodată viață ori inteligență. Atunci, ce scop avusese? Alvin nutrea convingerea că sistemul multiplu al celor Șapte Sori era complet artificial, iar lumea aceea făcea parte dintr-un plan general.

Desigur, se putea să fi fost concepută pur și simplu ca ornament, ca să ofere un satelit giganticului ei însoțitor. Și în acest caz însă, plauzibil era să i se fi atribuit *un* scop.

— Uite, indică Hilvar ecranul. Acolo... în dreapta...

Alvin modifică traiectoria navei și peisajul se înclină în jurul lor. Datorită vitezei, stîncile înroșite se contopiră într-o dungă cețoasă, apoi imaginea se stabiliză. Dedesubt începură să se perinde dovezile incontestabile ale vieții.

Incontestabile – și în același timp de neînțeles. Se prezentau sub forma unor șiruri de coloane subțiri, înalte de șaizeci de metri și distanțate cam la treizeci una de cealaltă. Se pierdeau în depărtare, micșorîndu-se într-o perspectivă hipnotică pînă ce orizontul le înghițea.

Alvin coti spre dreapta, să zboare împrejurul lor, încercînd să le ghicească rolul jucat cîndva. Erau absolut regulate, continuîndu-se neîntrerupt peste dealuri și văi. Nu se zărea nici o urmă că ar fi susținut cîndva ceva: netede și lipsite de ornamente, fiecare îngustîndu-se puțin spre vîrf.

Destul de brusc, șirul coti în unghi drept. Alvin mai parcurse cîțiva kilometri înainte să reacționeze și să vireze în noua direcție.

Coloanele de desfășurau înainte cu pasul perfect egal. Apoi, la optzeci de kilometri de acea modificare de direcție, făceau pe neașteptate un alt unghi drept. În ritmul ăsta, socoti Alvin, în curînd ne întoarcem de unde am pornit. Monotonia coloanelor îi hipnotizase în asemenea măsură, încît atunci cînd lanțul lor se întrerupse, depășiseră cu mai mulți kilometri discontinuitatea. Hilvar îi strigă lui Alvin să întoarcă nava. Coborîră încetișor, iar ocolind porțiunea respectivă, o bănuială fantastică le încolți în minte. La început, nici unul din ei nu avu curajul să i-o mărturisească celuilalt.

Două coloane se rupseseră în apropierea bazelor. Rămăseseră întinse în locul unde căzuseră, dar asta nu era totul. O forță teribilă îndoise spre exterior coloanele adiacente golului format.

Nu puteau evita concluzia. Alvin înțelesese peste ce zburaseră: ceva ce observase adesea în Lys, însă schimbarea șocantă a proporțiilor îl împiedicase să-și dea seama din primul moment.

— Hilvar, grăi el, abia îndrăznind să-și rostească gîndurile, știi ce e ?

— Pare greu de crezut, dar am ocolit un țarc pentru

animale. Coloanele formează un gard... un gard ce nu a fost suficient de rezistent.

— Persoanele care cresc animale, rosti Alvin cu rîsul nervos folosit atunci cînd oamenii își maschează stupoarea, ar trebui să se asigure că știu cum să le țină închise.

Hilvar nu reacționă la gluma forțată; privea încruntat și gînditor coloanele doborîte.

— Nu înțeleg, spuse în cele din urmă. De unde avea hrană pe o asemenea planetă? Și de ce a evadat din țarc? Aș da orice să aflu ce fel de animal era.

— Poate că a fost abandonat aici și a rupt îngrăditura tocmai pentru că era înfometat, reflectă Alvin. Sau l-a iritat ceva.

— Să coborîm puțin. Vreau să privesc solul.

Se apropiară pînă cînd nava fu gata să atingă piatra stearpă și abia atunci observară că nenumărate gropițe, largi de patru-cinci centimetri, presărau solul. În afara țarcului însă, terenul nu prezenta găurile respective; ele se încetau la limita coloanelor.

— Ai avut dreptate, era flămînd, încuviință Hilvar. Dar n-a fost un animal, e mai corect să-i spunem plantă. Terminase solul din interiorul țarcului și fusese nevoită să găsească hrană. Probabil se deplasa destul de lent; i-au luat ani de zile pînă a dărîmat pilonii.

Imaginația lui Alvin completă rapid detaliile de care nu avea să fie sigur niciodată. Nu se îndoia de corectitudinea analizei lui Hilvar și de faptul că un monstru botanic, ale cărui mișcări erau probabil atît de lente încît nu puteau fi urmărite cu ochiul liber, purtase o bătălie greoaie, dar necontenită împotriva barelor ce-l întemnițau.

Putea fi încă viu chiar după atîtea milenii, rătăcind liber pe suprafața planetei. Căutarea lui constituia însă o sarcină lipsită de speranță, întrucît ar fi însemnat cercetarea suprafeței întregului glob. Încercară o examinare nesistematică în cei cîțiva kilometri pătrați din jurul deschiderii și descoperiră găuri asemănătoare într-o zonă circulară cu diametrul de peste o sută cincizeci de metri, unde creatura se oprise să se hrănească – dacă termenul era aplicabil unui organism ce părea să-și extragă substanțele vitale direct din rocă.

Înălțîndu-se mai mult în spațiu, Alvin se simți copleșit de o oboseală ciudată. Văzuse foarte multe lucruri, însă aflase prea puțin. Pe toate aceste planete existau minuni, dar ceea ce căuta el le părăsise cu multă vreme în urmă. Știa că ar fi fost inutil să viziteze alte lumi ale celor Șapte Sori. Chiar dacă în Univers se mai afla inteligență, unde o puteau căuta în prezent? Privi stelele risipite pe ecran aidoma pulberii de diamant și știu că timpul rămas nu era suficient pentru a le explora pe toate.

Părea că se scufundă într-un ocean de singurătate și deprimare, de o profunzime neîncercată pînă atunci. Acum înțelegea spaima Diasparului față de dimensiunile uriașe ale Universului, teroarea care-i făcuse pe cei din specia lui să se adune în microcosmosul propriului oraș. Era greu însă de crezut că, la urma urmei, ei avuseseră dreptate.

Se întoarse către Hilvar, căutînd sprijin. Prietenul său stătea cu pumnii încleștați și cu o privire absorbită. Ținea capul aplecat într-o parte, părînd să asculte, încordîndu-și fiecare simț în pustietatea din jur.

— Ce e? întrbă Alvin neliniștit. Fu nevoit să repete întrebarea înainte ca Hilvar să reacționeze în vreun fel. Cînd îi răspunse, privea în continuare în gol.

— Vine ceva, șopti el. Ceva ce nu înțeleg.

Alvin avu impresia că în cabină se lăsase brusc frigul. Coșmarul Invadatorilor îi reînvie în minte, confruntîndu-l cu toată grozăvia lui închipuită. Cu un efort epuizant de voință, alungă panica din minte.

— E prietenos? Să pornim înapoi către Pămînt?

Hilvar nu răspunse primei întrebări – doar celei de-a doua.

Glasul lui era slab, dar nu speriat. Părea mai degrabă surprins și curios, de parcă întîlnise ceva atît de uimitor încît nu-și permitea să piardă timpul răspunzînd întrebărilor îngrijorate ale lui Alvin.

— Prea tîrziu. Este deja aici.

Galaxia se rotise de multe ori în jurul axei din clipa în care Vanamonde devenise conștient. Puține lucruri își amintea despre cei dintîi eoni și despre creaturile ce-l îngrijiseră atunci... totuși nu uitase disperarea lui cînd acestea plecaseră, lăsîndu-l singur printre aștri. Din momentul acela rătăcise de la o stea la alta, evoluînd lent, sporindu-și treptat puterile. Odată, visase că îi regăsise pe cei ce asistaseră la nașterea sa; cu toate că visul se estompase încet-încet, niciodată nu-l uitase pe deplin.

Pe nenumărate lumi descoperise ruine, însă inteligență descoperise o singură dată... și fugise înspăimîntat din fața Soarelui Negru. Numai că Universul este foarte mare, iar căutarea abia începuse.

Deși îndepărtată în spațiu și timp, gigantica emisie energetică din inima Galaxiei îl ademenise pe Vanamonde de peste ani-lumină. Nu aducea cîtuși de puțin cu radiația stelară și se ivise în cîmpul conștiinței lui la fel de brusc precum dîra unui meteor pe un cer senin. Prin spațiu și timp porni într-acolo, spre ultimul moment al existenței sale, desprins din el asemeni timpului trecut, mort și încremenit.

Prelunga formă metalică, cu infinite complexități de structură, era de neînțeles, la fel de străină ca majoritatea obiectelor din lumea fizică. În jurul ei însă exista aura energetică ce-l atrăsese de-a curmezișul Universului, dar nu asta îl interesa în prezent. Precaut, cu prudența delicată a unui animal sălbatic gata oricînd să fugă, atinse cele două minți descoperite.

Și atunci știu că lunga lui căutare luase sfîrșit.

Alvin își prinse prietenul de umeri și-l scutură cu violență, încercînd să-l trezească.

— Spune-mi ce se întîmplă! îl imploră el. Ce vrei să fac?

Privirea pierdută, inexpresivă, dispăru treptat din ochii lui Hilvar.

— Tot nu pricep, rosti el, dar nu trebuie să ne speriem... De asta sînt convins. Indiferent ce e, nu ne va face nici un rău. Pare pur și simplu... curios.

Alvin era gata să răspundă cînd, deodată, îl copleși o senzație care nu semăna cu nimic cunoscut pînă atunci. Încerca senzația că prin corp i se răspîndește o căldură ușor pișcătoare. Impresia dură numai cîteva secunde, însă cînd dispăru, el nu mai era același Alvin. Ceva îi împărțea creierul în două, suprapunîndu-se peste el așa cum un cerc poate acoperi parțial un altul. Era conștient de mintea lui Hilvar, în apropiere, și deopotrivă de ocupată cu creatura coborîtă asupra lor. Senzația se dovedea mai degrabă stranie decît neplăcută și-i oferea lui Alvin primul contact telepatic — capabilitatea degenerată în asemenea măsură la semenii săi din Diaspar încît nu mai putea fi utilizată decît în comenzile adresate roboților.

Atunci cînd Seranis încercase să-i ia în stăpînire mintea, tînărul se revoltase. Acum nu se mai împotrivi. Ar fi fost zadarnic, și în plus știa că ființa necunoscută, indiferent de natura ei, nu era dușmănoasă. Se relaxă, acceptînd fără împotrivire o inteligență infinit superioară să-i exploreze creierul. Însă, în acest considerent nu avea dreptate întru totul.

Vanamonde își dădu seama imediat că una din minți era mai accesibilă și mai deschisă decît cealaltă. Prezența sa le uluia pe amîndouă și asta îl mira nespus. Îi venea greu să creadă că uitaseră; uitarea, ca și moartea, constituiau noțiuni dincolo de înțelegerea lui.

Comunicarea era foarte dificilă. Gîndurile-imagini din

creierele lor arătau atît de bizar încît cu greu le recunoștea. Îl uimea și chiar îl alarma puțin obsesia spaimei recurente față de Invadatori. Îi reamintea de propriile sale sentimente încercate pentru întîia dată în apropierea Soarelui Negru.

Ei însă nu știau nimic despre Soarele Negru, iar întrebările lor începeau să i se contureze în minte.

— *Ce ești?*

La asta putea răspunde un singur lucru.

— Sînt Vanamonde.

Urmă o pauză (ce încet gîndeau!), apoi întrebarea se repetă. Nu pricepuseră. Ciudat, deoarece cu siguranță numele i-l dăruiseră alții asemeni lor, ca să-l pună alături de amintirile nașterii sale. Foarte puține erau acele amintiri; începeau în mod inexplicabil dintr-un singur punct temporal, dar atîtea cîte erau se dovedeau limpezi precum cristalul.

Din nou firavele lor gînduri i se infiltrară în conștiință.

— Unde sînt cei care au creat cei Șapte Sori? Ce s-a întîmplat cu ei?

Nu știa. Îi convinse cu greutate, iar dezamăgirea lor răsună clar și distinct peste abisul ce le separa mințile. Însă se arătau răbdători și el fu fericit să-i ajute, căci căutarea lor semăna cu a lui, iar ei erau primii săi prieteni.

Alvin aprecia că niciodată în decursul vieții nu avea să mai trăiască o experiență la fel de stranie ca această conversație tăcută. Îi venea greu să accepte că el reprezenta ceva mai mult decît un spectator. Nu voia să recunoască nici în sinea lui că în multe privințe mintea lui Hilvar era mai capabilă decît a sa. Putea doar să aștepte și să se minuneze, pe jumătate năucit de torentul de gînduri la limita înțelegerii lui.

Brusc, palid și tulburat, Hilvar întrerupse contactul și se întoarse către prietenul său.

— Alvin, este ceva ciudat aici. Nu înțeleg deloc.

Cuvintele sale zgîndăriră orgoliul lui Alvin. Chipul îi trădă

probabil acest lucru, căci Hilvar surîse înțelegător.

— Nu-mi pot da seama ce este... Vanamonde, continuă el. Deține cunoștințe extraordinare, și totuși inteligența nu o are dezvoltată în aceeași măsură. Bineînțeles, există posibilitatea să aibă o minte de o natură într-atît de diferită, încît noi să n-o putem pricepe... deși nu-mi vine să cred că asta ar fi explicația.

— Bine, și *ce* ai aflat pînă acum? întrebă Alvin nerăbdător. Știe ceva despre cei Șapte Sori?

Hilvar părea să se găsească foarte departe.

— Au fost construiți de mai multe rase, printre care se afla și cea umană, răspunse el absent. Vanamonde îmi furnizează astfel de răspunsuri, dar se pare că nu înțelege semnificația lor. Cunoaște, cred, trecutul, fără a fi capabil să-l interpreteze. Evenimentele istoriei sînt amestecate în mintea lui.

Se opri gînditor, apoi se lumină la față:

— Putem întreprinde un singur lucru: să-l aducem pe Pămînt, să fie studiat de învățații noștri.

— Dar e prudent să procedăm astfel?

— Da, replică Hilvar surprins de întrebarea însoțitorului său. Vanamonde este prietenos, mai mult, chiar afectuos față de noi.

Brusc, gîndul ce dădea tîrcoale la hotarul conștiinței lui Alvin se limpezi. Și-l aminti pe Krif, pe animalele care evadau permanent, alarmînd sau nemulțumind prietenii lui Hilvar. Și își aminti – ce mult timp i se părea că se scursese de atunci! – scopul zoologic al expediției lor în Shalmirane.

Hilvar descoperise un nou animal de casă.

Douăzeci și doi

Cît de improbabilă ar fi părut acestă conferință cu numai cîteva zile în urmă, gîndea Jeserac. Cei șase vizitatori din Lys se aflau în fața Consiliului, așezați la o masă instalată în partea deschisă a potcoavei. Ca o ironie a soartei, nu cu mult înainte, Alvin șezuse exact în același loc și auzise Consiliul hotărînd ca Diasparul să fie izolat de lume. Acum lumea se năpustise cu înverșunare asupra lor... și nu numai ea, ci însuși Universul.

Consiliul se schimbase, lipseau nu mai puțin de cinci dintre membrii săi. Nu reușiseră să facă față noilor responsabilități și probleme, și aleseseră drumul lui Khedron. Era dovada faptului că Diasparul dăduse greș, dacă atît de mulți dintre locuitorii săi nu izbutiseră să țină piept primei dificultăți reale apărute după milioane de ani. Cîteva mii fugiseră în uitarea Băncilor Memoriei, sperînd ca la următoarea trezire, criza să fie depășită, iar Diasparul să fi revenit la aspectul lui familiar. Aveau însă să fie dezamăgiți.

Jeserac fusese cooptat într-unul din locurile vacante. Deși oarecum izolat datorită rolului de tutore al lui Alvin, prezența sa era într-atît de necesară încît nimeni nu obiectase. Ședea la unul din capetele mesei în formă de potcoavă, o poziție ce îi conferea unele avantaje. Nu numai că putea studia profilurile vizitatorilor, ci vedea la fel de ușor chipurile tovarășilor săi din Consiliu - iar expresiile lor erau foarte sugestive.

Fără îndoială, Alvin avusese dreptate, iar Consiliul înțelegea treptat neplăcutul adevăr. Delegații din Lys gîndeau mai rapid decît cele mai inteligente minți ale Diasparului, ceea ce nu reprezenta unicul lor avantaj, întrucît dovedeau și un grad extraordinar de coordonare, datorat, bănuia Jeserac, facultăților telepatice. Se întrebă dacă nu cumva citeau gîndurile Consilierilor, deși nu credea că ar fi încălcat promisiunea solemnă, în lipsa căreia întîlnirea respectivă n-ar fi fost posibilă.

Jeserac nu considera că se înregistraseră progrese importante. De fapt, nici nu știa cum s-ar fi putut obține ele. Consiliul, care cu greu acceptase existența Lysului, părea incapabil să priceapă ce se petrece. Dar în mod limpede erau speriați... și la fel, presupunea el, erau și musafirii, chiar dacă ei izbuteau să-și camufleze sentimentele mai bine.

El unul nu era atît de înspăimîntat pe cît se așteptase; temerile nu-i pieriseră, însă reușise să le înfrunte. Ceva din imprudența lui Alvin (sau era oare curaj?) începuse să-i modifice concepțiile, deschizîndu-i noi orizonturi. Nu credea că va fi capabil să părăsească vreodată Diasparul, dar în prezent măcar înțelegea impulsul ce-l mînase pe Alvin să o facă.

Întrebarea Președintelui îl surprinse nepregătit, totuși își reveni rapid.

— Consider, spuse el, că doar din pură întîmplare actuala situație s-a ivit abia acum. Știm că au existat alți paisprezece Unici anteriori; apariția lor trebuie să fi avut o motivație clară. Eu cred că ea a constat în asigurarea faptului că Lys și Diaspar nu vor rămîne separate pe vecie. Alvin a rezolvat acest aspect, dar a întreprins și altceva ce bănuiesc că n-a existat în schema inițială. Computerul Central mi-o poate confirma?

Vocea impersonală răspunse instantaneu:

— Consilierul știe că nu-mi este permis să comentez in-

strucţiunile programate de constructorii mei.

— Indiferent de motiv, urmă Jeserac, faptele sînt limpezi. Alvin a ieşit în spaţiul cosmic. Cînd se va întoarce, puteţi încerca să-l opriţi să mai plece -- deşi mă îndoiesc că veţi reuşi, deoarece între timp a învăţat probabil multe. Şi dacă s-a întîmplat lucrul de care vă temeţi, atunci nimeni dintre noi nu poate face nimic. Pămîntul este complet neajutorat, aşa cum a fost de fapt de milioane de ani.

Se opri şi privi în roată. Cuvintele lui nu făcuseră plăcere nimănui, însă nici nu se aşteptase să facă şi nici nu o dorise.

— Totuşi, nu pricep de ce trebuie să fim alarmaţi. Pămîntul nu se află într-un pericol mai mare decît altă dată. De ce doi oameni, într-o navă micuţă, ar abate din nou mînia Invadatorilor asupra noastră? Dacă sîntem cinstiţi cu noi înşine, trebuie să recunoaştem că Invadatorii ne-ar fi putut distruge planeta cu epoci în urmă.

Urmă o tăcere dezaprobatoare. Era o erezie... şi cîndva, Jeserac însuşi ar fi condamnat-o ca atare.

Preşedintele interveni, încruntîndu-se preocupat:

— Nu cumva există o legendă potrivit căreia Invadatorii au cruţat Pămîntul, cu singura condiţie ca Omul să nu mai iasă niciodată în spaţiu? Nu cumva tocmai le-am încălcat condiţia?

— O legendă, da, încuviinţă Jeserac. Acceptăm multe lucruri fără să ne punem întrebări şi acesta e unul din ele. În privinţa legendei respective nu avem nici o dovadă. Îmi vine greu să cred că un eveniment de o asemenea importanţă nu e înregistrat în memoriile Computerului Central. El nu ştie nimic despre o asemenea înţelegere. L-am chestionat, deşi numai prin automatele de informaţii. La dorinţa Consiliului, întrebarea i se poate pune direct.

Jeserac nu vedea motivul ca fie dojenit din nou pentru încălcarea unui tabu. Aşteptă.

Răspunsul însă nu sosi, căci în momentul acela solii din

Lys tresăriră simultan în fotolii, în vreme ce feţele le încremeneau în expresii neîncrezătoare şi speriate. Lăsau impresia că ascultă mesajul unui glas teribil de îndepărtat.

Consilierii aşteptară, propria lor nelinişte sporind minut după minut, în vreme ce conversaţia continua silenţios. Apoi conducătorul delegaţiei ieşi din transă şi se întoarse către Preşedinte, scuzîndu-se:

— Am primit veşti extrem de ciudate şi de tulburătoare din Lys.

— Alvin a revenit pe Pămînt?

— Nu, nu Alvin. Altceva!

Coborîndu-şi nava credincioasă în poiana din Airlee, Alvin se întrebă dacă în istorie mai existase vreun vas care să aducă o asemenea încărcătură pe Pămînt... presupunînd că Vanamonde era localizat într-adevăr în interior. Pe durata călătoriei nu dăduse nici un semn de viaţă. Hilvar considera, iar cunoaşterea lui era mult mai directă, că doar sfera de atenţie a lui Vanamonde putea fi definită spaţial. Vanamonde în sine nu era localizat niciunde... poate chiar *nicicînd*!

Seranis şi cei cinci Senatori aşteptau lîngă navă. Pe unul din ei Alvin îl cunoştea de la ultima vizită. Bănuia că ceilalţi doi întîlniţi atunci se găseau în prezent în Diaspar. Era curios să afle ce rezultate obţinuse delegaţia şi cum reacţionase oraşul faţă de primii intruşi din exterior după atîta timp.

— Se pare, Alvin, rosti Seranis pe un ton sec, după ce-şi îmbrăţişase fiul, că ai un talent aparte de a descoperi entităţi ieşite din comun. Cred însă că va trece mult pînă îţi vei depăşi actuala realizare.

Fu rîndul lui Alvin să fie surprins.

— Vanamonde e deja aici?

— Da, de cîteva ore. Nu ştim în ce mod a reuşit să urmărească traseul vostru iniţial – o performanţă de-a drep-

tul stupefiantă şi care ridică o serie de probleme filosofice interesante. Sînt dovezi că a ajuns în Lys exact în clipa în care l-aţi descoperit, deci e capabil de viteze infinite. Asta nu e totul. În ultimele ceasuri ne-a învăţat mai multă istorie decît crezusem vreodată că există.

Tînărul o privi uluit, apoi înţelese. Nu era greu de imaginat impactul lui Vanamonde asupra acestor oameni, cu simţurile lor ascuţite şi minţile superb angrenate laolaltă. Reacţionaseră cu o viteză surprinzătoare. Se amuză închipuindu-şi scena absurdă a unui Vanamonde înspăimîntat, înconjurat de spiritele luminate ale Lysului.

— Aţi descoperit ce este?

— Da. Asta a fost simplu, deşi tot nu-i cunoaştem originea. Este o raţiune pură, însă copilăroasă, în pofida unei cunoaşteri aproape nelimitate, şi o spun în sensul strict al cuvîntului.

— Fireşte! strigă Hilvar. Trebuia să-mi fi dat seama!

Alvin îl privi derutat. Seranis îi explică răbdătoare:

— Cu toate că Vanamonde are o minte colosală, se arată a fi necopt, nedezvoltat. Inteligenţa lui reală se găseşte sub nivelul celei a unei fiinţe omeneşti – femeia zîmbi ironic – chiar dacă procesele gîndirii sînt mult mai rapide şi învaţă foarte repede. De asemenea, posedă unele puteri pe care deocamdată nu le înţelegem. Se pare că trecutul îi este accesibil, într-un mod dificil de descris. S-ar putea să fi utilizat această aptitudine pentru a vă reconstitui drumul de pe Pămînt.

Alvin rămase tăcut, copleşit. Realiză cîtă dreptate avusese Hilvar, aducîndu-l pe Vanamonde în Lys. Şi pricepu cît de norocos fusese păcălind-o pe Seranis – nu era ceva repetabil într-o viaţă.

— Vrei să spui, întrebă el, că Vanamonde de-abia s-a născut?

— După normele sale, da. Vîrsta lui e foarte mare, deşi

probabil nu cît a civilizaţiei umane. Lucrul cel mai extraordinar este că insistă să susţină că noi l-am creat. Nu poate fi însă nici urmă de îndoială că originea i se leagă de misterele trecutului.

— Ce se întîmplă acum cu el? interveni Hilvar cu un ton uşor posesiv.

— Istoricii din Grevarn îl chestionează. Se încearcă reconstituirea principalelor evenimente ale trecutului, dar va dura ani de zile. Vanamonde îl descrie în cele mai mici detalii, dar din cauză că nu înţelege nimic din el progresăm foarte încet.

Alvin se întrebă cum aflase Seranis aceste amănunte, dîndu-şi seama apoi că probabil fiecare creier treaz din Lys asista la cercetări. Se simţi mîndru ştiind că lăsase în Lys o urmă la fel de importantă ca cea din Diaspar, dar mîndria i se împletea cu frustrarea. Exista ceva care nu va înţelege sau împărtăşi pe deplin niciodată: contactul direct între gînduri, fie ele şi numai omeneşti, reprezenta pentru el un mister la fel de mare pe cît este muzica pentru un surd, ori culoarea pentru orbi. Totuşi, în prezent locuitorii Lysului comunicau mental cu inimaginabila creatură extraterestră pe care el o condusese spre Pămînt, şi pe care n-ar fi descoperit-o nicicînd numai cu ajutorul simţurilor sale.

Nu mai avea ce face aici; rezultatele investigaţiei urmau să-i fie comunicate la sfîrşit. Deschisese porţile infinitului şi se simţea copleşit, speriat de ceea ce făcuse. Pentru propria lui linişte sufletească, trebuia să revină în micuţa şi familiara lume a Diasparului, să caute adăpost pentru a-şi analiza visele şi aspiraţiile. Ironia soartei: cel ce respinsese plin de dispreţ oraşul ca să se avînte printre stele, se întorcea acasă, aşa cum un copil înspăimîntat se refugiază în braţele mamei.

Douăzeci și trei

Diasparul nu fu prea încîntat să-l revadă pe Alvin. Orașul continua să fie în fierbere, aidoma unui mușuroi imens, zgîndărit violent cu bățul de un copil neastîmpărat. Încă șovăia în a înfrunta realitatea, dar cei ce refuzau să admită existența Lysului și a lumii exterioare nu mai aveau unde să se ascundă. Băncile Memoriei încetaseră să-i mai accepte. Indivizi încercînd să se agațe de visele lor și să se refugieze în viitor, intrau acum zadarnic în Palatul Creației. Flacăra dizolvatoare refuza să-i mai întîmpine, refuzînd să-i mai deștepte peste o sută de mii de ani depărtare pe fluviul temporal. Orice apel adresat Computerului Central se dovedea inutil, iar acesta nu explica nimănui logica acțiunilor sale. Respinșii se vedeau nevoiți să revină în oraș, pentru a se confrunta cu problemele propriei epoci.

Alvin și Hilvar aterizaseră la periferia parcului, nu departe de Palatul Consiliului. Pînă în ultima clipă Alvin nu fusese sigur dacă nava putea coborî prin ecranele protective ale orașului. Cerul Diasparului, ca de altfel totul legat de el, era artificial. Noaptea, cu amintirile înstelate a ceea ce pierduse Omul, nu era niciodată lăsată să pogoare aici, și în plus se asigura în acest mod paza împotriva furtunilor bîntuind uneori deșertul și acoperind cerul cu perdele mișcătoare de nisip.

Paznicii invizibili le permiseră însă trecerea, iar cînd Diasparul apăru dedesubt, Alvin știu că ajunsese acasă. Oricît l-ar fi atras Universul și tainele sale, el se născuse și aparținea

acestui loc. Nu avea să-l satisfacă niciodată, dar de revenit va reveni mereu. Traversase jumătate din galaxie ca să afle acest simplu adevăr.

Mulțimea se adună înainte ca vasul să aterizeze. Alvin își puse întrebarea cum urmau să-l primească concitadinii. Le distingea perfect chipurile, privindu-i pe ecran. Sentimentul dominant părea a fi curiozitatea – în sine, ceva nou pentru Diaspar. Curiozitatea se amesteca cu neliniștea, iar ici-colo se observau semne clare de teamă. Nimeni, gîndi oarecum trist tînărul, nu arăta bucuros de întoarcerea lui.

Pe de altă parte, Consiliul îl întîmpină cu brațele deschise – deși din pură prietenie. Cu toate că el provocase criza respectivă, era singurul în stare să pună bazele viitoarei politici a Diasparului. Îl ascultară cu atenție povestindu-și drumul spre sistemul celor Șapte Sori și întîlnirea cu Vanamonde. Le răspunse la întrebări cu o răbdare surprinzătoare probabil pentru toți. Alvin descoperi destul de repede că pe primul loc, în mințile lor, se situa frica față de Invadatori, chiar dacă evitau s-o pomenească. Figurile lor indicară clar posomorîrea cînd el abordă subiectul în mod deschis.

— Dacă Invadatorii se mai găsesc în Univers, atunci cu siguranță ar fi trebuit să-i întîlnesc în centrul galaxiei. Dar în preajma celor Șapte Sori nu există viață inteligentă și o bănuiam încă înainte ca Vanamonde să ne-o confirme. Eu cred că Invadatorii au dispărut de multe ere. În mod cert, Vanamonde, probabil de o vîrstă cu Diasparul, nu știe nimic despre ei.

— Să discutăm următoarea ipoteză, interveni unul dintre Consilieri. Dacă, într-un mod ce depășește actuala noastră înțelegere, Vanamonde e un urmaș al Invadatorilor. Și-a uitat originea, fapt care nu înseamnă că într-o bună zi nu poate redeveni periculos. Hilvar, asistînd doar ca spectator, nu așteptă permisiunea să vorbească. Pentru prima dată Alvin îl văzu într-atît de furios.

— Vanamonde a privit în mintea mea, rosti Hilvar, iar eu am întrezărit ceva din mintea lui. Lysul a aflat deja multe despre el, deși nu a descoperit încă *ce* anume este. Un lucru însă-i sigur: este prietenos. S-a bucurat cînd ne-a întîlnit. Nu avem de ce ne teme de el.

După această izbucnire urmă un moment de tăcere, iar Hilvar se așeză la loc cu o expresie puțin stînjenită. Din acea clipă tensiunea din Sala Consiliului se micșoră considerabil, de parcă o povară se ridicase de pe inimile celor prezenți. Și firește, Președintele nu încercă, cum i-ar fi cerut datoria, să-l mustre pe Hilvar pentru întrerupere.

Audiind dezbaterile, Alvin observă destul de repede că în cadrul Consiliului se conturaseră trei curente. Conservatorii, în minoritate, continuau să spere că timpul putea fi întors înapoi și să se reinstaureze vechea ordine. Oricît de absurd ar fi părut, ei se agățau de speranța că Diaspar și Lys puteau fi convinse să uite iarăși una de cealaltă.

Progresiștii alcătuiau un alt grup minoritar, dar prezența lor în Consiliu îl surprindea în mod plăcut pe Alvin. Fără să fie tocmai încîntați de invazia din exterior, se hotărîseră să o utilizeze cît mai bine în folosul lor. Unii dintre ei ajunseseră chiar să sugereze modalități de a depăși barierele psihologice care izolaseră Diasparul mai eficient decît cele fizice.

Majoritatea membrilor Consiliului, reflectînd cu exactitate starea de spirit a cetățenilor, adoptase o atitudine de expectativă, așteptînd o clarificare a tendințelor în evoluție. Înțelegeau că nu se punea problema planificării pe termen lung și pînă nu se limpezea situația nu încercau să urmeze o cale bine definită.

Cînd ședința luă sfîrșit, Jeserac se alătură celor doi tineri. Părea schimbat de la ultima întîlnire – și despărțire – din Turnul lui Loranne, atunci cînd pustiul se întinsese sub ei. Schimbarea nu era una la care Alvin să se fi așteptat, deși se încadra într-o categorie pe care avea s-o întîlnească tot mai

frecvent în zilele următoare.

Tutorele său arăta mai tînăr, ca și cum trupul lui găsise un combustibil nou, mai puternic, în adîncul său. În ciuda vîrstei, se număra printre cei capabili să răspundă provocării azvîrlite Diasparului de către Alvin.

— Am noutăți pentru tine, începu el. Îl cunoști pe senatorul Gerane, nu-i așa?

După o clipă de nedumerire, tînărul își aminti.

— Sigur că da... a fost unul dintre primii oameni pe care i-am întîlnit în Lys. Nu face parte din delegația lor?

— Ba da. Am ajuns la o înțelegere reciprocă excelentă. E un individ sclipitor; cunoaște despre mintea omenească mai multe lucruri decît aș fi crezut că e posibil – deși mi-a spus că după normele Lysului, el este un începător. La noi a inițiat un proiect care sînt sigur că-ți va place. Dorește să analizeze cauzele ce ne rețin în oraș și crede că, atunci cînd va descoperi modul cum ne-au fost impuse, le va putea înlătura. Lucrează deja cu vreo douăzeci dintre noi.

— Și cu tine?

— Da, încuviință Jeserac, trădînd o modestie pe care Alvin rareori o întîlnise. Nu este ușor și nici plăcut... dar te stimulează.

— Cum lucrează Gerane?

— Folosește mai multe povești-saga. A creat o întreagă serie și ne studiază reacțiile la parcurgerea lor. N-am bănuit că la vîrsta mea am să revin la amuzamentele copilăriei.

— Ce sînt astea, saga? întrebă Hilvar.

— Lumi de vis, imaginare, răspunse Alvin. De fapt, majoritatea sînt imaginare, pentru că unele se bazează probabil pe fapte istorice. În celulele de memorie ale orașului sînt înregistrate mii și milioane; îți poți alege orice dorești, aventuri, experiențe inedite, și întotdeauna ele îți vor părea absolut veridice atît timp cît impulsurile aparatelor îți alimentează creierul.

Se întoarse către Jeserac:

— Ce tip de saga folosește?

— După cum era de așteptat, majoritatea se referă la părăsirea Diasparului. Unele ne poartă în perioada primelor noastre vieți, cît mai aproape de timpul întemeierii orașului. Gerane consideră că apropiindu-se mai mult de originea acestor constrîngeri mentale, îi va fi mai ușor să le analizeze.

Alvin se simți extrem de încurajat. Strădaniile lui ar fi fost doar pe jumătate împlinite dacă, deschizînd porțile Diasparului, ar fi constatat că nimeni nu iese prin ele.

— Chiar *dorești* să fii în stare să ieși din Diaspar? întrebă viclean Hilvar.

— Nu, răspunse Jeserac fără ezitare. Ideea mă îngrozește. Totuși, înțeleg că am greșit fundamental considerînd Diasparul singurul lucru important de pe lume, iar rațiunea îmi spune că ceva trebuie făcut pentru a îndrepta greșeala. Din punct de vedere emoțional, nu sînt capabil deocamdată să părăsesc orașul. Poate niciodată nu voi izbuti. Oricum, Gerane apreciază că unii dintre noi vor reuși să ajungă în Lys, iar eu sînt dispus să-l ajut în experiment... deși pe jumătate, continui să sper că va eșua.

Alvin își privi cu un respect înnoit bătrînul tutore. Nu avea să mai nesocotească niciodată puterea sugestiei și nici să subestimeze forțele capabile să împingă un om la acțiuni împotriva logicii. Nu se putea reține să nu compare curajul calm al lui Jeserac cu fuga speriată a lui Khedron, chiar dacă, luînd în considerare cele învățate în ultima vreme despre natura umană, îi venea greu să-l condamne pe Bufon pentru fapta sa.

Era convins de succesul încercării lui Gerane. Poate Jeserac era prea bătrîn pentru a sparge șablonul atîtor vieți, indiferent cît ar fi dorit să pășească pe un drum nou. Chestiunea avea puțină importanță, deoarece aveau să reușească alții, conduși de priceperea psihologilor din Lys. Iar în clipa

în care primii urmau să scape din tiparele vechi de un miliard de ani, rămînea doar o chestiune de timp ca și restul să-i urmeze.

Se întrebă ce se va întîmpla cu Diaspar, cu Lys, cînd barierele vor dispare complet. Cumva, din ambele civilizații trebuiau salvate elementele cele mai capabile și contopite într-o cultură nouă, mai sănătoasă. O sarcină dificilă ce necesita înțelepciunea și răbdarea ambelor părți.

Unele dificultăți apăruseră deja, prevestindu-le pe cele viitoare. Vizitatorii din Lys refuzaseră cu politețe să locuiască în casele oferite în oraș. Își instalaseră corturile în parc, într-un peisaj reamintindu-le ținutul lor. Hilvar constituise singura excepție. Deși nu-i plăcea să stea într-o odaie cu mobilier efemer și pereți mișcători, acceptase cu bravură ospitalitatea lui Alvin, asigurat de promisiunea unei șederi scurte.

Pînă atunci, Hilvar nu se simțise niciodată singur. În Diaspar cunoscuse totuși singurătatea. Pentru el, orașul era mai straniu decît fusese Lys pentru Alvin. Se simțea oprimat și copleșit de infinita lui complexitate, de nenumărații străini părînd să umple fiecare centimetru de spațiu din jur. În Lys îi cunoștea aproximativ pe toți, fie că îi întîlnise fizic, fie că nu. O mie de vieți nu i-ar fi ajuns însă să-i cunoască pe toți cetățenii Diasparului, și cu toate că înțelegea că sentimentului respectiv îi lipsea logica, se simțea deprimat. Doar loialitatea față de Alvin îl reținea acolo, într-un mediu ce nu avea nimic comun cu lumea sa și cu el însuși.

Încercase adesea să analizeze simțămintele ce-l legau de Alvin. Era conștient că prietenia lui izvora din aceeași sursă care-l făcea să iubească creaturile mici și dîrze, și i-ar fi uimit pe toți aceia ce-l considerau pe Alvin un individ hotărît, încăpățînat, interiorizat, neavînd nevoie de afecțiunea nimănui și incapabil s-o ofere în schimb chiar dacă ar fi primit-o.

Hilvar însă știa mai bine. Instinctiv, o înțelesese încă de la început. Alvin era un explorator și toți exploratorii caută ceva pierdut. Rareori izbutesc să-l găsească, dar aproape niciodată reușita nu le oferă satisfacții mai mari decît căutarea în sine.

El nu știa ce anume căuta Alvin. Pe prietenul lui îl mînau forțe declanșate cu eoni în urmă, de către plănuitorii de geniu ai Diasparului, ori de către oamenii încă mai geniali care li se împotriviseră. Aidoma oricărei ființe umane, Alvin era într-o anumită măsură o mașină, acțiunile fiindu-i determinate de moștenirea lui ereditară. Amănuntul nu influențase cu nimic nevoia lui de înțelegere și simpatie și nu-l făcea imun în fața singurătății ori frustrării. Pentru concitadinii săi reprezenta un individ atît de surprinzător încît uneori, uitau că și el împărtășea aceleași sentimente. Numai un străin, provenind dintr-un mediu cu totul diferit, putea să-l privească ca pe o ființă umană.

În numai cîteva zile de la sosirea în Diaspar, Hilvar întîlnise mai mulți oameni decît în toată viața sa de pînă atunci. Întîlnise... dar practic nu ajunsese să cunoască pe nici unul. Deoarece trăiau laolaltă într-un spațiu atît de restrîns, locuitorii orașului păstrau mereu o rezervă greu de învins. Singura izolare cunoscută era aceea a minții și se agățau de ea chiar atunci cînd participau la nesfîrșitele activități sociale din oraș. Lui Hilvar îi părea rău pentru ei, chiar dacă știa că ei nu aveau nevoie de simpatia lui. Nu realizau ce anume le lipsea, nu înțelegeau sentimentul cald al apartenenței la comunitate, la un grup care îi unea pe toți în societatea telepatică a Lysului. Deși îndeajuns de politicoși pentru a se preface, era evident că cei mai mulți dintre interlocutorii lui îl priveau compătimitori, bănuindu-l că ducea o existență teribil de monotonă și de plictisitoare.

Pe Eriston și Etania, părinții lui Alvin, Hilvar îi etichetase destul de repede ca lipsiți de personalitate, oameni blajini, total dezorientați. I se părea foarte derutant să-l audă pe prietenul său numindu-i mamă și tată – cuvinte care, în Lys, continuau să-și mențină străvechiul înțeles biologic. Avea nevoie de un permanent efort de imaginație ca să-și amintească faptul că legile vieții și ale morții fuseseră abrogate de creatorii Diasparului. Existau momente cînd considera că, în ciuda activităților din jur, orașul era pe jumătate mort, pentru că nu avea copii.

Se întreba ce avea să se întîmple cu Diaspar acum, cînd lunga lui izolare luase sfîrșit. Credea că lucrul cel mai nimerit ar fi fost distrugerea Băncilor Memoriei, ce mențineau orașul în tipare rigide de atîtea epoci. Oricît de miraculoase – poate constituiau apogeul unei științe – ele reprezentau creația unei civilizații bolnave, o civilizație înspăimîntată de prea multe lucruri. Unele dintre acele temeri se bazau pe realități, însă altele erau simple produse ale închipuirii. Hilvar cunoștea cîte ceva din primele rezultate ale explorării minții lui Vanamonde. În cîteva zile urmau să le afle și locuitorii Diasparului... și să descopere cît anume din trecutul său fusese mit.

Lipsit de Băncile Memoriei, orașul avea să moară într-o sută de ani, căci oamenii lui pierduseră capacitatea de a se reproduce singuri. Asta era dilema ce trebuia soluționată. Hilvar întrezărise deja o posibilă rezolvare. Orice problemă tehnică are întotdeauna un răspuns, iar concetățenii lui erau experți în științele biologice. Ce fusese legat se putea desface; evident, dacă Diasparul o dorea.

În primul rînd însă, orașul trebuia să înțeleagă ce pierduse. Iar pentru aceasta era nevoie de mulți ani, poate de secole. Prima lecție începuse, iar impactul ei avea să zdruncine Diasparul tot atît de profund pe cît o făcuse însuși contactul cu exteriorul.

Desigur, Lysul va fi zguduit la rîndul său. În ciuda diferențelor dintre cele două civilizații, ele proveneau din aceeași

tulpină... și împărțiseră aceleași vise. Amîndouă aveau să fie mai sănătoase după o privire, curioasă și neclintită, aruncată în trecutul pierdut de atîta vreme.

Douăzeci și patru

Amfiteatrul fusese conceput să cuprindă întrega populație trează a Diasparului. Nici unul din cele zece milioane de locuri nu rămăsese neocupat. Privind în josul giganticei curbe, Alvin își amintea fără să vrea de Shalmirane. Aveau aceeași formă și aproape aceeași mărime. Dacă cineva ar fi umplut cu oameni craterul lui Shalmirane, el ar fi semănat mult cu amfiteatrul plin din Diaspar.

Exista totuși o diferență fundamentală. Cupa uriașă a lui Shalmirane era reală, amfiteatrul nu. Și nu existase nicio-dată, era doar o fantomă, un model de sarcini electronice, dormind în Computerul Central pînă la ivirea necesității rechemării sale. De fapt, tînărul se găsea în camera lui, iar sutele de mii de oameni ce păreau să-l înconjoare se aflau și ei în locuințele lor. Atît timp cît nu încerca să se miște, iluzia se păstra perfectă. Putea crede foarte bine că Diasparul dispăruse și toți locuitorii se adunaseră în enorma cavitate.

Nici măcar o dată la un mileniu viața orașului nu se oprea, ca populația să se întîlnească în Marea Adunare. Dar simultan, în Lys se desfășura o adunare similară. Acolo era o întrunire a minților, și poate că asociată ei exista o reuniune a trupurilor, la fel de imaginară și de amăgitoare ca aceasta.

Alvin recunoștea majoritatea chipurilor din jur. La

aproape doi kilometri depărtare și cu trei sute de metri mai jos, se afla micuța platformă circulară asupra căreia se îndrepta atenția tuturor. Era greu de crezut că de la o asemenea distanță se distingea ceva, însă Alvin știa că în momentul începerii adunării, urma să audă și să vadă totul, la fel de limpede ca oricare alt cetățean al orașului.

Platforma se umplu de fum și din el se întrupă Callitrax, conducătorul grupului însărcinat cu reconstituirea trecutului din informațiile oferite de Vanamonde. Fusese o misiune dificilă, aproape imposibilă, nu numai din cauza uriașelor perioade de timp implicate. O singură dată, cu ajutorul lui Hilvar, Alvin pătrunsese vreme de o clipă în mintea ciudatei creaturi pe care o descoperiseră – ori care *îi* descoperise. Pentru Alvin, gîndurile lui Vanamonde se dovediseră la fel de neinteligibile precum o mie de voci strigînd împreună într-o peșteră imensă, cu ecou.

Totuși, locuitorii Lysului le deslușeau, izolîndu-le și înregistrîndu-le pentru a fi studiate în voie. Se zvonea, deși Hilvar nu voia nici să confirme, nici să nege, că ceea ce obținuseră era atît de straniu, încît abia semăna cu istoria acceptată de specia umană de un miliard de ani încoace.

Callitrax începu să vorbească. Pentru Alvin, ca și pentru oricare altul, glasul clar și precis părea să vină de la o distanță de numai cîțiva centrimetri. Apoi, printr-o modalitate dificil de definit, la fel cum construcția unui vis contrazice logica dar nu produce nici o surpriză în mintea visătorului, Alvin se trezi lîngă Callitrax, chiar dacă, în același timp, își menținea locul sus pe panta amfiteatrului. Paradoxul nu-l mira pe tînăr, îl accepta ca atare, fără întrebări, aidoma celorlalte fenomene de modificare a timpului și spațiului oferite de știință.

Foarte sumar, Callitrax rezumă istoria acceptată. Aminti de necunoscuții din Civilizațiile Zorilor, care nu lăsaseră în urma lor decît nume glorioase și legendele învăluite în ceață

ale Imperiului. Chiar de la începuturi, spunea el, Omul dorise stelele – și în cele din urmă le obținuse. Vreme de milioane de ani cutreierase prin Galaxie, cucerind sistemele stelare unul după altul. Apoi, din bezna de dincolo de marginea Universului, Invadatorii îl loviseră și-i smulseseră tot ceea ce cîștigase.

Retragerea în Sistemul Solar fusese amară și durase probabil mai multe epoci. Pămîntul însuși fusese salvat cu greu în urma fabuloaselor bătălii purtate în jurul lui Shalmirane. Cînd totul luase sfîrșit, Omului îi rămăseseră numai amintirile și planeta lui natală.

De atunci avusese loc un declin prelung. Ca o ironie finală, rasa ce sperase să conducă Universul, abandonase și cea mai mare parte a micuței sale lumi, despărțindu-se în două civilizații izolate, Lys și Diaspar, oaze de viață într-un deșert ce le separa tot atît de eficient ca și hăurile interstele.

Callitrax făcu o pauză. Alvin și ceilalți participanți la adunare avură impresia că istoricul se uita în ochii fiecăruia, cu o privire martoră a unor evenimente pe care nici acum nu le putea crede.

— Deci, continuă el, acestea au fost legendele în care am crezut cu toții. Astăzi vă pot spune că sînt false, false în totalitatea detaliilor lor, *atît de false încît nici măcar acum nu le-am pus complet de acord cu adevărul.*

Tăcu, așteptînd efectul cuvintelor sale. După aceea, încet și răspicat, oferi atît Lysului cît și Diasparului cunoștințele obținute din mintea lui Vanamonde.

Nu era cîtuși de puțin adevărat că Omul atinsese stelele. Micul lui imperiu se mărginise la orbitele lui Pluto și Persefona. Spațiul interstelar se dovedise o barieră mai presus de puterile sale. Întrega civilizație i se dezvoltase în jurul Soarelui și era încă foarte tînără, cînd... aștrii au venit către Pămînt.

Impactul trebuie să fi fost zguduitor. În ciuda eșecurilor,

Omul nu se îndoise niciodată că într-o bună zi avea să cucerească abisurile Cosmosului. Crezuse, de asemenea, că dacă în Univers existau civilizații egale cu a sa, nu existau altele superioare. În momentul respectiv înțelesese că ambele credințe se dovediseră neîntemeiate, iar printre stele se găseau minți cu mult mai evoluate.

Timp de mai multe veacuri, mai întîi în navele altor rase, apoi în vehicule construite cu o tehnică împrumutată, Omul explorase Galaxia. Pretutindeni găsise culturi pe care era în stare să le înțeleagă, dar nu să le și egaleze, iar alteori întîlnise minți ce urmau curînd să-l depășească cu totul.

Șocul s-a dovedit teribil, însă a declanșat și modelarea speciei. Trist și infinit mai înțelept, revenise în Sistemul Solar ca să reflecte asupra cunoștințelor dobîndite. Acceptă provocarea și treptat, imagină un plan conferind speranțe pentru viitor.

Cîndva, științele fizice constituiseră principalul său interes. Se întoarse cu și mai multă hotărîre asupra geneticii și studiului creierului. Indiferent de preț, avea să-și accelereze evoluția pînă la limitele posibilului.

Experimentul îi epuizase energia pentru milioane de ani. Lupta, sacrificiile și strădaniile acelea Callitrax le cuprinse în doar cîteva cuvinte. Omul obținuse marile victorii. Învinsese boala și dacă dorea, putea trăi veșnic, iar prin stăpînirea telepatiei, supusese voinței sale cea mai subtilă dintre forțe: cea mentală.

Bazîndu-se pe propriile resurse, se pregătise să se aventureze iarăși în spațiile uriașe ale Galaxiei, să întîlnească de pe poziții de egalitate civilizațiile care îl respinseseră cîndva, și să-și joace rolul în istoria Universului.

Toate acestea au fost înfăptuite. Din epoca aceea, poate cea mai întinsă din întreaga istorie umană, proveneau Legendele Imperiului. Imperiul fusese un conglomerat de rase, dar adevărul fusese uitat în tragedia zguduitoare care îi

marcase sfîrşitul.

Durase cel puţin un milion de ani. Trebuie să fi cunoscut destule crize, războaie chiar, însă ele se pierduseră în valul măreţ al speciilor înaintînd împreună spre maturitate.

— Putem fi mîndri de rolul strămoşilor noştri în evenimentele respective, continuă Callitrax. Chiar atunci cînd au atins nivelul maxim, ei nu au pierdut nimic din iniţiativă. Discutăm în prezent despre conjuncturi, nu despre fapte dovedite, dar se pare că experimentele ce au constituit deopotrivă prăbuşirea şi încununarea glorioasă a Imperiului au fost inspirate şi dirijate de Om.

Filozofia ascunsă în spatele lor pare să fi fost următoarea: contactul cu alte civilizaţii demonstrase cît de mult depindea imaginea unei fiinţe de aspectul ei fizic, de organele de simţ cu care era înzestrată. S-a argumentat că o imagine reală a Universului nu putea fi obţinută decît de o minte eliberată de asemenea limitări fizice – în fapt, o raţiune pură. Ideea fusese răspîndită printre numeroase religii străvechi ale Pămîntului; e ciudat cum un concept lipsit de origine raţională a ajuns în cele din urmă unul dintre ţelurile cele mai de seamă ale ştiinţei.

În Universul natural nu se descoperise niciodată o inteligenţă imaterială; Imperiul s-a decis să o creeze.

Noi am uitat, pe lîngă multe altele, cunoştinţele şi aptitudinile care au făcut posibilă o astfel de realizare. Savanţii Imperiului stăpîneau forţele Naturii, secretele timpului şi ale spaţiului. Deoarece creierele noastre sînt produsul unei dispuneri extraordinar de complexe a celulelor cerebrale, cuplate prin reţeaua sistemului nervos, ei s-au străduit să obţină un creier ale cărui componente să nu fie fizice, ci tipare impuse direct spaţiului. Un asemenea creier, dacă poate fi numit astfel, ar utiliza forţe electrice, ori de altă natură şi ar fi complet eliberat de tirania materiei. Ar gîndi cu o viteză superioară oricărei inteligenţe organice, dăinuind

atît timp cît există un erg de energie liber în Univers şi dispunînd de puteri nelimitate. Odată construit, ar fi oferit posibilităţi inimaginabile chiar pentru proprii creatori.

Bazîndu-se în mare măsură pe experienţa cîştigată în procesul propriei regenerări, Omul a sugerat crearea unor astfel de fiinţe. Reprezenta cea mai măreaţă provocare aruncată vreodată inteligenţei, iar după secole de dezbateri ea a fost acceptată. Toate speciile galactice s-au unit în înfăptuirea acestui plan.

Peste un milion de ani vor separa visul de realitate. Civilizaţii vor înflori şi vor decade, strădania de ere a lumilor va fi risipită iarăşi şi iarăşi, dar ţelul, ţelul nu avea să fie uitat niciodată. Într-o bună zi va fi posibil să cunoaştem întreaga poveste, cel mai de seamă efort de durată din istorie. Astăzi ştim doar că sfîrşitul lui a însemnat un dezastru care aproape a distrus întreaga Galaxie.

Mintea lui Vanamonde refuză să pătrundă în perioada aceasta, o perioadă relativ îngustă de timp unde nu are acces, dar bănuim că la mijloc este un blocaj datorat propriilor temeri. La începutul intervalului respectiv, Imperiul apare în culmea gloriei, încordîndu-se în aşteptarea succesului inevitabil. La sfîrşitul lui, peste numai cîteva mii de ani, Imperiul este zguduit, stelele însele sînt mai palide, secătuite parcă de putere. Peste Galaxiei atîrnă o cortină de spaimă, o spaimă legată de numele: "Mintea Nebună".

Nu-i greu de presupus ce s-a petrecut în acel scurt răstimp. S-a obţinut o raţiune pură, însă ea era fie nebună, fie, aşa cum pare şi mai plauzibil, complet ostilă faţă de materie. Timp de secole a răvăşit Universul, pînă a s-a reuşit să fie îngrădită de forţe pe care nu ni le imaginăm. Probabil că armele utilizate în cele din urmă de Imperiu au redus mult resursele sale. Din amintirea conflictului au rămas anumite legende, nu toate despre Invadatori. Dar în legătură cu asta, vă voi spune de îndată mai multe lucruri.

Mintea Nebună nu putea fi distrusă, căci din construcție ea s-a dorit nemuritoare. A fost condusă la marginea Galaxiei și întemnițată într-un mod deocamdată incomprehensibil. Închisoarea ei este o stea artificială, denumită Soarele Negru și acolo se găsește și în ziua de azi. Cînd Soarele Negru va muri, entitatea va fi iarăși liberă. Nu știm cînd va veni ziua aceea.

Callitrax tăcu, pierdut în propriile-i reverii, fără să realizeze că ochii întregii lumi se ațințeau asupra sa. În răstimpul acelei tăceri prelungi, Alvin privi roată, căutînd să citească pe chipurile mulțimii efectul celor aflate, al amenințărilor nedefinite care înlocuiseră în prezent mitul Invadatorilor. Majoritatea oamenilor încremeniseră neîncrezători; încă se străduiau să alunge trecutul plăsmuit, dar deocamdată nu puteau accepta realitatea mult mai stranie care îi lua locul.

Cu glas scăzut, Callitrax începu să descrie ultimele zile ale Imperiului. Pe măsură ce tabloul se contura înaintea lui, Alvin își dădea seama că ar fi preferat să trăiască atunci, în vremurile cînd existase adevărata aventură și un curaj superb – curajul de a smulge victoria din ghearele dezastrului.

— Deși Mintea Nebună pîrjolise Galaxia, resursele Imperiului rămăseseră încă uriașe, iar spiritul lui neînfrînt. Cu un curaj ce nu poate decît uluiască, experimentul a fost dus pînă la capăt. A început căutarea erorii ce declanșase catastrofa.

Desigur, s-au ridicau mulți împotrivindu-se cercetărilor, profețind alte dezastre, dar erau în minoritate. Proiectul a fost continuat și, cu cunoștințele dobîndite (deși cu plata unui tribut atît de greu) de astă dată a reușit. Rațiunea nou născută poseda un potențial intelectual atît de mare încît nici nu putea fi măsurat; era însă complet infantilă. Nu știm dacă făuritorii ei se așteptau la un asemenea rezultat, dar se pare că l-au anticipat. Abia după milioane de ani creația lor avea să atingă maturitatea. Nu se putea face nimic pentru a iuți procesul.

Vanamonde a fost prima dintre aceste minți. În Galaxie trebuie să mai existe altele, însă noi credem că au fost create extrem de puține, întrucît Vanamonde nu și-a întîlnit niciodată semenii.

Realizarea rațiunilor pure a constituit cea mai importantă operă a civilizației galactice, în care Omul a jucat un rol de frunte, poate chiar predominant.

Nu m-am referit la Pămînt în sine, pentru că istoria lui nu reprezintă decît un firicel într-o enormă tapiserie. Fiind permanent secătuită prin plecarea făpturilor ei mai aventuroase, planeta noastră a devenit, inevitabil, conservatoare. În cele din urmă s-a opus creatorilor lui Vanamonde și, cu siguranță, n-a avut nici un aport în actul final. Munca Imperiului luase sfîrșit. Privind în jurul lor, la stelele pe care le stinseseră mînați de disperare și pericol, oamenii acelui timp au hotărît să-i lase Universul lui Vanamonde.

Aici dăm peste o enigmă... o enigmă pe care, probabil, n-o vom rezolva, iar Vanamonde nu ne poate da ajutor. Știm numai că Imperiul a intrat în contact cu ceva straniu și măreț, situat foarte departe pe curba Cosmosului, în cealaltă extremitate a spațiului însuși. Bănui doar ce anume era, însă solicitarea respectivă trebuie să fi sunat teribil de urgent și de promițător.

Într-un răstimp foarte scurt, strămoșii noștri și rasele asociate lor au pornit într-o călătorie pe care noi nu sîntem în stare s-o refacem. Gîndurile lui Vanamonde par a se limita la hotarele Galaxiei, dar prin el am asistat totuși la începuturile acestei aventuri mărețe și misterioase. Iată imaginea ei reconstituită; veți fi martorii unor evenimente petrecute în urmă cu un miliard de ani...

Palid spectru al fostei sale glorii, discul rotitor al Galaxiei atîrna în neant. Pe întreaga sa lungime se zăreau uriașele goluri lăsate de Mintea Nebuna – răni care, în următoarele

epoci, aveau să fie umplute de stele plutitoare. Dar niciodată ele nu aveau să înlocuiască pe deplin pierdutele splendori.

Omul se afla pe punctul de a-și părăsi Universul, tot așa cum, cu multă vreme în urmă, își părăsise planeta. Și nu doar Omul, ci o mie de specii ce trudiseră alături de el la făurirea Imperiului.

Se adunaseră aici, la marginea Galaxiei, cu toată imensitatea acesteia între ei și destinația pe care erau capabili s-o atingă doar peste multe ere.

Adunaseră o flotă înaintea căreia orice imaginație pălea. Navele amiral erau sori, cele mai mici, planete. Un întreg nor globular, cu sistemele lui solare și lumile asociate acestora se pregătea să pornească în infinit.

Lunga linie de foc țîșni prin inima Galaxiei, sărind de la o stea la alta. Într-o secundă muriră o mie de sori, alimentînd cu energiile lor forma teribilă care accelerase de-a lungul Galaxiei, dispărînd apoi în abis...

— În acest fel, Imperiul a părăsit Universul cunoscut, ca să-și întîlnească destinul altundeva. Cînd moștenitorii săi, rațiunile pure, vor ajunge la maturitate, s-ar putea să se întoarcă. Dar ziua aceea este încă foarte departe.

Iată pe scurt istoria civilizației galactice; propria noastră istorie, ce nouă ni se pare atît de importantă, nu reprezintă decît un epilog banal, chiar dacă atît de complex încît n-am izbutit să-i deslușim complet toate amănuntele.

Se pare că unele dintre speciile vechi, mai conservatoare, au refuzat să-și părăsească lumile. Printre ele s-au numărat și strămoșii noștri. Cele mai multe au decăzut, treptat au dispărut, totuși e posibil ca unele să mai supraviețuiască. Chiar Pămîntul a scăpat cu greu de aceeași soartă. În timpul Secolelor de Tranziție – care în fapt, au durat milioane de ani – cunoștințele trecutului s-au pierdut, sau au fost distruse în mod intenționat. Deși mai greu de crezut, a doua variantă

este totuși mai probabilă.

De-a lungul vremurilor, Omul s-a cufundat într-o barbarie superstițioasă, deși încă accepta știința. A deformat istoria pentru a scăpa de sentimentul neputinței și eșecului. Legendele despre Invadatori sînt complet false. Ele au fost inspirate, neîndoielnic, de bătălia dusă împotriva Minții Nebune. Strămoșii ne-au fost alungați înapoi pe Pămînt numai de boala cuibărită în sufletele lor și de nimic altceva.

Cînd am descoperit acest lucru, noi, cei din Lys, am avut o nedumerire. Bătălia de la Shalmirane nu a avut loc niciodată... totuși Shalmirane a existat și încă mai există. Mai mult chiar, adăpostește una dintre cele mai teribile arme construite vreodată.

A durat o vreme pînă am aflat răspunsul; este foarte simplu. Cu mult în urmă, Pămîntul a avut un unic satelit uriaș, Luna. Cînd în vîltoarea luptelor, sub acțiunea gravitației și a mareelor, Luna a început să se apropie de planetă, a devenit necesară distrugerea ei. Shalmirane a fost construit special în acest scop, iar în jurul misiunii sale s-au țesut legendele pe care le cunoașteți cu toții.

Callitrax zîmbi, întristat:

— Trecutul nostru abundă în asemenea legende, parțial false și parțial adevărate, precum și în alte paradoxuri ce n-au fost încă soluționate. Problema ține mai degrabă de domeniul psihologicului decît de al istoricului. Nici chiar înregistrările Computerului Central nu pot fi în totalitate crezute. Oricum, ele poartă urme clare ale unor intervenții din trecutul foarte îndepărtat.

Pe Pămînt, doar Diaspar și Lys au supraviețuit declinului: Diaspar grație perfecțiunii mașinilor, Lys datorită relativei izolări și a capabilităților intelectuale aparte, deținute de locuitorii săi. Dar ambele civilizații, cu toate strădaniile de a reveni la nivelul inițial, au fost impregnate de temerile și miturile moștenite.

Aceste temeri nu trebuie să ne mai obsedeze. Ca istoric, datoria mea nu este să prevăd viitorului, ci doar să observ și să interpretez trecutul. Iar lecția lui e destul de limpede: am trăit prea mult timp rupți de realitate, iar acum a venit vremea să ne refacem viețile.

Douăzeci și cinci

Jeserac pășea, tăcut și năucit, pe străzile unui Diaspar pe care nu-l mai văzuse niciodată. Într-adevăr, diferea atît de mult de orașul unde își trăise viețile, încît aproape nu-l mai recunoștea. Știa că era Diasparul, deși nu se oprise nici o clipă să se întrebe *cum* anume îl identificase.

Străzile erau înguste, clădirile mai scunde... iar parcul dispăruse. Sau mai exact, încă nu exista. Era Diasparul dinaintea transformării, Diasparul deschis lumii și Universului. Deasupra orașului, cerul era albastru și presărat cu ghemotoace albe de nori, răsucindu-se și învîrtindu-se lent în vîntul cae sufla peste chipul unui Pămînt mai tînăr...

Trecînd prin și pe sub nori, se zăreau călători ai văzduhului mult mai substanțiali. La kilometri deasupra, brăzdînd cerurile cu dantelăria lor tăcută, soseau și plecau navele legînd Diasparul de lumile exterioare. Jeserac privi îndelung misterul și splendoarea cerului deschis. Pentru o clipă, spaima îi străpunse inima. Se simțea gol, lipsit de apărare, conștient că acoperișul albastru și liniștit nu era decît o coajă subțire, îndărătul căreia se întindea spațiul, cu tainele și primejdiile sale.

Teama nu era îndeajuns de puternică pentru a-i paraliza voința. O parte a creierului său știa că totul nu e decît un vis, iar un vis nu-i putea face rău. Avea să plutească prin el, savurînd ceea ce îi prezenta, pînă cînd se va trezi iarăși în orașul familiar.

Umbla prin Diaspar mergînd spre punctul unde se înălțase odată Mausoleul lui Yarlan Zey. Acum nu se mai afla nici un monument – doar o clădire circulară scundă, cu multe intrări boltite. La una din ele îl aștepta un bărbat.

Jeserac ar fi trebuit să fie copleșit de uimire, dar în prezent nimic nu-l mai putea surprinde. Cumva, i se părea normal să se afle față în față cu constructorul Diasparului.

— Presupun că m-ai recunoscut, vorbi Yarlan Zey.

— Bineînțeles. Ți-am văzut statuia de o mie de ori. Știu că visez și că în fapt, nici unul dintre noi nu este aici.

— Orice s-ar întîmpla nu trebuie să te sperii. Urmează-mă și nu uita că nimic nu te poate atinge întrucît, cînd vei dori, te vei deștepta în Diaspar, în epoca ta.

Ascultător, Jeserac îl însoți, cu mintea ca un receptor lipsit de spirit critic. O amintire, ori ecoul unei amintiri îl preveni asupra celor ce aveau să se întîmple. Știa că altă dată ar fi tresărit îngrozit, dar astăzi nu simțea nimic, nici o teamă. Era liniștit, conștient de irealitatea experienței, iar prezența lui Yarlan Zey părea un talisman împotriva oricăror primejdii.

Puțini coborau pe căile mobile conducînd în adîncurile clădirii; erau singuri atunci cînd se opriră tăcuți lîngă cilindrul prelung, aerodinamic, capabil să îi scoată din oraș într-o călătorie ce altă dată lui Jeserac i-ar fi distrus mintea.

Cînd călăuza îi indică ușa deschisă, ezită o clipă în prag, apoi păși înăuntru.

— Vezi? surîse Yarlan Zey. Relaxează-te și nu uita că ești în siguranță... Nimic nu te poate atinge.

Și Jeserac îl crezu. Simți un fior vag de neliniște cînd intrarea tunelului lunecă silențios spre el, iar vehiculul înce-

pu să-și sporească viteza, gonind prin adîncurile pămîntului. Indiferent ce spaime ar fi nutrit, le uită în dorința de a se adresa legendarului personaj.

— Nu ți se pare ciudat că, deși cerurile ne sînt deschise, am încercat să ne îngropăm în Pămînt? rosti Yarlan Zey. Este numai începutul bolii la al cărei sfîrșit asiști în epoca de unde vii. Omenirea a fost înspăimîntată de ceea ce se află acolo, în spațiu, și curînd va închide toate ușile ce duc spre Univrs.

— Dar am zărit multe nave pe cerul Diasparului!

— N-o să le mai vezi mult timp. Am pierdut contactul cu stelele. Pînă și planetele vor deveni pustii. Ne-au trebuit milioane de ani ca să parcurgem drumul spre exterior și doar cîteva secole ca să revenim acasă. Iar peste puțin timp vom abandona cea mai mare parte a Terrei însăși.

— De ce ați făcut-o însă? întrebă Jeserac. Cunoștea răspunsul, totuși se simțea obligat să pună întrebarea.

— Ne trebuia un adăpost care să ne apere de două lucruri: teama de moarte și teama de spațiu. Eram o rasă bolnavă și nu mai doream să jucăm un rol în Univers... și de aceea am pretins că el nici nu există. Privisem haosul bîntuind printre stele și am tînjit după stabilitate și pace. Diaspar trebuia închis, încît nimic nou să nu pătrundă vreodată în el.

Am conceput orașul pe care îl cunoști și am inventat un trecut fals să ne ascundă lașitatea. Ah, n-am fost primii care să o facă, dar am fost primii ce au făcut-o cu atîta grijă. Am remodelat sufletul omenesc, răpindu-i ambiția și pasiunile înflăcărate, să fie mulțumit cu lumea oferită lui acum.

Construirea orașului și a mașinilor sale a luat o mie de ani. Pe măsură ce fiecare constructor își sfîrșea sarcina, mintea îi era ștearsă de orice amintiri, i se implanta un set amănunțit de memorii false, iar identitatea i se stoca în circuite pînă la momentul potrivit pentru a fi rechemată.

În cele din urmă a sosit și ziua cînd în Diaspar n-a mai rămas nici un singur om în viață; doar Computerul Central, urmînd instrucțiunile programate și controlînd Băncile Memoriei unde dormeam cu toții. Nu mai exista nimeni care să fi avut contact cu trecutul – și astfel, din acest punct, istoria a început din nou.

Unul cîte unul, într-o ordine prestabilită, am fost rechemați din circuitele de memorie, căpătînd iarăși trupuri. Aidoma unei mașini de-abia puse în funcțiune, Diasparul a început să-și îndeplinească misiunea pentru care fusese creat.

Totuși, încă de la început, unii dintre noi au avut îndoieli. Eternitatea înseamnă foarte mult. Înțelegeam riscul de a nu lăsa nici o cale de ieșire, izolîndu-ne total de Univers. Nu ne puteam opune dorinței civilizației noastre, de aceea am acționat în secret, operînd modificările pe care le consideram necesare.

Unicii au reprezentat invenția noastră. Urmau să apară la intervale mari de timp și, dacă circumstanțele le permiteau, urmau să afle dacă în afara Diasparului se găsea și altceva care să merite să fie contactat.

Nu ne-am închipuit niciodată că va dura atît pînă cînd unul din ei va reuși – dar nici n-am bănuit că succesul va fi atît de grandios.

În ciuda suspendării facultăților critice, constituind însăși esența unui vis, Jeserac se întrebă cum de reușea Yarlan Zey să vorbească cu atîta siguranță despre lucruri petrecute la un miliard de ani după moartea lui. Îl descumpănea – nu mai știa unde se găsește în spațiu și în timp.

Drumul se apropia de final. Pereții tunelului nu mai fulgerau pe lîngă el cu viteze amețitoare. Yarlan Zey vorbi cu o forță și o autoritate nedovedite pînă atunci.

— Trecutul s-a dus, ne-am îndeplinit sarcina, fie ea bună sau rea. Cînd ai fost creat, Jeserac, ți s-a implantat teama de lumea exterioară și predispoziția de a rămîne în interiorul orașului – caracteristici comune tuturor celor din Diaspar.

Acum știi că teama aceasta e lipsită de temei, că ți-a fost impusă artificial. Eu, Yarlan Zey care ți-am impus-o, te eliberez de ea. Ai înțeles?

Cu acele ultime cuvinte, glasul lui crescu, pînă păru să răsune pretutindeni. Transportorul subteran în care goneau pîlpîi și tremură în jurul lui Jeserac, de parcă visul se apropia de sfîrșit. Totuși, pe măsură ce imaginile se destrămau, continua să audă glasul poruncitor tunîndu-i în creier:

— Nu-ți mai este frică, Jeserac.

Nu-ți mai este frică.

Se zbătu, înotînd spre realitate tot așa cum un scufundător urcă din adîncurile oceanului spre suprafață. Yarlan Zey dispăruse, lăsînd în urma lui un vălmășag de glasuri cunoscute, dar pe care nu le identifica. Ele îi vorbeau încurajator, se simți sprijinit de mîini prietenoase. Apoi, ca un revărsat de zori, realitatea reveni. Deschise ochii și-i văzu alături pe Alvin, Hilvar și Gerane, ușor neliniștiți. Îi ignoră; spiritul îi era prea copleșit de minunățiile așternute înaintea lui – panorama pădurilor și a rîurilor, cupola de smarald a cerului deschis.

Se afla în Lys și nu-i mai era frică.

Nimeni nu-l tulbură, în vreme ce momentul respectiv i se imprima în minte pentru vecie. În final, cînd se convinse că era înconjurat de un prezent real, se întoarse către ceilalți.

— Mulțumesc, Gerane. N-am crezut că vei reuși. Psihologul zîmbi mulțumit de sine și reglă o mașinărie micuță ce plutea în aer.

— Ne-ai speriat de cîteva ori, recunoscu el. O dată sau de două ori, ai început să pui întrebări la care nu ți se putea răspunde logic și m-am temut că voi fi nevoit să întrerup secvența.

— Dar dacă Yarlan Zey nu m-ar fi convins... ce-ai fi făcut?

— Te-am fi păstrat în stare de inconștiență și te-am fi dus înapoi în Diaspar, unde te-ai fi trezit în mod natural, fără să știi nimic de călătoria în Lys.

— Acel Yarlan Zey... cîte din spusele lui sînt adevărate?

— Cred că majoritatea. Dar pe mine nu mă interesa atît respectarea adevărului istoric, cît autenticitatea acestei saga. Callitrax a vizionat-o și n-a găsit nici o eroare. Bineînțeles, se bazează pe datele cunoscute despre Yarlan Zey și despre originea Diasparului.

— Acum vom deschide cu adevărat orașul, interveni Alvin. Probabil va dura mult, dar în cele din urmă cred că vom izbuti să neutralizăm această teamă, ca oricine dorește să și poată părăsi Diasparul.

— *Sigur* va dura mult, replică sec Gerane. Nu uitați că Lys n-are cum să primească cîteva sute de milioane de oaspeți, dacă toți cei din Diaspar vor decide să vină aici. Nu cred că ipoteza e probabilă, totuși posibilitatea există.

— Lucrurile se vor rezolva de la sine. O fi Lysul mic, dar lumea-i largă. De ce s-o lăsăm în stăpînirea deșertului?

— Continui să visezi, Alvin. Tocmai mă întrebam ce vei face de-acum încolo, zîmbi Jeserac.

Tînărul nu răspunse. În ultimele săptămîni, aceeași întrebare îl frămîntase tot mai mult. Coborînd spre Airlee, rămase în urma celorlalți, dus pe gînduri. Oare veacurile pe care le avea înainte aveau să însemne doar o lungă coborîre?

Răspunsul se afla în mîinile lui. Se eliberase de destin, așa încît putea începe să trăiască.

Douăzeci și șase

Orice realizare lasă în urma ei o umbră de tristețe fiindcă, după ce un țel mult rîvnit a fost în sfîrșit atins, simți lipsa unei noi ținte spre care să te îndrepți. Pe Alvin îl încerca această mîhnire, și rătăcea singur prin pădurile și cîmpiile Lysului. Nu-l însoțea nici Hilvar, deoarece sînt momente cînd un om simte nevoia să se izoleze chiar și de cei mai buni prieteni.

Nu mergea la întîmplare, deși unde avea să poposească nu știa. Nu căuta un loc anume, ci o stare, o influență... mai exact, un mod de viață.

Diasparul nu mai avea nevoie de el. Catalizatorii introduși în oraș acționau rapid și nimic din ce-ar mai fi fost în stare el să facă n-ar fi influențat schimbările ce se produceau acolo.

Și acest ținut pașnic urma să se transforme. Adeseori se întreba dacă nu cumva greșise lăsîndu-se mînat de satisfacerea propriei curiozități, cînd deschisese străvechiul drum dintre cele două civilizații. Totuși, cu siguranță era mai bine ca Lys să cunoască adevărul... să știe că, aidoma Diasparului, fusese întemeiat pe spaime și minciuni.

Se întreba ce formă va lua noua societate. Considera că Diasparul trebuie să scape din temnița Băncilor de Memorie, să reinstaureze ciclul vieții și al morții. Știa că Hilvar era convins de posibilitatea acestui lucru, deși propunerile sale sunau prea tehnic pentru Alvin. Și poate că avea să vină din nou o vreme cînd dragostea să nu mai fie complet stearpă.

Oare acest lucru să-i fi lipsit în permanență în Oraș? Acesta să fi fost adevăratul obiectiv? Învățase în prezent că

atunci cînd puterea, curiozitatea, ambiția sînt satisfăcute, încă rămîn dorurile inimii. Nimeni nu trăiește cu adevărat pînă nu atinge armonia dintre iubire și dorință, ce pînă nu ajunsese în Lys, nici nu visase că ar exista.

Pășise pe planeta celor Șapte Sori, primul om după un milion de ani. Acum, lucrul acesta nu mai reprezenta ceva deosebit pentru el. Se gîndea că ar fi renunțat la toate reușitele pentru strigătul unui copil nou născut pe care să-l știe al lui.

Poate că într-o bună zi va descoperi în Lys ceea ce voia. Oamenii de acolo aveau o căldură și o înțelegere care, își dădea seama, lipseau în Diaspar. Însă înainte de-a se odihni, înainte de a-și găsi tihna, mai trebuia să ia o hotărîre.

Mîinele sale dețineau puterea. Odată, căutase și acceptase cu nerăbdare responsabilitatea, însă astăzi știa că nu putea să aibă liniște atît timp cît ea îi aparținea. Iar dacă ar fi abandonat-o, însemna să trădeze încrederea pusă în el.

Cînd se decise, se afla deja într-o așezare străbătută de canale micuțe, situată la marginea unui lac. Casele multicolore, părînd să plutească ancorate pe valuri, formau o scenă de o frumusețe diafană. Aici exista viață și căldură și confort – tot ceea ce-i lipsise în mijlocul măreției abandonate a celor Șapte Sori.

Într-o bună zi, omenirea avea să fie pregătită să atace iarăși spațiul. Alvin nu știa ce nou capitol de Istorie urma să scrie Omul printre stele. Nu era grija lui. Viitorul său se găsea aici, pe Pămînt.

Însă înainte de a întoarce spatele stelelor, mai avea de făcut un drum.

Alvin verifică altitudinea. Orașul era prea departe pentru a fi recunoscut ca operă a Omului, iar curbura planetei devenise vizibilă. Aproape imediat zăriră linia de crepuscul, la mii de kilometri depărtare, în marșul ei etern peste deșert.

Deasupra și în jur se vedeau stelele, încă sclipitoare, pentru toată gloria pierdută.

Hilvar și Jeserac tăceau, bănuind motivul pentru care Alvin îi rugase să-l însoțească în zbor. Nici unul nu avea chef de vorbă, în vreme ce peisajul sterp defila dedesubt. Pustietatea îi copleșea pe amîndoi, și brusc Jeserac încercă o mînie încărcată de dispreț pentru oamenii trecutului, pentru nepăsarea cu care lăsaseră să moară frumusețile Pămîntului.

Spera ca Alvin să nu greșească visînd că situația putea fi schimbată. Mijloacele și știința nu dispăruseră, trebuia doar voință să întorci veacurile înapoi, să faci oceanele să spumege din nou. Apa încă exista, ascunsă adînc în măruntaiele Pămîntului, iar dacă era necesar, pentru crearea ei se puteau construi uzine de transmutație.

Multe erau de făcut în anii următori. Jeserac știa că se găsește la hotarul dintre două epoci și simțea în jurul său iuțindu-se din nou pulsul omenirii. Erau multe probleme, dar Diaspar avea să le înfrunte. Refacerea trecutului urma să dureze secole, însă la sfîrșitul lor, Omul urma să recupereze ceea ce pierduse.

Putea să recîștige *totul*? se întreba Jeserac. Greu de crezut și chiar în această ipoteză, la ce bun să recucerească Galaxia?

— Am dorit să vedeți aceste imagini, rosti încet Alvin, întrerupîndu-i șirul gîndurile. S-ar putea să nu mai aveți niciodată o astfel de șansă.

— Intenționezi să pleci din nou?

— Nu. Spațiul nu mă mai interesează. Chiar dacă în Galaxie ar mai supraviețui alte civilizații, mă îndoiesc că ele merită efortul să fie căutate. Sînt multe de făcut pe Pămînt. Știu acum că el este casa mea și nu-l voi mai părăsi.

Privi în jos, spre întinsul deșert, dar ochii lui vedeau deja mările ce aveau să le acopere peste o mie de ani. Omul își redescoperise planeta, și avea s-o facă minunată atît timp cît urma să rămînă acolo. Apoi...

— Încă nu sîntem pregătiți să pornim spre stele, și va dura mult timp înainte de-a înfrunta iarăși provocarea lor.

M-am întrebat ce ar trebui să fac cu această navă. Dacă ar rămîne aici, pe Pămînt, aș fi în permanență ispitit s-o folosesc, și nu mi-aș găsi liniștea. Totuși nu-i pot irosi potențialul. Simt că mi-a fost dată în grijă și că trebuie s-o folosesc în beneficiul lumii.

De aceea, iată ce-am hotărît. O voi trimite împreună cu robotul în afara Galaxiei, să descopere ce s-a întîmplat cu strămoșii noștri... iar dacă e posibil, să afle *ce* anume au plecat să caute, cînd au părăsit Universul nostru. Trebuie să fi fost ceva cu totul deosebit ca să renunțe la toate realizările de aici.

Indiferent cît ar dura călătoria, robotul nu va obosi niciodată. Într-o bună zi, verii noștri vor primi mesajul, și vor ști că îi așteptăm aici, pe Pămînt. Se vor întoarce; sper că pînă atunci să devenim demni de ei, indiferent cît de extraordinari au devenit între timp.

Alvin amuți, privind în viitorul schițat, la care era posibil să nu fie niciodată martor. În timp ce Omul își reclădea lumea, nava urma să traverseze întunericul dintre galaxii, întorcîndu-se peste mii de ani. Poate că el avea să fie prezent să o întîmpine, dar dacă nu, tot se simțea mulțumit.

— Cred că procedezi înțelept, rosti Jeserac.

Apoi, pentru ultima dată, ecoul unei spaime străvechi învie, neliniștindu-l.

— Dar să presupunem, adăugă el, că nava ia contact cu ceva ce nu dorim să întîlnim...

Glasul i se stinse. Recunoscuse temerea și cu un zîmbet ironic, auto-dezaprobator, alungă din minte ultimele fantome ale Invadatorilor.

Alvin îi răspunse, luîndu-l mai în serios decît se așteptase:

— Ai uitat că în curînd îl vom avea pe Vanamonde în ajutor? Nu știm încă ce puteri are, însă cei din Lys par să-i

considere potențialul fără limite. Nu-i așa, Hilvar?

Prietenul său nu-i răspunse imediat. Într-adevăr, Vanamonde reprezenta cealaltă mare enigmă, semnul de întrebare de-a pururi așezat în fața viitorului, atît timp cît rămînea pe Pămînt. Era clar că evoluția lui Vanamonde spre maturitate și conștiință fusese accelerată în urma contactului cu filozofii Lysului. Aceștia își puneau speranțe mari în privința viitoarelor colaborări cu supermintea aceea de copil, apreciind că ar fi putut reduce eonii necesari unei dezvoltări normale.

— Nu sînt sigur, mărturisi Hilvar. Cumva, nu cred că trebuie să ne așteptăm la prea mult din partea lui. Acum noi îl ajutăm, dar pentru el nu vom însemna decît un episod efemer. Nu cred că destinul lui se leagă neapărat de al nostru.

— De ce ? întrebă surprins Alvin.

— Nu-ți pot explica, este numai o intuiție.

Deși ar fi putut spune mai multe, Hilvar păstră tăcerea. Asemenea chestiuni nu se discutau prin viu grai și, cu toate că Alvin n-ar fi rîs de visul său, nu dorea să i-l pomenească nici chiar lui.

Fusese mai mult decît un vis, de asta era sigur, un vis ce avea să-l urmărească întreaga viață. Îi pătrunsese în minte, în decursul acelui indescriptibil și de neîmpărtășit contact trăit cu Vanamonde. Oare Vanamonde însuși știa ce îi rezerva teribilul destin?

Într-o bună zi, Soarele Negru își va secătui energiile, eliberîndu-și prizonierul. Atunci, la capătul Universului, cînd timpul însuși va ajunge să șchioapete, gata de a se opri, Vanamonde și Mintea Nebună vor trebui să se înfrunte printre cadavrele stelelor.

Conflictul putea să aducă coborîrea cortinei peste întreaga Creație. Va fi un conflict fără legătură cu Omul, și al cărui deznodămînt n-avea să-i fie niciodată cunoscut...

— Priviți! exclamă brusc Alvin. Asta voiam să vă arăt! Înțelegeți ce semnifică?

Nava se afla deasupra polului. Sub ei, planeta prezenta o emisferă completă. Privind în jos, spre centura de crepuscul, Jeserac și Hilvar zăriră în aceeași clipă atît răsăritul cît și apusul, în părți opuse ale lumii. Simbolismul era atît de perfect, atît de izbitor, încît nu aveau să uite momentul niciodată.

În acest Univers se lăsa noaptea. Umbrele se lungeau către un est ce n-avea să mai cunoască alți zori. Dar altundeva, stelele erau încă tinere și lumina dimineții zăbovea; și într-o bună zi, Omul urma să pornească iarăși pe drumul străbătut cîndva...

Sfîrșit

Temîndu-se că orice legătură între
naţiunile lor ar face ca timpul să
distrugă oraşele, aşa cum distrusese
celelalte civilizaţii ale Terrei,
conducătorii din Lys şi Diaspar au
ascuns cu grijă fiecare existenţa
celorlalţi.
Dar cînd un tînăr neliniştit şi îndrăzneţ va refuza
confortabila izolare, pornind într-o călătorie de
iniţiere şi descoperire, el va pune în mişcare un plan
inevitabil de transformare al vechiului mod de viaţă,
plan care va conduce în final spre stelele de mult
abandonate.

ORAŞUL ŞI STELELE

Arthur C. Clarke este considerat astăzi, la cei 75 de ani, unul dintre maeştrii literaturii ştiinţifico-fantastice. A scris peste cincizeci de volume, tipărite pretutindeni în lume şi însumînd milioane de exemplare. El a avansat pentru prima dată conceptul sateliţilor geostaţionari, pentru care dealtminteri firmele constructoare i-au rezervat canale de comunicaţii prin intermediul satelitului de deasupra Oceanului Indian. Locuieşte într-o insulă din arhipelagul Sri Lanka.

ISBN 973-9136-02-8

	214 lei
T.L.	2 lei
Total:	216 lei